ISTORIA
ȚEREĬ ROMĂNESCĬ

DE

FRATII TUNUSLI.

TRADUSĂ

DE

GEORGE SION.

BUCURESCĬ.
TYPOGRAPHIA NAȚIONALĔ A LUĬ STEPHAN RASSIDESCU.
1863.

ISTORIA

POLITICĂ ȘI GEOGRAFICĂ

A ȚEREI ROMANESCI

DE LA

CEA MAĬ VECHE A SA INTEMEERE

PĂNĂ LA ANULŬ 1774,

DATĂ MAĬ ANTAIŬ LA LUMINA IN LIMBA GRECÉSCA LA ANUL 1806,

DE

FRAȚII TUNUSLI,

TRADUSĂ

DE

GEORGE SION.

BUCURESCĬ.

TYPOGRAPHIA NAȚIONALĔ ALUĬ STEPHAN RASSIDESCU.

1863.

PREFAŢĂ.

Acéstă carte este cunoscută sub numele de *istoria luĭ Tunusli*. Cu tóte aceste, după cumŭ se vede în frontespíţulŭ ediţiuneĭ grecescĭ tipărită pentru prima óră în Viena la anulŭ 1806, fraţiĭ Tunusliĭ aŭ fostŭ numaĭ editorĭ: eĭ adecă aŭ pusŭ numaĭ cheltuĭelele necessarie şi stăruinţa ca sĕ se tipărescă cartea acésta.

Cine aŭ fostŭ aceştĭ fraţĭ Tunusliĭ? De unde aŭ fostŭ, şi unde aŭ trăitŭ eĭ? Nu avemŭ nicĭ o notiţiă despre biografia saŭ origina lor. Eĭ aŭ fostŭ atât de modeştĭ, în cât nicĭ numele lorŭ proprie n'aŭ voitŭ se le lase posterităţiĭ.

Dar daca admitemŭ că fraţiĭ Tunusliĭ aŭ fostŭ numaĭ editorĭ, se nasce îndată intrebarea: Cine este autorulŭ primitivŭ al acesteĭ cărţĭ? Originalulŭ, nicĭ în frontespiţiulŭ, nicĭ în testulŭ seŭ, nu indică numele luĭ. Nicĭ o revelaţiune contimporană saŭ maĭ modernă nu s'a făcutŭ asupra origineĭ celuĭ ce a scrisŭ cartea acesta*.

Întrebarea acésta amŭ pus'o înaintea maĭ multorŭ amicĭ cari s'aŭ ocupatŭ maĭ seriosŭ cu istoria nóstră, şi

toțĭ aŭ conchisŭ a face maĭ multă ipotese. Eruditulŭ nostru istoricŭ, D. B. P. Hâjdĕŭ, mi-a datŭ o notiță importantă, pe care, în interesulŭ acesteĭ întrebărĭ, o inseresŭ aice.

„Frațiĭ Tunusli (ḑice D. Hâjdĕŭ) citéză, între fôn-„tânele lorŭ principalĭ, *istoria manuscriptă a țereĭ Ro-„mânescĭ de Stolniculŭ Constantinŭ Cantacuzino*. Eŭ „credŭ că partea istorică, fórte restrînsă a acesteĭ cărțĭ, „este basată maĭ tótă pe scrierea luĭ Cantacuzino. Ma-„nuscriptulŭ luĭ Cantacuzino se pare acuma a fi perdutŭ; „însĕ ne putemŭ forma despre elŭ o idee destulŭ de „chĭară dupĕ estractele luĭ Raicewicz, publicate în En-„gel. Raicewicz scrise în anulŭ 1781: *Breviario chro-„nologico delli Principi di Valachia*. Dedicândŭ opera „acésta luĭ Alesandru Vodă Ispilante, elŭ ḑice că n'a a-„vutŭ alte sorginti „*fuorí di un monoscritto della fa-„milia Cantacuzena*." Când Engel scriea istoria Vala-„chieĭ, Raicewicz avu complăcința a 'ĭ comunica Brevi-„ariulŭ seŭ, din care istoriculŭ germanŭ s'a grăbitŭ a „estrage noțiunele ce n'ar fi pututŭ căpăta de aĭurea. „Alăturândŭ estractele luĭ Engel, (tom 1, pag. 216, 217, „218, 220 scl.) cu pasagiurile corespunḑetóre din car-„tea Tunusliilorŭ, ne încredințămŭ: 1. că Raicewicz și „Tunusli aŭ avutŭ în vedere acelașĭ manuscriptŭ Canta-„cuzinĭanŭ; 2. că Tunusli nu face de câtŭ copiéză, ba „âncă în prescurtare, pe Stolniculŭ Constantinŭ."

Dupĕ acéstă notă se vede că D. Hâjdĕŭ presupune ca autorŭ primitivŭ al acesteĭ cărțĭ pe înșușĭ frațiĭ Tunusli. Eŭ însă mĕ îndoescŭ, pentru că, daca ar fi fostŭ așĭa, n'ar fi avutŭ pentru ce sĕ se ḑică că frațiĭ Tunusli aŭ fostŭ numaĭ editorĭ, ci s'ar fi ḑisŭ că eĭ aŭ

fostŭ totŭ o dată şi autorĭ. Pentru aceea dar, fiămĭ permisŭ a face şi eŭ ipotesele mele.

Pentru maĭ multe cuvinte îmĭ vine a presupune că opera acésta dintru începutŭ a fostŭ compusă în limba română, şi tradusă în limba grécă, (póte de fraţiĭ Tunusliĭ saŭ alţiĭ, puţinŭ ne pasă) Acéstă presupunere o întemeezŭ chĭar pe testulŭ opereĭ. Daca ea ar fi fostŭ scrissă dintru începutŭ de unŭ grecŭ, ar fi avutŭ o limbă maĭ pură, şi nu atât de tare ţesută cu cuvinte române, cu espresiunĭ şi cu frasĭ care se asémănă atât de multŭ cu acele ale vechilorŭ nostri cronicarĭ. Dar póte sĕ ḑică cineva că cu acésta nu se probéză nimică, fiindŭ că pe la jumătatea seculuĭ din urmă elenismulŭ era căḑutŭ în barbariă, şi nimenĭ, nicĭ chĭar Greciĭ, nu se servĭaŭ cu limba luĭ Senofonte saŭ a luĭ Tucidide. Acésta o mărturisimŭ şi noĭ; cu tóte aceste, comparândŭ limba şi stilulŭ chrisóvelorŭ Domnilorŭ fanarioţĭ, nu găsimŭ limba grécă atât de estropiată ca în cartea acésta. De aci deducemŭ âncă că chĭar traducĕtorulŭ urméză neapăratŭ sĕ fi fostŭ românŭ şi nu prea vĕrsatŭ în cunoscinţa idiotismilorŭ şi a literatureĭ limbeĭ elenice.

Dar se lăsămŭ în pace vĕlulŭ ce acopere memoria acestuĭ necunoscutŭ autoriŭ, şi sĕ ne ocupămŭ puţinŭ de operă.

Dupĕ canónele moderne ale literatureĭ, acéstă operă nu prea corespunde cu titlulŭ. Ea nu se póte numi o istoriă: aci e maĭ cu sémă o colecţiune de materiale adunate spre a servi de elementŭ în compunerea uneĭ istori,. Îmĭ place a presupune că numele pomposŭ de *istoriă*, s'a datŭ acesteĭ cărţĭ de editorĭ, ĭar nu de autorĭulŭ primitivŭ. Distribuţiunea materi-

elorŭ, concordanţa între ele, eruditiunea autorĭuluĭ, nu prea suntŭ de modelŭ: superficialitatea, solocismiĭ limbagĭuluĭ, miseria stiluluĭ, indică la tótă pagina o deplină necunoscinţă de artă şi o deplină lipsă de geniŭ saŭ de principie; este ceva mecanicŭ şi sforţatŭ, fără planŭ şi fără gustŭ, ca multe din scrierile vechĭ.

După datele chronologice citate, necunoscutulŭ autoriŭ se vede că a trăitŭ până la anulŭ 1774. Neaparatŭ că mórtea l'a împedicatŭ de a continua saŭ a corege opera sa. Dar orĭ cât de imperfecte, asemine scrierĭ pe atunce aveaŭ o valóre preciósă, fiindŭ că nu eraŭ altele maĭ bune. De aceea amatoriĭ de lectură, şi maĭ alesŭ ceĭ ce se interesaŭ de istoria patrieĭ, cândŭ da peste asemine scrierĭ, fie în orĭ ce limbă, le purtaŭ din mână în mână, le copieaŭ, şi astfelŭ adeseorĭ póte le alteraŭ chĭarŭ testulŭ. Cine scie ce omŭ obscurŭ va fi fostă bĭetulŭ autoriŭ, în cât chĭar editoriĭ nu aŭ datŭ numele seŭ posterităţiĭ. Póte că insuşĭ editoriĭ n'aŭ sciutŭ numele seŭ. Póte că fraţiĭ Tunusliĭ aŭ căpătatŭ vre o copiă din manuscriptulŭ originalŭ [1]), şi, în zelulŭ lorŭ patrioticŭ, l'aŭ tipăritŭ aşa cumŭ l'aŭ găsitŭ, fără a cugeta că posteritatea ar avea interesŭ sĕ cunóscă numele autoruluĭ.

Dupĕ ce amŭ tradusŭ istoria Dacieĭ de Dionisiŭ Fotino, maĭ mulţĭ amicĭ m'aŭ îndemnatŭ ca sĕ traducŭ şi pe acésta. Sacrificiulŭ nu mi s'a părutŭ prea mare.

---

[1]) D. Dim. Sturza Miclăuşeanulŭ, între numerósele şi preciósele cărţĭ şi documinte remase de la memorabilulŭ seŭ părinte, a mostenitŭ şi unŭ manuscriptŭ grecescŭ, o întocmaĭ copiă de pe cartea acésta. O probă maĭ multŭ că asemine opere se respândeaŭ prin copiĭ, înainte de a se lăţi publicismulŭ ca astădĭ.

Dar înainte de a mě apuca de acéstă lucrare, mi-amŭ pusŭ însuşĭ întrebarea: daca facŭ unŭ adevěratŭ serviciŭ literatureĭ nóstre istorice. În adevěrŭ, pe câmpulŭ acesta suntemŭ destulŭ de înaintațĭ: pe lângă tractatele istorice, pe lângă atâte opere publicate in limba română cu atâta eruditiune şi arte, pe lângă atâte materiĭ esploatate şi rumegate de o mulțime de scriitorĭ tinerĭ şi bětrânĭ, opera Tunusliilorŭ este fórte palidă.

Cu cât maĭ multŭ amŭ cugetatŭ la întrebarea acésta, cu atâta mi s'a părut a găsi maĭ multe cuvinte cari sě mě îndemne a întreprinde lucrarea acésta. Întru adevěrŭ doě consideratiunĭ principale relevă meritulŭ şi valórea acesteĭ publicatiunĭ. Prima este că dupě acéstă publicatiune pentru prima óră aŭ eşitŭ la ivélă capitulatiunile saŭ tractatele nóstre cu Pórta Otomană, şi dupě acésta le aŭ reprodusŭ autoriĭ posteriorĭ şi contimpuranĭ cari s'aŭ ocupatŭ cu istoria nóstră natională. Adoa este că, de şi publicată în limba grecéscă, acésta a fostŭ cea ântâĭ carte care pentru prima óră a vorbitŭ Românilorŭ despre istoria lorŭ. Pe la inceputulŭ acestuĭ secolŭ, Româniĭ se afla încă in obscuritatea cea maĭ tristă: instructiunea natională nu era cunoscută; literatura română nicĭ nume nu avea; abia cărţĭ bisaricescĭ se tipăriaŭ în limba nóstră; publicitate nu avémŭ; regimulŭ fanariotilorŭ tindea a ne grecisa şi a întuneca chiar instinctele. Prin urmare, cartea Tunusliilorŭ, venită într'o epocă cândŭ societatea română vorbia şi scriea maĭ multŭ grecesce, a făcutŭ multŭ bine Românilorŭ; căcĭ pentru prima óră a venitŭ se rădice vělulŭ ce era aruncatŭ peste trecutulŭ lorŭ celŭ gloriosŭ.

Eată consideratiunile ce m'aŭ incuragiatŭ în acéstă

intreprindere; consideraţiunĭ carĭ m'aŭ convinsŭ că o traducţiune ca acésta póte se fiă maĭ folositóre de cât unŭ romanţŭ de petrecere, saŭ unŭ articolŭ de politică de ḑi, care rare orĭ isbutesce la unŭ scopŭ maĭ mare, în ḑilele de materialismŭ şi confusiune în care trăimŭ.

Cât despre lucrarea mea artificiale, puţine amŭ de ḑisŭ. Daca n'amŭ pututŭ se facŭ o traducţiune fidelă de pe o operă prostŭ scrisă în originalulŭ seŭ, m'amŭ nevoitŭ pe cât amŭ pututŭ se reproducŭ ideile autoriuluĭ, şi pentru acésta amŭ conservatŭ în multe locurĭ chĭar ḑicerĭ şi cuvinte propriĭ cu cari autoriulŭ primitivŭ s'a servitŭ. Facă alţiĭ maĭ bine!

G. Sion.

ISTORIA

ŢEREĬ ROMÂNESCĬ.

CAPITULŬ I.

De cătră cine se stăpînia ţéra Romănéscă, de cândŭ aŭ venitŭ pe pămêntulŭ acesta coloniele Romanilor, ce origină are poporulŭ acesta, de unde derivă dialectulŭ lorŭ, şi pentru ce aceştĭ Valachĭ se numescŭ Romanĭ, pre cândŭ alte naţiunĭ ĭĭ numescŭ Valachĭ.

Din aceste patru cestiunĭ, despre cari este vorba aice, şi din cărţĭ istorice, ese la lumină şi se descopere, că fără minciună, precum şi în chronologia ţereĭ Române se arată, poporulŭ Valachieĭ se cobóră din coloniele Romanilorŭ, precumŭ maĭ josŭ se va spune.

Prima cestiune, trasă din istoria ţereĭ Românescĭ, scrisă de Stolnicul Constantinŭ Cantacuzino, dupĕ vechĭ mărturiĭ şi dovedĭ istorice.

Ţéra Românéscă saŭ Valachia a fostŭ totŭ una cu Ardélulŭ şi cu Moldova: ea se numĭa Dacia şi Geţia. Antoniŭ Bonfiniŭ spune că Daciĭ şi Goţiĭ eraŭ totŭ de o seminţiă, avênd tot un feliŭ de cuvêntare, veniţĭ tot dintr'o ţéră în locurile aceste, sub nume de Goţĭ.

Hotarele Dacieĭ sunt până la rîulŭ ce se numesce Nistru despre Sarmaţia, saŭ Russia, şi Podolia; despre apusŭ

se desparte de Atuge și Metanastasi [1]); despre răsăritŭ de rîulŭ numitŭ Prutŭ, și de Istru, numitŭ Dunăre, despre Missia de josŭ, numită Bulgaria; iar despre nordŭ ĭareșĭ prin Dunăre despre Serbia, numită în comunŭ Missia de susŭ, care se începe de acolo de unde rîulŭ Sava intră în Dunăre, pe din susŭ de Belgradulŭ turcescŭ. Iar isvorul, din Ardélŭ pênă în Marea Négră. Locuitorilor dintre Istru și Prutŭ posteritatea le-a datŭ numele de Moldovenĭ, numind ţéra lor Moldova; precum și celor din partea de sus a Dunăreĭ numele de Muntenĭ.

Sunt și alţĭ mulţĭ istoricĭ Grecĭ carĭ ca și Bomfiniŭ ḑicŭ că Geţiĭ saŭ Goţiĭ se coboraŭ din Turcia, de la Scandia saŭ Scangia, de unde resultă că se cobóră și alte popóre, precumŭ Bulgarĭ, Serbĭ, Bosnĭacĭ, Ungurĭ, scl.

Dar Trajan, Cesarul Romeĭ, învingênd pe Decebalŭ, domnitorulŭ Dacilorŭ, carele stăpânĭa locurile aceste avênd reședinţa în Bulgradulŭ Ungarieĭ despre munţiĭ ţereĭ Românescĭ numiţĭ Carpaţiĭ [2]), a adus aĭce coloniĭ, saŭ locuitorĭ din Roma pe carĭ ĭaŭ așeḑatŭ în tótă Dacia, orânduind și oștirĭ pentru pază. Din aceste coloniĭ se cobóră popórele, carĭ locuescŭ astă-ḑĭ ţéra acésta.

Cu tóte că aŭ fostŭ remasŭ și puţinĭ din locuitoriĭ Dacĭ, dar din acestia (spre stingerea numeluĭ lorŭ) nicĭ odată nu s'aŭ făcutŭ mecenaţĭ saŭ comandanţĭ, ci toţĭ magistraţiĭ și cârmuitoriĭ aŭ fostŭ din Romanĭ; dar în urma împĕrăţieĭ luĭ Trajanŭ, Goţiĭ saŭ Daciĭ, dupĕ Crommer, ĭarĕșĭ aŭ cuprinsŭ ţéra.

Iar Stolnicul Constantinŭ Cantacuzenŭ contestă cele ce se ḑicŭ despre Dacĭ, ḑicêndŭ că învinșiĭ Dacĭ, atât de puţinĭ precât remăsese, nu puteaŭ se învingă popórele romane. Ḑice dar că numaĭ Goţiĭ aŭ pututŭ sĕ ĭa ţéra de la Trajan: dar Goţiĭ eraŭ una cu Daciĭ și cu Geţiĭ, cariĭ toţĭ eraŭ Sciţĭ, și ca

---

1) Ast-feliŭ se numesce o coloniă de originā slavonă ce s'a așeḑatŭ în Ungaria dincoio de Tissa.

2) Aice autorulŭ comite o eróre. Se scie că reședinţa luĭ Decebalŭ era la Sarmigetusa, în Ardealŭ. (Nota traducĕtoruluĭ.)

aceĭ ce s'aŭ creștinitŭ pe lîngă Crîmŭ aŭ avutŭ și Metropolitŭ Gotŭ.

Cât despre dialectul lorŭ, se vede că se trage din coloniele Romane, că s'a amalgamatŭ cu al Dacilorŭ, și din împrumutata lorŭ înrudire, s'a coruinptŭ și limba românéscă, adoptândŭ accente rusescĭ și slavone. Acéstă amalgare s'a făcut din causa vecinătățiĭ, saŭ din causă că și acéstă țéră a fost una din cele lalte țerĭ, care, după cumŭ ḑice Martin Crommer, la Marea Meotide pănă la Adriatica s'aŭ stăpânitŭ de Slavonĭ: căcĭ Leșiĭ, Rușiĭ, Bohemiĭ, Horvațiĭ, se tragŭ din Slavonĭ, ca și Bulgariĭ, și Bosniaciĭ.

Cu chipulŭ acesta dară, Romaniĭ și-aŭ amestecatŭ limba lorŭ cu limba domnitóre Slavonă, de la care aŭ împrumutatŭ și literele, căcĭ cele bisericescĭ eraŭ tóte slavone, și cărțile domnilor celorŭ vechĭ, și crisóvele ce essistă chiarŭ pănă astă ḑĭ, eraŭ scrise slavonesce.

Crommer ḑice că nicĭ elŭ nu scie de unde derivă numele de *vlachŭ*, adăogêndŭ că póte vine de Flacŭ, carele o dinióra a fost domnulŭ lor, că maĭ întâĭ se numiaŭ Flacĭ, apoĭ prin preschimbare Vlachĭ, saŭ Vlachĭ. Laurentiŭ Gopente, în cartea luĭ tipărită la Mion în Galia, ḑice că Romániĭ saŭ numitŭ Vlachĭ de la Flacŭ, voevodulŭ lorŭ. Eneas presupune acéstă mărturiă dupĕ versurile luĭ Ovidiŭ, carele ḑice că maĭ marele acestorŭ locurĭ se numia Flacu.

Iar alțĭ istoricĭ adeverescŭ că numele acesta vine de la Blach. Căcĭ pe timpulŭ împărățieĭ luĭ Alecsiŭ Comnenŭ, împĕratulŭ Bizanțuluĭ, multe tulburărĭ și amestecăturĭ aŭ fost între aceștĭ împĕrațĭ, și atunce s'aŭ numitŭ Vlachi, și așa le a remasŭ numele.

Greciĭ și Latiniĭ îĭ numescŭ Vlachĭ și Valachĭ. Gopente ḑice că dacă vre unulŭ din eĭ întrébă: tu ce escĭ? respunde: Romînŭ, adecă Romanŭ. Așa dar dacă unŭ Vlachŭ respunḑêndŭ ḑice că e Românŭ, se dovedesce, precum ḑice Laurentiŭ, că este Romanŭ.

Istoriciĭ ceĭ maĭ veridicĭ și maĭ scrupuloșĭ mărturisescŭ că, Vlachiĭ saŭ Româniĭ se cobóră din coloniele Romane, trimise în țéra acésta de Ulpiŭ Trajanŭ împĕratul: dar nu-

mele de Valachĭ s'a luatŭ saŭ de la voevodulŭ Flacu, saŭ de la limba Galică, care pe Italianĭ îĭ numesce Valachĭ.

Despre edificiele cele vechĭ, Carion istoriculŭ ḑice că în urma luĭ Trajan, impĕratulŭ Tiberiŭ a făcutŭ Turnulŭ Severinuluĭ. Ulpiŭ Trajanŭ a făcutŭ cetatea Nicopole, dincolo de Dunăre: ĭar împĕratulŭ Adrian cetatea de dincóce (numită de noĭ Turnu) după istoria luĭ Bonfiniŭ.

Ioan Țeți și Dion spunŭ, că podulŭ (ce este în județulŭ Mehedinții) de pe Dunăre s'a făcutŭ de împĕratulŭ Trajanŭ, și că afară din temeliĭ înălțimea poduluĭ este de 150 picióre, ĭar lărgimea 60 picióre, ĭar de la unŭ stâlpŭ până la altulŭ boltă de pétră.

A doa cestiune, trassă din istoria latină, tipărită la Lipsca în anulŭ 1738 de biblioticariulŭ și profesorulŭ Martin Maintz.

Numitulŭ istoricŭ ḑice că, sub numele de Bulgarĭ, se cuprindŭ și Vlachiĭ și Moldoveniĭ. Prin urmare, neputêndu-se cunósce din vechile istoriĭ maĭ multŭ de câtŭ atâta, ast-felŭ se califică de veciniĭ lorŭ Leșĭ, Ungurĭ, Ardelenĭ și Grecĭ.

Se afirmă de toțĭ acestia, că atâtŭ numele cât și poporul sunt de la riulŭ Volga, de unde se tragŭ, și de către Bulgarĭ s'aŭ numitŭ Slavĭ, adecă Serbĭ. Dar cea maĭ adevĕrată aserțiune este, că de către celelalte limbĭ se numescŭ Blach, Vlach, Vloch, și germănesce Velchen, prin care se ințelege italianulŭ. De la acestŭ nume se ḑice că vine și al Bulgarilorŭ, adecă de la Vlach, saŭ Bloch, Bulgarŭ. Și pentru sinonimitatea naționalitățiĭ locuitorilorŭ Românĭ, s'aŭ numitŭ și Româniĭ Vlachĭ [1])

Autoriĭ Bizantinĭ aceste treĭ națiunĭ, pe Românĭ, pe Bulgarĭ și pe Moldovenĭ, îĭ numescŭ Vlachĭ. Eĭ se unescŭ a afirma că numele de Vlach, Vloch, Blach, Bloch, și Velchen, însemnéză Italianŭ saŭ Romanŭ, precumŭ se numescŭ și de

1) *Ce confusiune de ideĭ și ce logică ciudată! După ce arată că Româniĭ suntŭ veniți din Italia și Slaviĭ de la Volga, ḑice că este sinonimitate de naționalitate între eĭ!* (Trad.)

cătră toțĭ ceĭ lalțĭ. Se mărturisesce și chiarŭ din graiulŭ românescŭ, dupĕ care se numescŭ *Rumâni*, adecă Romanĭ: apoĭ și chiar limba lorŭ aduce vederată dovadă despre origina limbeĭ latine, corumptă și barbarisată de dènșiĭ.

Din tóte aceste se demonstră, că sorgintea lorŭ este din coloniele romane, așeḑate in Dacia invinsă de Trajanŭ.

Cu tóte că pe la secolulŭ al 6-lea dupĕ Christosŭ aŭ trecutŭ peste Dunăre câțĭ-va din eĭ sub nume de Bulgarĭ, dar Greciĭ totŭ-d'auna 'ĭ numescŭ Vlachi, adecă Italianĭ; iar ceĭ lalțĭ locuitorĭ dintre Ardélŭ, Lechia și Marea Négră, carĭ aŭ remasŭ în tótă țéra Valachieĭ și a Moldoveĭ, s'aŭ numitŭ totŭ ast-feliŭ de la Vlach, Vloch, Blach, Bloch, adecă Italianĭ. Dar nu dupĕ lungŭ timpŭ locuitoriĭ de pe rîulŭ Moldoveĭ în vecinătatea Lechilor, s'aŭ numitŭ Moldovenĭ, și țéra lor Moldova.

A treia cestiune, trassă din tomulŭ II al Georgrafieĭ istorice a Germanuluĭ Bissing.

Sub numele generalŭ de Valachia, se ințelege vechea Dacia și Cumania, adecă partea de pămêntŭ ce cuprinde Bulgaria, Serbia, Ungaria, Transilvania, Rusia mică și Tataria, în care intră și Moldova. S'a numitŭ Valachia dupĕ locuitoriĭ Vlachĭ, carĭ se numescŭ pe sine Românĭ, și carĭ de Turcĭ se numescŭ Eflac saŭ Iflac.

Vlachiĭ suntŭ fraţĭ locuitorilorŭ de peste Dunăre, saŭ strănepoțĭ aĭ vechilor Tracĭ, cariĭ sub numele de Geţĭ și Dacĭ, și sub regiĭ lor Dromichete, Borebista, Comson și Decebalŭ, aŭ făcutŭ marĭ și strălucite fapte. Iar dupĕ ce s'aŭ supusŭ de Romanĭ, aŭ primitŭ limba și moravurile lorŭ, și, căpătândŭ drepturĭ civile sub Caracala, s'aŭ numitŭ Romanĭ, iar acum Românĭ. Încrediuțare despre primitiva lor impreunare cu Romaniĭ, și dovadă, este asemĕnarea datinelor cu ale Romanilor la ale mâncăreĭ și ale portuluĭ, și marea lor inclinare cătră limba și messeriele Italianilorŭ.

Nu se prea unescŭ istoriciĭ asupra limbeĭ Valachilorŭ și a Moldovenilorŭ. Ceĭ ce ḑicŭ că ea se trage din limba

latină, aducŭ spre mărturiă colonisarea Romanilorŭ în Dacia, numirea de Românĭ ce 'şĭ daŭ Valachiĭ şi Moldoveniĭ, iar nu de italianiĭ şi multele cuvinte latine ce sémănă cu cele Valache, şi diferă de cele italiane.

De essemplu.

Latinesce.	*românesce.*	*italienesce.*	*grecesce.*
incipio	începŭ	comminciо	ἄρχομαι
albus	albŭ	bianco	λευκός
Dominus	Domnu	signore	κύριος
mensa	méssa	tabula	τραπεζα
verbum	vorba	parola	λογος
caput	capu	testa	κεφαλή
venatio	vênatu	caccia	βήρα

Ceĭ ce din contra ḑicŭ că se trage din limba italiană aducŭ de essemplu verbiĭ ajutătorĭ şi articolulŭ, precumŭ şi cuvinte propriĭ italiene, precum de essemplu:

Românesce.	*italienesce.*	*latinesce.*
schiopu	sciopo	claudus.
cercu	cerco	quaero.

Dar gloria acestora se combate prin respunsul, că verbiĭ ajutătorĭ nu suntŭ în adevĕr italienescĭ, şi că Valachiĭ şi Moldoveniĭ punŭ verbulŭ în urma cuvêntuluĭ, precumŭ: *o-mu-lŭ*, scl., iar italieniĭ înainte, precum: *l'huomo*. Iar daca se găsescŭ câte-va cuvinte italiane, acésta póte vine de la şederea Genovezilorŭ cu Valachiĭ şi Moldoveniĭ, precândŭ domnĭaŭ pe marea Négră. Ast-feliŭ esistă în limba de astă-ḑĭ a Valachilorŭ şi a Moldovenilorŭ cuvinte de la vechiĭ Dacĭ, precumŭ: *stejarŭ, pădure, dumbravă, heleşteŭ, cărare, grăescŭ, privescŭ, nemerescŭ.*

Iar despre originea vorbeĭ *Valachŭ* saŭ *Vlachŭ*, nicĭ de cumŭ nu se unescŭ istoriciĭ. Ceĭ maĭ mulţĭ din eĭ susţinŭ că este cuvêntŭ slavonŭ: căcĭ Slavoniĭ, adecă Bulgariĭ, Sêrbiĭ, Croaţii, s. c. l. numĭaŭ pe Rъmanĭ, pe Latinĭ, si pe

Italienĭ, Vlachĭ. De acolo a venitŭ pe urmă *valachos* în latinesce, și *Wallach* în germânesce, precumŭ și vecinii Ungurĭ chiar până astă-dĭ acestor trei națiunĭ le dicŭ *Flach*.

Valachia și Moldova făceaŭ din învechime parte din Dacia, dar Romanii învingêndŭ și supuindŭ pe Decebalŭ domnitorulŭ Daciei, aŭ pusŭ stăpânire și pe țéra acésta. Împĕratulŭ Trajanŭ adunândŭ colonii romane, le a trimisŭ aice, ordonândule sĕ 'șĭ facă sate și locuințe. Dar urmașii acestuia, și maĭ alesŭ Aurelianŭ, cea maĭ mare parte din colonii le-aŭ strămutatŭ în Tracia și în Missia; acolo acestia înrudindu-se și împreunându-se cu conlocuitorii Bulgarii, Tracĭ, Serbĭ, și Ligurĭ, și-aŭ corumptŭ limba cea veche, care a remasŭ maĭ pură numaĭ în Moldova și în Valachia. Părțile aceste despre marginile Dunăreĭ s'aŭ stăpânitŭ pe urmă de împĕrățiĭ resăritenĭ. Iar maĭ pe urmă Valachiĭ s'aŭ statornicitŭ ĭareșĭ despre partea nordică către hotarele Podolieĭ și ale Russieĭ, dându-se la lucrarea pământuluĭ și la păstoriă.

Istoricii bizantinĭ aŭ diferite opiniunĭ despre Vlachĭ. Ioan Chinamu dice că eĭ suntŭ colonii romane. Niciforŭ Grigorașŭ îĭ deosebesce de Bulgarĭ. Niceta Honiate voesce a dice că sunt strănepoțĭ aĭ Bulgarilorŭ. Iar Ana Comnenu voesce ca pe Bulgarĭ în genere sĕ-ĭ numéscă Blachĭ. Dar aceste nume de Bulgarĭ și Blachĭ se da în genere tuturorŭ locuitorilorŭ din Missia, adecă dintre Emu și Dunăre, fără distincțiune de rasse. Dar tóte aceste nu esplică numele de *Blach* saŭ *Vlach*, ci arată numaĭ ca Valachii și Bulgarii eraŭ totŭ uniĭ și aceiașĭ.

Pe timpulŭ luĭ Alexiŭ Comenu împĕratulŭ Costantinopoleĭ, pe timpulŭ năvălireĭ Bulgarilorŭ, și pe timpulŭ putereĭ Hunilorŭ, istoricii Bizantinĭ spunŭ că acestŭ poporŭ s'a arĕtatŭ uneorĭ sub numele de Vlachĭ saŭ Blachĭ, ĭar alte orĭ sub acela de Bulgarĭ. Maĭ pe urmă s'aŭ numitŭ Missĭ. In cele din urmă, gonindu-se de Turcĭ din partea vestică a Dunăreĭ, se arată în partea nordică sub numele de Blachĭ saŭ Dacĭ. Pe lângă aceste se memoréză și unŭ altŭ poporŭ a-

mestecatŭ din Vlachĭ şi Ungurĭ, carele se numĭa Panodacĭ şi Ungrovlachĭ.

Chalcocondila împarte în doĕ regiunĭ ţéra Blachilorŭ despre partea nordică a Dunăreĭ: în *Maurovlachia*, saŭ Moldavia, şi în *Ţéra Istrieĭ*, saŭ Valachia, numindŭ pe locuitoriĭ acestorŭ părţĭ Blachĭ, ĭar pe ceĭ despre partea vestică a Dunăreĭ Bulgarĭ, calificându'ĭ pe toţĭ o singură naţiune. Aĭurea ĭareşĭ ḑice că limba lorŭ sémănă cu cea italiană, lucru ce póte provine din causa amestecătureĭ colonielorŭ romane cu Blachiĭ. Maĭ adaoge că Bulgariĭ către seculul al noĕlea viindŭ la credinţă s'aŭ botezatŭ, şi că atunce aŭ primitŭ botezulŭ şi Vlachiĭ.

Iar către începutulŭ seculuiĭ al doĭ-spre-ḑece-lea rĕdicându-se o puternică colonia de Vlachĭ sub comanda luĭ Negru Vodă din Burcia, şi trecêndŭ munţiĭ Transilvanieĭ desspre mĭaḑă-ḑi, s'a aşeḑatŭ în Valachia de astă-ḑĭ, şi aŭ fundatŭ oraşele Tîrgoviştea, Bucurescii, Câmpu-lungŭ, Piteşciĭ, şi Sânt-Georgĭu, şi şi-aŭ alesŭ Domnŭ, pre care l'aŭ numitŭ voevodŭ.

Maĭ adaoge despre Valachia de peste Oltŭ numită Banatulŭ, saŭ comitatulŭ Severinuluĭ, unde este cetatea luĭ Severŭ, numită *Severinulŭ*, saŭ *Cerenii*[1]): *Cernigradŭ* saŭ cetatea négră, unŭ oraşŭ pe o margine înaltă a Dunăreĭ, aşeḑată pe o movilă stâncósă şi ocolită de păḑurĭ dese; în apropiere *Cerneţiĭ*, şi *Celeiulŭ*, unde se vĕdŭ ruinele unuĭ podŭ vechiŭ, pe care îlŭ numescŭ podulŭ luĭ Trajanŭ, şi de la care se începe unŭ drumŭ de pétră ce se întinde pe marginea Oltuluĭ pênă la Rîmnicŭ; *Orşova*, numită Ruşava, unŭ şanţŭ vechiŭ al Romanilorŭ, pe care Principele Eugeniŭ l'aŭ fostŭ întăritŭ fără nicĭ unŭ resultatŭ.

Maĭ scrie despre podulŭ luĭ Trajanŭ din façia Turnuluĭ Severinŭ că în Craiova, adecă în Banatulŭ saŭ Comitatulŭ Severinuluĭ, se găsescŭ remăşiţele unorŭ picióre de podŭ, făcutŭ probablemente pe Dunăre de Trajanŭ, pe cândŭ se bătea cu Decebalŭ domnitorulŭ Dacieĭ. După Comitele Mar-

1) Asemenea nume astă-ḑĭ nu maĭ e cunoscutŭ. (Traducătorulŭ.)

sil, aice Dunărea are abïa 1000 piciórelărgime: și fiind că ceï duoï dintâï stâlpï eraŭ departe unulŭ de altulŭ 17 $^1/_2$ stînjinï (klafter) de Viena, se dá cu socotélă că podulŭ avea 23 picióre și 400 stănjinï lungime. După acestŭ autoriŭ, stâlpiï eraŭ de pétră ordinariă, învĕlițï pe din afară cu cărămidă, ïarŭ boltele, precumŭ și asternutulŭ poduluï, eraŭ de lemnŭ de stejarŭ.

Domnulŭ d'Anvil ḑice, că Baronulŭ Ugel presupune cumŭ că podulŭ avea lungime de 535 stînjinï de Viena, și arată pe chartă numaï 19 stâlpï, afară de zidirile de pe uscatŭ, ïar remășițile stâlpilorŭ se vedeaŭ în riŭ ca insulițe. Despre șanțulŭ ce era făcutŭ pentru apĕrarea poduluï, essistă încă ruine, și de acolo începe drumulŭ petruitŭ, ce se întinde spre Orșova. Împĕratulŭ Adrian nu numaï că a stricatŭ asternutulŭ poduluï, dar a tăïatŭ și stâlpiï pênă în fația apeï.

A patra cestiune, trasă din chronologia Ardéluluï, scrissă în limba germană, istorisândŭ despre țéra Românéscă.

Împĕratulŭ Romeï Trajanŭ a făcutŭ podulŭ de pétră pe Dunăre, și trecêndŭ în Dacia, a învinsŭ pe Domnitorulŭ eï Decebalŭ și pe Dacï. Anï. 107.

Acestașï Trajanŭ, dupĕ învingere, a stăpânitŭ tótă Dacia, omorândŭ pe Decebal, și împărțind'o în treï: 108

a) În Dacia mediterană, astă-ḑï Ardélulŭ;

b) În Dacia ripensă, astă-ḑi Banatulŭ Timișióreï până în Tissa;

c) În Dacia alpestră, saŭ munténă, astă-ḑï Valachia și Moldova;

Iar spre locuința acestora, a adusŭ mulțime de coloniï romane. Atunce s'a deschisŭ și drumulŭ pe marginea Oltuluï prin Turnu-Roșu, dar nu s'a terminatŭ până în ḑilele luï Carol VI, carele sfărâmândŭ stâncele a deschisŭ comunicațiunea între Craïova și Sibiïŭ.

270. Împĕratulŭ Claudiŭ, dupĕ învingerea Goţilorŭ, saŭ a Dacilorŭ, spre îndeplinirea colonisăriĭ, a maĭ adusŭ şi alţiĭ Romanĭ.

275. Împĕratulŭ Aurelian al Romeĭ, părăsindŭ Dacia, a strămntatŭ colonia în Missia. Iar Româniĭ din Ardealŭ se tragŭ din coloniele remase.

278. Huniĭ saŭ Unguriĭ, aŭ venitŭ din Asia în Europa; ïar în anulŭ 380 aŭ fugitŭ din Dacia în Tracia, învinşĭ fiindŭ de către Turcĭ.

GAPITULŬ II.

Cumŭ vorbesce chronologia ţereĭ Românescĭ despre inceputulŭ cârmuireĭ din Craïova.

Dintre Romaniĭ strămutaţĭ în Messia, despărţinduse câţiva, aŭ trecutŭ Dunărea îndereptŭ pe la Turnulŭ Severinuluĭ (districtulŭ Mehedinţiĭ), şi, ocupândŭ cele cincĭ districte din munţĭ până în Dunăre şi până în rîulŭ Oltu, nobiliĭ lor 'şĭ aŭ alesŭ cârmuitoriu din familia Bassaraba, şi dându-ĭ puterea în mână, l'aŭ proclamatŭ Banovĕţŭ; adecă Banŭ; şi scaunulŭ sĕŭ l'aŭ pus maĭ ântêiŭ la Turnulŭ Severinuluĭ, pe urmă la Strihaïa în acelaşĭ districtŭ, şi în cele din urmă la Craiova. Dar cândŭ s'a făcutŭ acésta, nu se scie.

Scrie Niceta Heniate.

Anii 1185. Pe timpulŭ împĕrăţieĭ luĭ Isaac Angelŭ împĕratul Constantinopoleĭ, sculânduse Petru şi Assan, doĭ fraţi Românĭ (cariĭ făcuseră în ţéra lorŭ o biserică în numele mareluĭ martirŭ Dimitrie), aŭ chematŭ pe Românĭ şĭ pe Bulgarĭ ḑicêndŭ că le este în ajutorŭ marele mertirŭ, şi împreunânduse, aŭ plecatŭ de îndată asupra Sclavieĭ [1]); pe urmă coborândŭ muntele, aŭ ajunsŭ de s'aŭ lovitŭ cu numitulŭ Împĕratŭ. Dar învingênduse Petru şi Assan, aŭ fugitŭ trecêndŭ Dunărea înapoĭ la locuinţa lorŭ; n'aŭ încetatŭ însĕ de a 'şĭ păzi corturile lor; ci împreunânduse Româniĭ cu Tătariĭ,

1) Sub acestŭ nume de bună sémă că a voitu se înţelégă Bulgaria. (Traducĕtorulŭ.)

ĭarĕşĭ aŭ năvălitŭ asupra Grecilorŭ. Atunce găsindŭ pe Ioan Cantacuzenŭ împĕratulŭ, cumnatŭ numituluĭ împăratŭ, tăbărîtŭ într'unŭ câmpŭ, Petru si Assan s'aŭ ascunsŭ împreună cu óstea lorŭ într'o pădure: ĭar peste nóptc, repeḑêndu-se fără de veste, aŭ strivitŭ óstea grecéscă, în cât abĭa a scăpatŭ împĕratulŭ de pericolŭ, împreună cu câţĭ-va ómenĭ; ĭar stindardele, împreună cu lagărulŭ şi stemele cele aurite, luândule Petru şi Assan, aŭ pusŭ încălţăminte galbene ca împĕraţiĭ. Maĭ alesŭ Petru, puindŭ pe capulŭ sĕŭ şi diadema imperială, se îngâmfa plinŭ de mândriă, că Românii aŭ învinsŭ pentru totŭ deauna împĕrăţia Grecilorŭ. Cu acea ocasiune Petru şi Assan [1]) aŭ pusŭ stăpânire pe Achelonia, cucerindŭ toate locurile pênă la Varna. Aice cată se spunemŭ că acestĭ doĭ fraţĭ eraŭ din domnitoriĭ celorŭ cincĭ districte ale Craĭoveĭ; căcĭ acolo este şi biserica cu serbarea mareluĭ martirŭ Dimitrie, numită Bănésca, precumŭ din chrisovulŭ fundatoruluĭ eĭ se vede. Din acésta se dovedesce colonisarea Romanilorŭ în Craiova şi în cele cincĭ districte ale sale în secolulŭ acesta. Sĕ cercetămŭ însă la ce anŭ s'a întêmplatŭ întórcerea din Missia a colonielorŭ Romane împreună cu Banulŭ Bassaraba în aceste cincĭ districte.

În acestŭ secolulŭ, dupĕ Niceta Honiate, a avutŭ resboiŭ Petru şi Assan cu Împăratulŭ, precumŭ am ḑisŭ maĭ susŭ. Anii 1185.

Martin Smaĭtzel spune că în secolulŭ acesta a trecutŭ peste dunăre mulţime de poporŭ sub nume de Bulgarĭ, pe cari Greciĭ îĭ numĭaŭ Vlachĭ. 600

Între secoliĭ acestia, precândŭ nu se scie a cuĭ a fostŭ possessiunea, nicĭ anulŭ în care s'a întêmplatŭ lucrulŭ, se vede întórcerea colonielorŭ împreună cu Banulŭ Bassarabŭ în cele cincĭ districte ale Craioveĭ. 585.

---

1) E curiosŭ cumŭ autorulŭ, carele citéză atâţia istoriografĭ, numesce pe acestĭ doĭ marĭ bărbaţĭ Petru şi Assan, pre cândŭ trebuea să ḑică Petru şi Ioniţă cu pronumele de familiă Assan.

(Nota traducătoruluĭ.)

CAPITULŬ III.

Despre venirea luĭ Radu-Vodă Negru la Câmpu-lungŭ, la anulŭ 1215.

Anii 1290. S'a întêmplatŭ venirea acestuĭa după chronograful țereĭ Românescĭ.

1200 Adecă către secolul al duoĭ-spre-decelea, scrie istoriculŭ Bissing, s'aŭ coborîtŭ din Ardélŭ coloniile Vlachilorŭ, saŭ ale Românilorŭ, avêndŭ în capulŭ lorŭ pe Negru Vodă, numitŭ de noĭ Negru Radu Vodă.

1215. Se vede în chronologia Monastiroĭ Câmpu-lungului că fundatorulŭ eĭ a fostŭ Radu Negru Vodă, și pe la 1628 dărĕmânduse cu totulŭ, a remasŭ pustie 7 anĭ; ĭar la anulŭ 1635 pe timpulŭ domnieĭ luĭ Mateĭ Vodă, s'a prenoitŭ. Se vede dar greșéla de 75 anĭ a chronografuluĭ.

1008. La anulŭ acesta se presupune descălecarea luĭ Radu Vodă Negru de chronografulŭ Moldavieĭ Miron Logofĕtulŭ. Pe lângă aceste se află la vechea Monastire a Câmpu-lunguluĭ făcută de Radu Vodă și unŭ pomelnicŭ de lemnŭ, care adeveréză vechea închinare la acéstă Monastire a moșiilorŭ împreună cu satulŭ Bădeștiĭ, Iar anulŭ pomelniculuĭ este 1122 apropiatŭ de acela al chronografuluĭ Moldavieĭ. Acestŭ pomelnicŭ este prescrisŭ de Leon Vodă. Se vede dar că anulŭ este greșitŭ scrisŭ de Mateĭ Vodă, că póte s'a perdutŭ cândŭ s'a surpatŭ monastirea, adică cândŭ s'a prescrisŭ pomelnicŭ de Leon Vodă.

Primindŭ dară anulŭ monastireĭ maĭ cu sémă după chronografulŭ țereĭ, după Miron Logofĕtulŭ, și apropiinduse de anulŭ 1200, adecă de al duoĭ-spre-decelea secolŭ după istoriculŭ Bissing, începemŭ venirea domnilorŭ după chronologia monastireĭ Câmpu-lunguluĭ, adecă de la anulŭ 1215.

Începutulŭ Domnilorŭ.

Radu Vodă Negru, după chronografulŭ țereĭ Românescĭ, era ortodocsŭ, voevodŭ de Hertzeg, Făgărașŭ și Almașŭ din

Ungaria. Elŭ s'a sculatŭ de acolo cu Dómna luĭ Ana (care era catolică) și cu boerii luĭ, și cu poporŭ de religia ortodocsă, cu Latinĭ, și cu Sașĭ luteranĭ, și viindŭ in acestŭ orașŭ pe rîulŭ Dîmbovița, 'șĭ-aŭ pusŭ scaunulŭ la Câmpu-lungŭ zidindŭ Curtea și Monastirea pe care, în timpiĭ maĭ din urmă, a prenoit'o Mateĭ Vodă. Dómna luĭ a ziditŭ în acestŭ orașŭ bisserică apusénă. Iar ómeniĭ veniți cu elŭ s'aŭ lățitŭ cătră munți și cătră hotarele țereĭ românescĭ pênă în Dunăre, și din Olt până în Siretiŭ. Atunce viind și Banul Craioveĭ, s'a supusŭ luĭ împreună cu tótă țéra sa, adecă cu cele cincĭ districte. După ce s'a făcutŭ stăpânŭ peste tótă țéra românéscă, elŭ 'șĭ a strămutatŭ scaunulŭ la Argeșŭ. Acolo elŭ a ziditŭ biserică domnéscă, și Curte, unde murindŭ s'a și immormêntatŭ, împreună cu Dómna sa; ĭar urmașiĭ luĭ Domnĭ 'șĭ aŭ mutatŭ scaunulŭ la Tîrgoviște.

Mircea Vodă 'șĭ-a pusŭ scaunulŭ în Bucurescĭ la anulŭ 1383.

Titlulŭ luĭ Radu Vodă Negru în scrisorile și chrisóvele luĭ era: Cu mila luĭ D-ḑeŭ Domnŭ al tóteĭ țereĭ Românescĭ, al Almașuluĭ, al Făgărașuluĭ și al Hertzeguluĭ (1). Totŭ acestŭ titlu a avutŭ și Domniĭ ce aŭ venitŭ după dênsulŭ, dar după unŭ timpŭ óre care aŭ lipsitŭ titlulŭ de Făgărașŭ și Almașŭ.

Ḑice Bissing istoriculŭ, că pe la secolulŭ al duoĭ-spre-ḑecelea, Negru Vodă, după ce a venitŭ cu ómeniĭ sĕĭ din Ungaria, a făcutŭ orașulŭ Tîrgoviștea, Bucurescii, Câmpu-lungŭ, Piteștiĭ, și Santulŭ George: acestŭ din urmă orașŭ póte a se presupune că este Curtea de Argeșŭ, saŭ Giurgiulŭ; fiindŭ că în limba poporuluĭ, Sântulŭ George se ḑice *Sân-Giorgiŭ*, și de la acésta a remasŭ numele Giurgiŭ.

---

1) Traducțiunea nóstră e fidelă. Autorulŭ se confundă, și face o mare încurcătura. Titlulŭ de *Hertsogŭ*, adecă de Principe ce 'lŭ avea Negru Vodă, îlŭ transformă într'o localitate presupusă cu numele de *Hertzeg*, care nu essistă în lume.—Asemine și Transilvania o numesce Ungaria.

(Traducĕtoriuluĭ.)

CAPITULŬ IV.

Sumariŭ din cele patru cestiunĭ. dupĕ care se arată că Vlachiĭ și Moldoveniĭ se tragŭ din Romanĭ.

Așa darŭ, atâtŭ din preḑisele vechĭ istoriĭ, câtŭ și din chronografulŭ țereĭ Românescĭ, se adeverézā:

a.) Că aŭ venitŭ coloniĭ Romane în aceste treĭ țerĭ, Valachia, Moldova și Ardélulŭ;

b.) Că de și împĕrațiĭ ceĭ dupĕ Trajanŭ aŭ strămutatŭ coloniĭ în Missia, dar nu pe tóte, ci numaĭ o mare parte din ele;

c.) Că colonistiĭ aceĭa s'aŭ înturnatŭ din Missia ĭarășĭ în téra lorŭ între munți și Dunăre;

d.) Că în secolulŭ al duoĭ-spre-ḑecelea a venitŭ colonia Romanilorŭ din Ardélŭ cu Negru Vodă, din cari se găsescŭ âncă în Ardélŭ;

e.) Că Româniĭ ce locuescŭ téra Românéscă, Moldova și Ardélulŭ, se tragŭ din coloniele Romanilorŭ, precumŭ se vede și din dialectulŭ lor, care este o latinéscă corumptă;

f.) Că numele *Vlach* însemnézā Italianŭ saŭ Romanŭ.

Atâta cât pentru aceste. De aci înainte vomŭ vorbi despre cârmuirea Domnilorŭ posteriorĭ și despre alte datine ale țereĭ Românescĭ, câte suntŭ cunoscute din cele vechĭ; și ce prefacerĭ s'aŭ urmatŭ dupĕ timpĭ pĕnă la anulŭ 1774, cândŭ s'a făcutŭ pace între Pórta Otomană și Curtea Russieĭ.

CAPITULŬ V.

Cumŭ guverna Domniĭ.

Domnulŭ era autonomŭ, și dupĕ mórtea luĭ se făcea altulŭ în locŭ, une orĭ dupĕ mostenire, alte orĭ după alegerea boerilorŭ dintre copiiĭ și rudele Domnuluĭ, saŭ din vre u-nulŭ din eĭ. Acéstă datină s'a ținutŭ pĕnă cândŭ s'aŭ închinatŭ Portiĭ Otomane. Cu tóte că boeriĭ de multe orĭ ale-

geaŭ pe Domnŭ în țérâ. Pórta Otomană întăría saŭ pe celŭ alesŭ saŭ pe care 'ĭ venĭa la socotélă. Acésta s'a urmatŭ pênă la ântêĭa domnià a luĭ Constantin Vodă Mavrocordatŭ la anulŭ 1730.

Cârmuirea Domnilorŭ se făcea cu Adunarea boerilorŭ, precumŭ însușĭ Domniĭ mărturisescŭ în cărțile lorŭ.

Pentru diverse cause, eĭ daŭ ordine în țéră dupĕ hotărârea Metropolituluĭ și a consiliuluĭ boerilorŭ celorŭ marĭ. Acésta se prescrie și în firmanele împărătescĭ (numite *Ipca firman*) cu care se confirmă numirea Domnilorŭ, în care se ḑice espresŭ ca Domnulŭ sĕ guverneze împreună cu boeriĭ sĕĭ.

Maĭ multe guverne saŭ schimbatŭ dupĕ timpŭ; iar în cele din urmă tóte s'aŭ prefăcutŭ în anulŭ 1730 sub domnia luĭ Mavrocordatŭ, precumŭ se va vedea maĭ departe în capitolulŭ despre reformă. De la acésta reformă încóce se vede și nobleța Domnuluĭ.

CAPITULŬ VI.

Cumŭ guverna Domniĭ dupĕ Reformă.

Dupĕ ce se așeḑa Domniĭ în tronŭ, numirea boerilorŭ se făcea prin înbrăcăminte de caftane. Maĭ ântêiŭ se făcea *Postelniculŭ celŭ mare*, fiindŭ-că prin acesta se introduceaŭ ceĭ-l-altĭ boerĭ la Domnŭ. Dupĕ acesta *Vistierulŭ celŭ mare*, fiindŭ-că acesta îmbrăca pe boerĭ cu caftane. Dupĕ Vistieriŭ se făcea *Banulŭ* celŭ mare. *Vornicii* ceĭ marĭ, *Logofĕtulŭ* celŭ mare, *Spătarulŭ* celŭ mare. Pe ceĭ lalțĭ boerĭ îĭ făcea cu consiliulŭ și alegerea celor maĭ marĭ. Iar boerĭ marĭ făcea de la Clucerulŭ celŭ mare până la Clucerulŭ de arie.

Boeriile de adoa și a treia classă, căpităniile și vătășiile, se făceaŭ de Domnŭ dupĕ alegerea zapciilorŭ lorŭ, adecă Logofĕtulŭ celŭ mare recomanda pe al doilea, Aga pe Polcovniculŭ, scl.

Boeriile marĭ și micĭ se da cu următórea orânduélă: uniĭ se înainta fiindŭ că la alțĭ Domnĭ aveaŭ boeriĭ marĭ și considerațiune: alțiĭ pentru neamŭ și capacitate, alțiĭ pentru rudire cu Domnulŭ, alțiĭ pentru rudire cu Ministriĭ, saŭ du-

pă mijlocirea lorŭ, ïar alţiĭ, pentru bĕtrâneţele lorŭ. Ïarŭ ceĭ nenobilĭ, pentru vre o capacitate estraordinară, saŭ pentru vre unŭ servițiŭ particularŭ către Domnŭ.

Boeriile le schimbă Domnulŭ cândŭ vré: unele curând, altele de duoĕ și de treĭ orĭ pe anŭ, ïar altele nu le schimbă nicĭ de cumŭ în totŭ timpulŭ Domnieĭ.

Ceĭ 24 ispravnicĭ de judeţe, se alegŭ dupĕ consiliulŭ marelui Visitieriŭ și al marelui Postelnicŭ, uniĭ pentru consideraţiunea ce are Domnulŭ către eĭ, ïar alţiĭ dupĕ mijlocirea boerilorŭ celorŭ marĭ.

Vistierulŭ celŭ mare face ponturile (instrucţiunile) dupĕ care se pórtă Ispravniciĭ, și cărţile de vestire în ţéră. Aceste cărţĭ maĭ ânteiŭ se observă de boeriĭ ceĭ marĭ, apoĭ se supunŭ Domnuluĭ, și dupĕ ce se observă și de Domnŭ, se sigiléză și se trimitŭ în judeţe către Ispravnicĭ.

Logofĕtulŭ celŭ mare face cărţile domnescĭ ale Divanuluĭ către ţĕranĭ, prin care le anunçiă că strâmbătăţitulŭ póte să vie sĕ se tânguéscă. Domnulŭ avea oră însemnată, cândŭ se aduna boeriĭ la Curte.

Banulŭ celŭ mare, Vorniciĭ ceĭ marĭ, Logofĕtulŭ celŭ mare, Spătarulŭ celŭ mare, Clucerulŭ celŭ mare, și ceĭ inferiorĭ dupĕ acestia, se adunaŭ într'o sală însemnată, unde venïa și Metropolitulŭ cu Episcopiĭ, și observa judecăţĭ, și pricinĭ dregĕtoricescĭ.

Vistierulŭ celŭ mare se ducea d'a dreptulŭ la Vistierie, și acolo da cursŭ lucrărilorŭ atingĕtorie de Vistieriă.

Postelniculŭ celŭ mare intra îndată la Domnŭ, carele dupĕ ce se gătïa, eșïa cu Postelniculuĭ într'o cameră separată, acolo spunea ânteiŭ Postelniculŭ trebile sale, pe urmă venïa ceĭ-lalţĭ boerĭ dupĕ rândŭ, dar maĭ ânteiŭ Metropolitul, daca avea vre o causă de arătatŭ, și apoĭ ceĭ lalţĭ boerĭ... și maĭ pe urmă Logofetulŭ celŭ mare, carele raporta Domnuluĭ despre ale boeriilorŭ [1]), și luândŭ respunsulŭ saŭ ordinul Domnuluĭ, eșïa afară.

---

1) Prin *boeriĭ*, autorulŭ înţelege funcţiunile, precumŭ și prin *boerĭ* pe funcţionarĭ marĭ și micĭ aĭ statuluĭ. (Traducĕtorulŭ)

Spătarulŭ celŭ mare intra cu cărțile căpităniilorŭ de margine, și cu alte lucrări întêmplătóre.

Portarulŭ celŭ mare înfăçișa pe Turcii străini veniți, și lucrările atingĕtóre de Turci.

Aga înfăçișa lucrările atingĕtóre de orașŭ.

Armașulŭ celŭ mare înfăçișa lucrările atingĕtóre de pușcărie.

Vistierulŭ celŭ mare, cândŭ avea lucrări mai multe, intra mai desŭ, și înfăçișa lucrările Isprăvniciilorŭ, ale dărilorŭ, petițiunile și alte afaceri ale funcțiunei sale. Iar cei lalți boeri intra la Domnŭ numai cândŭ aveaŭ vre o trébă.

Dupĕ ce eșia boerii cei de susŭ, venia Logofĕtulŭ alŭ doile carele avea datoria a refera Domnului asupra petițiunilorŭ date în cause de judecăți: Domnulŭ, dupĕ lămuririle ce asculta, da revașe către boerii dregĕtori, dupĕ specia proceselorŭ.

Acestea ast-felŭ se făcea. Iar cândŭ se întêmpla vre o causă mai însemnată, vre o asuprire făcută unui petiționariŭ, saŭ vre o opiniune a Domnului asupra unui casŭ óre-care, saŭ vre o greșélă mare din partea cui-va, atunci Domnulŭ trimitea pe boerulŭ de la care atêrna causa, împreună cu Postelniculŭ celŭ mare, într'o aduoa cameră, unde era Metropolitulŭ și Episcopii cu toți cei lalți boeri mari, și cerea de la ei óre-cumŭ consiliŭ saŭ hotărîre. Atunce se făcea discussiune, și daca eșia unanimitate de păreri, saŭ divergințe, boerulŭ trimisŭ și cu Postelniculŭ se întorceaŭ la Domnŭ și 'i raportaŭ opiniunile emise: dupĕ acésta Domnulŭ hotăra care opiniune sĕ se adopte.

Iar cândŭ se întêmpla vre o causă mai considerabile, vre o reformă de întrodusŭ, vre o afacere atingĕtóre de folosulŭ saŭ de paguba țerei, saŭ vre unŭ respunsŭ către împĕrăție, atunce Domnulŭ chiema prin Postelnicŭ, pe Archiereulŭ loculul și pe boerii cei mari, și consultându-se, punea costiunea în rânduélă de hotărâre, și dupĕ acésta o arĕta și la boerii cei mai inferiori, și se făcea discussiune generalĕ.

Datoria Domnului este sĕ se siléscă pentru dreptate,—se aducă pe fiă-care de la reŭ la bine saŭ prin porunci saŭ prin pedép-

să,—se împedece desfrânările,—se facă pe fie-cine se 'şi păzéscă caracterulŭ şi sĕ 'şi cunóscă meritulŭ sĕŭ personalŭ, — sĕ nu se atingĕ nimenĭ de onórea altuĭa,—sĕ păzéscă respectul cătră Archiereĭ şi către boerĭ,—sĕ nu asupréscă şi să răpéscă averea poporuluĭ, — să păzéscă dreptatea în judecăţĭ, fără să facă hatârŭ nicĭ la celŭ mare nicĭ la celŭ micŭ, — sĕ păzéscă datinele ţereĭ,—şi să nu întroducă dărĭ şi greutăţĭ fără consiliulŭ şi consimţimĕntulŭ comunŭ.

Divanŭ se chiamă, cândŭ judecă însuşĭ Domnulŭ, cu Metropolitulŭ şi cu boeriĭ. La ora determinată, şi în camera destinată, Vătafulŭ de Aprodĭ şi cu Logofĕtulŭ al duoilea se ducŭ şi arată câte apelaţiĭ şi procese suntŭ. Postelniculŭ celŭ mare atuncĭ dă de scire că divanulŭ e gata şi boeriĭ s'aŭ adunatŭ, atuncĭ Domnulŭ vine şi judecândŭ hotărasce.

CAPITULŬ VII.

Despre orândnéla clerului.

Pênă la anulŭ 1469, în ḑilele luĭ Radu Vodă celŭ mare, în ţéra Românéscă era numaĭ Archiereŭ. Atunce viind aice Nifon Patriarchulŭ Constantinopoleĭ, a creatŭ episcopiile de Rîmnicŭ şi de Buzeŭ.

Metropilitulŭ cunósce de capŭ al bisericeĭ pe Patriarchulŭ Constantinopoleĭ. Elŭ se alege de Domnŭ, de Episcopĭ şi de boerĭ; ĭar confirmarea luĭ se dă de la biserica cea mare. Domnulŭ îĭ dă cârja, şi 'lŭ trimite la Metropolie cu carĕtă domnéscă.

Episcopiĭ de Rîmnicŭ şi de Buzeŭ se facŭ prin scirea Domnuluĭ dupĕ alegerea Metropolituluĭ şi a boerilorŭ; eĭ se chirotonisescŭ de Mitropolitulŭ. Domnulŭ le dă în mână *hasdranulŭ*, şi Metropolitulŭ cîrja.

Egumeniĭ de pe la monastirile din ţéră se numescŭ de cătră Episcopĭ, în cuprinsulŭ eparchiilorŭ lorŭ, şi se înfăţişézā Domnuluĭ prin Logofĕtulŭ celŭ mare. Unele monastirĭ suntŭ închinate la Patriarchiĭ, la muntele Sinaea, la Sântul Munte, şi la alte locurĭ din Turcia: egumeniĭ acestora viindŭ

recomandaţĭ cu scrisorĭ către Domnŭ şi către Archiereulŭ loculuĭ, se recunoscŭ de Domnŭ.

În tóte judeţele suntŭ protopopĭ numiţĭ de Archiereulŭ fiă-căreĭ eparchiĭ.

Preoţiĭ de sate se chirotonisescŭ de Archiereĭ.

CAPITULŬ XVIII.

Despre rânduéla ctitorilor la Monastiri.

Monastirile cele marĭ, unele sunt fundate de Domnĭ, şi înzestrate cu moşiĭ şi alte venniturĭ de archiereĭ şi de alţiĭ, altele sunt fundate de boerĭ, şi înzestrate asemine.

Unele sunt destinate de ctitorĭ sĕ fiă chinoviĭ cu călugĕrĭ mulţĭ; altele sĕ fiă schiturĭ; altele orfanotrofiĭ, altele se mărite fete serace; ĭar altele închinate la monastirile depărtate din ţéra de josŭ, cari maĭ ântâiŭ plătescŭ contribuţiunea lorŭ, apoĭ din restŭ daŭ celelalte orânduite.

Monastirile aceste sunt dotate atât de Domnii ctitorĭ cât şi de alţĭ Domnĭ urmaşĭ cu crhisóve domnescĭ, chiarŭ cu parte din venitulŭ vămilorŭ: de la unele articole luaŭ chĭar vama întrégă, unele căpătaŭ mile şi din alte venniturĭ, precumŭ de la délurĭ, de la Vinăriciulŭ domnescŭ; unele primeaŭ tot vinăriciulŭ unuĭ délŭ după crhisovŭ, ĭar altele numaĭ o parte din Vinăriciulŭ domnescŭ; pe lângă aceste, după chrisóve, căpătaŭ de la ocne óre-care câtime de bolovanĭ de sare. Cu milele aceste, şi cu celelalte venniturĭ de la moşiĭ, egumeniĭ întêmpinaŭ nevoile monastirilorŭ.

Domniĭ ceĭ maĭ modernĭ aŭ făcutŭ monastirile tributare şi le aŭ împovĕratŭ cu dărĭ grele, precumŭ se va vedea la capitululŭ atingĕtoriŭ despre acésta. Dar cu tóte cĕ Monastirile s'aŭ făcutŭ tributare, tot primeaŭ milele lorŭ după chrisóve pênă la anulŭ 1734, cândŭ Vămile nu aveaŭ preţŭ mare. Atuncea Domnulŭ Grigorie Ghica, urcând tarifa vămilorŭ, precumŭ se va vedea la capitululŭ despre dărĭ, a suprimatŭ mila de la vămĭ unor din monastirĭ cu totulŭ, ĭar altora înoindule chrisóvele le a acordatŭ se priméscă milă din vămĭ numaĭ dupĕ analogia preţuluĭ primitivŭ. Asemine

s'a urmatŭ şi cu milele ce luaŭ de la Vinăriciŭ. Pe timpul cándŭ se făcea chrisóvele cele vechĭ de mile, vinăriciulŭ era căte doĭ banĭ de vadră. Constantinŭ Vodă Mavrocordat maĭ pe urmă l'a făcutŭ patru banĭ, şi maĭ apoĭ cincĭ banĭ. Atunce, Monastirile acele cari după chrisóve aveaŭ dreptŭ a lua vinăriciulŭ întregŭ, lua numaĭ doĭ banĭ, ĭar cellalţĭ treĭ banĭ îĭ lua Cămara domnéscă.

Milă de la ocne luaŭ numaĭ monastirile acele cari avea chrisóve prenoite de la Domniĭ posteriorĭ, şi ast-fel s'a urmatŭ pênă la anulŭ 1739, cândŭ s'a făcutŭ Reforma luĭ Constantinŭ Vodă. Acestŭ Domnŭ, vedêndŭ că Monastirile din causa greutăţiĭ dărilorŭ nu 'şĭ putea plăti datoriele, prin Reforma sa le a uşuratŭ de dărĭ, dar le a rădicatŭ şi milele, în căt nicĭ sĕ ĭa nicĭ sĕ dea. Apoĭ pentru ca sĕ nu lase cuvêntŭ egumenilorŭ sĕ dică că Monastirile lorŭ nu aŭ veniturĭ, a rânduitŭ epitropĭ carĭ sĕ privegheze moşiele, viele, ţiganiĭ, şi alte veniturĭ, după orânduéla care se va vedea maĭ la vale. Dar viindŭ cu Domnia Michaĭ Racoviţă, a revocatŭ Reforma luĭ Mavrocordatŭ, şi ĭarĕşĭ a făcutŭ Monastirile tributare. Acéstă sistemă aŭ manţinut'o şi Domniĭ următorĭ după elŭ pênă la anulŭ 1769. Atunce Monastirile avêndŭ în vedere starea lor de servitute, aŭ mijlocitŭ de şi aŭ prenoitŭ chrisóvele, şi unele luaŭ vama într'o sumă determinată, altele din baniĭ Domnescĭ aĭ Vămilorŭ, ĭar altele de la cumpĕrătoriĭ Vameşĭ: asemine şĭ-aŭ prenoitŭ şi chrisóvele pentru sarea de la ocne. S'aŭ maĭ prenoitŭ şi chrisóvele unora din monastirĭ, care după vechiulŭ obiceiŭ luaŭ câte doĭ banĭ de vadră de la délurĭ. Iar ceĭ treĭ banĭ ce ĭaŭ urcatŭ Constantinŭ Vodă, îĭ lua Vistieria. La alte monastirĭ se da chrisóve ca sĕ priméscă din Vinăriciŭ câte o sumă determinată de banĭ.

Asemine chrisóve şi rânduele pentru Monastirĭ, începênduse de la Reforma luĭ Michaĭ Vodă Racoviţă, s'aŭ prenoitŭ şi s'aŭ mânţinutŭ de Domniĭ următorĭ pênă în dilele luĭ Grigorĭ Vodă Alecsandru, la anulŭ 1769.

Iar egumeniĭ, sub pretecstŭ de împovĕrarea monastirelor cu dărĭ, şi sub cuvêntŭ că acestea aŭ cădutŭ în datoriĭ grele,

aŭ încetatŭ de a maĭ milui pe sermanĭ, și a păzi legaturile fundatorilorŭ. Despre milele acestorŭ Monastirĭ, și despre chrisovulŭ care le reguléză, vom vorbi într'unŭ capitolŭ specialŭ.

CAPITULŬ IX.

Despre boeriĭ.

Din începutŭ, pe timpulŭ luĭ Radu Vodă Negru, se vede că boeriele și rangurile aveaŭ numirile timpuluĭ aceluĭa Iar sub Radu Vodă celŭ mare, în anulŭ 1469, dupĕ consiliulŭ luĭ Nifon Patriarhulŭ Constantinopoleĭ, s'aŭ introdusŭ boeriele după cumŭ era la împĕrații Grecĭ din Constantinopole.

Boeriĭ aveaŭ votŭ la alegerea Domnilorŭ. Ceĭ marĭ aveaŭ și cuvêntulŭ de a'șĭ arĕta opiniunea în Divanŭ; ïar Domnulŭ avea putere sĕ-'ĭ lipséscă de grația sa și sĕ le ïa funcțiunile; putea chïar sĕ-'ĭ omóre, sĕ-'ĭ essileze și sĕ-'ĭ întemnițeze, însĕ prin scirea împĕrăției.

Titlurile boerilorŭ sunt diverse: de la Banulŭ celŭ mare pênă la Clucerulŭ celŭ mare, se numescŭ *credincioșĭ*; ceĭ de classa a doa și boeriĭ Zapciĭ se numescŭ *boeriĭ noștri*; ïar ceĭ maĭ micĭ, precum și Căpitaniĭ de afară, *slugĭ aĭ Domnieĭ*.

Boeriele de la Banulŭ celŭ mare pênă la Clucerulŭ de arie, se numescŭ boeriĭ marĭ, și astfelŭ se califică atât în firmanele turcescĭ cât și în chrisóvele domnescĭ. Aceste sunt doĕ-spre-ḑece. Boeriĭ de la Banŭ pênă la Postelnicŭ, sunt ca ministri: eĭ orĭ cândŭ potŭ se intre la Domnŭ sĕ vorbéscă și sĕ șéḑă înaintea luĭ; ïar ceĭ de la Postelnicŭ în josŭ intră numaĭ cândŭ sunt chïămațĭ, respundŭ cândŭ sunt întrebațĭ, și ședŭ cândŭ capătă voiă. Boeriĭ de la Banŭ pênă la Clucerŭ de arie, atâtŭ *halea* [1]) cât și mazilĭ, ședŭ înaintea Domnuluĭ, atât la Adunărĭ cât și la Divanŭ. Iar numirea și tréba fiă căruïa se va vedea la Capitolulŭ următorŭ.

---

[1]) Acestŭ cuvântŭ este arabŭ, și însemnéză *funcționariu în activitate*, opositŭ cuvêntuluĭ *mazilŭ*, ce însemnéză *funcționariu demisionatŭ* saŭ în disponibilitate.

CAPITULŬ X.

Despre atribuţiunile funcţiunilorŭ.

Banulŭ celŭ mare este judecătorŭ şi cârmuitorŭ al Craiovei. Prin elŭ se daŭ ordinele Domnuluĭ în cele cincĭ judeţe de peste Oltŭ. Elŭ face Divanŭ la Craiova: are unŭ Polcovnicŭ de Craiova. unŭ Izbaşa, unŭ Armaşŭ al doilea, unŭ Portarŭ al doilea, şi alţĭ Logofeţeĭ de Divanŭ. Cândŭ se află în Bucurescĭ, elŭ judecă acasă la sine: are sigiliŭ cu insignele sale, cu care sigilézâ cărţile de judecată şi volniciile; iar în Divanulŭ din Bucurescĭ are facultatea sĕ judece împreună cu Vorniculŭ şi cu ceĭ lalţĭ boerĭ. Elŭ, cândŭ plécă din Craiova, lasă în locu-ĭ caĭmacanŭ. Semnulŭ boerieĭ luĭ este hasdranŭ, care 'lŭ ţine în mână înaintea Domnuluĭ.

Vornicia mare. Din invechime era una şi singură, nu de mulţĭ anĭ s'aŭ făcutŭ doĕ. Vorniciĭ ceĭ marĭ sunt judecătorĭ [1]) aĭ celor cincĭ-spre-dece districte de dincóce de Oltŭ. Eĭ aŭ facultatea se judece şi a casă la sine; în cărtile de judecată subscriinduse, eĭ punŭ şi sigilulŭ lorŭ, ca Banulŭ. Eĭ aŭ voie a chiema şi pe Bucureştenĭ a casă la eĭ; aŭ şi optŭ Vornicеĭ aĭ doilea; plaiurile ţereĭ sunt sub iurisdicţiunea lor; la divanŭ judecă împreună cu ceĭ-lalţĭ boerĭ de façiă cu Domnulŭ; cândŭ mergŭ la Divanŭ, pórtă hasdranŭ de abanosŭ argintuitŭ.

Logofetulŭ celŭ mare este [2]) la tóte petiţiunile ce vin atât din ţéră cât şi din Bucurescĭ cătră Domnŭ; numaĭ la petiţiunele atingĕtóre de dărĭ nu se amestecă. Prin elŭ se daŭ respunsurile la ceĭ ce daŭ petiţiunĭ. Cărţile de judecată, cele de hotărnicii de moşiĭ, chrisóvele de mile, de datoriĭ,

1) Vorniciĭ eraŭ ministri de interne: lucrările lorŭ eraŭ administrative; dar findŭ că pe atunce puterea administrativă nu era despărţită de cea judecătorésca, resoluţiunele lorŭ se numĭaŭ *judecăţĭ*.

2) Traducţiunea e literală. De bunăsémă autorulŭ a voitŭ sĕ dică că Logofétulŭ primesce tóte petiţiunele.

(*Nota Trad.*)

prin mâna luĭ se facŭ; corespondințele proceselor străine se censurézà de dênsulŭ; elŭ judecă în Divanŭ impreună cu ceĭ lalțĭ boerĭ inaintea Domnuluĭ; ține basdranŭ, are unŭ al 2-le Logofĕtŭ și doĭ Logofețĭ de taĭnă, și alțĭ maĭ micĭ Logofețĭ de Divanŭ. Pentru Logofeția luĭ, Domnulŭ îĭ dă sigiliulŭ țĕreĭ care se pune pe chrisóve și pe alte cărțĭ domnescĭ; dar are și sigiliulŭ seŭ particularĭu.

Spătarulŭ celŭ mare are autoritate peste toțĭ Slujitoriĭ, Călărețiĭ de Bucurescĭ, Arnăuțiĭ, Cataueie, Lufegiiĭ, scutelniciĭ, Sărățeiĭ; are doĭ boerĭ zapciĭ, Capitanŭ de Lufegiĭ, și Bașu-Buluebașa de Seĭmenĭ. Ceaușulŭ sĕŭ are temnițe prin mahalale. Maĭ are sub autoritatea sa și tóte poștele și căpităniile de marginĭ; elŭ are grija prindereĭ hoțilorŭ; elŭ se informéză despre ómeniĭ ce vinŭ in țéră din locurĭ străine; elŭ dă rĕvașe celorŭ ce vorŭ sĕ ĭasă din țéră pentru trebĭ saŭ comerțŭ; elŭ are voĭe sĕ judece a casă la sine pe ceĭ ce depêndŭ de Spătăriă, ĭar la Divanŭ judecă impreună cu ceĭ-lalțĭ boerĭ; are și doĭ spătăreĭ, fecĭorĭ tinerĭ de boerĭ.

Vistierulŭ celŭ mare are atribuțiunea tuturorŭ dărilorŭ și veniturilorŭ Vistierieĭ; elŭ distribue tóte cislele în țéră, pentru zaherea [1]), fânŭ, salahorĭ, și orĭ ce alte angăriĭ impuse. Toțĭ maziliĭ cari daŭ dărĭ, și tóte satele, sunt cunoscute de elŭ. Nu are libertatea a strămuta unŭ locuitorĭu dintr'unŭ satŭ în altulŭ. Elŭ censuréză tóte petițiunele atingĕtóre de dărĭ, saŭ alte afacerĭ ale vistieriei; elŭ dă și cărțile despre scutirĭ, judecățĭ și dărĭ; elŭ are voe sĕ judece și a casă la elŭ afacerile Vistierieĭ; are al 2-le și al 3-le Vistierĭu, și doĭ Logofețĭ de Visticrie boerĭ, și alțĭ maĭ micĭ Logofețĭ, și Zarafiĭ, și Pistovariĭ [2]) Bucurescilorŭ, și tóte breslele de pe afară.

Clucerĭulŭ celŭ mare. Pre cândŭ se da mertice de pâĭ-

---

1) Astfelŭ se numĭa provisiunile de nutrimentŭ, care pe atunce da țéra, pe lângă tributŭ, Turcilorŭ.

2) Póte că autorulŭ a voitŭ sĕ dică *Postavarĭĭ*; căcĭ altfelŭ astădĭ nu maĭ este ințelesŭ cuvêntulŭ acesta.

ne la Boerĭ şi la Slujitorĭ, acesta lua baniĭ din Vistierie, cumpĕra zahereaoa, şi observa împărţirea merticurilorŭ. Elŭ lua parte în Divanŭ împreună cu ceĭ-lalţĭ boerĭ. Elŭ are sub ascultarea sa maĭ mulţĭ Clucereĭ, adecă magasionarĭ, boerĭ de classa a adoa. [2])

Postelniculŭ celŭ mare şéde în picióre înaintea Domnuluĭ tot deauna cu bastonŭ de argintŭ în mână. Elŭ introduce la Domnŭ pe orĭ care din boerĭ va sĕ-lŭ întâlnéscă pentru vre-o trébă, saŭ pentru ḑioa bună, şi totŭ prin elŭ Domnulŭ trimite respunsurile sale. Sub autoritatea sa sunt Postelniculŭ al 2lea şi al 3-lea doĭ-spre-ḑece Postelniceĭ, Vătafulŭ, Ceauşulŭ de Aproḑĭ, Polcovniculŭ de Călăraşĭ, Călăraşiĭ de oraşŭ, şi Lipcaniĭ curierĭ. Elŭ este şi ca unŭ procurorŭ. Elŭ assistă şi în Divanŭ cu boeriĭ din partea Domnuluĭ, precumŭ şi la socotelele şi cislele Vistieriei.

Paharniculŭ celŭ mare assistă la masa Domnéscă cândŭ dă ospeţe la boerĭ la serbătorĭ domnescĭ, îmbrăcatŭ cu caftanŭ, şi tórnă vinŭ în păharulŭ Domnuluĭ. Are sub autoritatea sa pe Cupariulŭ celŭ mare şi pe Păhărnicei boerĭ de starea a 2-a. Elŭ ia parte şi în Divanŭ cu ceĭ-lalţĭ boerĭ.

Stolniculŭ celŭ mare assistă şi elŭ la prânḑurile domnescĭ, şi, îmbrăcatŭ cu caftanŭ, aşéḑă bucatele pe masă; are sub ascultarea sa maĭ mulţĭ stolniceĭ de starea a 2-a şi treĭ saŭ patru scutelnicĭ.

Comisulŭ celŭ mare este asupra grajdiurilor cailorŭ domnescĭ: are subt elŭ pe Comisulŭ al 2-lea şi al 3-lea, pe Rachtivanulŭ, şi alţĭ Comisĭ de rândŭ. Elŭ ia parte şi în Divanŭ cu ceĭ-lalţĭ boerĭ.

Aga are sub autoritatea sa pe toţĭ Slujitoriĭ pedestri din Bucurescĭ, din oraşŭ şi de la străjĭ. Elŭ preveghiază sĕ nu se întêmple aprinderĭ; drege podurile; judecă şi a casă

---

2) Atât numirea cât şi functiunea acestuĭ rangŭ eraŭ degenerate pe timpulŭ autoruluĭ. Maĭ înainte acestŭ boeriu se numia *Crucerlu*, fiindŭ că elŭ ducea crucea înainte la bătăliă, şi fiindŭ că în sĕrbătorile Pascelorŭ elŭ presenta Domnuluĭ în biserică crucea ca se o sărute.

Nota Trad.

la elŭ pricinile Ageĭ; ĭar la Divanŭ, de și are voe se mérgă, dar nu are votŭ. Elŭ are sub ascultarea sa pe Căpitanulŭ de Dorobanĭ, pe Polcovniculŭ de Cozacĭ, pe Ceaușulŭ, pe Stegarulŭ, și Căpitaniĭ pedestri, precumŭ și pe Polcovniculŭ de Tĕrgovistea. Elŭ înaintea Domnuluĭ ține în mână chilugŭ de argintŭ.

(*) *Serdarulŭ celŭ mare* este pentru trebuința carelorŭ și a salahorilorŭ ce se scotŭ dupĕ orânduéla Vistieriei; elŭ pórtă grijă de aceste, și merge împreună cu ele cândŭ aŭ sĕ se trimiță unde-va.

Medelnicerulŭ celŭ mare assistă la massa domnéscă, îmbrăcatŭ în caftanŭ, și scóte bucate pe talerulŭ Domnuluĭ, precumŭ și pe talerele boerilorŭ din partea Domnuluĭ.

Slugerulŭ celŭ mare, cândŭ se daŭ porțiunĭ de carne și lumânărĭ la Boerĭ și la Slujitorĭ, acesta ĭa banĭ din Vistieria, cumpĕră vite și dă porțiunile.

Pitarulŭ celŭ mare este asupra tuturorŭ trăsurilorŭ domnescĭ, a telegilorŭ, și a cociilorŭ ce se facŭ și se dăruescŭ Pașalelorŭ.

Marele Vornicŭ de Tirgoviștea este judecătorŭ al orașuluĭ Tîrgovistea, și cârmuitorŭ al districtuluĭ Dîmbovița.

Armașulŭ celŭ mare este îngrijitorulŭ închisorilorŭ de hoțĭ. Pedepsele se facŭ prin elŭ. Elŭ este maĭ mare peste toțĭ țiganiĭ domnescĭ și strînge aurulŭ care 'lŭ adună țiganiĭ. Elŭ păstréză duoĕ stégurĭ ale țereĭ, tunurile, și tuĭurile domnescĭ. Înaintea Domnuluĭ, elŭ ține în mână topuzŭ de argintŭ. Are sub ascultarea sa doĭ Armașĭ al 2-le, treĭ Armașĭ de puscăriă, maĭ mulțĭ Armășeĭ, Puscașiĭ și Topciĭ.

Șetrarulŭ celŭ mare este asupra corturilorŭ domnescĭ; are și maĭ mulțĭ șătrărei.

Clucerulŭ celŭ mare de Arie este asupra fânuluĭ și a orzuluĭ ce se dă la grajdurile domnescĭ și la musafirĭ.

Vameșulŭ celŭ mare îngrijia de vămĭ, cândŭ acestea nu se puteaŭ vinde. Aseminea și Cămărașulŭ de Ocne.

Ispravniciĭ se facŭ câte doĭ de fiă-care județŭ; eĭ judecă, și facŭ cislele banilorŭ de prin sate; eĭ punŭ în lucrare orĭ ce mĕsură se ordonă de Vistieriă în țéră. Eĭ sunt

datorĭ se cunóscă puterea locuitorilorŭ şi numĕrulŭ lorŭ de prin sate, pentru ca se-ĭ oblige la ponturile legĭuite către boeriĭ marĭ şi micĭ, şi către boeriĭ de neamŭ.

Visticriulŭ al 2-lea pórtă călimarĭu de argintŭ, şi este sub ordinele Vistieriuluĭ celuĭ mare.

Postelnicúlŭ al 2-lea ţine bastonŭ cu argintŭ în capĕtŭ, şi stă sub ordinele Postelniculuĭ celuĭ mare.

Capitanulŭ de Dorobanĭ este superiorul Dorobanilor; ţine topuzŭ de argintŭ, şi stă sub ordinile Agăĭ.

Logofĕtulŭ al 3-lea sub Logofĕtulŭ celŭ mare.

Vistierulŭ al 3-lea sub Vistierulŭ celŭ mare.

Postelniculŭ al 3-lea sub Postelniculŭ celŭ mare, şi are bastonŭ cu puţinŭ argintŭ.

Logofĕtulŭ al 2-lea de Vistierie saŭ Vistierul cel mare

Logofĕtulŭ al 2-lea de taĭna sub Logofĕtulŭ celŭ mare

Vătafulŭ de copiĭ de Divanŭ, pórtă unŭ stindardŭ mic, care este pajura Domnuluĭ. Destinaţiunea luĭ este de gardŭ de corpŭ al Domnuluĭ. Elŭ pórtă biciŭ înaintea Domnuluĭ, şi esecutéză după decisiunile Divanuluĭ.

Vătafulŭ şi *Ceauşulŭ* de Aprodĭ împlinescŭ datoriele după decisiunea Divanuluĭ; eĭ sunt sub ordinele Postelniculuĭ celuĭ mare şi aŭ de ajutorŭ Aprodĭ slujitorĭ.

Doĭ-spre-ḑece Postelniceĭ ţinŭ în mâna vergĭ de lemn, mergŭ înaintea Domnuluĭ, şi suntŭ sub Postelniculŭ celŭ mare.

Doĭ spătărceĭ al 2-lea staŭ lângă Domnŭ, şi ţinŭ topuzulŭ şi sabia; eĭ sunt sub spătarulŭ celŭ mare.

Vătafulŭ de Copiĭ de Vistierie pórtă biciŭ, şi este rânduitŭ asupra împlinirilorŭ Visterieĭ.

Vătafulŭ de Lufegiĭ pórtă topuzŭ de argintŭ, şi este capulŭ Lufegiilorŭ sub ordinele spătariuluĭ celuĭ mare.

Polcovniculŭ este capulŭ Catanelorŭ; pórtă topuzŭ de argintŭ şi este sub ordinele Agăĭ.

Armaşul al 2-lea pórtă topuzŭ de argintŭ, şi este sub Armaşulŭ celŭ mare.

Portarulŭ al 3-lea pórtă bastonŭ cu puţinŭ argintŭ şi este sub Portarulŭ celŭ mare.

Armașulŭ al 3-lea, ca și celŭ al 2-lea.

Polcovniculŭ de Calarașĭ pórtă topuzŭ de argintŭ, și este sub Postelniculŭ celŭ mare.

Ceaușulŭ Spătaruluĭ pórtă topuzŭ de argintŭ și este sub spătarulŭ celŭ mare.

Ceaușulŭ agăĭ pórtă bastonŭ de argintŭ, și este sub Aga

Izbașa de Fustașĭ pórtă biciŭ.

Boeriile Curțiĭ Domnescĭ.

Camarașulŭ celŭ mare adună venitulŭ Camareĭ, și îngrijesce despre tóte ale Curțiĭ domnescĭ. Sub autoritatea luĭ sunt toțĭ neguțitoriĭ adecă Silistreniĭ, Brașoveniĭ, Armeniĭ, și Ebreiĭ. Elŭ judecă procesele lorŭ. Rândulŭ seŭ este dupĕ Aga.

Grămăticulŭ celŭ mare este Secretarulŭ privatŭ al Domnuluĭ pentru limba grecéscă.

Cupariŭlŭ are grija meseĭ și a vinurilorŭ Domnescĭ.

Ispravniculŭ de curte este asupra Dîrvarilorŭ 1) domnescĭ și asupra reparațiunilorŭ palatuluĭ.

Marele Cafegiŭ, asupra cafeleĭ. *Sufariŭlŭ* la bucătărie. *Becerĭulŭ*, la becĭurĭ. *Rachtivanulŭ*, la șelle și rafturĭ. *Sofragiulŭ*, la masă. *Camarașul al 2-lea*, la haĭnele domnescĭ. *Cĭubucciulŭ*, la cĭubuce. *Victarulŭ*, la calimărĭ.	Acestia sunt ceĭ maĭ inferiorĭ în archontologiă.

1) În multe părțĭ ale Românimeĭ, afară de Bucurescĭ, acestŭ cuvêntŭ astă-dĭ nu maĭ este ințelesŭ. Elŭ insemnéză argatŭ, simbriașŭ, lucrătoriŭ ordinariŭ. (Nota trad.)

CAPITULŬ XI.

Firmanŭ împĕrătescŭ, în care se vorbesce şi despre boeri.[1]

Alesule dintre domnitorii neamuluĭ luĭ Messia, astă-ḑĭ Domnŭ al Valachieĭ Grigorie Vodă, sfîrşiturile tale sĕ fiă fericite. Iar voĭ, lauda maĭ marilorŭ neamuluĭ luĭ Messia, boerĭ aĭ ţereĭ, îmulţită fiă supunerea vóstră. Cândŭ va ajunge acéstă luminată poruncă, sciutŭ sĕ vĕ fiă, că aşa precumŭ ţérra Valachieĭ este moştenirea luminateĭ mele Împĕrăţiĭ şi grânariŭ înaltuluĭ meŭ pragŭ, de cuviinţă este sĕ o îngrijimŭ, sĕ o păzimŭ, şi se o ferimŭ de reŭ voitorĭ în cât se nu se maĭ respândéscă asupra acesteĭ nenorocite raĭale, ci cu bucurie şi în pace sĕ samene de bună voĭă şi sĕ secere, ca la unŭ lucru al înalteĭ mele bune voinţe. Aşa dar în trecutele timpurĭ cu trecerea făcătorilorŭ de rele (în contra firesceĭ mele înalte buneĭ-voinţe) raĭaoa a fostŭ bântuită de jafurile şi sumeţia lorŭ atât de tare, în cât a căḑutŭ şi din valórea sa. Din acéstă causă raĭaoa câtor-va sate neputêndŭ suferi reutatea lorŭ, a părăsitŭ locaşele sale, şi luându-şĭ copiiĭ şi muĭerile, a fugitŭ ca sĕ se ascunḑĕ. Acéstă întêmplare a ajunsŭ la auḑulŭ nostru. Acuma tu, numitule Domnŭ, te-aĭ mărginitŭ în cuvenita supunere, şi aĭ mângâĭatŭ raĭaoa ţereĭ, şi aĭ urmatŭ şi alte ordine ale măririreĭ mele cu zelulŭ şi silinţa ce aĭ arĕtatŭ cătrĕ ea. Sunt gata a spera că, cu înţelepciunea ta şi cu bunulŭ teŭ caracterŭ, tu, numitule Domnŭ, te veĭ uni cu boeriĭ consiliarĭ, şi veĭ arăta cătră bĭata raĭa, care a fugitŭ şi s'a ascunsŭ, mângâieri cu totŭ felĭulŭ de cuvinte de blândeţe, silindŭ sĕ o aduceţĭ sĕ înţelégă, şi sĕ o îndemnaţĭ sĕ samene şi sĕ se-

---

1) Autorulŭ este atât de superficialŭ, în câtŭ a credutŭ de prisosŭ sĕ pue data acestuĭ documentŭ. Din norocire, istoria scrisă de Fotino a complectatŭ acéstă lacună. Acestŭ firmanŭ a fostŭ adresatŭ luĭ Grigorie Ghica Vodă la anulŭ 1663. — Veḑĭ traducerea luĭ Fotino, tomulŭ III. pag. 219.

Traducĕtorulŭ.

cere, dar cu bucuria și cu buna sa voință. Iar de aci înainte câți din taĭfaoa classeĭ ostășescĭ, saŭ din alte părțĭ, vor trece și vorŭ supĕra saŭ raĭaoa, saŭ copiiĭ seĭ, saŭ averile sale, sĕ stăruiți în totŭ chipulŭ sĕ se pedepséscă ca turburătorĭ, trimițêndŭ înaltuluĭ meŭ vizirŭ înscrisŭ numele și fisiognomia lorŭ. Așa dar, precumŭ maĭ susŭ îțĭ ordonŭ, sĕ te unescĭ cu numițiĭ boerĭ, respândindŭ sămânța milostivireĭ asupra acesteĭ nenorocite raĭale, care se rógă luĭ D-ḑeŭ, și sĕ o aduceți de acolo de unde stă ascunsă; și la semnulŭ împĕrățieĭ mele sĕ fițĭ supușĭ.

CAPITULŬ XII.

Despre Mazilĭ.

Maĭ înainte de Reformă, toțĭ boeriĭ ce se scoteaŭ din funcțiunĭ se numiaŭ Mazilĭ. Iar Constantinŭ Vodă [1]), prin Reformă, a făcutŭ óre-carĭ diferințe: pe boeriĭ ceĭ marĭ, funcționarĭ saŭ în disponibilitate, ĭ-a numitŭ *Velițĭ*, pe ceĭ fără de ranguri ce eraŭ de neamŭ mare cu boeriĭ marĭ, ĭ-a numitŭ *nobilĭ*; iar pe ceĭ ce se trăgeaŭ din neamŭ boerescŭ și nu aveaŭ boeriĭ, ĭ-a numitŭ *Mazilĭ*.

CAPITULŬ XIII.

Despre Breslele cele micĭ.

Logofețiĭ de divanŭ. Acestia se făceaŭ după hereditate din neamŭ în neamŭ; serviaŭ la Divanŭ cu rândulŭ; până la Reformă, eraŭ scutițĭ de dijmă și de vinăriciŭ, iar de atuncĭ aŭ remasŭ în dare.

Mazilii Capitanĭ, bréslă nouă, creată de la Reformă și încóce.

---

1) Reforma despre care e vorba, e făcută de Constatin Vodă Mavrocordatŭ în a treia domnie a sa, la anulŭ 1735. (Vedĭ maĭ pre largŭ Istoria luĭ Fotino tradusă tot de acelŭ ce traduce pe acésta la tomulŭ II pag. 154)

Traducătorulŭ.

Căpitanii ce eraŭ destituaţĭ, s'aŭ făcutŭ deosebită bréslă.

Neguţătorii sunt bréslă nouă, în care aŭ intratŭ şi mulţĭ reĭ. Fruntaşiĭ lorŭ sunt 24, avêndŭ şi staroste.

Compania Craĭoveĭ, una mare şi una mică. Acestia sunt neguţitorĭ de peste Oltŭ, cariĭ, din timpulŭ Nemţilorŭ, s'aŭ numitŭ Companiĭ. Aŭ cărţĭ domnescĭ, şi privilegiurĭ deosebite de ale neguţitorilorŭ de prin judeţe.

Neguţitorii fugari de la Dristorŭ din causa Turcilorŭ şi veniţĭ aice, se făceaŭ deosebită bréslă.

Braşoveniĭ. Din acestia uniĭ sunt şeḑĕtorĭ în Braşovŭ, avêndŭ prăvĕliĭ şi în ţéră, precumŭ şi viĭ. Eĭ formézǎ o deosebită bréslă cu privilegĭurile sale; şi în acésta se cuprindŭ şi Braşoveniĭ cari aŭ venitŭ cu totulŭ în ţéră.

Ruptaşiĭ sunt bréslă veche din ómenĭ deosebiţĭ de ţeranĭ, cu dare ficsată către Visteriă saŭ către Camară.

Aleşiĭ sunt bréslă nouă, creată în ḑilele luĭ Grigorie Vodă, cândŭ ómeniĭ eraŭ numeraţĭ. Acestia aŭ luat de la Visterie dare maĭ grea, şi s'aŭ numitŭ Aleşĭ.

Caloĭaniĭ, sunt doĕ sate de Bulgarĭ veniţĭ de peste Dunăre în districtulŭ Ialomitiĭ, dândŭ dare deosebită.

Armeniĭ, bréslă deosebită cu starostele lorŭ.

Evreiĭ asemine.

Toţĭ acestia se numiaŭ bresle cu deosebite privilegĭurĭ de ale ţeranilorŭ: uniĭ, precumŭ Neguţitoriĭ, Companiile, Armeniĭ şi şi Evreiĭ, eraŭ sub ascultarea Camaraşuluĭ, ĭar ceĭ-lalţĭ sub a Visterieĭ. Dar dupĕ ce s'a unitŭ Camara cu Visteria, tóte breslele aceste aŭ remasŭ sub Visterie, ĭar Camaraşulŭ celŭ mare numesce numaĭ pe Staroste.

CAPITULŬ XIV.

Despre Neguţitorĭ.

Pe neguţitoriĭ Străinĭ, ce aducŭ marfă din Turcia şi din alte ţĕrĭ saŭ scotŭ mărfurĭ afară din ţéră, îĭ judecă Camaraşulŭ.

Neguţitoriĭ pămêntenĭ ce facŭ aseminea comerţŭ, aŭ staroste.

Brésla de Neguţitorĭ de prin judeţe, Companiele Dristorenilorŭ, Armenii, Evreiĭ, aŭ staroste, şi sunt sub autoritatea Camaraşuluĭ celuĭ mare.

CAPITULŬ XV.

Despre Slujitorĭ.

Slujitoriĭ ostaşĭ sunt cu léfă şi cu îmbrăcăminte.

Seĭmeniĭ străinĭ sunt sub ascultarea luĭ Bulubaşa.

Lufegiiĭ, sub a Capitanuluĭ lorŭ.

Lufegiĭ Spatariuluĭ, sub a Ceauşuluĭ Spătărescŭ.

Sărăţeiĭ şi Scutelniciĭ, sub a Capitanilorŭ lorŭ.

Acestea eraŭ cavaleria din Bucurescĭ sub autoritatea Spătaruluĭ celŭ mare.

Vênătoriĭ, sub Capitaniĭ lorŭ, şi Cazaciĭ, sub Polcovniculŭ lorŭ, se numĭaŭ Pedestraşĭ, şi eraŭ sub autoritatea Agăĭ.

Dorobanţiĭ, sub comanda căpitanuluĭ lorŭ. Eĭ se făceaŭ după hereditate, remâindŭ liberĭ a se ocupa şi de alte profesiunĭ. Acestia eraŭ oştirea pedestră cea puternică, carĭ revoltânduse adese orĭ ucideaŭ boerĭ, prădaŭ besericĭ, şi jefuĭaŭ pe ţeranĭ. Constantinŭ Vodă Cărnulŭ [1] a începutŭ sĕ-ĭ desfiinţeze: pe câţĭ a lăsatŭ ĭ-a pusŭ, împreună cu Căpitanulŭ lorŭ, sub comanda Agăĭ; ĭar tunurile lorŭ le-a datŭ Armaşuluĭ.

Lipcaniĭ şi Călăraşiĭ, sub autoritatea Postelniculuĭ celuĭ mare.

Armăşeiĭ şi Puşcaşiĭ, ce păziaŭ închisorile, şi Topciĭ, sub autoritatea Armaşuluĭ celuĭ mare.

Aprodiĭ eraŭ împlinitoriĭ datorielorŭ şi servitorĭ aĭ Divanuluĭ; eĭ sunt sub ascultarea Vătafuluĭ şi a Ceauşuluĭ de Aprodĭ; ĭar zapciiĭ lorŭ sunt supuşĭ Postelnicaluĭ celuĭ mare.

Ićioglaniĭ. Acestia eraŭ guardiĭ de corpŭ aĭ Domni-

1) Pe la anulŭ 1654. Vedĭ maĭ pre largŭ Istoria luĭ Fotino, tomulŭ II, pag. 101.

Traducĕtorulŭ.

lorŭ. La eĭ era şi stindardulŭ domnescŭ, adecă al ţĕrĕĭ. El pórtă în mână şi mîzdrace cu micĭ stegurele. Îmbrăcămintea lor era poloneză. Eĭ purta şi arcurĭ cu săgeţĭ.

Prin judeţe eraŭ rânduĭţĭ Capitanĭ, câte cu o mie de ómenĭ. În judeţulŭ Rîmnicului săratŭ eraŭ treĭ Căpitănii: la Focsanĭ, la Gradistea, şi la Macsinenĭ.

În Buzeŭ, Căpitănia oraşuluĭ Buzeŭ.

— Prahova, Căpitănia Ploescilorŭ.

— Dîmboviţa, Căpitănia de Tîrgovistea.

— Ialomiţa, la Lichirescĭ, Stelnica, şi Oraşŭ.

— Ilfovŭ, la Cĭocănescĭ, Olteniţa şi Gherghiţa.

— Vlasca, la Hodivoe şi la Daĭa.

— Muscelŭ şi Argeşĭ, ale Oraşelorŭ respective.

— Oltŭ, la Slatina şi Uda.

Peste Oltŭ, era deosebită ostire a Banuluĭ Craĭoveĭ sub ascultarea Căpitanilorŭ de acolo. Cea maĭ mare Căpitănia era a Cerneţiuluĭ ca şi acea din Focşanĭ. Eraŭ şi alţĭ Slujitorĭ fără de léfă, ci numaĭ pe scutélă, sate întregĭ, precumŭ: Spătăreiĭ sub spătarulŭ; Visterniceiĭ sub Vistierulŭ; Postelniceiĭ sub Postelniculŭ; Roşiĭ şi Păhărniceiĭ sub Paharniculŭ celŭ mare; Comişeiĭ sub Comisulŭ celŭ mare; Vizitiĭ, sub Pitarulŭ celŭ mare; Şătrăreiĭ sub Şătrarulŭ; şi Cămărăşeiĭ, sub Cămăraşulŭ celŭ mare. Acestia, în timpŭ de pace eraŭ nesupăraţĭ, şi fără de dărĭ pe la casele lorŭ; Iar în timpŭ de resbelŭ mergeaŭ la bătăliă. Eĭ, cu timpulŭ, s'aŭ totŭ împuţinatŭ pênă la Nicolae Vodă; ĭar Constantinŭ Vodă, prin Reformă, ĭa desfiinţatŭ cu totulŭ, lăsând câte puţinĭ la Bucurescĭ sub Spătarulŭ, sub Aga, şi sub ceĭ-lalţĭ boerĭ Zapciĭ. Elŭ a redusŭ şi căpităniile de prin judeţe, împuţinândŭ slujitoriĭ lorŭ, şi lăsândŭ numaĭ câţĭ sunt trebuitorĭ pentru judeţe; ĭar pe ceĭ-lalţĭ ĭa dat la dare.

CAPITULŬ XVI.

Despre ţeranĭ.

În timpurile vechĭ, câţĭ-va din ţeranĭ aveaŭ moşiile lorŭ propriĭ, şi eraŭ liberĭ, nesupuşĭ la boerĭ. Alţiĭ eraŭ liberĭ

fără moșiĭ, ședêndŭ pe moșiile Monastirilorŭ și ale boerilorŭ și dândŭ proprietarilorŭ cele legĭute, precumŭ se va vedea la capitululŭ destinatŭ despre acésta. Iar ceĭ maĭ mulțĭ din țeranĭ eraŭ sclavĭ aĭ boerilorŭ și aĭ Monastirilorŭ, precumŭ mărturisescŭ chrisóvele. Alțiĭ eraŭ sate de slujitorĭ, precumŭ s'a vĕḑutŭ la capitololŭ despre acésta. Moșneniĭ și ceĭ-lalțĭ liberĭ plătĭaŭ dările cele maĭ grele, ĭar sclaviĭ da prea puținŭ. Dupĕ trecere de timpŭ cu tóte că dările aŭ ajunsŭ peste mĕsură de grele, eĭ plătĭaŭ însĕ dupĕ analogiă, până la Reforma luĭ Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ. Acesta dândŭ, pe Slujitorĭ la dare, a aruncatŭ acelasĭ impositŭ asupra Moșnenilorŭ și a Birnicilorŭ. Iar în a doa domniă a sa făcêndŭ prin Reformă scutelnicĭ pentru boerĭ, a liberatŭ pe sclavĭ [1]) cu voea și fără voea stăpânilorŭ lorŭ. Moșneniĭ ședŭ pe moșiile lorŭ, dar nu aŭ voĭe sĕ se mute în alte sate. Aceĭ fără de moșiĭ, sclavĭ saŭ liberĭ, încă nu aŭ voĭe a se strămuta de la unŭ satŭ la altulŭ; și daca vre unulŭ fuge, proprietarulŭ moșieĭ are dreptulŭ sĕ 'lŭ aducă la urma sa, orĭ de unde l'ar găsi. Asemine nicĭ unŭ satŭ întregŭ nu póte sĕ se strămute pe altă moșiă fără causă bine-cuvêntată; și proprietarĭulŭ are voie se 'lŭ întórcă la urma luĭ. Iar daca vre unŭ țeranŭ, saŭ vre unŭ satŭ, are vre unŭ motivŭ legalŭ ca sĕ părăséscă moșia pe care se află, dă plângere la Domnŭ și, dupĕ cercetarea mareluĭ Visticrĭu saŭ a Divanuluĭ, capetă voĭe de strămutare prin carte domnéscă. Proprierĭulŭ moșieĭ nu are dreptulŭ a supĕra pe locuitorĭ cu cererĭ maĭ multe de cât cele legĭuite, care se vorŭ vedea la capitololŭ despre acésta.

CAPITULŬ XVII.

Despre țiganĭ.

Țiganiĭ domnescĭ de prin tîrgurĭ, uniĭ se numescŭ Rudarĭ, umblândŭ și locuindŭ sub corturĭ și avêndŭ professi-

1) Asemine Sclavĭ se numĭaŭ în țéra Românéscă *Rumânĭ* ĭar în Moldova *Vecinĭ*. (Traducĕtorulŭ.)

unea a scóte aurŭ de prin pirae; alţiĭ sunt purtătorĭ de urşĭ ĭar alţiĭ ferarĭ. Toţĭ acestia sunt sub ordinele Armaşuluĭ. Rudariĭ sunt aĭ Monastireĭ Cozieĭ; dar fiind că aŭ meşteşugulŭ de a strânge aurŭ, Domnia ĭĭ întrebuinţéză pe séma sa, plătindŭ şi dare catră monastire. Ţiganiĭ monastirescĭ şi boerescĭ, uniĭ şedŭ în tergurĭ ĭar alţiĭ pe la sate; uniĭ sunt ferarĭ, ĭar alţiĭ cortaşĭ. Cu acestia domnia nu are nicĭ unŭ amestecŭ, ci numaĭ proprietariĭ lorŭ.

CAPITULŬ XVIII.

Desbre cerşitorĭ.

Când scaunulŭ domnieĭ era la Câmpu-lungŭ şi la Argeşŭ, cerşitoriĭ aveaŭ unŭ satŭ în judeţulŭ Musceluluĭ numitŭ Maceaulŭ scutitŭ pentru ajutorulŭ lorŭ. Era la Câmpu-lungŭ şi o móră făcută de satulŭ acesta, şi destinatŭ pentru nutrimentulŭ lorŭ. Acest satŭ pănă la unŭ timpŭ era scutitŭ cu chrisovŭ Domnescŭ. Maĭ pe urmă domnulŭ [1]) a pusŭ satulŭ la dare şi prin chrisovŭ a hotărîtŭ sĕ se dea cerşitorilorŭ de patru orĭ pe anŭ câte 25 leĭ din Visteriă. Ĭar cerşitorilorŭ din Bucurescĭ, dupĕ lista ce da la Visteriă Protopopulŭ, le da câte unŭ banŭ pe ḑi în fiă care lună; ĭar în joia mare li se da 80 dulămĭ de aba şi încălţăminte.

CAPITULŬ XIX.

Despre judecăţĭ.

Judecăţile se făceaŭ dupĕ legile împĕrătescĭ, şi maĭ alesŭ dupĕ legea ce a tradus'o Mateĭ Bassarab în limba Românéscă. În unele casurĭ însĕ se judeca dupĕ obiceĭulŭ pământuluĭ, ĭar nu dupĕ lege, despre care sunt şi chrisóve la Mitropoliă. Prin districte, din învechime judecăţile se făceaŭ de cătră boeriĭ căpitanĭ, pe acolo pe unde eraŭ că-

1) Ce pĕcatŭ că autorulŭ nu ne citéză date asupra acesteĭ materiĭ!
(Nota traducĕtoruluĭ)

pitănii mari. Iar de la Reforma luĭ Constantinŭ Vodă, și încóce, de cândŭ s'aŭ numitŭ Ispravnicĭ, acestia facŭ judecățile; și celŭ ce nu se mulțumesce apeléză la boeriĭ ceĭ marĭ aĭ Divanuluĭ din Bucuresci. Vornicelĭ județelorŭ [1]) judecă și hotărescŭ glóbele pentru păgubele ce facŭ vitele în semănăturĭ; eĭ adună și pripasurile după rânduéla Ispravnicilorŭ.

La Bucuresci sunt numițĭ anume judecătorĭ boerĭ, și cine nu se mulțumesce cu judecata lorŭ apeléză la boeriĭ ceĭ marĭ de Divanŭ. Superioriĭ Divanuluĭ sunt: Mitropolitulŭ. Episcopiĭ, Banulŭ celŭ mare, Logofĕtulŭ celŭ mare, Spătarulŭ celŭ mare, Vistierulŭ celŭ mare, Clucerulŭ celŭ mare, și Postelniculŭ celŭ mare. Celŭ ce nu se mulțumesce nicĭ cu judecata acestora, apeléză către Domnŭ. și judecata se face în presența luĭ. Cândŭ judecă Domnulŭ, se numesce Divanŭ, și trebue se assiste Mitropolitulŭ și Episcopiĭ (de se întêmplă aice), toțĭ boeriĭ ceĭ marĭ, Maziliĭ, și toțĭ cățĭ se vorŭ întêmpla și vorŭ veni până la Clucerulŭ de Arie.

CAPITULŬ XX.

Despre judecătorĭ și cârmuitoriĭ districtelorŭ.

Din învechime eraŭ în județe îngrijitorĭ și judecătorĭ·
La Rîmniculŭ Săratŭ, Căpitanulŭ de Focșanĭ:
— Buzeŭ și jumĕtate din Săcuienĭ, Căpitanulŭ de Buzeŭ
— Prahova și jumĕtate din Săcuenĭ, Căpitanuĭ de Ploescĭ;
— Ialomița, Căpitanulŭ de Orașŭ;
— Ilfovŭ, Căpitanulŭ de Ghergbița;
— Vlasca, Căpitanulŭ de Odivoe;
— Teleormanŭ, Căpitanulŭ de Rușĭ de Vede;
— Muscelŭ si Argeșŭ, Vorniculŭ de Câmpu-lungŭ;
— Oltŭ, Căpitanulŭ de Slatina;
— La Dîmbovița, Vorniculŭ de Tîrgoviștea.

---

1) De bună sémă că autorulŭ a voitŭ sĕ înțelégă pe Vornicii, saŭ pîrcălabiĭ satelorŭ.

(Nota traducĕtoruluĭ.)

Căpitanii de Plăşi eraŭ supuşi acestora.

În judeţele de peste Oltŭ superiorii era Banulŭ celŭ mare. Acolo era Căpitănia cea mai mare a Cerneţului. Banulŭ mai avea Căpitănii şi la judeţele Romanaţii, Doljŭ, Gorjŭ, şi Vilcea. Din Domnŭ în Domnŭ s'a tot împuţinatŭ puterea Baniei, s'aŭ împuţinatŭ şi slujitorii pênă la anulŭ 1716, căndŭ ţéra de peste Oltŭ s'a datŭ Nemţilorŭ. Atunce Neculai Vodă a împuţinatŭ numerulŭ slujitorilorŭ şi i-a datŭ la dare. La 1739 fiindŭ Domnŭ Constantinŭ Mvrocordatŭ, fiiulŭ lui Nicolai Vodă, Turcii aŭ luatŭ în dĕreptŭ judeţele Craiovei de la Nemţi. Iar Constantinŭ Vodă, prin Reformă, a desfiinţatŭ Căpităniele cele mari şi a rânduitŭ în tóte judeţele boeri ispravnici, şi Căpitani ómeni nobili, lăsăndŭ câte puţini slujitori în măna ispravnicilorŭ sub ordinele Spătarului celui mare pentru ca sĕ strîngă dările, pentru ca sĕ prindă hoţii, pentru menzilurĭ şi pentru alte trebuinţe ale judecaţilorŭ, dupĕ disposiţiunile Ispravnicilorŭ. De atunce a remasŭ administraţiunea judeţelorŭ asupra ispravnicilorŭ, luându-se din mâna Căpitanilorŭ.

CAPITULŬ XXI.

Despre moşii.

Moşiile sunt proprietăţi ale monastirilorŭ, ale boerilor şi ale câtor-va ţerani, ce se numescŭ Moşneni. Ţeranii ce nu aveaŭ moşii, din învechime lucraŭ, la proprietarulŭ moşiei pe care şedeaŭ, câte ce-va nehotărîtŭ. Nemţii, dupĕ ce aŭ luatŭ judeţele de peste Oltŭ, aŭ legiuitŭ ca ţĕrănii se lucreze proprietarilorŭ câte 48 ḑile pe anŭ.

Constantinŭ Vodă, prin Reforma de la 1739 a legiuitŭ se lucreze 24 ḑile, şi mai pe urmă 12.

Viile ce suntŭ pe moşii străine daŭ proprietarului din doĕ-ḑeci vedre una, sub nume de otaşniţă.

Nimeni nu are voe sĕ plânteze pe moşie străină vie saŭ livédă de fructe, fără voia proprietarului.

Din tóte semănăturele şi productele făcute pe moşii străine se dă dijmă.

În eleștee și bălți de pesce nimenĭ nu cutéză a pescui fără voia proprietaruluĭ.

Nimenĭ nu are vole a călca holde, livede de fânŭ saŭ locurĭ cu semănăturĭ, care le deosebesce proprietarulŭ pentru sine.

Câţĭ cosescŭ fânŭ, daŭ din 10 clăĭ doĕ.

Câţĭ aŭ stupĭ, plătescŭ pentru fiă-care câte 6 banĭ, și din 20 roĭ daŭ unulŭ pe anŭ.

Pentru capre, daŭ câte doĭ banĭ de una primăvara, și câte patru banĭ iérna.

De la tóte perdelele de fatăciune de oĭ, se dă câte un mielŭ.

Pentru loculŭ de pășiune (saŭ islazŭ), vitele plătescŭ câte 12 banĭ. Iar pe loculŭ reservatŭ pe séma proprietariuluĭ, nimenĭ nu póte băga vite fără deosebită tocmélă.

În pădurĭ nu póte băga vite fără învoirea proprietariuluĭ.

CAPITULU XXII.

Despre metale și industrii.

Aurulŭ se esploatéză din nisipulŭ riurilorŭ Oltu, Topologu, Argeșulŭ și Dîmboviță, de către ţiganiĭ domnescĭ numiţĭ Rudarĭ.

Arama se esplóta o dinióră în districtulŭ Mehedinţuluĭ, la loculŭ ce se chiamă *Baea de aramă.*

Ferulŭ l'aŭ discoperitŭ Nemţiĭ la Gorjŭ; dar astă-ḑĭ nu maĭ este.

Pucióső s'a găsitŭ în judeţulŭ Musceluluĭ, Argeșulŭ, Dîmboviţa și Săcuĭeniĭ.

Sarea se scóte din treĭ ocne: de la Ocna mare din districtulŭ Vîlcea; de la Telega, din districtulŭ Prahova, și de la Slănicŭ din districtulŭ Săcuĭenii. Era și la Dîmboviţa ocnă mică, dar s'a închisŭ. Maĭ sunt și alţĭ munţĭ cu sare dar nu se deschidŭ fiindŭ că nu are trecere.

Pĕcură este în maĭ multe părţĭ în munţĭ.

Oleiŭ se lucréză în satulŭ Diicescii din Dîmbovița.

Fabrică de hârtiă este pe apa Colintinei în județulŭ Ilfovului.

CAPITULŬ XXIII.

Despre articolele ce esŭ din țéră.

Grâŭ, orzŭ, meiu, porumbŭ, inŭ, cânepă, cherestea, pastramă, *cașcavalŭ*, miere, seŭ, cervișŭ. piei de vite, cai. boi, oi, capre.	Aceste trecŭ în Turcia.

Lână, céră, vinŭ, vite, rude, tutunŭ, — în Ungaria și în Polonia.

CAPITULŬ XXIV.

Despre articolele ce intră în țéră.

Diverse blănării vinŭ din Rusia.

Băcănii diverse, bumbacŭ, ferŭ, mătăserii de Halep, și altele, din Turcia.

Pînzării vinŭ din Polonia.

Alte articole mai vinŭ din Europa, adecă de la Lipsca, Gratz, Viena, și Brașovŭ.

CAPTULŬ XXV

Lista obórelorŭ și a schelelorŭ de prin orașe și tîrgurĭ. și tarifa vămeĭ.

Tîrgurile ce aŭ schelĭ și obóre.
- Pitescii, oborŭ.
- Dragoslavele, schele.
- Câinenii, schele.
- Focsanii, schele.
- Tîrgoviștea, oborŭ.
- Vălenii, schele.
- Ploescii și Filipescii, schele.
- Găgenii, oborŭ.
- Buzeulŭ, oborŭ.
- Rîmniculŭ, oborŭ.
- Orașulu [1]).

1) Astŭ-feliŭ se numia Orașulŭ de Floci, reședința districtului Ialomița. (Traducătorului.)

Orașele ce aŭ schelĭ și obóre.
- Lichirescii.
- Ciocănescii.
- Oltenița.
- Ghergbița.
- Giurgiŭ.
- Cîmpina, schele și oborŭ.
- Slatina, oborŭ.
- Sigarcea, schele.
- Zimnicea, id.
- Carvasaraoa, schele și oborŭ la tîrgulŭ-de-afară din Bucurescĭ.

Tarifa vămilorŭ.

banĭ.	
1	Céra ce se vinde în tîrgu, la 10 banĭ.
3	— ce esĕ din țéră, *cerăritŭ.*
1	— ocaoa, ce vine din Turcia.
1	Anasonŭ, la o oca.
360	Icre de chetalŭ, încărcătura.
6	Pielea de vulpe.
6	— calŭ lucrată.
40	Calulŭ ce se vinde la oborŭ.
40	— trece în Ungaria.
6	Astarĭŭ, bucata.
5	— Sovazŭ.
1	Carŭ ce se vinde în tîrgu, la 10 banĭ.
5	Aba, bucata ce vine din Turcia.
300	Încărcătura de abale ce trece în Ungaria
130	— — — Moldova saŭ Rusia.
300	— — bumbacŭ căndŭ merge în Ungaria.
240	— — — intră în țĕră.
4	Ocaoa de bumbacŭ torsŭ.
40	Bivolulŭ ce trece în Turcia.
20	— se taĭe la scaune.
480	Untŭ, miĭa de ocale.
8	Vidra.

bani.	
20	Pielea de boŭ.
40	Bivolŭ ce se vinde la oborŭ.
360	Rodostamon, încărcătura.
4	Ocaoa de dulcéță, chitră, saŭ Rodozaharŭ.
3	Marfă de Greceni, la sută.
1800	Butea de marfă de Greceni.
1	Blănăriĭ de țéră, la 10 banĭ.
240	Încărcătura de blane de Rumelia.
480	Blane de Rumelia, albe și negre.
1	Ghioceĭ.
15	Suta de bucățĭ găĭtanŭ de lână ce merge în Turcia și Moldova.
660	Argintŭ-viŭ, încărcătura, orĭ unde ar trece.
60	Carulŭ de dóge de stejarŭ.
80	Prune uscate, fasule, bobŭ.
120	Masline, încărcătura.
4	Ocaoa de zaharŭ de Veneția.
4	— — — Misirŭ.
78	Perechea de zeghĭ galbene.
12	— — — albe.
20	Vite albe marĭ, ce trecŭ în Turcia.
40	— ce trecŭ saŭ vinŭ din Ungaria.
240	Încărcătura de tămâe ce vine saŭ esĕ.
4	Ocaoa de tămâe, cândŭ e puțină.
1	Ocaoa de pucĭósă, pétră vênătă și scrobélă.
3	la 100 chehribarŭ.
660	Încărcătura de cafea, cândŭ vine.
6	ocaoa de cafea, cândŭ e puțină.
240	Încărcătura de aramă cândŭ vine.
533	1000 oca cașcavalŭ ce merge în Turcia.
4	1 chitră, saŭ doĕ cândŭ sunt maĭ micĭ.
1	Ocaoa de capere.
1	— cucunarĭ.
1	— cuĭe.
3	la 100 spoélă ce se vinde cu ocaoa.
30	Suta de ocale castane.

banĭ.	
5	Ocaoa de candelŭ.
6	— cofeturĭ,
1320	Cumașurĭ de Misirŭ, saŭ Venețiane aurite căndŭ trecŭ în Rusia.
2	Pelcelə de capre.
1	— — la 10 banĭ, cândŭ le vêndŭ în tîrgŭ.
1	Perechea de tălpĭ de cisme saŭ papucĭ.
60	Suta de cóse.
6	chila de orzŭ, la eșire din oborŭ.
30	Carulŭ de racĭ, și 300 în darŭ.
9	— pepenĭ saŭ castraveți și 9 în natură.
10	— Cherestea ce merge în Turcia,
120	de la 2 putine Catranŭ ce merge în Turcia, saŭ vine
50	butea de vinŭ ce se vinde în têrgŭ.
12	Vadra de vinŭ venitŭ de aĭurea.
300	butea de vinŭ ce trece în Turcia.
1200	— — — Ungaria.
3	la sută marfa de Lipsca, orĭ unde ar fi
12	ocaoa de Licurinĭ.
3	la sută, lulele bune.
30	Coșulŭ de lulele próste.
1	la sută, inulŭ și cânepa ce se vinde în têrgŭ.
50	Încărcătura de inŭ ce vine saŭ ese.
3	la suta, pelcelele de ïepure.
4	pelea de lupŭ.
120	Luntre marĭ.
60	— de mijlocŭ.
40	— micĭ.
80	miïa de lămâĭ și 14 în natură
160	Încărcătura de lămâĭ ce trece în Ungaria.
60	tulumulŭ de untŭ de lemnŭ.
15	Carulŭ de varză și 2 în natură.
240	— lână ce trece în Turcia
9	bucata de alagea.
3	la 100 băcăniĭ.
60	Cântarul de băcăniĭ ce se ducŭ în Moldova și Ungaria.

bani.
1 Ocaoa de bumbacŭ.
40. Taurulŭ ce se vinde în oborŭ.
90 Încărcătura de lână ce vine din Turcia.
45 — — — țurcană ce merge în alte părțiĭ.
1 la 10 lână ce se vinde cu ocaoa la oborŭ.
901 Încărcătura de lână țigae ce ese peste hotarŭ.
900 — mătase ce vine din Turcia saŭ ese din țéră.
3 la 100, mătasa care se deschide aice.
600 tona de mărgelărie.
330 meșine ce trecŭ în Ungaria.
6 Chila de mazere ce ese din țéră.
50 Morunŭ ce se esportă în Ungaria.
45 Carulŭ de mere ce se esportă în Turcia.
30 — — — se importă.
360 — morunŭ săratŭ, și 30 oca în natură.
120 — midiĭ saŭ stridiĭ, și 100 în natură.
1 la 10, malaiulŭ ce se vinde.
160 Încărcătura de plumbŭ, orĭ pe unde ar intra.
80 Carulŭ de lână de capră.
3 Ocaoa de cernélă.
15 Cantarulŭ de miere ce se trimite la Constantinopole.
20 Vite ce vinŭ din alte părțĭ pentru nutrimentŭ.
20 — ale ostrovenilorŭ.
20 — — se ducŭ în Ungaria.
6 — — vinŭ din Ungaria pentru nutrimentŭ.
20 — ce se vêndŭ, saŭ de la cumpĕrătorŭ, saŭ de la vêndĕtoriŭ.
20 — — nu aŭ cărțuliĭ, la intrare saŭ la eșire.
20 — de trecĕtóre.
10 — ce se taie la scaune.
6 Ocaoa de tortŭ văpsitŭ.
1 — — foĭ de naramze saŭ portocale.
12 Nisetrulŭ.
1 Ocaoa scrobélă.
3 — oțetŭ.
1 la 10, lemnele.

banĭ.	
4	ocaoa de caracatiță.
3	Orĭ ce marfă vine la Carvasara, are voie Vameșulŭ sĕ o deschidă și se ĭa la 100 de banĭ.
3	perechea de papucĭ.
1	la 10, parĭ și nuele.
120	Putina de pĕcură ce trece în Turcia.
3	ocaoa de pastramă și ghiudenŭ.
600	Încărcătura de piperiŭ.
180	perechea de petre de móră de la Hârlĕŭ.
60	— — — de locŭ.
120	— — — — maĭ marĭ.
120	Carulŭ de pastramă ce vine din țéră.
240	— - — — ese din țéră.
120	la 100 portocale, și 15 în natură
6	testeaoa de potcóve de caĭ.
3	la 100, peștemane maĭ bune s'aŭ maĭ próste.
12	Pânză de Brașovŭ.
330	Încărcătura de marfă de Rumelia ce trece prin Giurgiu saŭ Zimnicea în Rusia.
660	idem, ce trece în Ungaria.
30	saculŭ de nohotŭ.
240	bucata de haĭnă subțire.
120	— — Filendresi.
60	— — Briclisi.
60	— — Sifti.
60	— — Brașiovenéscă.
2	— — românească ce merge în Turcia.
40	pelea de rîsŭ.
4	ocaoa de rachiŭ turcesŭ saŭ leșescŭ, iar celŭ ce face comerțŭ de rachiŭ plătesce îndoitŭ.
40	saculŭ de 6 chile orezŭ.
1	la 10, róte, osiĭ, și giugurĭ.
50	saculŭ de grâŭ cumpĕratŭ de precupețĭ.
1	la 10, sacul de grâŭ vêndutŭ în têrgŭ.
30	carul de strugurĭ și 2 oca în natură.
13	ocaoa de smaltŭ.

bani.
40 carulŭ de șindrilă de stejarŭ.
40 carulŭ de spoélă.
15 putina de struguri ce vine din Turcia.
10 șalvari (pentru unulŭ) ce se ducŭ în Turcia 'saŭ Moldova.
18 șaoa turcéscă.
40 încărcătura de brânză ce vine saŭ ese.
140 — — — ce trece în Turcia.
3 la 100, amnare.
15 la 100, cremenĭ.
360 încărcătura de postavŭ chenariŭ.
600 Dubasurĭ pe care se facŭ morĭ pe Dunăre.
240 încărcătura de tutunŭ turcescŭ.
4 ocaoa de tutunŭ turcescu.
1 — — românescŭ cândŭ trece în Turcia.
1 — — — — ce se vinde în țéră.
5 — — bohcea.
3 — — dizi.
200 cuptorulŭ străchinarilorŭ, afară de fumăritŭ.
100 încărcătura de oțelŭ, la intrare și la eșire din țéră.'
3 testeaoa de ciorapĭ marĭ.
1 — — — micĭ.
1 ocaoa de ceam-sacâzŭ.
4 perechea de cisme,
30 suta de ocale de alune.
60 carulŭ de donițe, albiĭ și altele.
1 la 10 banĭ, linte ce se vinde în tîrgŭ.
1 la 100, aramă lucrată.
1 la 10, finŭ ce se vinde în târgŭ.
1 ocaoa de hurmale.
60 la 40 ocale icre negre.
30 putina de icre roșiĭ.
1 ocaoa de horilcă ce se lucrézŭ.
45 încărcătura de pesce ce trece în Ungaria.
240 — — — vine din Turcia, și 3 oca în natură.

bani.	
2	pielica de mielŭ venită din Ungaria.
1	— — albă.
1	— — ce se vinde in ţéră.
12	pielcele bune.
120	— marî turcescî.

CAPITULŬ XXVI.

Despre scólele domnescî.

Scólă grecéscă maî ântèiu s'a fundat'o Şerbanŭ Vodă Cantacuzino; şi acésta s'a susţinutŭ şi de Domniĭ ce l'aŭ urmatŭ cu lefe anuale date din Vistieriă.

Un professorŭ primariu la sciinţele filosofice. | in Monastirea Sântului Sava.
Unŭ professoriu secundariu la litere. | in Monastirea Sântului Sava.
Unŭ al treilea la cele ordinare. | in Monastirea Sântului Sava.

Scólă Slavonéscă a fostŭ mai de 'nainte in bisserica vechea a Sântuluî George, susţinută de toţî Domniî următorî. Acésta are doî professori, unulŭ primariu şi altulŭ secundariu.

Lefele acestorŭ professorŭ pènă la unŭ timpŭ se da din Vistieria, dar maî târdiŭ chibzuindu-se Domniĭ, aŭ lăsatŭ scutită de dărî Monastirea Glavaciocului, şi dându-o Mitropolitului, acesta s'a obligatŭ a plăti lefele professorilorŭ din venitulŭ eî. Acéstă rânduéla s'a păzitŭ pènă la unŭ timpŭ.

CAPITULŬ XXVII.

Despre spitale.

Monastirea Colţeî s'a fundatŭ de spătariulŭ Michaî Cantacuzino. Acesta a dotat'o cu veniturî destinate a întreţinea:

Doĕ spiţale pentru bolnaviĭ rănuiţĭ cu asternuturile şi cu chrana lorŭ.

O spiţeriă şi unŭ chirurgŭ pentru trebuinţa acestor spitalurî.

O scólă slovenéscă și unŭ Cântărețŭ, care se dea lecțiunĭ, cu lefe de la Monastire.

Sântulŭ Panteleimonŭ s'a fundatŭ de Grigorie Vodă Ghica, și s'a dotatŭ de elŭ cu veniturĭ destinate a întreținea:

Unŭ spitalŭ pentru răniți;

Unŭ spitalŭ pentru bolnavĭ;

Unŭ medicŭ și unŭ chirurgŭ;

O spițeriă;

Unŭ spitalŭ afară din Monastire la schitulŭ Sântuluĭ Vissarion pentru ceĭ molepsiți, cu tóte cheltuelele pe séma Monastireĭ.

Bisserica cu Bradu, făcută de Michaĭu Logofĕtulŭ de Divanŭ, a fostŭ miluită și acésta cu chrisovŭ domnescŭ. In chiliele sale aŭ asilŭ 24 femeĭ bĕtrâne, carĭ capĕtă nutrimentŭ și îmbrăcăminte din venitulŭ bissericeĭ.

Dómna Balașa remâindŭ fĕră copiĭ, a fundatŭ Monastirea care pórtă asemine nume, și închinându-ĭ cassa și tótă averea eĭ, a destinat'o sĕ fiĕ asilŭ pentru străinĭ și orfanotrofiă, casă de ajutoriu pentru măritișulŭ fetelorŭ serace și orfane, precumŭ și scólă de învĕțiătură pentru ceĭ ce vorŭ sĕ se preoțéscă. Dar fiindŭ că acesteĭ Dómne i s'a întêmplatŭ mórtea fără veste și n'a apucatŭ a face nicĭ chrisovŭ nicĭ testamentŭ, instituțiunea sa nu se păzesce întocmaĭ de către epitropĭ.

La monastirile acestea în care sunt spitalele, nu sunt nicĭ egumenĭ nicĭ călugărĭ. Ele se cârmuescŭ de epitropĭ mirenĭ, avêndŭ și preoțĭ mirenĭ.

CAPITULŬ XXVIII.

Despre dărĭ.

Dupĕ chrisóvele cele vechĭ se vĕdŭ multe felurĭ de dărĭ cele maĭ grele eraŭ zaherelele și alte provisiunĭ militare, desciuelele, adecă oleritulŭ și vinariciulŭ, și altele multe. Pe țeraniĭ ceĭ liberĭ se arunca dări dupĕ voința și trebuințele Domnilorŭ, carĭ eraŭ absoluțĭ întru acésta. Dar dupĕ ce

s'aŭ supusŭ Porții Otomane, după chrisóve se vede că haraciulŭ prisosía[1]). Ceĭ de astăḑĭ nu cunoscŭ ce haraciu se da pe atunce[2]); dar acela care noĭ ne aducemŭ aminte că lua Camara Domnului era deosebitŭ, adecă:

Oĭeritulŭ, câte 10 banĭ de óĭe.

Vinăriciulŭ, câte 2 banĭ de vadra de vinŭ.

Dijmăritulŭ, câte 13 banĭ de la stupĭ și mascurĭ.

Ocnele de sare.
Vămile.
Venitulŭ Dómneĭ. } După vechiulŭ obiceiŭ.

Pênă înainte de Reformă, aceste dărĭ se vindeaŭ de fașiă cu Domnulŭ în Divanŭ, și le luaŭ Boeriĭ ceĭ marĭ. La aceste vênḑărĭ, neguțiătoriĭ nu eraŭ priimițĭ a concura, ci pe urmă le cumpera de la Boeriĭ ceĭ marĭ. Dar de la Reformă și încóce, s'a permisŭ și boerilor celor micĭ și neguțiătorilorŭ ca sĕ concure: cine dă maĭ multŭ acela le ĭa; saŭ, daca vré Domnulŭ, le adună elŭ dândule în credință[3])

Darea vistierieĭ era haraciulŭ cătră Pórta otomană, care se scotea în țéră de doĕ orĭ pe anŭ, nicĭ maĭ multŭ, nicĭ maĭ puținŭ[4]).

Baiaram-peșcheșĭ, ce se da la împĕrăție, și la alte porți ale Turcilorŭ celorŭ însemnațĭ[5]).

Cheltuelele țereĭ, ce se da în lefe și alte trebuințe, se rânduĭa în țéră de patru orĭ pe anŭ, sub nume de dare[6]).

1) Amŭ făcutŭ traducțiunea literală, dar nu ințelegemŭ ce a voitŭ se înțelégă autorulŭ prin frasea acésta. În adevĕrŭ nu se ințelege dacă prin cuvêntulŭ *haraciu* voĭa se spuĭa despre tributulŭ cătră Turcĭ saŭ despre contribuțiunile către Vistieria țereĭ.

2) Aice se vede aceeașĭ obscuritate. Autorulŭ voĭa (póte) sĕ ḑică că nu cunoscea sistema impositelor ce era maĭ inainte de epoca sa.

3) Generațiunea viitóre póte sĕ nu maĭ ințelégă acestŭ terminŭ. De aceea e bine se esplicămŭ că: *a da in credință*, va sĕ ḑică că Domniĭ, in loc sĕ dea în întreprindere veniturile, le ținea pe socotéla lorŭ și le adunaŭ prin ómeniĭ de încredere.

4) Autorulŭ nu însémnă cifrele. Ce mare lacună!

5) Asemine lacună. Ce pĕcatŭ!

6) Dar după ce mĕsură și cât se urca budgetulŭ? Autorulŭ n'a voitŭ sĕ ne lase aceste prețióse notițe.

(Nota traducĕtorului.)

La timpulŭ cislei acestorŭ dărĭ, se aduna Boeriĭ ceĭ marĭ la Visteriă, și, cisluindŭ baniĭ pe județe, rânduia boerĭ carĭ aduna satele de 'șĭ făcea cislele. Iar Pârcălabiĭ făceaŭ cislele pe numele locuitorilorŭ, și la Vistieriă lista cislelorŭ de sate fără arătarea numelorŭ individilorŭ. La darea haraciuluĭ contribuiaŭ și monastirile și boeriĭ, dar de dijmăritŭ și de vinăriciŭ eraŭ scutițĭ; numaĭ la oieritŭ plăteaŭ la treĭ anĭ odată. Preoțiĭ și breslele cele maĭ de josŭ, afară de Mazilíĭ și Logotețiĭ de Divanŭ, plătiaŭ și vinăriciŭ și dijmăritŭ, și haraciŭ, și dare. Pênă la Reformă, plătiaŭ și Maziliĭ haraciŭ și dare.

Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, ducênduse la Adrianopole a urcatŭ haraciulŭ, și a scosŭ Văcăritulŭ câte 30 banĭ de vită [1]. Stefanŭ Vodă Cantacuzino a ertatŭ Monastirilorŭ și preoților văcăritulŭ și darea.

Nicolae Vodă Mavrocordatŭ, sub cuvêntŭ că dările nu ajungŭ ca sĕ se plătéscă haraciulŭ și cheltuelele țereĭ, a scosŭ *Pecetluitulŭ*, dupĕ care fiă-care țeranŭ plătia câte 8 leĭ de familiă; iar boeriĭ și breslele eraŭ scutite. Acesta a scosŭ și Văcăritulŭ câte 60 banĭ de o vită, și Pogonăritulŭ câte 2 leĭ. Ellŭ a pusŭ la dare și Monastirile și preoțiĭ.

Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, Michaĭ Vodă Racoviță și Grigorie Vodă Ghica, imitândŭ pe Nicolae Mavrocordatŭ, aŭ urcatŭ succesivŭ pecețile, Văcăritulŭ, Oieritulŭ, Vămile, Vinăriciulŭ, dupĕ cumŭ era înainte de Reformă.

CAPITULŬ XXIX.

Reforma luĭ Const. Mavrocordatŭ.

Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, la 1739 a făcutŭ Reforma, adecă prefacerea tuturorŭ aședemintelorŭ țereĭ. Maĭ ântâiŭ s'a consultatŭ cu Metropolitulŭ, cu Episcopiĭ și cu bo-

1) Acésta a fostŭ la 1739. Constantinŭ Mavrocordatŭ, dice Fotino, dupĕ ce s'a luatŭ districtele de peste Oltŭ de la Nemțĭ și s'aŭ incorporatŭ cu țéra Românéscă, Domnulŭ acesta a maĭ adăogatŭ 100 miĭ la tributulŭ către Pórtă.

(Nota traducĕtoruluĭ.)

eriĭ ceĭ marĭ și micĭ, pe preoțĭ, pe boeriĭ marĭ și micĭ, și pe Mazilĭ, și, făcêndŭ adunare, aŭ compusŭ așeḑeminte nuoĕ desființândŭ pe cele vechĭ, ĭar pe cele nouĕ le-a întăritŭ cu jurămêntŭ și cu afurisaniă, orînduindu-le precumŭ maĭ josŭ se arată.

A rĕdicatŭ darea Monastirilorŭ, și a opritŭ milele * de la vămĭ, ocne și altele, ce le luaŭ dupĕ chrisóve. A numit epitropĭ dintre egumenĭ, cu sarcina de a aduna veniturile monastirescĭ, a întêmpina cheltuelele trebuințelorŭ monastirescĭ, și a întrebuința restulŭ, prin scirea Domnuluĭ, în bine facerĭ.

A rĕdicatŭ darea preoților, și a opritŭ de a se preoți ómeniĭ fără sciință de carte și de învĕțătură, făcêndŭ și anume scólă pentru aceĭ ce voescŭ sĕ se preoțéscă.

A rĕdicatŭ darea Boerilorŭ, și a făcutŭ alegere, numindu'ĭ întâĭ, ĭar pe copiiĭ lorŭ *némurĭ*, scutiți de dare.

A desființatŭ venitulŭ de afară al boerilorŭ și al cocónelorŭ, rânduindŭ fiă-căruia léfa în analogiă cu venitulŭ ce avea maĭ înainte.

Elŭ a rânduitŭ lefă și boerilorŭ ce nu aveaŭ boeriĭ. A desființatŭ puterea căpitanilorŭ, numindŭ ispravnicĭ pe județe, cu lefe din Vistierie, dupĕ județŭ și dupĕ persóna ispravniculuĭ. Pe boeriĭ ceĭ maĭ micĭ ĭa numitŭ Mazîlĭ: numele lorŭ le-a înscrisŭ în Visterie, regulândŭ a da dare numaĭ de patru orĭ pe anŭ, scutinduse însĕ de dijmăritŭ și de Vinăriciŭ. Logofețiĭ de Divanŭ ce șeḑeaŭ la țéră prin sate s'aŭ supusŭ a da dijmăritŭ și vinăriciŭ precumŭ și cele patru sferturĭ pe anŭ. La Divanŭ și la Vistieriă, se rânduiră Logofețĭ cu léfă, și scutițĭ numaĭ de dijmăritŭ și vinăriciŭ.

Breslele cele micĭ le-a pusŭ la dare ca sĕ plătéscă de patru orĭ pe anŭ la Vistieriă dupĕ numele și dupĕ persóna fiă căruia.

Elŭ a împuținatŭ Slujitoriĭ, Spătărașiĭ, Agiașiĭ, Armașeĭ, Aproḑiĭ și Iciogianiĭ, și pe ceĭ suprimațĭ ĭa datŭ la dare cu țéra. Asemine a făcutŭ și cu slujitoriĭ Căpitanilorŭ de afară.

Pe sătenii Spătăreĭ, Vistierașĭ, Roșiĭ, Păhărniceĭ, Pos-

telnicei, Vizitei, Comișeĭ, Șătrăreĭ, ĭa datŭ pe toțĭ la dare cu țéra.

Țeranii ce eraŭ robĭ aĭ boerilorŭ și cari le da lorŭ puțină dare, s'aŭ datŭ toțĭ la dare; și în dreptulŭ acestora s'aŭ datŭ boerilorŭ scutelnicĭ.

A desființatŭ văcăritulŭ, pogonăritulŭ, pecetluitulŭ, haraciulŭ, birurile, poclonulŭ, peșcheșulŭ Baiaramuluĭ, Vorniciile și tóte celelalte dărĭ ce eraŭ; și a regulatŭ ca fiă-care țeranŭ se dea câte 10 leĭ de patru orĭ pe anŭ, ĭar la sfertŭ câte 2 leĭ și 60 banĭ; și din ḑece țeranĭ unulŭ să dea câte 5 leĭ pe anŭ. Numĕrândŭ poporulŭ, a găsitŭ 147,000 contribuabilĭ, împreună cu aceĭ ce ĭa unitŭ cu țéra, afară de bresle. A sporitŭ venitu țereĭ urcândŭ oĭeritulŭ la 16 banĭ, precumŭ îlŭ urcase Grigorie Vodă Ghica; asemine vinăriciulŭ de la 1 banŭ la 5 banĭ, asemine vămile la prețulŭ urcatŭ de Grigorie Vodă; ĭar prețulŭ săriĭ l'a ŭrcatŭ cu firmanŭ.

Totŭ venitulŭ Domnieĭ s'a regulatŭ dupĕ vechea datină, și ca Domnitoriŭ singurŭ stăpânitoriŭ, nesupusŭ la capichehăĭalele sale, elŭ a înpreunatŭ venitulŭ Cămăriĭ cu al Vistieriei. Tóte veniturile se aduna la unŭ locŭ: de acolo se plătĭa haraciulŭ Porțiĭ, cheltuelele de la Constantinopole cu Turciĭ ceĭ marĭ, presentele la Pașĭ, acele ale Cadiilorŭ de peste Dunăre, cheltuelele țereĭ, lefele simbriile; ĭar restulŭ era al Domnuluĭ.

Cu chipul acesta, țéra a intratŭ în bună orânduială și mergea spre sporire, și se aduna întrênsa locuitorĭ de peste Dunăre și din Ungaria.

CAPITULŬ XXX.

Stricarea Reformeĭ.

Michaĭ Vodă Racoviță, auḑindŭ despre buna stare a țereĭ, și îmulțirea locuitorilorŭ, a adăogatŭ darea presentelorŭ către Turcĭ, și a căpĕtatŭ domnia. Pentru ca sĕ scóță maĭ mulțĭ banĭ din țéră, a urcatŭ dările și sferturile. Acésta vĕḑêndŭ țeraniĭ, aŭ începutŭ a fugi amestecândŭ satele și ju-

dețele. Elŭ a scosŭ și Văcăritulŭ, pentru care dându-se plângere în contra luĭ la Pórtă, s'a mazilitŭ.

După acésta luândŭ domnia ĭareșĭ Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, s'a silitŭ sĕ readune populațiunea la numĕrulŭ de maĭ nainte, cu tóte că a liberatŭ și pe robiĭ boerescí și monastirescí. Locuitoriĭ însĕ temêndu-se de adăogirea sferturilorŭ, nu s'aŭ lăsatŭ a se înscrie toțĭ în catagrafiă; și de aceea a urmatŭ și elŭ după Michaĭ Vodă.

CAPITULU XXXI.

Dările scóse de Domnĭ.

Grigorie Vodă	12 Sferturĭ.
Mateiŭ Vodă.	Poclonulŭ Stégului.
Constantinŭ Vodă Cehanŭ.	Ajutorința.
Iarășĭ Mavrocordatŭ.	Mucarelulŭ.
Iarĕșĭ Cehanŭ.	Văcăritulŭ.
Stefanŭ Vodă.	Darea pe Monastrĭ și preoțĭ.
Scarlatŭ Vodă.	Pe boerĭ la poclonŭ.
Alecsandru Vodă.	Urcarea dăriĭ Breslelorŭ.
Grigori Vodă.	Doĕ zaherele după suma sferturilor.

Darŭ din aceste dări Domniĭ nu trăgeaŭ foloase prea marĭ pentru dênșiĭ, căcĭ, pentru ca sĕ capete Domnia, se întrecea care de care sĕ dea banĭ maĭ mulțĭ la Pórta Otomană, prin traficulŭ boerilorŭ Greci. Uniĭ din eĭ, pentru ca sĕ 'șĭ ajungă la scopŭ, pentru ca sĕ remâie cu maĭ multŭ folosŭ, s'aŭ cercatŭ sĕ urmeze după orânduéala Reformeĭ, adecă sĕ arunce darea pe nume; dar vĕḑêndŭ că numerulŭ locuitorilorŭ era micŭ, rânduĭaŭ dare pe sfertŭ și pe lângă acésta, sub nume de *Poclonŭ* și *Ajutorință*, impuneaŭ altŭ sfertŭ îndoitŭ și întreitŭ. Suma totală de banĭ se arunca asupra județelorŭ, după puterea lorŭ; și Ispravniciĭ cisluĭaŭ baniĭ pe sate, fără sĕ sciă numerulŭ sătenilorŭ Numaĭ Pârcalabiĭ cu săteniĭ făceaŭ cislele între dênșiĭ. Văcăritulŭ ajunsese și până la 2 leĭ de vită; dar din

timpulŭ luĭ Cehanŭ s'a rădicatŭ cu totulŭ prin poruncă împĕrătéscă.

Éată şi suma ce producea pe anŭ dările scóse de numiţiĭ Domniĭ, de la anulŭ 1738 până la 1769.

leĭ.		
1,145,014.	de la cele 12 sferturĭ şi doĕ îndoite.	
62,571.	—	Bresle.
56,011.	—	preoţĭ.
29,093.	—	străiniĭ.
9,000.	—	Monastirĭ.
8,000.	—	Poclonulŭ Boerilorŭ.
11,798.	—	Slujitoriĭ Mazîlĭ ajutorinţă şi poclóne.
57,000.	—	doĕ zaherele.
919.	—	străinĭ ungurenĭ.
218,500.	—	Oieritŭ.
60,650.	—	dijmăritŭ.
45,900.	—	Vinăriciu.
2,100.	—	Pogonăritulŭ străinilorŭ.
4,000.	—	Văcăritulŭ străinilorŭ.
7,955.	—	tutunăritŭ.
115,000.	—	Vămĭ.
150,000.	—	Ocne.
30211.	—	Vizir chislasi; din care sumă 25,000 leĭ se da Sultaneĭ.
2,014,625.		

Acésta este suma unuĭ anŭ; dar une orĭ s'a urcatŭ şi până la 2,250,000 leĭ. Baniĭ Ocnelorŭ, aĭ Vămilorŭ, şi venitulŭ Dómneĭ, eraŭ aĭ Domnuluĭ. Celelalte veniturĭ tóte se adunaŭ în Visteriă: cu aceste se coperia cheltuelele ordinare ale ţereĭ, ale Scutelnicilorŭ, ale Paşilorŭ şi Cadiilorŭ, şi tributulŭ către Pórţă; iar prisosulŭ se trimitea la Capichehalale, cărora Domnulŭ le trimitea socotelele spre controlare. Atunce se făcea rĕŭ élă întreoĭ, şi saŭ că Domnulŭ le remânea datoriu lorŭ, saŭ eĭ Domnuluĭ [1]). Pentru ca sĕ

1) Cu alte vorbe, Domniĭ eraŭ nisce simpliĭ cpistaţiĭ aĭ samsarilor Grecĭ, ce purta titlurĭ de agenţĭ aĭ Principatelorŭ. O miseriă! (Traducĕtorulŭ)

nu se dea lefe Ispravnicilorŭ din baniĭ Visterieĭ, s'a rânduitŭ ca sĕ ia de la ţeranĭ câte 2 parale la leŭ pe lângă suma banilorŭ ce da Visterieĭ. Grigori Vodă Ghica le-a făcut câte 4 parale; şi acésta s'a urmatŭ până la 1769. Atunce Cehanŭ le-a maĭ adăogatŭ ăncă câte 2 parale, pentru lefe la judecătorĭ şi la câte-va cocóne vĕduve. În districtele de peste Oltŭ se lua câte 7 parale la leŭ, din care 4 le luaŭ Ispravniciĭ sub nume de răsură, 2 pentru lefe, şi o para sub nume de venitŭ al Băriei. Monastirile, preoţiĭ şi Breslele, da câte 4 la leŭ sub nume de răsură; ale preoţilorŭ se primia de împlinitoriĭ Mitropolituluĭ şi aĭ Episcopilorŭ; ĭar ale Breslelorŭ şi ale Monastirilorŭ, jumĕtate le lua Visticrulŭ celŭ mare, ĭar jumĕtate Postelniculŭ celŭ mare saŭ Cămăraşulŭ celŭ mare, precumŭ voĭa Domnuluĭ sĕ le dăruéscă.

CAPITULŬ XXXII.

Însemnarea dărilorŭ dupĕ Reformă.

Poclonulŭ stégului.
Ajutorinţa.
Mucareluluĭ.
Dările ce se lua sub aceste nume nu eraŭ ficse: ele se aruncaŭ pe judeţe în sferturĭ, uneorĭ îndoite alte orĭ întreite.

Sferturĭ. Se rânduia unŭ banŭ în fiă-care judeţŭ. [2])

Zaherea. Uneorĭ în jumĕtate pe cât cuprindea suma sfertuluĭ.

Ale Monastirilorŭ. Se rânduiaŭ de Visteriă dupĕ averea monastireĭ.

Ale boerilorŭ marĭ.
Ale boerilorŭ mazilĭ.
Ca şi Monastirile. Boeriĭ ceĭ marĭ da numaĭ la Ajutorinţă câte o dată pe anŭ; ĭar maziliĭ la tóte.

2) Dupĕ orĭ câte nevoinţă ne-amŭ datŭ, acéstă articolŭ remasă neînţelesă pentru noĭ. De aceea ne am mărginitŭ aĭ traduce ad-litteram.

Nota traducĕtoruluĭ.

Ale străinilorŭ. Câţĭ ómeniĭ veniaŭ din alte ţerĭ, plătia dare după învoéla ce avea cu Visteria.

Odaca Vizirulul. Acésta s'a luatŭ de la Sultana cu tocmélă ca să dea darea la Visteriă, precumŭ se va vedea la capitolulŭ atingătoriu despre acésta.

Oieritulŭ. Cine are oĭ saŭ capre, plătia câte 16 banĭ de capŭ, şi deosebitŭ poclonŭ pentru numele séŭ câte 80 banĭ. La acéstă dare eraŭ supuşĭ şi boeriĭ şi monastirile. Ungureniĭ aŭ tocmélă întărită cu chrisovŭ ca să li se orte de la 10 vite doă.

Dijmăritulŭ. Cine are stupĭ saŭ mascurĭ, de la unulŭ până la 3, plătesce câte 13 banĭ; de la 3 până la 10 câte 14 banĭ; iar de la 10 şi în susŭ câte 13 banĭ, şi poclonulŭ numeluĭ possessoruluĭ câte 80 banĭ. Monastirile, boeriĭ, Maziliĭ, şi alţiĭ, aŭ privilegiulŭ de a nu plăti.

Vinăriciulŭ. Cine are vinŭ dă câte 4 banĭ de vadră, fără poclonŭ. Monastirile, Boeriĭ, Mazîliĭ, şi alţiĭ, aŭ privilegiulŭ de a fi scutiţĭ.

Pogonăritulŭ. La dare de 2 leĭ şi 24 banĭ pentru 1 pogonŭ eraŭ supuşĭ toţĭ străiniĭ şedětorĭ în Turcia, Ungaria saŭ Moldova carĭ aveaŭ viĭ în ţéră. Pămênteniĭ însă eraŭ scutiţĭ.

Văcăritulŭ. Străiniĭ ce aŭ vite în ţéră, daŭ câte 66 banĭ de capŭ. Pămênteniĭ sunt scutiţĭ, rădicânduse darea acésta prin firmanŭ împĕrătescŭ.

Tutunăritulŭ. Ceĭ ce cultivă tutunulŭ plătescŭ câte 4 leĭ şi 48 banĭ pe pogonŭ, şi poclonŭ pentru numele lorŭ câte 80 banĭ.

Vămĭ. Maĭ de demultŭ era datina că pentru orĭ ce se vindea în tîrgurile Domnescĭ, se plătia vamă; iar pentru marfa ce eşia saŭ intra în ţéră, se plătia câte 80 banĭ de carŭ, fără a se vămui marfa. La anulŭ 1733 Grigori Vodă a făcutŭ Carvasara. De atunce Vameşiĭ deschidŭ mărfurile care vinŭ saŭ esŭ, şi iaŭ câte 3 la 100; iar la tîrgurĭ şi la obóre s'a îndoitŭ vama pentru tóte articolele ce se vindeaŭ cu tarifă. Peste tîrgurile cu vămĭ, s'a maĭ datŭ dreptŭ şi la 12

sate ca sĕ ia vamă, după cumŭ se vede în lista ce amŭ datŭ despre acéste.

Poclonulŭ Bairamului. Se da împĕratului la serbarea Bairamului 32500 lei. Darea acésta mai înainte se arunca odată în anŭ pe țéră; dar mai pe urmă s'a pusŭ în sterturi și în sumă mai mare, din care se da Bairamlicŭ și la Miniștrii Porții.

Ocnele. Sarea se scóte din trei locuri: de la Ocna mare, de la Telega și de la Slănicŭ. Mai înainte se vindea sarea câte 60 bani suta de oca; pe urmă s'a urcatŭ prețulŭ la unŭ banŭ ocaoa. Turcii mărginași se opuneaŭ la acéstă urcare; dar de la Reformă s'a datŭ firmanŭ împĕrătescŭ pentru urcarea prețului, în chipulŭ următoriu.

150 bani suta de oca în bolovani la gura Ocnei de la Telega și Slănicŭ.
200 — idem sarea măruntă, tot de acolo.
132 — — în bolovani la schelea Dunării.
180 — — în bolovani de la Ocna mare.
200 — — de acolo sarea mĕruntă.
150 — — la schelea Dunării.

Aceste trei ocne scotŭ pe fiăcare anŭ câte 17 milióne de ocale. Nu mai multŭ, fiindŭ că nu avea trecere. Din aceste 17 milióne, trei se consumaŭ în țéră, iar 14 peste Dunăre.

CAPITULŬ XXXIII.

Despre veniturile Dómnei și ale câtor-va alte funcțiuni.

Fumăritulŭ. Cârciumele cele mari din Bucuresci și Craiova plătea sub numele acestei dări câte 5 lei, și deosebită câte 2 lei sub nume de Cârciumăritŭ. Monastirile și boerii eraŭ scutiți.

Lumânăria. Dreptulŭ de a face și a vinde făclii de céră îlŭ avea numai acela care cumpăra acéstă apaltŭ; iar vêndarea se făcea după tarifă.

Sărăria Bucurescilorŭ. Acéstŭ dreptŭ asemine se dă

în apaltŭ. Sarea se vindea după tarifă de acelŭ ce cumpĕră acestŭ dreptŭ.

Ferăria. Asemine.

Sărăritulŭ munţilorŭ. În judeţele Buzeulŭ şi Săcuenii sunt sate pe lângă munţi care aŭ sare. Locuitorii de acolo pentru ca sĕ aĭbă voie a consuma sare pentru trebuinţele lorŭ, ĭar nu şi pentru vêndare, plătescŭ câte 60 banĭ de familiă.

Fumăritulŭ bălţilorŭ. Comercianţiĭ de prin satele de la bălţi, plătescŭ câte 60 banĭ de familiă.

Majăritulŭ. Vênḑĕtoriĭ de pesce din bălţĭ saŭ eleştee plătescŭ, pentru pescele săratŭ câte 3 leĭ şi 40 banĭ de carulŭ cu doĭ boĭ, şi câte 7 leĭ 40 banĭ de carulŭ cu 4 boĭ; ĭar pentru pescele nesăratŭ câte 3 leĭ 12 banĭ.

Gostinăritulŭ. Neguţitoriĭ cari aduna mascurĭ, plătescŭ pentru fiăcare capŭ câte 8 banĭ.

Ierbăritulŭ. Ceĭ ce adună boĭ saŭ vacĭ pentru comerciu, plătescŭ pentru fiăcare vită câte 24 banĭ, ĭar pentru capre câte 8 banĭ.

Săpunăritulŭ. Ceĭ ce lucréză săpunŭ, plătescŭ câte 1 banŭ de ocaoa de săpunŭ ce facŭ.

Cantarulŭ. Marfa ce se vinde cu rădicata, saŭ în Bucurescĭ saŭ în têrgurile de afară, nu póte sĕ o çântăréscă fiă-cine, de cât acela ce cumpără cântarulŭ domnescŭ pe plată de 10 banĭ la 100 de ocale.

Ţiganiĭ domnescĭ. Acestia sunt datorĭ sĕ dea pe fiăcare anŭ la domniă câte 1000 dramurĭ de aurŭ ĭar cât aurŭ maĭ multŭ vorŭ scóte sunt datorĭ se 'lŭ vênḑă la Curte. Acesta este ĭarĕşĭ unŭ venitŭ particularĭu al Domnieĭ.

CAPITULŬ XXXIV.

Venitulŭ câtorva boeriĭ.

Cotăritulŭ. Acesta este venitulŭ Cămăraşuluĭ celuĭ mare. Neguţitoriĭ sunt datorĭ sé ĭa cotŭ de la Cămăraşulŭ celŭ mare, şi sĕ plătéscă pentru acésta câte 1 leŭ şi 12 banĭ.

Căminăritulŭ. Se ĭa câte 66 banĭ pentru fiăcare bute ce se vinde prin têrgurĭ; şi de acestŭ venitŭ se folosesce Paharniculŭ celŭ mare şi Cuparĭulŭ, luândŭ celŭ dintâiu doĕ părţi, ĭar celălaltŭ o parte.

· *Cotitulŭ buţilorŭ.* Cândŭ nu se înţelegŭ possessoriĭ de vinŭ cu carcĭumariĭ asupra cuantităţiĭ vedrelorŭ, aducŭ vasulŭ la Vadŭ şi 'lŭ mĕsóră ómenĭ înadinsŭ rânduiţĭ pentru acésta, plătindŭ câte 18 banĭ de bute. Acestŭ venitŭ este în folosulŭ Cuparĭuluĭ.

Ciohodăritulŭ. Toţi cavafiĭ, cismariĭ şi papugiĭ în tótă ţéra, plătescŭ câte 1 leŭ şi 12 banĭ pentru fiăcare prăvăliă, în folosulŭ Ciohodaruluĭ celuĭ mare.

. *Cepăritulŭ.* Fiă-care cârcĭumă plătesce câte 18 banĭ de la Crăcĭunuluĭ pănă la 1 Ianuarĭu, în folosulŭ divictarĭuluĭ.

Gărdurăritulŭ. De la 3 judeţe trage venitŭ Armaşulŭ celŭ mare, dupĕ orânduéla de maĭ josŭ:

De la Râmnicŭ. Ceĭ ce plătescŭ Vinăricĭu dupĕ nume, daŭ câte 50 banĭ pentru butea ce se vinde în cramă. Cândŭ începe sĕ vêndŭ, dă o vadră vinŭ. Când se vinde necălcatŭ, din tocitóre, se plătesce câte 45 banĭ. Pentru prilĭazulŭ gardurilorŭ de viĭ se daŭ câte 300 banĭ. Tótă vita ce intră în vie plătesce 20 banĭ, porculŭ 50 banĭ şi capra 10 banĭ;

De la Râmnicŭ. Ceĭ ce plătescŭ Vinăricĭu, maĭ daŭ şi câte 110 banĭ de nume. De la vinulŭ ce se vinde în crama vieĭ, sĕ ĭa câte 120 banĭ de bute, De la celŭ ce se vinde din tocitorĭ, câte 45 banĭ de o tocitóre. Pentru îngropatulŭ tescovinelorŭ se maĭ da 132 banĭ. De la prilĭazurile viilorŭ câte 50 baĭ. De la vita ce intră în vie câte 20 banĭ şi de la porcĭ câte 50 banĭ.

De la Săcuenĭ. De la prilĭazurile gardurilorŭ câte banĭ 52. De la tocitorile necălcate câte 45 banĭ. De la butea ce se vinde din cramă câte 100 banĭ. De la îngropatulŭ tescovinelorŭ câte 132 banĭ. De la vite şi porcĭ ce intră în viĭ câte 30 banĭ.

Parparulŭ. Ceĭ ce plătescŭ Vinariciŭ maĭ daŭ sub acestŭ nume câte 12 banĭ pentru fiăcare bute şi câte 6 banĭ pentru putina cu strugurĭ. Venitulŭ ce se adună prin a-

césta de la Rîmnicŭ și Buzeŭ este al spătarului al doilea, ĭar acelŭ de la Săcuĭenĭ al Armașuluĭ al doilea.

Vama Agăĭ. Acésta o ĭa Aga din Bucurescĭ [1]).

CAPITULŬ XXXV.

Despre venitulŭ boerilorŭ pănă la Reformă.

În timpurile trecute se vede că venitulŭ boerilorŭ era de la subalterniĭ lorŭ, de la ocne, și de la vămĭ, precumŭ maĭ josŭ se va arăta.

Banulŭ celŭ mare era singurŭ stăpânitorŭ în Craĭova și în cele cincĭ districte de peste Oltŭ, fiindŭ numaĭ închinatŭ Domnuluĭ.

Vorniculŭ celŭ mare avea venitulŭ de la vătășiile de plaĭurĭ, de la Vorniciile celorŭ dece județe, câte doĭ banĭ de la vama oboruluĭ din Bucurescĭ, și tótă Vama tîrguluĭ Văleniĭ.

Logofĕtulŭ celŭ mare avea unŭ banŭ de la oborulŭ Bucurescilorŭ, de la ocnă bolovanŭ de sare, de la Egumenĭ, de la chrisóve, de la cărțile de Divanŭ, de la Clucerulŭ celŭ mare, și de la slugerulŭ celŭ mare carele închide socotelele lorŭ.

Spătarulŭ celŭ mare de la satele spătăreilorŭ, de la poclonulŭ Căpitanilorŭ.

Visterulŭ celŭ mare de la satele Vistierașilorŭ, de la cheltuelele Vistiericeĭ în trebuințele țereĭ, de la schimbulŭ (căcĭ priimĭa de la cassierĭ banĭ vechĭ și da banĭ noĭ), și de la avaetulŭ cărțilorŭ de Visterie.

Clucerulŭ celŭ mare de la merticulŭ pâineĭ ce se da slujitorilorŭ, și de la cumpărătórea grâuluĭ.

Postelniculŭ celŭ mare de la satele Postelniceilorŭ și de la avaetulŭ tuturorŭ boeriilorŭ ce se făcea cu caftanŭ.

Paharniculŭ celŭ mare de la satele Paharniceilorŭ, de la Căminăritŭ câte 2 banĭ, și de Vinăriciu vedro de vinŭ.

---

1) Acésta n'a voitŭ autorulŭ a o însemna cu ce mĕsură și de la ce articole se ĭa. (Nota traducĕtoruluĭ.)

Stolniculŭ celŭ mare avea balta Grecei tótă; lua și mertice de la cuhnea domnéscă pe tótă ḑioa.

Comisulŭ celŭ mare de la satele Comiseilorŭ, și de la cheltuelele grajdiului domnescŭ.

Aga de la slujitorii și zapcii séĭ, de la geremeaoa strajeĭ tîrguluĭ, de la vama tîrgului, și de la tîrgŭ.

Serdarulŭ celŭ mare léfă din Visteriă, și de la salahori.

.Medelnicerulŭ celŭ mare léfă din Visteriă.

Slugerulŭ celŭ mare, de la merticulŭ de carne și luminărĭ, și ce 'ĭ remânea din prețulŭ cumpărătoreĭ.

Pitarulŭ celŭ mare de la satele Vizitiilorŭ, și de la cheltuelele caretelorŭ, redvanelorŭ și telegarilorŭ domnescĭ.

Vorniculŭ de Tirgovistea [1].

Armașulŭ celŭ mare de la hoțĭ, de la țiganii domnescĭ, de la Vătașiĭ de Pușcăriă, de la țiganiĭ aurarĭ, de la aurulŭ ce se da la Curte, de la Vinăricĭu 1000 vedre vinŭ, și de la gărdurăritulŭ Rîmniculuĭ și Buzeuluĭ.

Portarulŭ celŭ mare cu léfă din Visteriă, și havaetŭ de la hotărniciile moșiilorŭ.

Șătrarulŭ celŭ mare, de la satele Șătrăreilorŭ, și de la cheltuelele corturilorŭ domnescĭ.

Clucerulŭ de ariă, de la cumpărătórea orzuluĭ și fânuluĭ ce se da la grajdiulŭ domnescŭ, și de la alte merticurĭ.

Cămărașulŭ celŭ mare, de la Cămărașeiĭ ce era la țéră, de la cheltuelele cămăriĭ, și de la cotăritŭ.

Boerinașiĭ de classa a II-a și a III-a, avea și eĭ órecare venitŭ de la superioriĭ lorŭ. Iar spătarulŭ II și Armașulŭ II aveaŭ parparulŭ Rimniculuĭ, Buzeuluĭ și al Săcuenilorŭ.

Vătafulŭ și Ceaușulŭ de Aprodĭ luau ḑeciuéla din împlinelele banilorŭ de datoriĭ.

Vătafulŭ de Copiĭ din casă, de la Icoglanĭ, și din ḑeciuéla împlinelelorŭ, ca și Vătafulŭ de Aprodĭ.

Cuparulŭ lua câte unŭ banŭ de la Căminăritŭ, și de la cotitulŭ buțilorŭ.

---

1) Aice se vede că autorulŭ și-a perdutŭ notele. (Traducĕtorulŭ.)

Iciohodarulŭ, de la ciodăritulŭ ţercĭ întregĭ.

·Icioglanii ceĭ inferiorĭ aŭ .ótă vama domnéscă din ḑioa de 24 Decembre pănă la 1 Ianuariŭ şi léfă din Visteriă.

Boeriile cele micĭ ale Curţiĭ Domnescĭ, lefe din Visteriă.

Dar Constantinŭ Mavrocordatŭ prin Reformă tóte veniturile acestea le a suprimatŭ, făcêndŭ boerilorŭ lefe în analogia servicielor ce aveaŭ. După acesta Domnŭ viindŭ Michaĭ Vodă, şi voindŭ sĕ maĭ cruţe cheltuelele Visterieĭ, a restabilitŭ unele din aceste veniturĭ. Pentru acestaşĭ scopŭ, elŭ a maĭ întrodusŭ şi alte rânduele, care s'aŭ urmatŭ (precumŭ se va vedea înainte) pănă la capĕtulŭ Domnieĭ luĭ Grigori Vodă Alecsandru la anulŭ 1769.

CAPITULŬ XXXVI.

Despre veniturile actuale ale boerilorŭ.

	Leĭ.
Banulŭ celŭ mare.	
De la dările judeţelorŭ de peste Oltŭ cătră Visteriă, căte 3 banĭ la leŭ	900
Vênḑarea Băuişorei, pănă la.	500
Avaeturĭ de la boeriile Craĭoveĭ	500
70 scutelnicĭ căte 2 leĭ pe lună	1680
	3580
Vorniculŭ celŭ mare.	
Pocóne de la Vătaşiĭ Plaĭurilorŭ.	2000
De la Vorniciile judeţelorŭ, pănă la.	1500
Fiăcare plaĭu îĭ vinde câte o bute de vinŭ.	
Din Visteriă léfă câte 300 leĭ pe lună. . . .	3600
De la 70 scutelnicĭ căte 2 leĭ pe lună. . . .	1680
	8780
Logofĕtulŭ celŭ mare.	
Venitulŭ cărţilorŭ de judecată şi al chrisóvelorŭ.	2500
Pocloconŭ de la Vameşulŭ celŭ mare	500
De la Egumeniĭ ce se schimba	2000
De a baniĭ Domnescĭ aĭ Ocnelorŭ	1000

Din Visteriă léfă câte 250 leĭ pe lună. . . . 3000

De la 70 scutelnicĭ 1680

Spătarulŭ celŭ mare. 10680

De la 3500 (?) câte 3 leĭ 10500

De la slujitoriĭ ce prisosescŭ de la trebuințe . 3000

De la Căpitaniĭ din lăuntru și din afară, și de la Ceaușĭ. 4000

De la 70 scutelnicĭ. 1680

19180

Vistierulŭ celŭ mare.

Jumătate din răsura Breslelorŭ 3000

De la cumpĕrătórea postavuluĭ slujitorilor. . . 1500

Poclonŭ de la Cămarașulŭ Ocnelor. 500

Din Visteriă de la sterturile cu pecetluite. . . 9000

De la 70 scutelnicĭ 1680

15680

Postelniculŭ celŭ mare.

Cândŭ era rânduitŭ le Visteriă lua jumătate răsura ca și Vistierulŭ 3000

De la Boeriĭ ce luaŭ caftane, lua saŭ cumașurĭ, saŭ banĭ până la 1000

Léfă pe lună câte 500 leĭ 6000

10000

Clucerulŭ celŭ mare.

Din învechime Domniĭ da merticurĭ de pâine la Boerĭ și la slujitorĭ. Acéstă îngrijire o avea Clucerul și de la prețŭ se folosia până la . . . 500

Dar de la unŭ timpŭ s'aŭ rădicatŭ merticurile și i se da léfă câte 200 leĭ pe lună. . . . 2400

De la 50 scutelnicĭ 1200

4100

Paharniculŭ celŭ mare.

De la Căminăritulŭ ce 'lŭ vindea. 1500

De la 40 scutelnicĭ. 960

2400

Stolniculŭ celŭ mare.

Léfă pe lună 70 saŭ 80 leĭ 960

De la 30 scutelnicĭ	720
	1680
Comisulŭ celŭ mare.	
Venitŭ de la fânulŭ şi orzulŭ grajduluĭ . . .	1500
De la 30 scutelnicĭ.	720
	2220
Aga.	
Venitŭ de la Poclonulŭ Capitanilor de slujitorĭ	10000
De la Vama Bucurescilorŭ.	1000
De la 30 scutelnicĭ.	720
	11720
Serdarulŭ celŭ mare.	
Léfa câte 30 saŭ 40 leĭ şi 20 scutelnicĭ . . .	1080
Medelnicerulŭ celŭ mare. idem.	1080
Pitarulŭ celŭ mare. idem.	1080
Armaşulŭ celŭ mare.	
De la prinderea hoţilorŭ, de la adunarea dărilor de la ţiganiĭ domnescĭ, şi de la 20 scutelnicĭ.	2000
De la gărdurăritulŭ Rîmniculuĭ, Buzeuluĭ şi Secuenĭ	480
	2480
Portarulŭ celŭ mare.	
Léfă pe lună după persónă	3000
De la 20 scutelnicĭ.	480
	3480
Şetrarulŭ.	
Léfă pe lună câte 30 leĭ şi 20 scutelnicĭ . .	840
Clucerulŭ de arie, asemine	840
Vameşulŭ şi Cămaraşulŭ, câte 15 scutelnicĭ. .	720

Ispravniciĭ.

Acestia eraŭ 34, adică câte doĭ în cele 17 judeţe. Lefele lorŭ din baniĭ ce se da la Vistieriă. se compunea tóte la unŭ locŭ pe anŭ 150,000

Boeriĭ ce nu aveaŭ boeriĭ, şi cari eraŭ rânduiţĭ de domniĭ la judecăţĭ saŭ alte missiunĭ, primiaŭ din visteriă precumŭ maĭ josŭ se arată.

Banulŭ celŭ mare, Vornicułŭ, Logofĕtulŭ, Spătarulŭ, şi

Vistierulŭ, primîaŭ léfă pe lună câte 250 leĭ. și aveaŭ câte 70 scutelnicĭ.

Postelniculŭ celŭ mare, *Clucerulŭ*, *Paharniculŭ*, *Stolniculŭ*, *Comisulŭ* și *Aga*, primîaŭ léfă din Visteriă după persónă până la 150 leĭ pe lună și scutelnicĭ, după voința Domnuluĭ.

Domnița, dacă era în țéră, avea léfă pe lună și câte 30 scutelnicĭ.

Cocónele văduve, de la cea ântâĭ pănă la cea din urmă aveaŭ ómenĭ scutițĭ. câte 4 saŭ 5 pănă la 30. Iar léfă pe lună se da numaĭ acelorŭ sĕrace cari nu aveaŭ nicĭ un venitŭ.

Boeriele de a doa și a treia classă.

Logofĕtulŭ al doilea.

De la cărțile jalbelor și altele.	3000
Léfă câte 30 leĭ pe lună și 15 scutelnicĭ. . .	720
	3720

Vistierulŭ al doilea.

De la ispravniciĭ tuturorŭ judelorŭ câte 20 leĭ pentru fiăcare sfertŭ.	6400
De la 15 scutelnicĭ. :	360
	6760

Postelniculŭ al doilea.

Numaĭ léfă si scutelnicĭ ca Logofĕtul al II-le . 720

Logofĕtulŭ al treilea.

Câte 16 leĭ pe lună léfă și scutelnicĭ 420

Elŭ maĭ lua și de la cărțile de judecată câte ceva.

Logofĕtulŭ de Visterie, lua léfă pe lună și avea si 8 scutelnicĭ.

Toțĭ Postelniceiĭ aveaŭ scutelnicĭ câte 4 și 5 până la 10 ómenĭ.

Vistierulŭ al treilea.

Avea léfă și scutelnicĭ până la 420

Pe lângă acésta maĭ avea venitŭ și de la cărțĭ.

Postelniculŭ al treilea, idem 430

Logofĕtulŭ II de taĭnă.

Léfă câte 15 leĭ şi scutelnicĭ 360
Spătăreiĭ, ca şi Postelniceiĭ, şi Parparulŭ.
Ceĭ 12 Logofeţĭ de Divanŭ.
Câte 6—7 léfă pe lună, şi pentru hârtiĕ câte 3½ leĭ: toţĭ împreună. 720
Ceĭ 12 Vistieraşĭ, câte 10 leĭ léfă pe lună, cu 4 zarafĭ şi cu scutelniciĭ celorŭ 4 Logofeţĭ; ĭar celorlalţĭ le se dă şi câte 3½ leĭ pentru hârtiă.

Ale zapciilorŭ.

	Leĭ.
Căpitanul de dorobanţĭ.	
Léfă câte 30 leĭ pe lună şi 10 scutelnicĭ . .	600
Căpitaнulŭ de lefegiĭ, asemine	
Vătafulŭ şi *Ceauşulŭ* de Aprodĭ,	
Asemine, şi deciuéla din datoriĭ	600
Căpitanulŭ de cadacĭ, ce se numesce şi *Pol*, idem	600
Doĭ vataşĭ de copiĭ de Divanŭ şi de Vistierie idem	1200
Bulibaşa, idem	600
Armaşulŭ al 2-lea,	
Léfă câte 15 leĭ pe lună, 5 scutelnicĭ şi Portarul	300
Izbaşa de Fustaşĭ,	
Câte 5 leĭ pe lună şi 24 de fustaşĭ carĭ-ĭ daŭ câte 2 leĭ fiă-care	60

Boeriile Curţiĭ Domnuluĭ.

Camaraşulŭ celŭ mare, are léfă dupĕ persónă; la avaeturĭ de la neguţitorĭ, folóse de la cheltuelele Cămăriĭ şi cotăritulŭ.

Grămăticulŭ celŭ mare, dupĕ persónă are şi léfă.

Cuparĭulŭ de la căminăritŭ are câte 1 leŭ, vama buţilorŭ şi 15 scutelnicĭ.

Ispravniculŭ de curte, folóse de la Dîrvarĭ, léfă cât va Domnulŭ sĕ-ĭ dea, şi scutelnicĭ.

Şufarulŭ, léfă şi scutelnicĭ.

Ciohodarulŭ, Cĭohodăritulŭ, léfă şi scutelnicĭ.

Cafegiulŭ,
Serbegiulŭ,
Becerĭulŭ,
Rahtivanulŭ,
Sofragiulŭ,
Samdagiulŭ,
Ciubucciulŭ,
Divictarulŭ,

} Toțĭ acestia aŭ léfă pe lună dupĕ serviciulŭ lorŭ, și scutelnicĭ câte 3—4, 6—8,

CAPITUŬ XXXVII.

Despre scutelnicĭ, și pentru care causă s'aŭ făcutŭ.

Scutelniciĭ ce se daŭ boerilorŭ de cătră Domnŭ nu suntŭ o milă domnéscă, ci o compensațiune pentru prejudițiulŭ ce le-a făcutŭ Constantinŭ Vodă prin Reformă, când le-a luatŭ din mână sclaviĭ ce aveaŭ și ĭa datŭ la birŭ cu țéra. Acest Domnŭ, cândŭ a venitŭ de adoa óră cu domnia, ĭa liberatŭ pe toțĭ de sclaviă, precumŭ se va vedea maĭ la vale.

Boeriĭ și Monastirile aveaŭ sate intregĭ de sclavĭ, carĭ, dupĕ cum se vede din unele chrisóve, din învechime eraŭ fără dare.

Proprietarulŭ acestorŭ sclavĭ avea dreptŭ absolutŭ asupra lorŭ: elŭ putea, nu numaĭ la muncă se-ĭ pună, ci sĕ-ĭ și vêndă, saŭ odată cu moșia, saŭ în familiĭ, despărțind chiar pe copiĭ de părințiĭ lorŭ.

Uniĭ din Domnĭ făcuseră obiceĭulŭ se ĭa dare (câte ce va, ĭar nu precumŭ se lua de la moșnenĭ și de la ceĭ liberĭ) și de la sclaviĭ boerilorŭ; cu tóte aceste eĭ, sub protecțiunea stăpânilorŭ lorŭ, aveaŭ vite multe și trăĭaŭ maĭ bine de cât ceĭ liberĭ.

Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ prin Reforma sa a dat și pe sclaviĭ boerilorŭ la dare, ordonândŭ sĕ-ĭ înscrie în cislele satelorŭ și se plătéscă birŭ ca și ceĭ liberĭ, dar pentru ca sĕ împace pe boerĭ pentru acéstă nedreptate, a rânduitŭ sĕ aĭbă ómenĭ scutițĭ, fiă-care dupĕ persóna sa și du-

pĕ rangulŭ saŭ posiţiunea sa, acordândŭ acéstu nu numaĭ acelorŭ ce eraŭ in funcţiunĭ dar şi copiilorŭ lorŭ dupĕ analogiă; şi ast-felŭ a făcutŭ o sumă mare de scutelnicĭ pentru ca sĕ-'şĭ ajungă la scopŭ. Mazilindu-se elŭ, a venit Domnŭ Mihai Vodă. Dar dupĕ trecere de óre-care timpŭ viindŭ iarĕşĭ cu domnia Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, a liberatŭ pe toţĭ Rumânii, făcĕndu-ĭ din sclavĭ ómenĭ liberĭ, pe uniĭ cu voia boerilorŭ, pe alţii fără de voia lor, sub cuvêntŭ că aŭ ómenĭ scutiţi.

Domniĭ ce aŭ venitŭ dupĕ dĕnsulŭ aŭ respectatŭ instituirea scutelnicilorŭ, dar ĭaŭ împuţinatŭ; şi ast-feliŭ, neurmândŭ conformŭ cu Reforma, s'aŭ înmulţitŭ sferturile lunare făcĕndu-se câte doĕ-spre-ḍece pe anŭ, afară de darea numită *Ajutorinţă*, afară de întreita dare a *mucareluluĭ*, şi de doĕ *zaherele*. Şi pentru ca sĕ nu se scutéscă ómeniĭ boerilorŭ la tóte sferturile, a rânduitŭ ca să plătéscă fiă-care nume câte 24 leĭ pe anŭ adecă câte 2 leĭ la fiă-care sfertŭ, apărându-se de Mucarelŭ, de ajutorinţă şi de zaherea, sub cuvêntŭ că boeriĭ alegŭ de scutelnicĭ pe fruntaşiĭ ceĭ maĭ aleşĭ din sate. Cu acéstă problemă a făcut ca boeriĭ sĕ se plătéscă de Vistiăriă prin scutelnicĭ; ĭar ţeraniĭ aŭ remasŭ pentru tot-de-una la dare.

CAPITULŬ XXXVIII.

Prima capitulaţiune a ţĕreĭ Româneschĭ cătră Pórta Otomană sub Mircea Vodă.

La anulŭ 1383 domnia Mircea Vodă singurŭ Domnŭ şi stăpânitorŭ peste cele 18 judeţe, adecă 13 de dincóce de Oltŭ cu Brăila, şi 5 ale Banatuluĭ Craĭoveĭ.

Findŭ-că pe atunce ţéra acésta era sbuciumată de neîncetatele resbóe ce avea cu veciniĭ, Mircea Vodă, vĕḍêndŭ că împ răţia Turcilorŭ era prea puternică, stăpânindŭ pe Tătarĭ şi tótă laturea de dincolo a Dunăriĭ, a închinatŭ şi elŭ ţéra Românéscă, promiţĕnduse se dea, ca semnŭ de supunere, câte 3000 de banĭ roşiĭ pe anŭ, numaĭ ca sĕ fiă prote-

giată, fără ca sĕ aibă împĕrăţia Turcilorŭ vre unŭ amesteců în guvernulŭ ţereĭ.

Turciĭ nu şi aŭ ţinutŭ promisiunea, ci peste puţinŭ timpŭ aŭ sporitŭ tributulŭ, cerénd câte 10 miĭ galbeni pe fiă-care an, şi câte cinci sute de băieţĭ. precumŭ se vede în Bizantida. Acésta neputéndŭ suferi Mircea Vodă, dupĕ doĭ anĭ s'a revoltatŭ şi a stricatŭ tocméla. Dar peste treĭ anĭ. la 1386, a venitŭ însuşĭ Sultanulŭ cu resbelŭ asupra luĭ Mircea Vodă şi lovinduse la Rovina judeţulŭ Ialomiţiĭ, Sultanulŭ nu numaĭ că a fostŭ învinsŭ, dar a fostŭ şi gonit până la otarele Andrianopoleĭ.

Dupĕ aceste ţéra a remasŭ iareşĭ liberă în cursŭ de 77 anĭ până pe timpulŭ luĭ Laĭot Vodă celŭ mare, numitŭ Bassaraba. Bătălia de care se vorbesce maĭ susŭ şi gonirea Turcilorŭ, se vĕdŭ dintr'unŭ chrisovŭ al Monastireĭ Tismana. În cursulŭ acestorŭ 77 anĭ, Turciĭ n'aŭ încetatŭ de a năvăli mereŭ în ţéră, silindu-se a supune pe Domnŭ se dea cele cerute de Mehmetŭ II, în cătăţimea arătată maĭ susŭ. Domnulŭ a răspunsŭ că se înduplecă a da cele 10,000 galbenĭ, dar nu se va supune a da băieţiĭ şi a merge sĕ ĭ se închine, precumŭ îĭ scriaŭ. Atunce îmblândindu-se Turciĭ, aŭ trimisŭ unŭ omŭ însemnatŭ şi unŭ grămătic dicĕnd: aduceţine maĭ ântăiŭ haraciulŭ, şi pentru celelalte vomŭ vedea altă dată. Îndată ce aceştĭ trimişĭ aŭ spusŭ Domnuluĭ ordinulŭ ce avea, Domnulŭ ĭa trasŭ în ţépă pe amândoĭ, şi trecêndŭ peste Dunăre cu putere mare, a jefuitŭ totŭ ce a găsitŭ în cale, a prinsŭ o mulţime de robĭ, între cariĭ eraŭ şi mulţĭ nobilĭ, şi, aducênduĭ în ţéră, pe ceĭ maĭ mulţĭ ĭa ucisŭ. Unŭ turcŭ mare, numitŭ Hamza, voind sĕ facă resbunare, a trecutŭ în ţéră cu 10,000 de Turcĭ şi a pornitŭ cu resboiŭ asupra Domnuluĭ; dar acesta l'a învinsŭ cu totul, şi făcêndŭ mulţĭ robĭ viĭ, pe toţĭ ĭa omorîtŭ.

Dupĕ aceste Sultanulŭ Murad II, a trimisŭ unŭ Paşă Seraschierŭ cu oştĭ ca sĕ resboéscă pe Domnŭ; dar şi acestŭ Seraschieriu a fostŭ învinsŭ la Ciorlésa în Ilfovŭ.

CAPITULU XXXIX.

A doa capitulaţiune

La anulŭ 1460, domnindŭ Laĭot Vodă Bassaraba, a închinatŭ ţéra la Pórtă, promiţêndu-se a da tesaurului împĕrătescŭ câte 10 miĭ galbenĭ pe anŭ, fără de băĭeţĭ, stipulândŭ totŭ odată următórele condiţiunĭ.

Turciĭ sĕ nu se amestece nicĭ de cumŭ în ţéră, nicĭ sĕ aĭbă proprietăţĭ, nicĭ se viă în ţéră. Numaĭ unŭ Turcŭ sĕ viă ca sĕ priméscă haraciulŭ cu scirea Domnuluĭ, şi, întovărăşitŭ de la margine cu omŭ domnescŭ, sĕ viă până la Bucurescĭ: aice primindŭ haracĭ dŭ, sĕ fiă întovărăşitŭ ĭareşĭ de ómenĭ Domnescĭ până la Gĭurgiu; acolo numĕrândŭ de al doilea baniĭ, sĕ ĭa adeverinţă de la cadiŭ[1]); apoĭ trecênd la Rusciucŭ, sĕ ĭa adeverinţă şi dela cadiulŭ Rusciucului; şi pe urmă, de s'ar întêmpla sĕ se pérdă baniĭ pe drumŭ, Domnulŭ să nu fiă vinovatŭ. Acéstă rânduélă, cu tóte că maĭ târdiŭ s'a urcatŭ suma haraciuluĭ, s'a păditŭ până în dilele luĭ Şerbanŭ Vodă Cantacuzino.

Ţéra sĕ se guverneze ast-fel, în cât sĕ aĭbă deplină putere a declara resboĭu în contra vecinilorŭ când va voi, şi a face pace, cu autoritate de mórte şi de viaţă asupra supuşilorŭ seĭ.

Caţĭ creştinĭ se vorŭ turci în Turcia şi apoĭ întorcîndu-se aice vor îmbrăţişa ĭareşĭ cristianismulŭ, să fiă nesupăraţĭ şi sĕ nu se pótă cere îndereptŭ.

Românii ce vor merge în Turcia pentru trebĭ, se nu fiă supăraţĭ nicĭ pentru haraciu, nicĭ pentru portulŭ lorŭ.

Domniĭ sĕ se alégă de Mitropolitulŭ, de Episcopĭ şi de boerĭ.

---

1) Dupĕ acésta se vede că Gĭurgĭulŭ era în mâna Turcilorŭ, de bună oră ce dice că era un cadiŭ. Dar mi se pare că autoriulŭ aice comite o eróre, ca în multe altele.

(Traducătorulŭ.)

Daca unŭ Turcŭ va avea judecată cu unŭ Românŭ, judecata sĕ se caute la Divanulŭ Domnescŭ dupĕ obiceĭulŭ loculuĭ, şi hotărîrea judecățiĭ sĕ fiă respectată.

Turciĭ ce vorŭ veni în țéră pentru comercĭŭ vorŭ fi datorĭ sĕ arate de unde şi din ce locú suntŭ, şi dupĕ ce vor cumpăra saŭ vorŭ vinde marfă cu derădicata, numaĭ în oraşe ĭar nu şi în alte locurĭ, se vorŭ întórce fără întârḑiere îndereptŭ.

Turciĭ comercianți nu vorŭ fi liberĭ a lua nicĭ servitorĭu nicĭ servitóre dintre Românĭ, nicĭ sĕ aĭbă locŭ deosebitŭ pentru închinăcĭunea lorŭ.

Igzar-firmanŭ sĕ nu se dea nicĭ unuĭa din pămîntenĭ dupĕ vre o plângere, şi nicĭ unŭ Românŭ nu va putea fi rădicatŭ saŭ dusŭ de aice la Constantinopole saŭ la o altă judecătoriă turcéscă.

Acéstă condițiune se găsesce şi în firmane maĭ moderne.

Firmane ce întărescŭ privilegĭurile țereĭ.

Firmane, ce arată obiceiurile țereĭ, şi nesupărarea autonomieĭ şi legilor sale primitive.

Firmane ce obligă pe neguțitoriĭ Turcĭ sĕ se pórte numaĭ prin oraşele țereĭ ĭar nu şi prin alte locurĭ, să cumpere şi să vênḑă cu derădicata cu termine fixe şi cu ḑile numerate, asemine şi neguțitoriĭ pămîntenĭ către dênşiĭ totŭ cu aceste condițiunĭ, ĭar nu dupĕ voĭa lorŭ.

Firmane prin care se ordonă în tóte părțile Turcieĭ ca Româniĭ să nu fiă supărațĭ nicĭ de haracĭu, nicĭ de altă dare, nicĭ de feliulŭ haĭneĭ ce vorŭ purta.

Firmane prin care se opresce trecătórea şi umblarea prin țéră atât Turcilorŭ celorŭ prostĭ câtŭ şi Paşilorŭ.

Firmane pentru oprirea igzarelorŭ, ca să nu pótă nimenĭ sĕ rădice din țéra Românéscă vre unŭ pămînteanŭ spre a 'lŭ duce la judecățile tribunalelorŭ din Turcia.

Firmane ce arată că alegerea Domnilorŭ se făcea de boeriĭ pămîntenĭ. Prin firmanele ce se daŭ acuma Domnilorŭ, se ḑice boerilorŭ ca sĕ fiă supuşĭ Domnuluĭ, ĭar acestuĭa ca sĕ se pórte cu dragoste către boerĭ, şi orĭ ce inte-

teresŭ va avea ţéra sĕ se caute şi se capete soluţiune cu consiliulŭ boerilorŭ.

Aceste s'aŭ respectatŭ pănă la anulŭ 1714, pe timpulŭ Domniei luĭ Stefanŭ Vodă Cantacuzenŭ. Alegerea Domnilor se făcea de cătră pămînteni şi se întăria numaĭ de împăratulŭ Turcilorŭ, fiindŭ că ţéra avea ostire de ajunsŭ, precum se vede din resbóele ce a avutŭ şi chiar atunce.

CAPITULŬ XL.

Titlul ce se da ţereĭ de cătră Pórtă.

„Minkiuli vussul serbestict uzre ve istielar birle, one „tirz calamve, amahtuli cadem."

Adecă:

„În totŭ chipulŭ cu tótă libertatea obiceĭurilurŭ lorŭ „fiă aceste locurĭ, şi cu deplina lorŭ autonomiă, despărţite „cu totulŭ de celelalte ţerĭ ale împĕrăţieĭ."

CAPITULŬ XLI.

Tributŭ ce se da Porţiĭ dintru începutŭ, şi cât s'a urcatŭ pănă la anulŭ 1769.

Anulŭ.		
1383	3,000	Banĭ roşiĭ de Mircea Vodă la începutŭ.
1460	10,000	galbenĭ, la adoa închinare a ţereĭ sub Laĭotŭ Vodă.
1633	125,000	leĭ, cu adăogirea făcută de Mateĭ Vodă Basaraba când s'a împăcatŭ cu Turciĭ.
1701	50,000	leĭ, a maĭ adăogitŭ Constantinŭ Vodă Brancovanu.
1730	100,000	leĭ, ĭarĕşĭ a maĭ adăogitŭ Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, când s'a luatŭ de la Nemţi ţéra de peste Oltŭ şi s'a datŭ ĭareşĭ ţĕreĭ Românescĭ.
1769	2,000	leĭ a maĭ adăogatŭ Stefanŭ Vodă Racoviţă, pentru câte-va insule ce i s'aŭ datŭ.
	32,500	Ploconulŭ Bairamuluĭ.
	309,500	Sumă totală.

Anulŭ.		
1761	500,000	leĭ, a maĭ adăogitŭ Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ, sub numele de Ceaigé împĕratuluĭ.
	125,000	Totŭ acestŭ Domnŭ, subŭ nume de Ceaigé Viziruluĭ.
1765	25,000	A datŭ Scarlatŭ Vodă luând Odaea Viziruluĭ.
	959,500	Tótă suma ce se da împĕrățieĭ pe unŭ anŭ, afară de cheltuelele Domnieĭ și altele ce se făcea cu Turciĭ.

CAPITULŬ XLII.

Nizamulu ce s'a datŭ cu Bumbașiri imperătescĭ pentru scóterea Turcilorŭ din țéră.

Domnindŭ Scarlat Vodă Ghica, și vĕḑĕndŭ mulțimea de Turcĭ ce se grămădise în țéră prin tóte satele sub nume de comercianțĭ, făcĕndŭ felurite reutățĭ și ucideri, încărcândŭ pe locuitorĭ cu datoriĭ grele, făcĕndŭ odăĭ de vite, și țiindŭ în putere sate întregĭ de locuitorĭ, a datŭ suplică împreună cu Boeriĭ la Pórtă, și atunce Împĕrăția a rânduitŭ Bumbașirĭ treĭ Agale mari, pe Capigibașa, pe Muvela și pe Turnagibașa. Acestia viindŭ în țéra, aŭ stricatŭ tóte odăile Turcilorŭ, și ĭaŭ gonitŭ pe toțĭ făcĕnd următórea rânduélă:

Cunoscutŭ se fiă în orĭ ce serhatŭ, că numaĭ aceĭ negutitorĭ aŭ voĭe se viă în țéră, cari vorŭ avea doveḑĭ de la serhaturile lorŭ că suntŭ ómenĭ onestĭ și pacĭnicĭ; uniĭ ca acestia viindŭ, sunt datori sĕ se arate la Domnŭ, sĕ arate ce comerțŭ vor sĕ facă și în care județŭ, și ast-felŭ sĕ capete voiă cu carte Domnéscă;

Șederea Turcilor comercianțĭ se fiă prin orașe ĭar nu prin sate, și cu terminŭ pănă când sĕ șéḑă.

Comercianțiĭ Turcĭ se nu aĭbă voiă a ține casă deosebită, ci sĕ șéḑă în gazdă cu chiriă.

Sĕ nu umble prin țéră ca sĕ adune marfă; ĭar de vor

aduce marfă din Turcia, sĕ o vêndă cu derădicata de la Românî.

Sĕ nu ţină vite, odăĭ şi argaţĭ pe pămênturile ţereĭ Românescĭ, nicĭ se aĭbă voĭă a face arăturĭ.

Sĕ nu pótă ţinea tamazlîcurĭ de vite saŭ turme de capre pentru salhanalele ţereĭ Românescĭ, ci numaĭ pentru ca sĕ le trécă în Turcia.

Boeriĭ şi Monastirile ce aŭ moşiĭ despre malurile Dunăriĭ sĕ le stăpânéscă până în Dunăre; despre care le s'a datŭ înscrisŭ sigilatŭ de către Muvela-Efendi.

Crestiniĭ aşeḑaţĭ dincolo de Dunăre din raĭaoa Brăileĭ, a Giurginluĭ şi a Turnuluĭ, n'aŭ voĭe se vină în ţéra ca se samene, se secere fânŭ, saŭ se ţină vite pe pămênturile ereĭ Romanescĭ; ci acolo unde şéde fiă-care se 'şĭ facă trebile.

Tóte ponturile aceste aşeḑate s'aŭ întăritŭ cu hatişerifŭ împĕrătescĭ, şi s'aŭ trecutŭ acestŭ nizamŭ atât în condicile împĕrătescĭ cât şi în ale autorităţilorŭ serhaturilorŭ de pe lângă Dunăre.

CAPITULŬ XLIII.

Doĕ hatişerifurĭ impĕrătescĭ, intăritóre nizamuluĭ.

Voĭ slăviţilorŭ Vizirĭ, şi consiliarĭ de bunŭ némŭ, şirulŭ virtuoşilorŭ, şi ornamentulŭ împĕrăţieĭ mele, cârmuitorĭ aĭ dreptuluĭ cuvêntŭ şi aĭ înţelepciuneĭ, guvernatorĭ aĭ tuturor locuitorilorŭ, voĭ cari aduceţĭ la îndeplinire tóte rânduelele supuşilorŭ cu dréptă socotélă, voĭ cari întăriţĭ zidurile şi interesele împĕrăţieĭ, voĭ ce puneţĭ temelii la temeliile fericireĭ şi ale glorieĭ, voĭ cari înzestraţĭ şi împodobiţi cu bunurĭ de tot felĭulŭ puternica nóstră împărăţiă, voĭ carĭ v'aţĭ pregătitŭ şi v'aţĭ înpodobitŭ cu demnitatea Divanuluĭ şi cu valeliculŭ luĭ Ozu [1]), Vezirĭ aĭ noştri, pe cari D-ḑeŭ dea-

1) Acestĭ terminĭ neputênduĭ traduce, ĭamŭ pus ast-felĭŭ ca în original. (Traducătorulŭ).

pururea vĕ păzesce! şi voĭ sorgintea instrucţiunii, Cadiĭ şi Naziri, din amĕndoĕ părţile de peste Dunăre, de la Nicopole şl de la Sistovŭ, îmmulţéscă-se înţelepciunea vóstră! Şi voĭ aleşiĭ dintre ceĭ maĭ onorabilĭ, Nazirĭ, Emirĭ şi Voevozl, ce sunteţĭ la Silistra, la Sistovŭ şi la Nicopole, şi în alte părţĭ, şi voiĭ zapciĭ aleşĭ din acele locurĭ, sporéscă onórea vóstră! ajungêndŭ înaltulŭ ordinŭ al împĕrăţieĭ mele, sciutŭ se vĕ fiă, că Nazirulŭ Silistreĭ cu chipŭ viclénŭ s'a întinsŭ în pămênturile ţereĭ Românescĭ, şi a trecutŭ peste hotarele cele vechĭ, şi a călcatŭ locŭ de 40 diaschele [1]) peste moşiĭ, pe care le-a făcutŭ zaptŭ, causândŭ daune locuitorilorŭ localĭ. Pentru aceea de maĭ nainte s'aŭ orânduitŭ de la pragulŭ Împărăţiei nóstre unŭ Capugibaşa şi unŭ Muvela ca sĕ mérgă, sĕ se încredinţeze cu vederea lorŭ şi cu marafetulŭ lorŭ, şi dupĕ sineturile cele vechĭ s'a făcutŭ luminată cercetare şi s'a vĕdutŭ că Nazirulŭ s'a arătatŭ nesupusŭ şi n'a urmatŭ întocmaĭ. Decĭ, dupĕ luminata poruncă ce s'a datŭ, şi dupĕ seneturile cele vechĭ, numitul Nazir sĕ se retragă şi se nu se maĭ întindă a le face supărare, şi maĭ alesŭ dupĕ luminatul hatihumaĭumŭ ce s'a datŭ către Turnagibaşa ce s'a rânduitŭ pentru nizamulŭ ţereĭ Românescĭ, pentru ca cu nicĭ unŭ chipŭ se nu fiă supărată nicĭ de Nazirulŭ, nicĭ de Voevodĭ, nicĭ se se arate împotrivitorĭ împĕrătesculuĭ meŭ ordinŭ; căcĭ de ocamdată Eminiĭ şi Voevodiĭ, şi alţiĭ de la Nicopole şi de la Sistovŭ, fiindŭ aplecaţĭ la răpire pentru interesulŭ lorŭ privatŭ, uniĭ din eĭ fiindŭ Nazirĭ aĭ Silistreĭ, şi ómeniĭ lorŭ întindênduse asupra locurilorŭ ţereĭ Românescĭ, saŭ asupra insulelorŭ, saŭ asupra veniturilorŭ Raialeĭ, saŭ asupra judeţuluĭ Vîlceĭ, saŭ asupra altor părţĭ trimişĭ din partea Nazirului, batŭ, gonescŭ, şi opprescŭ pe împlinitoriĭ ce se trimitŭ din partea Domnuluĭ că se adune dările. Maĭ ordonămŭ pe lângă aceste şi locuitorilorŭ de pe lângă Dunăre de la Ra-

---

1) Acesta de bună sémă este unŭ termin geometricŭ turcescŭ pe care nu 'lŭ putemŭ traduce.

(Traducĕtorulŭ).

hova până la Sistovŭ, ca nicĭ într'unŭ chipŭ sĕ nu dea essecutorilorŭ nicĭ unŭ banŭ, maĭ alesŭ de la malulŭ Dunăreĭ cu 40 diaschele maĭ încolo, făcênduse zaptŭ din partea Eminilorŭ, şi essecutoriĭ fiindŭ nesupuşĭ la nizamulŭ ţereĭ, causézä podică şi daună la adunarea dărilorŭ, de cumŭ era vechiulŭ obiceiu. Aşa dar intrândŭ la audulŭ Impĕrăţieĭ mele, cată că prin luminatŭ hatihumaĭum ce s'a datŭ ca sĕ se precurme întinderea Eminilorŭ de la Nicopole şi de la Sistovŭ, şi a tuturorŭ făcătorilorŭ de rele ţereĭ Românescĭ; cată că de astă-dĭ s'a ordonatŭ spre stingerea supărărilorŭ ca sĕ se trécă şi în condicele Mehchemedilorŭ [1]) vecine, pentru ca sĕ fiă cunoscutŭ şi sciutŭ, fiindŭ-că şi în codicele ce se păstrézä ale împĕrăţieĭ nóstre cercetându-se ast-feliŭ s'a găsitŭ, că Nazirulŭ silistreĭ Hagi-Habil împreună cu tovaroşiĭ luĭ a trecutŭ cu 40 diaschele dincolo de cursulŭ Dunăriĭ, aŭ aratŭ şi aŭ semănatŭ, şi aŭ pusŭ stăpânire pe Bălţĭ şi pe Insule, dicêndŭ că dupĕ Senoturile ce aŭ din partea Domnilorŭ le possedă; de acea, fiindŭ-că nicĭ nizamulŭ nu se păzesce, nicĭ supunere şi ascultare aŭ arĕtatŭ către înaltele mele ordine pentru acésta, şi din numita ţéră nu'şĭ aŭ trasŭ piciorulŭ, făcêndu-se culpoşĭ pentru căderea nizamuluĭ, supărândŭ şi păgubindŭ raĭaoa, nerădicândŭ mânile de asupra eĭ, cată că pentru acéstă a lor nesupunere înaltulŭ nostru pragŭ luândŭ scire de la cadiĭ pentru supărarea şi strâmtorarea ce le se face de la numitulŭ Nazirŭ şi de la tovarăşiĭ seĭ, şi de la locuitoriĭ părţilorŭ despre Silistra, aflândŭ acésta de maĭ nainte înadinsŭ prin înalta nóstră poruncă, s'a rânduitŭ pentru nizamulŭ loculuĭ alesulŭ dintre ceĭ maĭ onorabilĭ Hagi Mehmetŭ (a căruĭa mărire se se înmulţéscă!) de la înalta Pórtă a împĕrăţieĭ mele, de la Capugibaşa care acuma este Gembegibaşa pentru îndreptarea ţereĭ şi pentru desfiinţarea stânelorŭ şi odăilorŭ vechĭ şi noĭ, şi pentru alungarea făcătorilorŭ de rele, şi pentru Bălţile şi insulele ce suntŭ în faţa Silis-

1) Cu acestŭ cuvêntŭ de bună sémă voesce sĕ numéscă autorităţile. (Traducĕtorulŭ).

trei pe marginea Dunăreĭ despre ţéra Românéscă; şi pentru ca să înceteze certele, despre acésta s'aŭ rânduitŭ numiţiĭ Bumbaşiriĭ se cerceteze locurile de la Giurgiu şi până la Brăila, şi se descopere nu numaĭ prin Turcĭ ómenĭ respectabilĭ şi de bună credinţă, ci şi prin Mehchemeḑiĭ Silistreĭ, pentru ca să se afle cum aŭ fostŭ lucrurile de la anulŭ 1669 până la 1728, căcĭ şi atunce avêndŭ Domnulŭ supărare pentru acestŭ niza, a remasŭ se stăpânéscă ţéra după hotărîrea cea vechie până la mijloculŭ Dunăriĭ şi tóte insulele din Dunăre despre ţéra Românéscă [1])

Al doilea hatişerifŭ.

Alesule dintre ceĭ maĭ marĭ şi maĭ onorabilĭ, carele escĭ rânduitŭ din partea ogeaculuĭ pentru nizamulŭ ţereĭ Romanescĭ, Turnagibaşa, înmulţéscă-se onórea ta! Ajungândŭ înalta poruncă a împĕrăţieĭ mele, sciutŭ se 'ţĭ fiă că Nazirulŭ Silistreĭ pretestândŭ pentru 40 diaschele ca să trécă hotarulŭ spre părţile ţereĭ Românescĭ, şi neconsiderândŭ vechele hotare cu viclenia şi înşelăciune, a făcută zaptŭ, moşiele despre ţéra Românéscă, din care se causéză smintélă şi pagubă ţereĭ, pentru care dându-se şi de maĭ nainte plângere înaltuluĭ nostru pragŭ, s'a rânduit dintre ceĭ prea onorabilĭ Capigibaşĭ fostulŭ Gergegibaşa Hagi Mehmet, şi ghiritli Hagi Ahmet Muvela Bumbaşirĭ în ţéra Românéscă, cariĭ aŭ făcut de al doilea nizam, după care căpătândŭ scire înaltulŭ nostru pragŭ, s'a făcutŭ straşnică poruncă. Cu tóte aceste arată iarĕşĭ opunere numitulŭ Nazirŭ şi nesupunere la poruncă şi la seneturĭ, şi a făcutŭ *chederĭ*, în câtŭ precum se dedese maĭ nainte luminata poruncă ca să se lase de asemine întreprinderĭ, eată şi acuma Domnulŭ de astă-ḑi al ţereĭ Ro-

---

1) Amŭ făcutŭ acéstă traducţiune maĭ din cuvêntŭ în cuvêntŭ. Stilul şi silogismiĭ originaluluĭ, s'aŭ părutŭ atât de curióse chiar autoruluĭ acesteĭ cărţĭ, în câtŭ într'o notă a sa ḑice: «Traducerea acestorŭ hatiseriffur »este în adevĕrŭ o capodoperă!» La acéstă ironiă, nu maĭ avemŭ ce adăoga.
(Traducĕtorulŭ).

mănescí dic némulŭ luĭ Mesia Stefanŭ Vodă (fiă sfîrşiturile luĭ cu bine!) a datŭ plângere cercetândŭ condicele ce se păstréză, amŭ găsitŭ că Nazirulŭ Silistreĭ s'a unitŭ cu câţi-va neguţitorĭ ai *capanuluĭ*, şi a cuprinsŭ locŭ de 40 diaschele în părţile ţereĭ Româneseĭ, adecă până unde ajunge Dunărea cândŭ varsă, şi în aceste ară şi samănă, şi aŭ cuprinsŭ bălţile şi insulele, sub cuvêntŭ că ar fi ale sale după seneturile ce ar fi avêndŭ şi cu acésta se arată vinovat cu oprirea nizamuluĭ, şi nesupusŭ poruncei date, şi maĭ alesŭ că cu nicĭ unŭ chipŭ nu se lasă de a voi sĕ stăpânéscă raiaoa ţereĭ Românesci. Atât cadiiĭ din părţiie acesteĭ ţerĭ, cât şi capichehăile, aŭ datŭ însciinţare prin plângere despre paguba ce le se face atât din causa Nazirului, câtŭ şi de către locuitoriĭ seĭ din Silistra. Despre acéstă împrejurare s'a găsitŭ scrisŭ la anulŭ 1082 şi la anul 1131 că s'aŭ numitŭ ceĭ de susŭ Bumbaşirĭ cu luminata poruncă a nizamuluĭ, ca sĕ strice odăile vechĭ şi noue ale făcătorilorŭ de rele *Scrsefĭ*, şi sĕ lase libere Bălţile ce le stăpâniaŭ în ţéra Românéscă şi suhaturile, şi tóte celelalte. Pentru aceste făcêndu-se cercetare în presinţa luĭ Muvela hagi Ahmet, şi a luĭ Turnagibaşa Husein, şi a bumbaşiruluĭ Capugibaşa, Turciĭ atât ceĭ de la Brăila, Gĭurgĭu, Rusciucŭ şi Hîrsova, cât şi ceĭ aflătorĭ în Bucurescĭ aŭ mărturisitŭ în adevĕrŭ că Boeriĭ stăpîniaŭ moşiile ce le aveaŭ pe marginele Dunăreĭ, şi Domnulŭ lua cele obicĭnuite după *adetĭu*, ĭar Nazirulŭ la nimica nu se amesteca, nicĭ avea sĕ ĭa saŭ să dea ce-va; după mărturia acelora făcênduse şi *hogetŭ* (procésŭ-verbalŭ), s'a trecutŭ în codicele împĕrătescĭ ale nóstre, şi după acelŭ hogetŭ s'a făcutŭ şi firmanulŭ. Decĭ după tânguirea locuitorilorŭ din ţéra Românéscă boerĭ şi egumenĭ care aŭ venitŭ la luminatulŭ Divanŭ, s'a cercetatŭ şi s'a găsitŭ hogetulŭ trecutŭ la *caidŭ*(?), şi s'a făcutŭ *terchenarŭ*(?), asemine şi hogetulŭ cadiuluĭ Silistreĭ Mehmetŭ cu mărturiĭ, în care se găsesce ast-feliŭ pre largŭ. Dânduse vestire înaltuluĭ nostru pragŭ, că numitulŭ Nazırŭ s'a întinsŭ ĭarăşĭ în lăuntrulŭ ţereĭ Românescĭ, că a făcutŭ zaptŭ moşiile pămîntenilorŭ despre Dunăre, precumŭ Galaţuluĭ, Căldăruşaniĭ,

Melhorsculŭ, Cacameĭulŭ, Ursariĭ, Mărginenii, Ciocănescĭ, și afară de aceste, Bălțile și ĭazurile, cari aŭ veniturĭ de la vêndarea pescilorŭ, maĭ alesŭ treĭ ape marĭ ce se adună la unŭ locŭ ce se numescŭ Vlădeniĭ, Slobozia, Cotroceniĭ, Căruciórele, Bordușaniĭ, și alțĭ Bordușanĭ, Țigaea, Meĭla, Stelnica, Conescii, Dudescii, Tiberescii, Bulaleniĭ, Duhubara, Berture, Haramborulŭ, Carabusnulŭ, Dibesculŭ, Baba Vlada, Verișaniĭ și Magreiĭ. Aceste 24 de moșiĭ și doĕ Bălțĭ, fiind după seneturĭ moșiĭ monastirescĭ ale țereĭ Românescĭ, se stăpâneaŭ de către Monastirĭ și de către boerĭ cu deciuélă de pesce, ĭar de la locuitoriĭ lorŭ se lua și dare de către zapciiĭ Domnuluĭ, fără sĕ aĭbă nicĭ unŭ amestecŭ Nazirulŭ. Iar de treĭ anĭ încóce Giabazoglu Mustafa, din Silistreniĭ ceĭ reĭ, carele este gĭubrucĭu din partea Naziruluĭ, a făcutŭ multe reutățĭ locuitorilorŭ, și apucândŭ de odată puținŭ locŭ, pe încetulŭ s'a întinsŭ maĭ înlăuntru, și calcă păméntulŭ țereĭ Românescĭ ca unŭ făcătoriŭ de rele. Dupĕ acésta Cadiulŭ de la Silistra și Bumbașiriĭ înscĭințândŭ la anulŭ 1027 în luna luĭ Rebiul-Evel, s'a făcutŭ ca și maĭ înainte. Așa darŭ eată că și acuma s'a datŭ hatișerifŭ, dupĕ care tóte numitele moșiĭ din bălțĭ, precumŭ și loculŭ acelorŭ 40 diaschele, precumŭ se vede maĭ susŭ, și pe cari le-aŭ avutŭ Româniĭ pămănteni dintru începutŭ cu seneturĭ sub stăpânirea lorŭ, ast-feliŭ sĕ le stăpânéscă și de acum înainte. și să fiă sub autoritatea Domnuluĭ țereĭ Românescĭ ce este; iar Nazirulŭ cu nicĭ unŭ chipŭ sĕ nu le atingă, nicĭ sĕ se amestece. Și tu Turnegibașa, carele escĭ rânduitŭ pentru nizamulŭ țereĭ Românescĭ, sĕ îndeplinescĭ tóte poruncele, atât cele de maĭ nainte cât și cele de acuma, și orĭ ce feliu de înrĕutățițĭ se vorŭ afla în țéra Românéscă așe̦dațĭ cu odăĭ și cu stânĭ, pe eĭ se-ĭ gonescĭ ĭar odăile lorŭ se le strici și sĕ le risipescĭ, pentru ca sĕ pótă locuitoriĭ sĕ se odihnéscă și sĕ găsécă rapaosulŭ lorŭ, punândŭ tótă sirguința și stăruința ta ca sĕ se reliseze tóte câte se cuprindŭ în acéstă luminată poruncă, și la semnulŭ împĕrățieĭ mele sĕ fiĭ supusŭ.

1082, Luna Ramazanuluĭ [1])

1) Ne-ar fi fostŭ greŭ a gici data acestorŭ hatișezife, fiindŭ-că auto-

CAPITULŬ XLIV.

Despre frontierele țereĭ Rumânescĭ.

După alegerea hotarelorŭ ce s'a făcutŭ în urma păciĭ de la anulŭ 1741 (Iar după anulŭ Turcilorŭ 1154 luna Rebiul-ahir 14) țéra Românéscă se hotărasce cu Turcia despre Dunăre cu ținutulŭ Rușava, cu ținutulŭ Austrieĭ, și cu ținutulŭ Banatuluĭ Timișóreĭ (??).

Numirea movililorŭ și a celorŭ ce le posedŭ.

În Mehedințĭ. { Numĕrulŭ semnelor hotaruluĭ.

Balma Monastireĭ Tismana.

De la malulŭ Dunăriĭ, la cursulŭ gîrleĭ ce se numesce Vodița în susŭ până la o movilă.

Lovița totŭ aceĭ monastirĭ.

Și de la apa Cearovĕțulŭ în susŭ, unde remâne apa Vodițeĭ în țéra Românéscă spre pólele munteluĭ Darasculŭ, căruia Româniĭ ĭĭ dicŭ și Daraninulŭ.

Totŭ acelo moșiĭ.

Pe la vîrfulŭ munteluĭ Doranu meterezulŭ între doĕ petre, unde era hotarulŭ vechĭu; acolo se făcuse și doĕ movile dreptŭ hotarŭ cândŭ s'a făcut pacea.

La despărțirea munteluĭ Irtane, ce se numesce de Român Jartanti.

Spre vîrfulŭ munteluĭ Dumuculta, ce se numesce de Românĭ Dumucletŭ.

Camina Coșolonilorŭ.

Spre vîrfulŭ munteluĭ Cherchița.

Spre vĕrfulŭ munteluĭ Piatra Kina, căruĭa Româniĭ ĭĭ dicŭ Pelinița mare.

---

rulŭ n'a însemnat'o. Deschidêndŭ istoria luĭ Fotino, găsimŭ că aceste fapte s'aŭ petrecutŭ la 1714, sub domnia luĭ Stefanŭ Vodă Cantacuzino. Totușĭ ne confundă data posterióră de 1728 ce o vedemŭ citată în testulŭ hatișerifuluĭ celuĭ din tăiŭ.

(Traducĕtorulŭ).

Peste vêrfulŭ Munteluĭ Pelinița mare în apa Cecîna, ce se varsă în apa Cerna.

Gorvenița luĭ George și Trăilă cu aĭ seĭ.

Din apa Cerneĭ pe din susŭ până în apa Craĭovițiĭ, ce se varsă în apa Cerneĭ.

Prasna luĭ Ion și Crăciun cu aĭ seĭ.

Trece hotarulŭ dincolo de apa Cerneĭ, care remâne în țéră, și merge pe sub pólele munteluĭ Cobant, ce se numesce Capinu.

Isverna luĭ Giorgiu și Lupea Căpitanescu aĭ seĭ. Merișesciĭ luĭ Constantin Stoenescu.

Prin vêrfulŭ munteluĭ Dumbrăvile;

Prin vêrfulŭ munteluĭ Tatovŭ;

Prin vêrfulŭ munteluĭ căruia Româniĭ îĭ dic Tutula.

Al Perdescilor

Cloșaĭ;

Prin vêrtulŭ munteluĭ Nesek, căruia Româniĭ îĭ dicŭ Secŭ;

Al Frătescilor

Vienil.

Aice se face capĕtŭ județuluĭ Mehedințuluĭ, și începe județulŭ Gorjuluĭ. Aseminea și in țéra Nemțéscă se sfirșesce hotarulŭ Banatuluĭ Timișóreĭ și începe hotarulŭ Ardéluluĭ. În *hudut-namé* (hotărnicie) se dice că de aicĭ înainte nu s'aŭ maĭ pusŭ alte semne de hotarŭ, ci s'a disŭ sĕ mérgă pe aceste locurĭ totŭ pe vechile hotare ale moșiilorŭ ce sunt atât despre țéra Românéscă cât și despre Ardélŭ, fiind ambele părțĭ mulțămite, până la apa Riulŭ · aduluĭ, care se varsă în apa Oltuluĭ la podŭ.

Arătămŭ și semnele de hotare ce s'aŭ pusŭ între moșiĭ, de unde începe județulŭ Gorjuluĭ, până în apa Oltuluĭ.

Vêrfulŭ munteluĭ Sturulu; Unde face hotarŭ de vale la apa ce se chiamă Jiiulŭ Românescŭ, ce ese din doĭ munțĭ aĭ țereĭ Românescĭ, numițĭ unulŭ Șerpele și altulŭ Turcine, care apă se varsă cătră resăritŭ pe subŭ șése munțĭ ce se numescŭ:

Al M-rei Tismana.

Turzeneasa,

Osla,

Totŭ apa Tismaneĭ.

[Ai moșnenilor Gureni și Frățesci.] Nadelia,

Rastovanulŭ,
Piatra Tanasi,
Arcanulŭ;

De aice ese hotarulŭ din apă, și trece despărțindŭ Ardealulŭ pe sub ḑece munțĭ și anume:

[Al Becescilorŭ lui Brăiloiŭ și Geanoglu.] Secriulŭ;
[Al moșnenilor Frățesci.] Muscelulŭ;
[Schitul Stănesci.] Cornile;
[Al Călinescilor] Negrile;
[Al Patescoilorŭ] Mutulŭ;
[Al Hunețenilor] Futegulŭ;
[Al Brăiloilorŭ] Balcanulŭ;
[Al moșnenilorŭ] Drăgoiulŭ;
[Al Plăieșilor.] Mugile;
[Al Vulcanilor. de la schelĭ.] Kindeculŭ.

Acéstă apă se întinde ĭarășĭ până la apa Jiĭuluĭ despre care am vorbitŭ maĭ susŭ, și este ĭarășĭ hotar apa până la urcarea munteluĭ ce se chĭamă Gruĭulŭ Gardului; și se întâlnesce apa Jiĭuluĭ Românescŭ cu apa Jiĭuluĭ Ungurescŭ, care vine din Ardealŭ din muntele ce se ḑice vêrfulŭ luĭ Petru; și cu acéstă numire acéstă apă a Jiĭuluĭ se varsă în țéră.

Hotarulŭ trece dincolo de Jiĭŭ pe de vale, și merge până ajunge la apa numită Poletiștea, care se varsă sub treĭ munțĭ numițĭ:

[Al Arbŭricescilorŭ.] Palatiștea,
[Al Berlescilorŭ] Prilópele,
[Al Stăncescilor] Gemănare.

De acolo se face hotarŭ pe uscatŭ, unde se numesce Curmătura, și merge pe sub cincĭ-spreḑece munțĭ numițĭ:

[idem.] Stoanița,
[Al Mogoșescilor] Délulŭ Svoruluĭ,

Badea,	Al Rudoşilorŭ.
Gura Plaiuluĭ,	Al Palinilor şi Kinbaşilorŭ.
Slima,	
Slavighiulŭ,	Al Ghembanilorŭ.
Kista roşu,	id.
Cimbeanu,	Al Hulubeşcilor.
Grópa seacă.	
Curmătura Costişuluĭ,	Al Bachiovenilor şi Kinipeşilor.
Burta,	Al Rodoşenescilorŭ.
Provacĭulŭ.	
Poeana Muierii,	Al Radoşilorŭ şi Chindeştilor.
Sahanicle.	
Schomoĭulŭ.	Al Vlădenilor.

De aice hotarulŭ se face peste vêrful a şépte munțĭ numițĭ:

Larga din Patrina,	
Larga din Pirîul feteĭ,	Ai moşnenilor. Bereşci.
Larga din Guĭulŭ,	
Balulŭ,	
Saracisul Grivilor.	
— — din mijlocŭ,	
— — Hărțăscilorŭ.	

Aĭce se închĭe judoțulŭ Gorjuluĭ şi începŭ munțiĭ Argeşuluĭ din Lotru; ĭar hotarulŭ se face peste 18 munțĭ numițĭ.

Argeşulŭ,
Muntele Gotega,
Stréța,
Hăĭnesculŭ,
Vîrfulŭ gropilor,
Balintulŭ,
Stricatulŭ,
Vîrfulŭ Nedeĭ,
Dobronulŭ,
Zidulŭ,
Hotanulŭ,

Buceciulŭ.
Voĭnegulŭ,

Aĭ moşnenilor din Voinea şi Mălaiulŭ.
Tóte vîrfurile munţilor Dealvoiŭ şi Nesiţa.

A schitului Cornetu.
Mîndra,

Al Olănescului
Şerbinulŭ,
Pîrcălabiĭ.

Al moşnenilor Tuchienĭ.
Cósta Chigneilor.

Din cósta acésta esc apa Riulŭ Vadului, care în *Hudut-namé* se numesce ca şi maĭ sus, şi hotarulŭ merge pe apa acésta până în apa Oltuluĭ la podŭ.

De aice înainte merge hotarulŭ pe semnele făcute dupĕ cercetarea urmată în anulŭ 1766 în timpulŭ luĭ Scarlat Vodă.

De la podulŭ ce s'a numit în urmă, hotarulŭ merge pe apa Oltuluĭ totŭ prin judeţulŭ acesta al Argeşuluĭ.

Câinenii locuitorilorŭ de acolo.
Hotarulŭ este pe Valea Frateluĭ, si peste munţiĭ următorĭ prin vîrfulŭ Priopopuluĭ.

Moşiea Grăblescii.
Priculmele,
Prin muntele Coiţulŭ,

Al satuluĭ Panul.
Vîrfulŭ Boiĭ,

Al Oraşuluĭ Pitescii.
Scărişóra,

Al Clucerului Pantazi.
Prin Plaiulŭ Argeşuluĭ Obîrşia Potologu peste vîrtul munteluĭ Ciocanu;

Pe culme şi pe vîrfurile Lepadilor;

Al satuluĭ Arefulŭ.
Iareşĭ pe culme până la Boltulŭ;
Vîrfulŭ de la Obîrşia Căpărescii;

idem.
Totŭ vîrfulŭ de la Obîrşia apeĭ Buda, care unindu-se cu Căpărescii formézĕ apa Argeşuluĭ.

idem.
Vîrfulŭ munteluĭ Simcetulŭ Făgăraşuluĭ;
La vîrfulŭ munteluĭ Moldovanulŭ;
Obîrşia apeĭ Vilsanuluĭ.

Aice se închee judeţulŭ Argesuluĭ, şi incepe al Muscelului,

Muntele numitŭ Valea lungă;

Scărișóra;
Plăișorulŭ,
Muntele galbenŭ:
Muntele Valea rară,
Buda din care esĕ apa Riul Dómniĭ, Al Ms: Argeșu
Muntele Tindora,
Mușătesculŭ,
Borezulŭ:
Pisculŭ Leoteĭ:
Valea,
Cirna,
Madasorulŭ, Al Ms: Câmpulungu.
Pisculŭ Nepotuluĭ, Al Ms: Aninósa.
Brătila, Al Ms: Câmpulungu.
Muntele Grópele, ce este înfața Fagarașuluĭ, din care purcede apa numită Bratia: Al Sotescului

Muntele ce se dice Valea Vladuluĭ, acolo unde începe plaiulŭ Dîmboviței. din care ese apa Câmpulungului între doĭ munți: Al Ms: Câmpulungu.

Perivoescii, din care purcede apa Dimboviței, idem.

Munții Lucile,
Pe la ceĭ doĭ munți aĭ Comisuluĭ Lerescu, Ai luĭ Baloță.
Hogetulŭ Capriĭ, Al Satului Racăru.
Masulŭ celŭ mare,
Pantesulŭ micŭ,
Piatra luĭ Craiu, idem.
Fundurile,
Gorile, pe lîngă care trece apa Dîmbovița,
Muntele Conțiĭ unde este drumulŭ Banuluĭ,
Muntele Fundata, Al Statuluĭ Dragoslavele.
Muntele Sîntulia,
Muntele Secarele,
În acești munți se încheie județulŭ Musceluluĭ și începe Dîmbovița după socotéla ce a datŭ Antioxŭ și Radu, Vătașĭ de plaiurĭ,
Marginea domnéscă, Dimboviție.

Pe la muntele luĭ Laiota,
Pe la Slamne:
Pe la muntele Buzeuluĭ,
Pe la petrele albe,
Pe la Slemne, pe culmea munţilorŭ,
Pe la muntele Dudelu,
Se cobóră pe la Obîrşia Bratoĭulŭ,
Se urcă în vîrfulŭ Cotekiĭ,
Pe la mijloculŭ Stringhei,
De la Slimnu până la mergine.
De la Obîrşia Ialomiţiĭ,
De la Slemne până în vîrful Codoruluĭ;
Penpalele;
Pe după Buzeŭ,

Aicĭ se încheie judeţulŭ Dîmboviĭ; şi începe judeţulŭ Prahoveĭ, precum a arătatŭ Sima Stoean Vătafulŭ Plaiuluĭ Prahoveĭ. Muntele Buceciuluĭ remâne în ţéră, ĭar hotarulŭ merge pe din dosul Buceciuluĭ Slemneĭ;

De la Slemne la muntele Plaĭuluĭ:

De acolo ĭareşĭ până la crucea despre Predealŭ, şi de acolo isvorasce apa Prahoveĭ care se vérsă în ţéră, şi apa Timeşuluĭ care se vérsă în Ardélŭ;

Ĭarĕşĭ Slemnea pe la Muntele Susaĭulŭ;
Pe la muntele Piatra;
Şi ĭareşĭ Slemnea:
Muntele Valea Neagră:
Pe la şesulŭ Paĭuluĭ până la Geuruţiĭ.

Aice se încheĭe judeţulŭ Prahoveĭ şi începe judeţulŭ Săcuĭenilorŭ, precumŭ a arătatŭ Neculaĭ Podĭanu şi Toaderŭ, Vătaşiĭ de Plaĭurĭ.

Al luĭ Radu Bărcănescu. Al Mă: Mărginenĭ. — Pe la Muntele Grotişulŭ în Slemna:
Bobulŭ celŭ mare,
Din munţiĭ aceştia se taĭe Teléjenulŭ,
Al Mă: Mărginenĭ. — Bobulŭ celŭ micŭ.
Al Stolniculuĭ Scarlat. — Slemnea în muntele Babeşulŭ.

Iareşĭ Slemnea în muntele Aratoţĭ.

Şi iareşĭ Slemnea în muntele Teĭgoĭulu.

Iareşĭ Slemnea în muntele Curu-Roşu. idem.

Iareşĭ Slemnea în muntele Steţilor. Al Megleşilor

Din munţiĭ aceştia isvorasce apa Buzeuluĭ şi se vérsă în Ardélŭ.

Slemnea pe la curmătura numită Curulŭ pămêntuluĭ, şi ese la şanţŭ; Al luĭ Pană Filipescu.

Iareşĭ Slemnea până la muntele Tatarulŭ;

De la muntele acesta, Slemna începe celalaltŭ Plaiu al acestuĭ judeţŭ.

Curmătura Crasiĭ.

De la vêrsĕtura apeĭ Crasseĭ pe de la vale până în apa Buzeuluĭ.

Apa Buzeuluĭ.

Piatra Cheiĭ; şi de acolo remâne apa Buzeuluĭ în ţéră.

Dealulŭ Cheii.

Până la despărţirea Nemţilorŭ, care se numesce Herducŭ.

Pe la isvorulŭ Herducŭ la vale până la şanţulŭ Pisca.

Pe la apa Beciĭ la vale până la hotarulŭ judeţuluĭ Buzeŭ, în apa Bisca Ruşiĭ.

Din apa Bisca Ruşiĭ pe hotarulŭ Săcuĭenilorŭ, pe sub cósta munteluĭ despre ţéră, Hotarul se cobóră până la isvorulŭ Tămăşeĭuluĭ, acolo unde se întîlnesce cu Bărcăliţa; Al Chindeacŭlor.

Şi cu cursulŭ acestuĭ isvorŭ pe dupĕ muntele Caruĭulŭ, carele remâne totŭ în ţéră.

De la despărţirea munteluĭ Băbesculŭ începe hotarulŭ până la vîrfŭ, şi se cobóră în altă apă ce se numesce Bisca; de acolo la apa Moghĭor-Bucuzŭ, care se depărtéză multŭ, până unde se cobóră la isvorulŭ Gĭurgĭovuluĭ: idem.

Şi din apa acésta, totŭ pe cursulŭ eĭ, până

la curmătura munteluĭ cu acestaşĭ numire, care este al ţereĭ:

Acolo se încheĭe hotarulŭ Ardealuluĭ, şi începe hotarulŭ Moldoveĭ.

idem. Muntele Circĭulŭ este în ţéră, precumŭ s'a ḑisŭ, şi pe sub pólele acestuĭ munte începe hotarulŭ Moldoveĭ.

Acestŭ munte, fiind că se călca de Moldovenĭ, s'a hotărnicitŭ de boerĭ din amêndoĕ părţile.

Hotarulŭ judeţuluĭ Buzeŭ s'a scrisŭ până aice, dupĕ arătarea ce s'a trimisŭ de fostulŭ Serdarŭ Stefanŭ, şi de fostulŭ Logofĕtŭ de Vistieriă, la annulŭ 1769.

Hotarulŭ merge pe Slemne în vîrfulŭ munţilorŭ.

Al luĭ Pană Grama. Muntele Muşa în Slemne:

Muntele Fururŭ, asemine:

Muntele Muntiorulŭ.

Aice începe judeţulŭ Rîmniculuĭ.

De la Muntele Muntiorulŭ se desparte apa Milcovuluĭ, care merge hotarŭ până la moşica Vîrtescoĭ.

De la Vîrtiscoĭ remâne apa Milcovuluĭ în ţéră, şi se face hotarŭ şanţulŭ, prin care merge apa Milcovuluĭ. Acest şanţŭ trece prin oraşulŭ Foçşaniĭ, până la Macsinenĭ, unde se vérsă în apa Siretiuluĭ, care se face hotarŭ până unde începe hotarulŭ ţinutuluĭ Brăileĭ.

De la unŭ cotŭ al Siretuluĭ, unde s'a făcutŭ movilă, hotarulŭ merge la Plavniţa, unde s'a pusŭ pétră, şi de acolo la Zadna la podu Badeĭ, s'a făcutŭ movilă, şi de acolo în Luncă la marginea Turluĭuluĭ, movila: şi pe drumulŭ celŭ vechiŭ în Luncă s'a pusŭ peatră: şi pe dinaintea odăiĭ luĭ Sarhaĭ-Ali-Celebi în colţŭ sa pusŭ pétră, şi apucâudŭ pe drumulŭ Baldovenescilorŭ la dealŭ despre răsăritŭ în drumŭ s'a pusŭ peatră, şi pe loculŭ Bissericeĭ de la Baldovinescĭ între doĭ stîlpĭ de peatră s'a pusŭ şi altă pétră nouă: şi de

la Baldovinescĭ spre apusŭ este altă movilă: şi de acolo maĭ nainte, alte treĭ movile, şi pe vîrfulŭ uneĭa din ele s'a pusŭ peatră, şi de acolo totŭ pe drumŭ la movilele de la Gemenĭ între cari este o péatră, şi la odaea luĭ Sari Suleĭmanŭ în cóste satuluĭ la o pétră albă veche, în faţa căreĭa s'a făcut movilă, şi pe la satulŭ Ciutaciĭ la movilă, unde se îngrópă Turciĭ, este hotarŭ vechĭu, şi despre odaea luĭ Suleĭman-Aga este pétră veche, lângă care s'a făcutŭ movilă. şi despre odaea Ioneştilorŭ ĭareşĭ movilă, în vêrfulŭ căreĭa s'a pusŭ pétră, şi despre Tussŭ către rĕsăritŭ este o pétră veche, lângă care s'a pusŭ una nouă, şi la cósta Anţiĭ este o movilă numită Dulciĭ, unde este o pétră veche roşie, lângă care s'a făcutŭ movilă. La movila săpatul despre cósta Anţiĭ este ĭareşĭ o pétră albă veche, şi aproape de pétră movila.

De acolo, la siliştea luĭ Sterianŭ care este totŭ în ţéră, la podŭ, şi la odaea Emiruluĭ este o movilă numită Leşinata, şi în vîrfulŭ movileĭ pétră; şi la Giovaneĭ suntŭ treĭ micĭ movile, şi pe una din ele s'a pusŭ pétră: şi lângă movila aceea s'a făcutŭ altă movilă. La Vizir-Chislasi, la cincĭ Gorgane, care vinŭ pe loculŭ ţereĭ, este hotarŭ vechĭu, şi din aceste cincĭ movile, din care una este chiar în mijloculŭ curţiĭ Chizlaleĭ, pe movila Caluluĭ pe virfŭ s'a pusŭ pétră, şi acéstă movilă s'a tăĭatŭ în doĕ, remêindŭ jumătate în ţéra Românéscă şi ceealaltă jumătate în partea Turcilorŭ, şi în partea din cósta satuluĭ Coptorul s'a pusŭ pétră, şi de acolo încóce se numesce Nisipurile, unde se ḑice Cĭolinŭ, şi merge la loculŭ ce se numesce a Arăţenilor, şi de acolo merge la satulŭ numitŭ Boulŭ, saŭ movila Bouluĭ, unde s'a făcutŭ şi beserică pe locurile ţereĭ Românescĭ de reposatulŭ Spatar Michail Cantacuzino, ĭareşĭ hotarŭ.

Şi de acolo merge până în marginea şi în matca Dunăriĭ.

În acestŭ hotarŭ al ţinutuluĭ Brăileĭ este şi odaea Viziruluĭ, pe care puterniculŭ împĕratŭ, pentru supĕrările ce avea ţéra din partea zapciilor Chislaleĭ, si a odăiaşilorŭ, ca amicŭ al dreptuluĭ, voindŭ totŭ-d'auna liniscea supuseĭ Raĭale a împĕrăţieĭ sale, a dat'o Domnilorŭ ţereĭ Românescĭ cu

batihumaĭum împĕrătescŭ, pentru ca şi Domnulŭ ţereĭ sĕ dea venitulŭ prea luminateĭ Sultane, ĭar odaca sĕ se Stăpânéscă de Domniă, împreună cu totŭ loculŭ eĭ, după hotarele ce s'aŭ însemnatŭ în ḑilele Domnieĭ luĭ Scarlatŭ Grigori Ghica Vodă.

De la odaca luĭ Iasigi-Suleimanŭ până la puţulŭ Ţiganuluĭ, unde este o movilă cu cărbunĭ, şi de acolo se întinde până la puţulŭ Botoĭuluĭ unde este movilă cu cărbunĭ, şi se întinde ăncă până la drumulŭ Brăileĭ, unde este ĭareşĭ movilă cu cărbunĭ. Dunărea se face hotarŭ al ţereĭ Românesceĭ, precum se ḑice în Hatihumaĭulŭ împĕrăţieĭ care ḑice anume că hotarulŭ se mérgă pe matca Dunăriĭ, şi Turciĭ se nu se întindă peste cursulŭ rîuluĭ, ĭar insulele sĕ se socotéscă totŭ din matca dunăriĭ, şi câte vorŭ veni în partea ţereĭ Românesceĭ sĕ le stăpânéscă ea, ĭar câte vorŭ cădea în partea Turcieĭ, sĕ fiă sub stăpânirea Naziruluĭ.

Tota Focşanii.	Moşia cea mare, în cara se cuprindŭ multŭ nume ale boeruluĭ fostŭ mare Vistierlu Michailŭ Cantacuzino.
Ialomiţa. Vlădoienii.	A Mon. Sf. Ioanŭ din Bucurescĭ.
Făcăonii.	A Mon. Cotroceniĭ.
Latonii.	A Mon. Căsiciórа.
Borduşanii.	A Brătăşenilorŭ şi a Chindescilorŭ.
Ţiganii.	A Banuluĭ Creţulescu şi a Megieşilorŭ.
Piscul Iepurului.	Aĭ Megieşilorŭ.
Stelnica.	A A Mon. Colţa.
Potoseii.	A Mon. Argeşuluĭ.
Dudescii.	A Mon. Sinaea.
Tamburescii.	A Brancovanuluĭ.
Pentra.	A Mon. Plumbuita.
Rămnicenii.	A Mon. Dealuluĭ.
Dikisenii.	A Episcopieĭ Buzeuluĭ şi a Marieĭ Popéscă.
Hotarulŭ.	Aĭ Mon. Radu-Vodă.
Hiremborului.	Aĭ Banuluĭ Creţulescu.
Trenganii.	A Mon. Radu-Vodă.
Creţenii ce se dice şi Măgurenii.	A Vorniculuĭ Măgureanu, a Mon. Radu-Vodă şi a Mon. Vieriĭ.

Aĭ Mon. Căldăruşaniĭ.	Lichirescii.
Aĭ Mon. Radu-Vodă.	Carameĭ.
Ale Mon. tuturorŭ Sânţilorŭ.	Ulovulŭ, Galaţiului.
Aĭ Mon. Michaĭ-Vodă şi Mărginenii.	Cioranescii.
Aĭ Mon. Viforita.	Virăscii
Aĭ luĭ Dumitrachi Rossetŭ.	Cornăţelŭ.
Ale Mon. Radu-Vodă.	Chelesciu Stoicenii
Al Mon Michai Vodă şi Znagovu.	Spanciovulŭ.
A boeriuluĭ Michaĭ Cantacuzino.	Tatinele.
Ale luĭ Constantin Tăuşanu.	Tatŏrele.
Al Mon. Văcărescił.	Stĭubeiulŭ.
Ale luĭ Michaĭ Cantacuzino.	Ulmele.
A mareluĭ Logofĕtŭ Pîrvu, frate al luĭ Michaĭ Cantacuzino.	Olteniţa.
Ale Mon. St. Pantelimonŭ.	Cetatesci. Smolianu
Al Marieĭ Popéscăĭ.	Bozonulŭ.
Al Mon. Cotrocenił.	Cătăluin.
Ale Serdaruluĭ Obedeanu şi Diani Nona.	Căţiriórele.
Al Mariei Popeascăĭ.	Cringulŭ.
A Mitropolieĭ.	Vlaşca. Putaga.
A Mon. Mislea.	Gréca.
A luĭ Enachi Merdeuzi.	Valea Barbului
Al Vorniculuĭ Racoviţă.	Prundulŭ.
Aĭ Mon. St. George.	Puienii.
Ale Mon. Cotrocenił.	Pietrele.

În dreptulŭ moşiilor acestora este hotarulŭ despre Dunăre, până se începe hotarulŭ ţinutului Giurgiuluĭ,.

Acestŭ hotarŭ este ficsatŭ după cercetarea ce s'a făcut în dilele luĭ Ştefanŭ Vodă Racoviţă, cândŭ s'aŭ aşedatŭ şi semnele pe unde se urmeze stăpânirea de o parte şi de alta, dupĕ chiutacurile (documentele) Silistreĭ, şi a nume:

De la malululŭ Dunăriĭ acolo unde a fostŭ hotarulŭ pe din susŭ de Gura Gîrliĭ, care era închisă de Constantinŭ Vodă Brancovanu cu şarampoie, merge hotarulŭ pe la satulŭ care acuma este a Giurgiuvenilorŭ, şi se numesce Branişteа la Stiubeiĭ, la moşia Şerbătescĭ aprópe de un lacŭ; şi de acolo în drumulŭ Banuluĭ la Zăgazŭ, unde este hotarŭ movila O-

divoeĭ, care se numesce a luĭ Mihnea Vodă, pe la matca Pîrîuluĭ pînă în Baltă, şi din Baltă dreptŭ la malulŭ Dunăriĭ. Dar în urma luĭ Constantinŭ-Vodă Brancovanu, după spusa bătrânilorŭ din locurile acele, Gĭurgĭuveniĭ s'aŭ întins şi aŭ călcatŭ locurile atâtŭ despre resăritŭ cât şi despre apusŭ, făcêndŭ senete şi ciftilicurĭ.

Semnele pe unde stăpînescŭ cu împresurările.

Din josŭ de apa Dunăriĭ.

Gura Gîrliĭ Glavacioculuĭ, numitŭ Tabocŭ.

Movila ce este din susŭ de Gîrla acésta, numită Hisarlic.

Aprópe de besserica Glebocenilorŭ, care este pe pămênturile ţereĭ Românesci

A luĭ Bunea.	Pe din josŭ de via Vorniculuĭ.
Birvolului.	Pe dupĕ Braniste.
	Balta Socilorŭ, unde era şi satŭ.
	Valea Sovăĭeriĭ.
	Petroiulŭ în drumulŭ Banuluĭ.
	Deróĭa Cosovanilorŭ.
	Pĭatră hotarŭ.
	Iareşĭ peatră.
	Ograda cişmelelorŭ.
A luĭ Curbanŭ şi a Serdaruluĭ Iliică.	Iarĕşĭ pétră pe din susŭ de ograda.
Moşia Stoean a Călăraşilorŭ Odivoeĭ.	Alte treĭ petre.
Moşia Odivóea a sântuluĭ Pantelimonŭ.	Móra Odivoeĭ la Zagazulŭ luĭ Ghinea din josŭ de móră.
Paraipanŭ.	Drumulŭ ce merge la satulŭ Drăghiceniĭ.
Moşia luĭ Radu Vodă.	Până la movila Ţiganuluĭ, unde maĭ nainte era satulŭ Drăghiceniĭ.
	Şi de acolo dreptŭ la Zalhanaoa Nuculuĭ.
	Şi ĭaresĭ apa Dunăriĭ hotarŭ până la Zăgazulŭ Turnuluĭ, ce se ḑice Cules, şi este în capulŭ judeţuluĭ Oltu.

Recenii } Paraĭpanu } totŭ unŭ hotarŭ.	Ale Mon. Radu Vodă.
Găltaniĭ.	Aĭ Mon. Dómna Balaşa.
Telcormanŭ; Pĭetroşanii.	Ale Stolnicului Bălăcénu, ale Mon. Comana şi Paharnicu Nicolae.
Iudeţiĭ,	Aĭ Stolnicului George.
Păĭescii.	Aĭ Banului Fierescu.
Zimnicea.	A Mon. Cotroceniĭ.
Iareşĭ Zimnicea Ulmeniĭ.	A Banuluĭ Constantinŭ Creţulescu.
Fântânelele.	Ale Pah. Nicolaki.
Suhaĭa.	A Mon. Clococeĭocu.
Viişóra.	A Stolniculuĭ Stefan şi Radu Galiano.
Cacanaulŭ.	A Clucerului Slătineanu.
Lisatŭ.	
Seacare.	
Cĭóra.	A Ba. Constantin Creţulescu.
Turaĭa.	A Mon. Văcărescii.

Oltu. Despre marginea judeţuluĭ Oltu este hotarŭ allŭ ţereĭ; altulŭ însĕ a fostŭ dupĕ carta ce s'a făcutŭ în timpulŭ luĭ Stefanŭ Vodă Racoviţă, precumŭ se vĕdŭ hotarele de la cetatea de pămêntŭ ce este pe malulŭ Dunării.

Apucă Troĭanulŭ pe uscatŭ.

Pe lîngă o movilă ce este în marginea Troĭanuluĭ, şi merge la doĕ movile ce sunt pe marginea Troĭanuluĭ, şi ĭarĕşĭ la a treĭa movilă totŭ pe marginea Troĭanuluĭ, şi între adoa şi a treĭa movilă începe hotarulŭ din drumulŭ ce se dice al Banuluĭ, dreptŭ la dealŭ la apa ce se dice Hîrlău.

Începîndŭ din viile ce s'aŭ făcutŭ pe loculŭ unde aŭ fostŭ besserică pe pămêntulŭ ţereĭ Românescĭ.

Aprópe de Măgură hotarŭ şi pintre viile Cĭubercenilor, cari jumătate rĕmâne la Cule şi jumătate ţereĭ Românescĭ.

Aprópe de Măgură pe drumulŭ Vierilorŭ şi pe alta măgură.

Şi ĭareşĭ pe Măgură la Gura Rusciucluĭ.

Şi de la Negură lu Gunoĭulŭ Duşmanŭ.

Şi tot drumulŭ Banuluĭ dreptŭ în marginea Ciftiliculuĭ Pehlivanoglu spre Cule. Iar ciftiliculŭ remâne în ţéră, până la móra Beiliculuĭ din apa Herleuluĭ.

Şi din apa Herleuluĭ spre Dunĕre până la móra Paşiĭ. Şi de la altă móră ĭarĕşĭ a Paşeĭ ce este în satulŭ Piscu totŭ pe apa Herleuluĭ până unde se varsă în Oltŭ, şi dincolo de Oltŭ pe din josŭ de Romanaţĭ pînă în Gîrlă care desparte Oltulŭ şi care se numesce Oltişorulŭ, şi se varsă în Dunăre, pe la Islazŭ de vale, unde se face Dunărea hotarŭ.

Romanaţiĭ, Doljŭ. Mehedinţiĭ. Şi din apa din partea de susŭ a Dunăriĭ atât a judeţuluĭ Romanaţiĭ cât şi a judeţelorŭ Dolju şi Mehedinţiĭ până la semnulŭ ce s'a pusŭ hotarŭ la Bahna din apa Vodiţeĭ din ţinutulŭ Ruşava, s'aŭ scrisŭ şi moşiile acele, ale cărora marginĭ ajungŭ în Dunăre.

CAPITULULŬ. XLIV.

Chrisóve domnescĭ ce cónstată hotarele.

(Copiă de pe unŭ chrisovŭ vechiŭ, atingătorŭ de hotarulŭ ţereĭ Românescĭ şi apa Oltuluĭ pînă în Dunăre).

Cu mila luĭ D-deŭ Creştinulŭ Domnŭ Bassarabŭ Voevodŭ şi Domn al tóteĭ ţereĭ Românescĭ, fiiulŭ reposatuluĭ Bassarabŭ Vodă celŭ mare şi bunŭ! scriemŭ Domnia Nóstră ce sĕ fiă sciutŭ, că ne amŭ învoitŭ cu Ianoşŭ Craĭulŭ Ardealuluĭ pentru hotarele acestorŭ doĕ ţerĭ din munţiĭ Plaĭuluĭ ţereĭ Românescĭ şi din munţiĭ Plaĭuluĭ Ardealuluĭ, pentru hotarele acestorŭ doĕ ţerĭ din munţiĭ Plaĭuluĭ ţereĭ Românescĭ şi din munţiĭ Plaĭuluĭ Ardealuluĭ, pentru care amŭ făcutŭ pace, frăţiă şi legătură cu mare blestemŭ. Pentru acésta Ianoşŭ Craiulŭ a alesŭ Nemeşĭ pe care 'ĭ a trimisŭ în munţĭ la hotarŭ, şi anume: Comitele Ianoşŭ, Chinda Lascu, Seretzi Ferenz din Rescatove, şi din Musna Frasta, Petre, Simuste Mecreus sidiuraul Bizgiacov, şi de la Macescĭ Stan-

ciulŭ și de la Secele Ianoșŭ. Pentru acéstа și Domnia Nóstră asemine am ales boerĭ din țéra Românéscă anume pe Banulŭ Stanciul, pe Négu Spătarulŭ cu fratele seŭ Radu, și din Crasna pe Stanciulŭ Postelniculŭ, și de Barescĭ pe Radu-Logofetulŭ, și pe Albu Postelniculŭ cu fiiulŭ seŭ Stoica, și de la Romanescĭ pe Dan Postelniculŭ, și de la Plaĭu pe Socolŭ Logofĕtul, și de la Polovracĭ pe Branŭ Postelniculŭ, pe care trămițîndu-ĭ Domnia mea, și adunăndu-se toțĭ în câmpulŭ Jiĭuluĭ la Merișorŭ, și sfătuindu-se cu credință și afurisenia, s'aŭ legatŭ cu tocmélă, ca de acuma înainte aceste doĕ țerĭ se nu maĭ aibă certe, resbóĭe, hoțiĭ, și răpirĭ, ci sĕ fiă între ele mare pace și frăție; ĭar de va cuteza cineva sĕ facă certe, hoțiĭ, jafurĭ, răpirĭ, saŭ vre unŭ altŭ reŭ, saŭ din partea țereĭ Ardealuluĭ, saŭ din partea țereĭ Românescĭ, sĕ se pedepséscă cu capulŭ seŭ, și orĭ care omŭ va găsi pe datorniculŭ seŭ, se aĭbă a i se face dreptate după lege și după judecată. Dreptŭ aceea și pentru oĭ, orĭ și unde se vorŭ găsi, saŭ în munțĭ, saŭ în alte locurĭ, sĕ capete dreptate dupĕ legĭ și dupĕ datină, și de acuma înainte nicĭ de cumŭ céртă și gălcévă sĕ nu maĭ fiă. Pentru acésta s'aŭ îndreptatŭ și hotarele din munțĭ despre aceste doĕ țerĭ ca sĕ se sciă, din apa Oltuluĭ până la Rușava despre pămêntulŭ Ardealuluĭ și despre al țereĭ Românescĭ, și s'aŭ pusŭ semne prin munțĭ ca sĕ se sciă, de acolo de unde curge Fratova despre resăritŭ, și dă în apa Oltuluĭ, ĭar despre apusŭ unde curge riușorulŭ Prudovŭ și se varsă în apa Oltuluĭ, și se strîngŭ tóte la vadulŭ ce este din susŭ de Câĭnenĭ; și de acolo la gîrlă în vadulŭ despre Obîrșiă, și de la stîlpulŭ luĭ Négu dreptŭ la vadulŭ Munteluĭ Negru; și de acolo totŭ pe vîrfulŭ munteluĭ până la pétra albă; și de acolo totŭ pe vîrfŭ pînă la vîrfulŭ munteluĭ Petru, și de acolo pe la vîrfulŭ din dealulŭ Banuluĭ; și din dealulŭ Banuluĭ totŭ pe vîrfurĭ până la munțiĭ numițĭ Vărsătura Vaduluĭ; și de acolo până la munțiĭ numițĭ Saggeulŭ; și de acolo la munțiĭ ce se numescŭ Skirota, Dregșanu, Paltinodu, și Șórecele și la munțiĭ Galbeniĭ micĭ și Galbeniĭ marĭ. Acești munțĭ toțĭ se întîlnescŭ la apa Lăpușneculuĭ; și din munțĭ aceĭa

iarăşi la munţiĭ ce se numescŭ Manideĭa; căcĭ aceştĭ munţĭ, întâlnindu-se la Gîrla Sasuluĭ, hotarulŭ merge de aice pe Măgură, până la munţiĭ unde este loculŭ celŭ mare alŭ Anadeiĭ; şi de acolo la munţiĭ ce se numescŭ Craculŭ Scurtelorŭ, apoĭ prin munţiĭ Scurtele, Branulŭ, Nedeĭa, Leurdele, Morarulŭ, Zahnevii, şi Tutila. Aceştĭ munţĭ se întîlnescŭ la adoa apă a Gîrleĭ Satuluĭ, la Iezerŭ; şi de acolo pe vîrfulŭ munţilorŭ celorŭ marĭ Olanulŭ; şi de acolo pe vîrfulŭ munteluĭ Olanulŭ micŭ; şi apoĭ totŭ pe vîrfulŭ despre apusŭ până la munţiĭ Pétra Albă; şi de acolo pe vîrfulŭ munteluĭ numitŭ Craculŭ Mihiculuĭ, şi pe muntele Cupenulŭ; şi de acolo pe vîrfulŭ munteluĭ numitŭ al Craĭuluĭ, şi al munteluĭ la Babe, şi al munteluĭ Învăluita, şi al munteluĭ Bogdăneţulŭ, şi al munteluĭ Vrascu, şi Vrăsculeţulŭ micŭ, şi al munteluĭ Vîrfulŭ Rĕŭ; şi de acolo totŭ pe vîrfŭ pînă la munţiĭ numiţĭ Prilapulŭ în pétră, şi Rezighiĭ; şi de acolo totŭ pe vêrfulŭ munţilor Stritiĭ pînă la Gîrla Albă; şi pe aceste locurĭ aŭ făcutŭ liniă Nemeşiĭ luĭ Ianoşŭ Craiulŭ împreună cu boeriĭ Domnieĭ mele numiţĭ maĭ susŭ, şi puindŭ semne pe hotare aŭ despărţitŭ munţiĭ Românescĭ de munţiĭ Ardéluluĭ cu dréptă socotélă, şi după ce aŭ judecatŭ cu dreptate, ca sĕ fiă acéstă învoélă şi acestŭ aşedemêntŭ nestrămutatŭ, şi adeveritŭ, şi fără restălmăcire pentru secolĭ. Pentru acésta şi Domnia mea amŭ pusŭ martorĭ pe jupînŭ Radu mare ban Craĭovaski, şi pe jupânŭ Calotă mare Vornicŭ, şi pe jupânŭ Arvatŭ mare Logofătŭ, şi pe jupîn Dumitru mare Vistieriŭ, şi pe jupînŭ Radu mare Spatarŭ, şi pe jupînŭ Drăghici mare Paharnicŭ, şi pe Hazatŭ mare Comisŭ, şi pe Calicŭ mare Stolnicŭ, şi pe Bădică mare Postelnicŭ. ispavniculŭ Arvatŭ mare Logofĕtŭ. Scris'am acésta eŭ Bogdanŭ Logofĕtulŭ la scaunulŭ cetăţiĭ Tîrgoviştea, în luna Iuliu la anulŭ 7028.

Boeriĭ subscrişĭ în copia chrisovuluĭ luĭ Bassarabŭ-Vodă.

Barbu Văcărescu mare Vornicŭ, Constantinŭ Herescu mare Banŭ, Costantinŭ Brancovanu mare Spatarŭ, Stefanŭ Văcărescu mare Lăgofĕtŭ, Constantinŭ Creţulescu fostŭ mare Spatarŭ, Mateiŭ Russetŭ mare Vistieriŭ, Constantinŭ Chindescu mare Paharnicŭ, Radu Falcoianu mare Medelnicerŭ,

Drăghici Grecénu fostŭ mare Serdarŭ, Sandu Bucșănescu fostŭ mare Serdarŭ, Costantinŭ Fărcășanu fostŭ mare Satrarŭ.

Chrisovŭ alŭ reposatuluĭ Antonie Vodŭ.

Sânta și D-ḑeéscă monastire Tismana unde este meritósa pomenire a adormireĭ prea sânteĭ nóstre Născătóre de D-ḑeŭ, și a părinteluĭ Petroniŭ Egumenulŭ și a tuturorŭ călugărilorŭ ce locuescŭ în acestŭ sacru locașŭ, are satele ce se numescŭ Ialomița și Balhna, ce sunt despre Rușava cu tóte hotarele lorŭ, și cu tóte veniturile lorŭ, dupĕ hotarele și Semnele cele vechĭ. Aceste hotare despre Rușava suntŭ cunoscute; și maĭ ântâiu începŭ de la cursulŭ Rațovĕțuluĭ și mergêndŭ la dealŭ la o pétră veche, și de acolo dreptŭ la băile calde, și de acolo la apa Cerna unde acuma treĭ Cadiĭ aŭ pusŭ iarĕșĭ pétră hotarŭ, și iarĕșĭ la cursulŭ Rețovețuluĭ pe din josŭ pănă în apa Vodița, și din Vodița în josŭ pănă în Dunĕre. căcĭ aceste sate numite maĭ susŭ suntŭ vechĭ și drepte ale Sânteĭ Monastirĭ Tismana, date și miluite de alțĭ Domnĭ bĕtrânĭ după timpŭ, și le-a stăpânitŭ sânta Monastire în pace după hotarele și semnele arătate maĭ susŭ. Dar de la unŭ timpŭ încóce s'aŭ fostŭ sculatŭ Turciĭ de pe marginile țereĭ Domnieĭ mele, ḑicêndŭ că n'ar fi pusŭ semnele pe hotarele acele vechĭ. ci pe aiurea, și ast-felŭ aŭ călcatŭ și hotarele arătate maĭ susŭ, și aŭ făcutŭ viĭ și sate și ce aŭ voitŭ pe locurile țereĭ Românescĭ. Dar fiindŭ că înduratorulŭ și generosulŭ D-ḑeŭ ne-a miluitŭ și pe noĭ cu Domnia țereĭ Românescĭ, și ne-a făcutŭ înainte mergătoriŭ și apărătorriŭ al țereĭ Românescĭ, vĕḑêndŭ Domnia mea reutățile ce face Turciĭ mărginașĭ, și cugetulŭ lorŭ de a stăpâni pămênturile țereĭ Românescĭ, călcândŭ hotarele cele vechĭ, și făcêndŭ atâtea certe și neorînduele în țéră, și maĭ alesŭ că s'a sculatŭ și un Turcŭ Nazirŭ din cetatea Ozu, numitŭ Deli Mîrzacŭ, carele a cercatŭ cu felurite cuvinte de uneltirĭ amăgitóre sĕ ia Bălțile țereĭ Românescĭ pe socotéla sa,

ḑicêndŭ că ast-feliŭ era maĭ înainte, şi întinḑêndu-se peste Bălţĭ sĕ maĭ ĭa locurĭ, de prin prejurŭ, şi mergêndŭ chiarŭ la împĕrăţiă cu meşteşugirĭ, ca unŭ omŭ reŭ şi pismaşŭ al ţereĭ; veḑêndŭ, ḑicŭ, Domnia mea aceste, şi neputêndŭ face alt-felŭ, amŭ hotărîtŭ împreună cu prea venerabilulŭ nostru Mitropolitŭ Chir Theodosie, şi cu toţĭ onorabiliĭ nostri dreghĕtorĭ, se nu lăssămŭ călcate locurile ţereĭ Romănescĭ şi hotarele cele vechĭ de Turcĭ. Dreptŭ aceea cu voea şi cu îndemnulŭ tuturorŭ boerilorŭ marĭ şi micĭ, şi cu tótă ţéra, amŭ alesŭ pe onorabiliĭ dregătorĭ.aĭ Domnieĭ mele, George Băleanu fostŭ mare Banŭ, şi pe George mare Vornicŭ, şi pe Radu Creţulescu mare Logofĕtŭ, şi pe Şerbanŭ Cantacuzino mare Spatarŭ, şi alţĭ dregătorĭ boerĭ, şi ĭamŭ trimisŭ pentru acéstă causă la înalta pórtă a împĕrăţieĭ, carĭ aŭ doveditŭ şi aŭ spusŭ tótă plângerea ţereĭ atât despre locurĭ cât şi despre hotarele ce se calcă de Turciĭ mărginenĭ, şi ce supărărĭ tragŭ de la eĭ, şi aŭ cercatŭ cumŭ aŭ pututŭ numiţiĭ boerĭ aĭ Domnieĭ mele, ca nisce bunĭ crestinĭ şi bunĭ voitorĭ aĭ patrieĭ. Vĕḑêndŭ prea înaltulŭ împĕratŭ asemine plângere, s'a înduratŭ şi ne-a datŭ unŭ agă numitŭ Hussein-aga selam-ceauşŭ bumbaşirŭ pentru acéstă causă cu hochĭumatŭ (ordină) împĕrătescŭ către Cadiĭ şi anume, Mehmet Efendi de la Andrianopole cadiulŭ Rusciuculuĭ, Hassaki Efendi Ghĭmulgeanu Cadiulŭ Gĭurgiuluĭ, şi Sofiano de la Ruşava, şi aŭ venitŭ aice în ţéră împreună cu boeriĭ Domnieĭ mele la scaunulŭ nostru din Bucurescĭ; şi ĭarĕşĭ chibḑuindu-se Domnia mea, a trimisŭ ĭarĕşĭ pe George Băleanu Banu, pe George mare Vornicŭ, şi pe Şerbanŭ Cantacuzino mare Spătăriŭ, care împreună cu numitulŭ Agă împĕrătescŭ cu cadiĭ maĭ susŭ numiţĭ şi cu alţĭ Turcĭ bĕtrânĭ de pe lângă Dunăre, ómenĭ onestĭ carĭ scieaŭ hotarele cele vechĭ, aŭ mersŭ la Ruşava la hotarulŭ din susŭ al ţereĭ, unde suntŭ numitele maĭ susŭ moşiĭ ale Tismaneĭ. Acolo viindŭ şi Beĭulŭ cu cadiĭ şi cu maĭ mulţĭ Turcĭ de la Ruşava, aŭ cercetatŭ tóte hotarele vechĭ, şi s'a găsitŭ pétra hotaruluĭ pe vêrfŭ, acolo începe cursulŭ Riţovĕţuluĭ, şi din pétra aceea în apa Vodiţeĭ, şi din Vodiţa la vale până în Dunăre, şi din pétra de

la Cerna în susŭ pănă la băile calde, dreptŭ la apa Cerneĭ, care hotarŭ era călcatŭ de Rușavanĭ și de unŭ Zaimŭ. Atunce vĕḑêndŭ numitulŭ Agă împĕrătescŭ, împreună cu Cadiiĭ, că în adevĕrŭ acesta era hotarulŭ țereĭ, dupĕ mărturisirea maĭ multorŭ Turcĭ bĕtrânĭ, aŭ pusŭ ĭarășĭ pétră hotarŭ lângă pétra de maĭ nainte cu cărbunĭ desubtŭ, ca sĕ fiă nestrămutată ca maĭ înainte; și dupĕ acésta aŭ apucatŭ de acolo totŭ pe marginea Dunăriĭ împreună cu Cadiulŭ Rusciuculuĭ Mehmet Efendi Endreneli, și cu Cadiulŭ Gĭurgĭuluĭ Haselim Efendi Ghiumulginali, și aŭ vĕḑutŭ tóte hotarele țereĭ, pănă ce aŭ ajunsŭ la Brăila. Acolo era și Cadiulŭ Brăileĭ, carele a îndreptatŭ tóte hotarele pănă la marginea Dunăriĭ, pentru ca sĕ fiă ca din vechime, împreună și cu boeriĭ Domnieĭ mele, George Banulŭ, George mare Vornicŭ, și Șerbanŭ Cantacuzino mare Spatarŭ; și s'a făcutŭ hogetŭ de cătră toțĭ Cadiĭ de margine, împreună cu maĭ mulțĭ bĕtrânĭ și oneștĭ, adușĭ ca martorĭ de prin têrgurile turcescĭ, pentru ca de acuma înainte locurile și hotarele țereĭ Românescĭ sĕ nu se maĭ calce de Turciĭ de peste Dunăre fără voea Domnieĭ și fără scirea țereĭ, ci Domnulŭ se stăpânéscă țéra cu tóte hotarele, cu bălțile și cu gîrlele, dupĕ cumŭ din vechime s'a apucatŭ. Și ast-feliŭ s'a datŭ remasŭ acelŭ Nazirŭ Deli-Mîrzacŭ, care se ridicase cu judecată sĕ ĭa bălțile, și carele s'a doveditŭ că nu avea nicĭ unŭ cuvêntŭ. Ast-felŭ a împăcatŭ Domnia mea acéstă causă și a pus'o la cale, ca să fiă întemeată și nestrămutată pentru secolĭ, și a datŭ Monastireĭ Tismana moșiile arătate maĭ sus ca sĕ le stăpânéscă despre Rușava dupĕ hotarŭ și dupĕ semnele ce s'aŭ pomenitŭ maĭ susŭ, și să aĭbă voĭă călugăriĭ a lua Vinâriciŭ de la toțĭ ceĭ ce aŭ viĭ pe pămênturile monastirescĭ, fiă Turcĭ, fiă Serbĭ, și cine nu se va supune a da darea obicĭnuită, viea luĭ sĕ se taĭă și sĕ se arunce în Dunăre, sĕ i se strice tótă hrana și sĕ se gonéscă de la chivernisela sa. Iar cine va voi sĕ strice acéstă carte și sĕ nu o sprijne, sĕ aĭbă blestemŭ și afurisaniă. Dreptŭ aceea pus'amŭ și martorĭ pe Mareșŭ marele Banŭ al Craioveĭ, pe George fostulŭ mare Banŭ, Radu Crețulescu fostulŭ mare

Logofĕtŭ, pe Şerbanŭ Cantacuzino fostulŭ mare Spatariŭ, pe Panaioti marele Vistierŭ, pe Michaĭ Cantacuzino marele Postelnicŭ, pe Vîlcul marele Paharnicŭ, pe Ivaşcu Băleanu marele Stolnicŭ, pe Stoeanŭ marele Comisŭ. şi pe Radu Năsturelŭ marele Logofĕtŭ.

Scrisu-s'aŭ de Dutraşcu Logofĕtulŭ, în oraşulŭ Bucurescii.

Hotărnicia moşiilorŭ de pe lângă Gĭurgĭu, făcută în ḑilele luĭ Antonie Vodă.

Noĭ boeriĭ de maĭ josŭ, adecă George Băleanu fostulŭ mare Banŭ, George marele Vornicŭ, Radu Creţulescu fostulŭ mare Logofĕtŭ, Şerbanŭ Cantacuzino marele Spatariŭ, şi ceĭlalţĭ boerĭ şi dregătorĭ, cari se vorŭ subscrie maĭ josŭ, rânduiţĭ fiindŭ cu poruncă domnéscă a Măriceĭ sale Ioan Antonie Voevodŭ, ne am dusŭ ca sĕ cercetămŭ şi se descoperimŭ hotarele moşiilorŭ ţereĭ ce sunt împrejurulŭ Gĭurgĭuluĭ, şi care se supăra şi se călca pe la marginĭ de către Gĭurgĭovenĭ, fiindŭ împreună cu noĭ şi prea onorabilulŭ Hussein Selam-Agasi, rânduitŭ de prea puternica Pórtă cu firmanŭ împĕrătescŭ pentru acéstă cercetare, şi avêndŭ pe lângă sine împreună cercetatorĭ pe Mehmetŭ Efendi Cadiulŭ Rusciucuiuluĭ ca muvela, precumŭ şi pe Cadiiĭ de la Gĭurgĭu şi Ruşava şi ast-felŭ mergêndŭ împreună cu susŭ numiţiĭ la Mehelgheri. s'a cercetatŭ causa, şi s'aŭ doveditŭ hotarele cele vechĭ, şi s'aŭ alesŭ cu hotărire ca sĕ stăpânéscă fiă-care moşiele sale în pace dupĕ hotarele ce vomŭ arăta. Dreptŭ aceea amŭ începutŭ de la moşiile Monastireĭ Radu-Vodă, Paraĭpaniĭ şi Receniĭ, ce vinŭ în partea din susŭ a Gĭurgĭuluĭ, de la malulŭ Dunăriĭ dreptŭ la moşia Odivoea, unde s'a pusŭ pétră; şi de acolo dincolo de balta ţereĭ la movila ce se numesce a luĭ Mihnea Vodă; şi de acolo de vale la drumulŭ Banuluĭ la capetele moşiilorŭ numite Stĕpâneştiĭ, Gurbanulŭ, Oţestiĭ, Cossoveniĭ, Fratesciĭ şi Sirmănesciĭ, până la Stĭubeĭulŭ aprópe de unŭ lacŭ, şi de acolo la Dunăre, la gura apeĭ ce se ḑice Cumasca, unde s'a pusŭ pétră chĭarŭ pe malulŭ Du-

nării; și până la semnele aceste a remasŭ ca sĕ stĕpânéscă fiă-care moșiile despre țéră. Iar Giurgiuvenii se nu aibă a se întinde maĭ multŭ peste semnele maĭ sus numite, pe unde s'a doveditŭ și s'a adeveritŭ cu judecata numițilorŭ Cadiĭ că urmézá sĕ fiă hotarele. Pentru care s'a datŭ și acésta carte a nóstră, ca sĕ nu fiă de acuma înainte nicĭ o 'contestațiune. Ast-feliu scriemŭ.

Cele cuprinse pe crucea de pétră, ce s'a pusŭ hotarŭ la Riulŭ Vaduluĭ, în districtulŭ Argeșuluĭ.

În dilele prea înălțatuluĭ, prea bunuluĭ și prea creștinuluĭ Domnŭ, Măria sa Constantinŭ Nicolae Vodă, numindu se prea gloriosulŭ și onorabilulŭ Mehmetŭ Efendi, dupĕ pacea făcută, ca sĕ așede hotarulŭ țereĭ Românesci, despre județulŭ Sibiuluĭ, a începutŭ de la cetatea Rușaveĭ și încóce, după unŭ chrisovŭ din anulŭ 7025 (1517) ce s'a găsitŭ de Hiera Vistierulŭ al doilea. În partea de josŭ a cruceĭ, fiindŭ stricată, nu scimŭ ce este scrisŭ; iar de'n dosŭ scrie așa: „Și s'a hotărîtŭ sĕ se pue acéstă cruce de pétră la mijloculŭ apeĭ Rîulŭ Vaduluĭ, și de la capaculŭ Poduluĭ încóce sĕ fiă straja Românéscă și de o parte și de alta, dupĕ care și acuma s'a pusŭ ca hotarŭ acéstă pétră la anulŭ 7249 (1731) luna Iuniŭ în 15, față aflânduse din partea Porții prea gloriosulŭ Mehmetŭ Efendi, iar din partea Nemțilorŭ Comitele Colovrad cu câți-va ofițerĭ, cari aŭ pusŭ pétra la precitatulŭ hotarŭ."

Acéstă cruce fiindŭ pusă în mijloculŭ Riuluĭ, se vede că de repediciunea apeĭ și de trecere multă de timpŭ s'a sfărâmatŭ și s'a coperitŭ de nisipŭ, și s'a găsitŭ numaĭ o bucată, pe care este inscripțiunea de maĭ susŭ.

CAPITULULŬ XLV.

Hotarele Brăileĭ, ale Odăeĭ Viziruluĭ, ale Giurgiuluĭ şi ale Turnuluĭ, aşeḑate despre pămênturile ţereĭ Românescĭ nu de mulţĭ anĭ.

Hotarulŭ Brăileĭ.

Pe la hotarulŭ ţereĭ Românescĭ (despre care s'a vorbitŭ în urmă), trecândŭ pe lângă judeţulŭ Rîmniculuĭ pe lângă semnele acele arătate până în Dunăre. Iar despre Moldova de la hotarulŭ Rîmniculuĭ, pe lângă riulŭ Siretuluĭ, până în Dunăre.

Hotarulŭ Odăiĭ Viziruluĭ.

Acestŭ locŭ este în ţinutulŭ Brăilei cu semne deosebite, care se arată de la odaea luĭ Suleimanŭ Giazigi păna la puţulŭ Ţiganuluĭ unde este movilă cu cărbunĭ, şi de aice la Botoĭulŭ, ĭarĕşĭ movilă cu cărbunĭ, şi de aice până la movila Catîruluĭ, ĭarĕşĭ movilă cu cărbunĭ, şi apoĭ până în drumulŭ Braileĭ, unde este altă movilă cu cărbunĭ.

Hotarulŭ Giurgiuluĭ.

Prin semnele hotare ce se arată în judeţulŭ Vlaşca, până în Dunăre.

Hotarele Turnuluĭ.

Prin semnele hotare ce sĕ arată în judeţulŭ Doljuluĭ, până în Dunăre, şi din apa Oltuluĭ, totŭ prin aceleaşĭ semne, pe unde se varsă gura Oltuluĭ despre Turnu în Dunăre. Iar Oltulŭ nu trece, şi partea ce este între cele doĕ gurĭ ale Oltuluĭ este a ţereĭ Românescĭ, care se ḑice la Gîrle.

CAPITULULŬ XLVI.

Brăila, Gĭurgiu și Turnu cândŭ s'aŭ hotărnicitŭ.

Aceste cetăți eraŭ ale țereĭ Românescĭ, și dupĕ închinarea țereĭ le aŭ luatŭ Turciĭ împreună cu locurile lorŭ, precumŭ se vede maĭ pre largŭ la capitululŭ despre acésta.

Brăila este judcțŭ deosebitŭ cu acéstă numire; dar dupĕ ce aŭ luatŭ Turciĭ cetatea, cea maĭ mare de locŭ s'a datŭ județuluĭ Rîmnicŭ.

Gĭurgiulŭ este pe pămênturile județuluĭ Vlașca, carele s'a împuținatŭ dupĕ ce aŭ luatŭ Turciĭ cetatea.

Turnu este în județulŭ Oltuluĭ, carele aseminea s'a împuținatŭ dupĕ ce aŭ luatŭ Turciĭ cetatea. Dar cândŭ s'aŭ luatŭ aceste cetăți de la Țéra Românéscă, nu se scie; atâta se scie numaĭ, dupĕ chronografulŭ țereĭ, că pe la anulŭ 1546 s'aŭ fostŭ rânduitŭ unŭ boeriŭ mare Banŭ ca sĕ țermurérscă hotarele acestorŭ cetăți, împreună cu Vorniculŭ Constantinŭ [1]), carele a fostŭ assassinatŭ. Acésta se dovedesce și dupĕ hotarele acelorŭ locurĭ, ce pórtă numirea de drumulŭ Banuluĭ, se adeveréză și dupĕ unŭ chrisovŭ al luĭ Radu Vodă ce se află la Episcopia de Buzeŭ că înainte de mórtea luĭ Vornicu Códă cu doĭ anĭ județulŭ Brăileĭ nu era încă despărțitŭ. Trecemŭ aice copia acestuĭ chrisovŭ.

„Io Radu Vodă cu mila luĭ D-ḑeŭ Domnŭ și stăpânitorŭ „al tóteĭ țereĭ Românescĭ, fiiŭ al prea bunuluĭ Domnŭ Ra„du-Vodă celŭ mare. Datu s'aŭ acéstă carte a Domnieĭ me„le prea cuviosuluĭ Episcopŭ Chir Anania, și prea sfinteĭ ma„reĭ bisericĭ a Episcopieĭ Buzeuluĭ, unde este pomenirea sfin„teĭ adormirĭ a prea sfinteĭ stăpîneĭ nóstre născătóre de D„ḑeŭ și a pururea fecĭóreĭ Marieĭ, ca sĕ fiă enoriă și scaunŭ

1) Pe marginea cărțiĭ se vede scrisŭ cu condeiŭ de plumbŭ, negreșitŭ de cătrĕ autorŭ, că acestŭ boeriŭ era de familia Códă.

(*Traducĕtorulŭ*).

„de judecăţĭ, care este folosŭ sufletescŭ după legile dreptŭ-„credinciósei nóstre credinţe, judeţulŭ Buzeuluĭ, judeţulŭ „Slam-Rîmnicu, judeţulŭ Brăileĭ şi judeţulŭ Săcueniĭ, împreu-„nă cu tóte chirotoniele lorŭ preoţescĭ, precumŭ suntŭ orân-„duite şi aşeḑate de Domniĭ ceĭ maĭ bĕtrânĭ ce áŭ fostŭ în-„naintea nóstră. Cu chipulŭ acesta şi domnia mea aşéză şi „rânduesce maĭ susŭ numitele enoriĭ împreună cu prea Sân-„ţitulŭ şi marele părinte al nostru Patriarchulŭ ecumenicŭ „Chir Ieremia, şi cu ceĭ-l-alţĭ sânţĭ Archiereĭ, Episcopĭ, şi „Egumenĭ, şi cu totŭ soborulŭ bessericescŭ, şi cu toţĭ boe-„riĭ domnieĭ nóstre marĭ şi micĭ, ca sĕ fiă scaunulŭ sânteĭ „mareĭ bessericĭ a Buzeuluĭ bine întemeĭatŭ şi sigurŭ: şi „sânţilorŭ Episcopĭ, preoţĭ şi călugărĭ, cariĭ vorŭ petrece în „acestŭ sântŭ locaşiŭ, se le fie spre nutrire şi îmbrăcăminte „şi ca sĕ fiă spre pomenire eternă a Domnieĭ mele, şi a ru-„delorŭ mele, şi a reposaţilorŭ Domnĭ ce aŭ fostŭ înaintea „nóstră. Pentru acésta amŭ miluitŭ şi amŭ aşeḑatŭ Dom-„nia mea acéstă orânduélă care sĕ fiă ne strămutată şi e-„ternă pentru prea sânţitulŭ Episcopŭ chir Anania şi pen-„tru sânta mare bessericǎ a Buzeuluĭ. Iar cine după noĭ „se va alege de către D-ḑeŭ Domnŭ, daca va respecta, va „păḑi şi va întări acestŭ aşeḑĕmêntŭ care maĭ susŭ se a-„rată, pe acelŭ Domnŭ, Dumneḑeŭ celŭ sântŭ sĕ 'lŭ înḑilés-„că şi sĕ 'lŭ întăréscă întru Domnia sa şi pururea fecĭóra „născătóre de D-ḑeŭ în secolulŭ viitoriŭ sĕ-ĭ fiă de scutŭ „şi de ajutorŭ: ĭar de 'lŭ va desfiinţa şi 'lŭ va strica, pe a-„celŭ Domnŭ sântulŭ D-ḑeŭ sĕ 'lŭ condamne şi sĕ 'lŭ uci-„dă în secolulŭ de faţă, ĭar sufletulŭ seŭ sĕ fiă părăsitŭ de „către pururea fecĭóra născătóre de D-ḑeŭ în toţĭ secoliĭ vi-„itorĭ.

„Dreptŭ aceea pus'amŭ domnia mea şi martorĭ pe ma-„rele nostru Vornicŭ Stancu, pe marele nostru Vornicŭ Có-„dă, pe marele Spatariŭ Drăghicĭ, pe marele Visticriŭ U-„driştea, pe marele Spatariŭ Dragomirŭ, pe marele Pahar-„nicŭ Créţă, pe marele Stolnicŭ Albu, pe marele Comisŭ „Badea, pe marele Postelnicŭ Stanciŭ, şi pe Ispravniculŭ „Preda Logofĕtulŭ.

„Scris'amŭ cŭ Stan Roșu Logofĕtulŭ în orașulŭ Tîrgo-„viștea. la 17 Septembre, anulŭ de la Christosŭ 1544.

CAPITULULŬ XLVII.

Despre Odaea Vizirului.

Din învechime avêndŭ Turciĭ resboiŭ cu Leșiĭ, aŭ adusŭ maĭ mulțĭ robĭ crestinĭ din Polonia aice în țérâ, și, așeḑêndu'ĭ, aŭ făcutŭ unŭ satŭ ca de optŭ-ḑeci de case, în ținutulŭ Brăileĭ, care s'a chĭămatŭ Odaea Viziruluĭ. Acelŭ Vizirŭ ținuse o Sultană, și după aceea odaea a remasŭ a Sultanelorŭ. Eraŭ bostangiĭ ispravnicĭ pentru interesele satuluĭ și ale moșieĭ, a căreĭa întindere s'a arătatŭ la Capitolulŭ hotărnicieĭ atingătoriŭ de acésta. Dupĕ trecere de timpŭ, acestŭ satŭ, sub protecțiunea Sultanei, se făcuse fórte mare: maĭ mulțĭ locuitorĭ din raĭaoa Brăileĭ și din țéra Românéscă se așeḑaseră acolo; până și Birsaniĭ cari se coboraŭ cu oile din Ardealŭ, se numiaŭ de la Odaea Vizirului. Se adunase atâta populațiune, în cât ne maĭ încăpêndŭ pe moșiă, începuseră a 'și face odăĭ și cășăriĭ în județele Rimnicululŭ, Buzeulŭ și Ialomița. Bîrsaniĭ. numindu-se odăĭași, și Bostangiiĭ, cutrieraŭ tóte odăile ce se țineaŭ de Odaea Viziruluĭ și făceaŭ mulțime de neorânduele în țérâ. Fiindŭ Domnŭ Scarlatŭ Ghica Vodă și vĕḑêndŭ céstă ticăloșiă, s'a înțelesŭ cu numita Sultană, care a trimisŭ la Bucuresci pe Abdulah-aga Sultanŭ-chehaiasi, ca vechilŭ din partea eĭ, și pe Hagi Osman-aga, carele era ispravnicŭ la odae; iar spre mărturiă aŭ venitŭ și cadiiĭ de la Brăila și Giurgiŭ. Adunându-se înaintea luĭ Scarlatŭ Vodă numițiĭ Turcĭ, Mitropolitulŭ, Episcopiĭ, Egumeniĭ, și boeriĭ mari și micĭ, aŭ făcutŭ tocmélă înscrisŭ, ca sĕ rĕmâiă Odaea Viḑiruluĭ în țérâ. Eată acelŭ înscrisŭ.

Înscrisulŭ Boerilorŭ datŭ la mâna Sultaneĭ.

Prin acestŭ înscrisŭ datŭ sub semnăturele nóstre adeverimŭ că, în memlechetulŭ Valachieĭ, în orașulŭ Bucurescĭĭ,

la Curtea domnéscă, unde s'a făcutŭ adunarea dreptăţiĭ de faţă cu Ehli-Islam, care s'a subscrisŭ înaintea luĭ Abdulah-aga. ce era vechilŭ pentru pricina Odăeĭ, şi chehaia al prea înalteĭ Safie Sultaneĭ, fiica reposatuluĭ împeratŭ Sultanŭ Mustafa II, şi a prea glorióseĭ Hasde-Hahna Sultana, şi înaintea prea înălţatuluĭ nostru Domnŭ Scarlatŭ Ghica Voevodŭ, fiindŭ de faţă şi noĭ, Mitropolitulŭ, Episcopiĭ din ţéră, Egumeniĭ Monastirilorŭ din ţéră, preoţiĭ, boeriĭ ceĭ marĭ, boeriĭ de starea adoa şi a treia, şi toţĭ ceĭ-l-alţĭ, facemŭ cunoscutŭ prin acéstă scrisóre că ceĭ 1500 locuitorĭ aflătorĭ la Vizir-Chizlasi al prea luminateĭ Sultane, care se învecinesce cu locurile Valachieĭ, maĭ înainte păzia obiceiurile cele vechĭ din amândoĕ părţile, şi nicĭ Chislalele nu se întindeaŭ maĭ multŭ, nicĭ acestia nu eraŭ supăraţĭ peste cele legiuite, ci da obicinuita dijmă, semăna, cosia, şi păsceaŭ oile şi cele-l-alte vite ale lorŭ. Darŭ de la unŭ timpŭ încóce, din causa locuitorilorŭ de prin sate şi a preschimbăriĭ Chehăilorŭ, cari primiaŭ în Chisla pe locuitorĭ ţeranĭ spre a trage folosŭ de la eĭ, se făcea mare pagubă Vistieriei domnescĭ fără nicĭ unŭ folosŭ pentru luminatele Sultane, şi din acésta era supărare pentru ambe părţile şi pagubă săracilorŭ locuitori ţeranĭ, şi multe nevoĭ. Aşa darŭ, pentru ca sĕ se liniscéscă amândoĕ părţile, prea înălţatulŭ nostru Domnŭ Scarlat Vodă, distinsŭ între seminiĭ scĭ atâtŭ prin înţelepciune cât şi prin virtute, şi dorindŭ sĕ adune poporŭ spre podóba şi ajutorulŭ ţereĭ, dupĕ buna voinţă a prea puterniculuĭ Împĕratuluĭ nostru, şi a prea gloriósclorŭ Sultane, a datŭ scire despre aceste înalteĭ Porţi şi prea glorióselorŭ Sultane. Dreptŭ aceea s'a miluitŭ prea puternica Împĕrăţie, şi a datŭ *Iltizam* acestŭ *ciftilicŭ* Valachieĭ, cu tocmélă ca totŭ venitulŭ sĕ se adune şi sĕ 'lŭ ia Visteria Valachieĭ, şi din Visterie sĕ se dea pe fiă-care anŭ prea glorióselor Sultane câtŭ vorŭ trăĭ câte 25,000 leĭ prin *budil-iltizamŭ*. Aşa darŭ prin marafetulŭ prea onorabiluluĭ Abdulah-aga împreună cu Domnulŭ nostru, fiindŭ şi noĭ de faţă, făcêndu-se conscripţiune raialelorŭ Chizlaleĭ, s'aŭ găsitŭ 1500, şi li s'a datŭ voiă sĕ samene, sĕ coséscă, şi sê dea

dijmă ca maĭ nainte, şi peste numĕrulŭ de 1500 sĕ nu trécĕ, oile lorŭ sĕ fiă 70,000 şi nu maĭ multe, şi se nu aibă maĭ multŭ de doĕ căşării în ţéră. Pentru aceste s'a datŭ nizamulŭ dupĕ voinţa amânduror̆ părţilorŭ, cu hotărire ca de acumŭ înainte se lipséscă orĭ ce gâlcevirĭ şi orĭ ce neînţelegerĭ. Şi acéstă legătură, ce s'a făcutŭ, sĕ nu se maĭ strice, şi locuitoriĭ acestuĭ ciftilicŭ (domeniŭ) se fiă protegiaţi cumŭ se cade, şi scutiţi de orĭ ce nedreptate saŭ asuprire, care ar putea sĕ-ĭ facă a se împrăstiea; şi cu ajutorulŭ gloriósei Sultane şi al Domnulŭ nostru, ast-felŭ de tocmélă s'a făcutŭ de amândoĕ părţile. Astŭ-felŭ amŭ primitŭ asupra nóstră, pe lângă aceĭ 1500 nume, şi zahereaoa, şi vitele, şi tóte ale ciftiliculuĭ, făcêndu-se predarea dupĕ lista sigilata a luĭ Cadi-Efendi din Giurgiu, care maĭ josŭ se arată. Astfeliŭ nicĭ gloriósele Sultane dupĕ trecere de timpŭ sĕ cu sĕ nu se căéscă şi se se intórcă de la acéstă tocmélă cu nicĭ unŭ cuvêntŭ, nicĭ sĕ se cerce a o spori, nicĭ Domniĭ ce s'ar schimba cu nicĭ unŭ chipŭ se nu întórcă acestŭ iltizamŭ cu nicĭ un cuvêntŭ, şi din Visterie sĕ nu dea maĭ multŭ de 25000 leĭ pe anŭ, subŭ nume de avaeturi saŭ alte cheltuele; ci suma sus-ḑisă, Domnulŭ nostru, prin capu-chehaelele sale, se o dea din Visteriă gloriosei Sultane în treĭ cîştîurĭ, fiă-care câte 8333 leĭ şi 40 banĭ, carĭ facŭ pe anŭ 25000 leĭ banĭ curaţĭ, pentru carĭ se va lua *teslim-ulu-teşkere*; ĭar venitulŭ Chizlaloĭ se 'lŭ ĭa Visteria. Dările şi tocmelele susŭ arătate sĕ se păzĭască fără smintélă; şi pe câtŭ va avea vĭaţă gloriósa Sultană, sĕ se păzĭască acestŭ nizamŭ; şi la tóte aceste tocmele amŭ fostŭ şi noĭ faţă, cândŭ s'a făcutŭ *iltizamulŭ*. Aşa dar cu mila prea puterniculuĭ nostru împĕratŭ, şi cu voinţa glorioseĭ Sultane *Cumbeder-intizamŭ* s'a făcutŭ iltizamulŭ numituluĭ ciftilicŭ asupra prea înălţatuluĭ nostru Domnŭ Scarlatŭ Vodă, din partea gloriosuluĭ Hagi-Epumbeuor-paşa-Sado-Suleimanŭ, ca unulŭ ce este chehaea şi caĭmacamŭ al glorióselorŭ Sultane, la anulŭ 1172, predândulŭ de la Sântulŭ Dimitrie, şi primindŭ Domnulŭ nostru Zaptinamea sigilată, care s'a datŭ împreună cu Domnulŭ nostru, subscriindune şi noĭ pentru încredinţarea adevĕruluĭ.

Obiectele aflate la Chizla.

20 Chile grâŭ.
100 Chile orzŭ.
10 Chile meiŭ.
94 Boĭ.
118 Vacĭ.
11 Vițeĭ.
35 Caĭ.
85 Epe.
11 Polarĭ.
2 Macaturĭ.
2 Corturĭ.
8 Șahane.
4 Tingirĭ.
1 Cazanŭ micŭ.
1 Cazanŭ mare.
1 Tavă.
1 Sinie.
1 Tipsie de cataifŭ.
2 Tasurĭ.
2 Ibrice de cafea.
1 Ibricŭ de leghĭanŭ.
2 Sfeșnice.
2 Topóre.
2 Pirostiĭ.
2 Viĭ.
8 Prăvăliĭ.

Apoĭ, dupĕ ordinulŭ luĭ Scarlatŭ Vodă mergêndŭ la Olaïe Spatarulŭ Manolaki şi Vistierulŭ Michaiŭ Cantacuzino, aŭ pusŭ Ispravnicŭ pe Stolniculŭ Scarlatŭ, şi aŭ regulatŭ dările odăïaşilorŭ în chipulŭ următoriŭ.

Cătră Visterie	L. B.	Ispravniculuĭ.	L. B.	Vama de luat	L. B.	Ce s'a dăruitŭ Odăïa. când aŭ plătit pe Turcĭ	Banĭ.
Haraciŭ câte 3	60	Dijmăritŭ	— 12	Ocaoa de săpunŭ ...	1	De la 100 oĭ.	1
Oeritŭ ...	— 12	Vinăriciŭ pentru bute	3 —	Vadra de rachiŭ ...	15	Oieritulă ..	2
Cusur de haraciŭ.		Pe vinulŭ adus de aïurea ...	3 30	Carulŭ de pesce ...	60	Cununie de vĕduvă ..	1½
Saline la vite	60	Chiria prăvăliilor de la Căşărie caşulŭ sĕ se vêndă numaĭ Ispravniculuĭ. Vinulu amânduror viilorŭ.		Pelea de boŭ	9	Cununie de fată. ...	2
Carulŭ de lemne ..	— 90	Prăsila vitelorŭ Vama de la orĭ ce marfă se aduce.		Carulŭ de racĭ	60	Decinélă de la morții fără moştenitorĭ ..	
Carulŭ de fânŭ. ...	2			Pielea de óïe saŭ de capră ...	1		
Ussulŭ de la bucate				De calŭ ..	30		
De fie care claïe câte o banițā.				de boŭ. ..	15		
				De la 2 róte	12		
				Carulŭ de óle. ...	18		
				De la Zalhana, limbi şi altele.			

CAPITULULŬ. XLVIII.

Guvernulu țĕreĭ sub feld-mareşalulŭ Comite Romianțovu, pre timpulu ocupațiuneĭ oştirilorŭ rusescĭ.

A. S'a cetitŭ unŭ manifestŭ publicŭ cătră clerŭ şi cătră civilĭ, mari şi micĭ, al cărnia sensŭ este ast-felŭ. Până se va face pace, şi până se va pune la bună orânduélă țéra, oştirile împĕrătescĭ vorŭ ocupa Valahia, şi ordinea publică va fi mânținută.

B. S'a proclamatŭ scutire de dare, adecă nimeni sĕ nu plătéscă capitațiune, afară de ale Cămării; adecă: vămĭ, ocne, oïeritŭ, vinăriciŭ şi dijmăritŭ; şi afară de acésta, oştirile împĕrătescĭ se fiă provisionate cu orzŭ, grâŭ, porumbŭ, fânŭ,

care de transportŭ, lemne pentru conacurĭ şi spitale, care pentru zaherele, salahorĭ pentru redute şi pentru reparaţiunea cetăţilorŭ Giurgiu şi Brăila.

C. A orânduitŭ Divanŭ compusŭ din ceĭ ântâĭ boerĭ anume numiţĭ prin decrete, cu sarcina de a îngriji cele de susŭ, de a cârmui poporulŭ, şi justiţia civilă, după obiceĭulŭ tereĭ.

D. În anulŭ al doilea, la 1771, în 13 Noembre, a numitŭ la Divanŭ pe unŭ brigadirŭ anume Meder, cu facultatea de a preşedea la Divanŭ şi de a corespunde cu Feld-mareşalulŭ; şi a dispusŭ ca de aci nainte Divanulŭ se nu maĭ priméscă ordine de la comandantulŭ oştirilorŭ, ci numaĭ de la Feld-mareşalulŭ. Iar orânduéla Divanuluĭ a regulat'o în modulŭ următoriu.

Doĭ Vornicĭ se aĭbă Departamentŭ deosebitŭ, cu sarcina de a observa apelurile şi judecăţile instantelorŭ de josŭ, civile saŭ criminale, şi de a îngriji ca toţĭ judecatoriĭ de afară se judece după dreptate şi după lege.

Spatarulŭ sĕ aĭbă grija Slujitorilorŭ poşteĭ din tótă ţéra, şi se ţină în bună stare drumurile şi podurile.

Vistierulŭ se îngrijéscă a aduna baniĭ de pe rusumaturĭ şi tóte veniturile, iar cheltuelele se le facă după încuviinţarea tuturorŭ boerilorŭ de Divanŭ şi a Brigadiruluĭ: cheltuelele estraordinare însĕ se le facă prin scirea Feld-mareşaluluĭ, dândŭ semĭ despre tóte la finele anuluĭ.

Logofĕtulŭ, Clucerulŭ, Paharniculŭ, Stolniculŭ, şi alţĭ boerĭ ce suntŭ rânduiţĭ la Divanŭ, se îngrijéscă pentru celelalte pricinĭ ale ţereĭ, şi pentru cele trebuinciose la oştirĭ. Logofĕtulŭ sĕ aĭbă şi cancelaria Divanuluĭ: iar spre ajutorulŭ celorŭ doĭ Vornicĭ, sĕ se numéscă şi alţĭ boerĭ.

La diverginţe de opiniunĭ saŭ nedumerirĭ asupra vre uneĭ pricinĭ, sĕ se adune toţĭ boeriĭ de Divanŭ, de faţă cu Brigadirulŭ, cu Mitropolitulŭ şi cu clerulŭ înaltŭ (după vechea datină), şi deliberândŭ sĕ hotărască.

Logofĕtulŭ şi Vistierulŭ al 2-le şi al 3-le se fiă la Departamentulŭ seŭ fiă-care, împărţindŭ pe Logofeţĭ şi Zapciĭ la fiă-care departamentŭ după trebuinţă.

Aga se îngrijéscă despre Bucuresci după obiceiŭ.

Ispravnicii de județe se facă cislele drepte, după ordinele Divanului. și să judece drept.

Atunce Feld-mareșalulŭ a făcutŭ și boerii, precumŭ Banŭ, Vornicŭ, Logofĕtŭ, Spatariŭ, Vistieriŭ, și altele după obiceiulŭ țerei, însă nu prin caftanuri, ci pre cei *halea* prin patente tipărite, iar pe ceilalți prin ordine cătră Brigadirulŭ, în care, arătânduse rangulŭ ce se da, se dispunea ca fiă-care se aibă și venitulŭ seŭ. În 1773, în luna lui Noembre, ducêndu-se deputați la Feld-mareșalulŭ carele se afla la Focșani pentru pricini și trebuințe ale țerei, aŭ cerutŭ și óre-care prefaceri în orânduéla Divanului în chipulŭ următoriŭ:

Mitropolitulŭ și cei doi Episcopi, cândŭ se vorŭ întêmpla în Bucuresci, se nu lipséscă de la Divanŭ.

La fiă-care pricină întâiŭ sĕ se facă consiliŭ între boeri, și hotărirea lorŭ sĕ se dea în scrisŭ, iar cândŭ se va întêmpla se nu se unéscă părerile, se opineze și Mitropolitul cu Episcopii: și apoi Brigadirulŭ se dea hotărire cu unulŭ saŭ doi din boeri.

Cărțile Divanului sĕ le facă Logofĕtulŭ iar ale Vistieriei Vistierulŭ, după hotărirea Divanului.

Pentru îndestularea oștirei sĕ se dea numai acelea ce se vorŭ cere prin scrisóre din partea Feld-mareșalului, saŭ din partea celorŭ doi mari comandanți ai oștirilorŭ aflătóre în Valachia.

Atribuțiunile speciale ale Boerilorŭ.

Vornicii se observe judecățile la Departamentŭ, împreună cu judecătorii; sĕ aibă îngrijirea plaiurilorŭ și se pue Vatași prin scirea Divanului.

Logofĕtulŭ se facă cărțile de judecată după hotărirea Divanului, și se îndrepte jalbele la Departamente, și altele obicinuite la funcțiunea sa.

Spatarulŭ sĕ aibă grija poștelorŭ și a podurilorŭ din afară, și altele după competința rangului seŭ.

Vistierulŭ se facă cislele după hotărirea Divanului, și

cărţile Visteriei, — se ingrijască a se essecuta implinirea dăritorŭ, şi a se ţinea socotelele in bună stare prin boerii şi ispravnicii rânduiţi, — şi altele ale rangului seŭ.

Clucerulŭ sĕ primêscă zahereaoa câtă se aduce din ţeră după listele Visteriei, şi sĕ o predea prin luare de cfitanţă: şi de se vorŭ asupri locuitorii ţerani la mĕsurătóre, elŭ se respundă şi se dea sêmă la Visterie.

Aga se ingrijêscă întreţinerea podurilorŭ din Bucuresci şi orânduelele oraşului, cunoscute postului sĕŭ.

Camaraşulŭ sĕ preveghieze pentru mărfurile comercianţilorŭ, şi prin elŭ sĕ se dea neguţitorilorŭ ordinele Divanului.

Serdarulŭ sĕ aibă asupra sa carele, şi salahorii, dupĕ listele ce va primi de la Visterie, elŭ sĕ le imparţă prin luare de cfitanţa, şi se 'şi dea sêmă la Visterie.

Slugerulŭ se primêscă vitele dupĕ lista Visteriei, şi împărţindu-le pe unde se vorŭ rândui sub cfitanţă, sĕ dea sêmă Visteriei.

Armaşulŭ sĕ vadă despre îndatoririle postului seŭ, adecă se adune aurulŭ ce ţiganii sunt datori se dea, şi paza închisorilorŭ criminale.

Clucerulŭ de Arie se assiste la mĕsurătórea fânului, se ia cfitanţe şi dovedi, sĕ dea socotele la Visterie, şi se fiă respundetorŭ cândŭ se vorŭ asupri ţeranii la mĕsurătóre.

Ispravnicii de Curte se îngrijêscă de cfartire şi de Dîrvarii ce suntŭ asupră-i ca sĕ dea fiă-care câte doĕ care de lemne de cfartire, precumŭ s'a chibzuitŭ pentru uşurarea locuitorilorŭ.

Sĕ se numêscă unŭ boeriu Comissariu pentru cele trebuinciόse la spitale, căruia sĕ i se dea slujitori de către Aga şi de către Spatarulŭ, şi ori ce altŭ ajutoriu la casŭ de trebuinţă.

De doĕ ori pe septămână sĕ se ţină şedinţa estraordinară la Divanŭ, unde Mitropolitulŭ, Episcopii, Brigadirulŭ şi toţi boerii de Divanŭ sĕ se chibzuêscă pentru cele trebuinciόse oştirei; se ia socotéla sus numiţilorŭ boeri despre essecutarea sarcinelorŭ ce le s'aŭ pusŭ, se le mai esplice înda-

toririle și atribuțiunile lorŭ spre a nu da smintelă interesselorŭ oștirei, și sĕ cerceteze apelațiile și hotăririle condamnaților pentru delicte saŭ crime.

Tóte cele de maĭ susŭ s'aŭ intăritŭ de Feld-mareșalulŭ ca sĕ se urmeze intocmai.

Despre Scutelnicii boerilorŭ.

Celorŭ bisericescĭ, precumŭ Mitropolitului, Episcopilorŭ și monastirilorŭ, le s'aŭ regulatŭ 1050 Scutelnici, iar celorl-alți boeri, mari saŭ mici, le s'aŭ datŭ dupĕ rangurile ce aŭ în jumătate numerŭ de ceea ce avea in timpŭ de pace, asemine și cocónelorŭ vĕduve. Iar ceĭ-lalți Scutelnici s'aŭ împărțitŭ dupĕ analogiă la boerii, cari se găsescŭ in Divanŭ cu funcțiune fără a se bucura de veniturile postului lorŭ care s'aŭ datŭ Vistieriei, precumŭ și la mazilii Boeri, cari sunt la Divanŭ, și nu aŭ altŭ venitŭ.

Despre impositele țerei.

Afară de Scutelnicĭ, Slujitori, Dirvari, Poștași și salahori, toți ceĭ-l-alți locutorĭ s'a hotăritŭ ca se dea către un cetfertŭ de grâŭ, unulŭ de orzŭ, și unulŭ de meiu saŭ porumb, care,* fânŭ, lemne, dupĕ trebuințele întêmplătóre.

Pentru tóte cele de maĭ susŭ s'aŭ făcutŭ ordine din partea Feld-mareșaluluĭ, și ast-felŭ s'a urmatŭ rânduéla pănă s'a făcutŭ pacea.

CAPITOLULŬ XLIX.

Stipulațiunile păcii atingătore de Valachia.

Tractatele, saŭ tocmelele păciĭ urmată între imperiulŭ Rusieĭ și Pórta otomană, la anulŭ 1774 Juli 18, cuprindŭ stipulațiunile arătate în următórele dece articole:

Imperiulŭ Rusieĭ întórce înalteĭ Porțĭ tótă Bassarabia cu cetățile Achermanulŭ, Chilia, Ismailulŭ, și tóte cele-l-alte

orașe și sate câte suntŭ în acéstă provincià. Asemine întórce și Benderulŭ, și Principatele Moldova și Valachia, cu tóte cetățile, orașele și satele câte suntŭ în ele.

Înalta Pórtă primesce următórele condițiunĭ, promițêndu-se cu solemnitate a le păzi cu sanctitate și fără abatere.

I. Sĕ dea amnistiă și eternă uĭtare tuturorŭ locuitorilor acestorŭ Principate, de orĭ ce rangŭ stare saŭ némŭ ar fi, cari prin faptă s'arŭ fi abătutŭ saŭ cari vor fi bănuițĭ că ar fi conlucratŭ la lovirea intereselorŭ ÎnalteĭPorțĭ, reîntregindu-ĭ în vechile lorŭ demnitățĭ, rangurĭ și privilegiurĭ, și lăsându-le tóte possessiunile ce aveaŭ înainte de resbelŭ.

II. Sĕ nu împedece cu nicĭ unŭ chipŭ esserciţiulŭ libertățiĭ cultuluĭ creștinŭ, precumŭ nicĭ clădirile saŭ reparațiunile de bisericĭ, întocmaĭ ca maĭ nainte.

III. Monastirilorŭ și celor-l-alțĭ particolarĭ sĕ le întórcă locurile și tóte cele-l-alte possessiunĭ de maĭ nainte, carĭ în contra dreptățiĭ le s'aŭ fostŭ luatŭ, împrejurulŭ raĭalelorŭ Braila, Hotinulŭ, Benderulŭ și cele-l-alte cetățĭ.

IV. Sĕ respecte și se onoreze clerulŭ, după cuviința datorată acesteĭ classe.

V. Locuitoriĭ ce ar fi sĕ se strămute cu familiile lor în alte țerĭ, sĕ fiă liberĭ a pleca cu tóte averile lorŭ. Și pentru ca sĕ aĭbă timpŭ uniĭ ca acestia se 'șĭ reguleze interesele, le se dă terminŭ de unŭ anŭ întregŭ, socotitŭ de la schimbarea acestorŭ tractate, dupĕ care sĕ se pótă strămuta liberĭ din patria lorŭ.

VI. Sĕ nu se céră nicĭ o sumă de banĭ pentru vechĭ socotele, de orĭ ce natură ar fi.

VII. Sĕ nu se céră nicĭ o dare saŭ plată pe timpulŭ câtŭ a urmatŭ resbelulŭ; și pentru suferințele și grelele nevoĭ ce aŭ înduratŭ în timpulŭ resboĭuluĭ se fiă scutițĭ toțĭ locuitoriĭ de orĭ ce dare pe timpŭ de doĭ anĭ dupĕ pace, socotițĭ de la preschimbarea tractatelorŭ.

VIII. Dupĕ trecerea anuluĭ numitŭ, se îndatoresce a avea ecuitate și generositate la așeḑarea dărilorŭ, pe carĭ le va primi prin deputațĭ la fiă-care doĭ anĭ; ĭar spre plata acesteĭ dărĭ sĕ nu aĭbă a-ĭ essecuta nicĭ unŭ pașă saŭ altŭ

cârmuitorŭ otomanŭ, nicĭ se céră vre unŭ felŭ de plată sub nicĭ unŭ felŭ de numire saŭ titlu, ci sĕ le dea voie a se folosi şi de tóte privilegĭurile acordate de fericitulŭ întru memorie Sultanŭ Mechmetŭ IV, venerabilulŭ părinte al Măririeĭ sale Sultanuluĭ actualŭ.

IX. Domniĭ acestorŭ Principate sĕ aĭbă fiă-care din partea sa chapichehaĭale (agenţĭ) de religia rĕsăriténă pe lângă Înalta Pórtă, şi aceştia se privigheze interesele Domniilorŭ. Iar Înalta Pórtă îĭ va priimĭ cu cuviinţă şi-ĭ va onora, ca pe uniĭ carĭ aŭ privilegiurĭ şi drepturĭ recunoscute.

X. Înalta Pórtă primesce, că, dupĕ împrejurările acestorŭ doĕ Principate, ambasadoriĭ Imperiuluĭ Russieĭ se pótă interveni la Înalta Pórtă spre folosulŭ lorŭ, şi promite a lua în băgare de sémă după cuviinţă, propunerile amicale ce s'arŭ face.

CAPITULULŬ L.

Rânduelele introduse în ţéră de Alessandru Vodă Ipsilante.

Estractŭ din chrisovulŭ pentru judecătorĭ.

S'aŭ făcutŭ patru departamente (tribunale) giudecătorescĭ: unulŭ compusŭ din boerĭ mazilĭ de clasa I-ia, iarŭ treĭ din boerĭ de classa a treia şi a patra.

Departamentele cele doă, compuse din boerĭ de clasa a duoa, giudecă processele şi hotărêscŭ dupĕ legĭ, iar la unele casurĭ dupĕ obiceiulŭ pămêntuluĭ. La aceste departamente sîntŭ rînduiţĭ logofeţĭ care ţinŭ condicĭ în care se trecŭ tóte hotărîrile, şi pe lîngă fie-care este câte unŭ zapciŭ.

Departamentulŭ compusŭ de boerĭ de classa I-ia giudecă pricinile apelate de la cele duoă departamente maĭ micĭ, avêndŭ putere a desfiinţa hotărîrile care nu vorŭ fi drepte si a da cărţĭ de giudecată la fie-care din părţĭ; iar cărţile de giudecată ale departamentelorŭ celorŭ mici nu póte nicĭ se le ia din măna celorŭ ce le aŭ, pînă nu vorŭ eşi la Di-

vanŭ ca să se giudece de Domnŭ. La acestŭ departamentŭ este și unŭ logofĕtŭ al treilea cu patru logofeți de Divanŭ, din care unulŭ ține condica. Este și unŭ zapciŭ anume rînduitŭ.

Unulŭ din departamentele cele treĭ micĭ judică pricinile criminale, adică ale Puscăriciĭ, avêndŭ în dispositiunea sa zapciĭ de aĭ Armașuluĭ, unŭ alŭ doilea și unŭ al treilea Armașŭ, alțiĭ maĭ micĭ, și unŭ logofătŭ care ține condica. Armașulŭ celŭ mare ține și el condică sigilată cu sigiliulŭ Domnescŭ, în care trece pe toțĭ criminalĭ care se aducŭ de afară saŭ care se prindŭ în orașŭ. Armașulŭ celŭ mare însă nu are voe a pedepsi pe cine-va, pînă nu se va da hotărîrea giudicătorilorŭ de la Departamentŭ dupĕ lege.

Pe giudicătoriĭ Departamentelorŭ, nicĭ unulŭ din boerĭ de afară n'are voe a le impune saŭ a le dice cumŭ se giudece, nicĭ se ĭ întrebe despre hotărîrile ce aŭ datŭ și pentru ce aŭ giudecatŭ ast-felŭ; fiindŭ-că giudicătoriĭ sîntŭ datorĭ se dea înscrisŭ hotărîrea lorŭ iarŭ nu cu vorba sĕ se îndrepteze.

Giudicătoriĭ Departamentelorŭ nu sîntŭ liberĭ a arăta patimă, saŭ a insulta pe ceĭ ce giudecă, ci din contra trebue se arate nepărtinire și ne interessare la giudecățĭ. Eĭ nu aŭ voe se priméscă acassă la dînșĭ jalbe, saŭ se facă cărțĭ de giudecată, ci numaĭ la Departamente; iar hotărîrile ce vorŭ da trebue se le subscrie fără a putea să le preschimbe pentru hatîrŭ saŭ interessŭ. Assemenea și ceĭ ce se giudecă, de or ce tréptă ar fi, sînt datorĭ se stea cu respectŭ înaintea giudecătorilorŭ; iar acela ce va răspunde cu obrăsnicie este supusŭ pedepseĭ Domnuluĭ.

Zapciiĭ orînduiți pentru serviciulŭ Departamentelorŭ nu aŭ voe se dea soróce, se aresteze saŭ se libereze pe ceĭ ce se giudecă, fără hotărîrea giudecățiĭ; maĭ alessŭ, dacă se va da hotărîre ca sĕ se vîndă averea cuĭ-va, nu aŭ voe se facă acésta, pînă cîndŭ anaforaoa giudecătorilorŭ nu se va confirma de Domnitorŭ.

Domnulŭ se facă de duoă orĭ pe săptămînă Divanurĭ, Lunea și Mercurea, și să se caute apelațiile acelorŭ care nu

s'aŭ mulțumitŭ cu hotărîrile Departamentuluĭ de clasa întîia, unde daca vorŭ găssi că apelanțiĭ aŭ fostŭ rĕŭ giudecați, să se îndreptățéscă; iarŭ daca hotărîrile vorŭ fi fostŭ drepte, atuncĭ nemulțumitulŭ sĕ se pedepséscă.

La Divanulŭ acesta Sâmbăta sĕ se revizuéscă hotărîrile criminale.

Logofĕtulŭ celŭ mare sĕ aĭbă grijea Divanuluĭ. În tótă Marțea, Joea și Vinerea, se cerceteze condicile în care se trecŭ jalbele către Domnŭ, ca sĕ vadă daca zapciiĭ aŭ îndeplinitŭ resoluțiunile Domnescĭ pusse pe jalbe, precumŭ și dacă s'aŭ regulatŭ sorocirile însemnate de Domnŭ; iar la din contra se rapoteze Domnuluĭ.

La fie-care județŭ s'a numitŭ cîte unŭ boerŭ giudecătorŭ și cîte unŭ logofĕtŭ de Divanŭ, carele este datorŭ se ție condică despre tóte hotărîrile ce se vorŭ da de giudecătorĭ, și despre alte pricinĭ ale locuitorilorŭ județuluĭ.

Lefele giudecătorilorŭ s'aŭ hotărîtŭ sĕ se dea din Vistierie dupĕ gradulŭ postuluĭ, precumŭ se arată în esstractulŭ chrisovuluĭ atingătorŭ de veniturile boerilorŭ.

Prin altŭ chrisovŭ s'a hotărîtŭ

Optŭ boerĭ de Divanŭ și logofețĭ pentru ținerea condicilorŭ și alte trebuințe. Acestia sîntŭ datorĭ se observeze orînduelele artelorŭ și ale rufeturilorŭ, și invențiunile cele noĭ care vorŭ fi pentru folosulŭ Patrieĭ; se îngrijéscă pentru podurĭ, cișmele și or ce alt vorŭ socoti că potŭ sĕ fie pentru cîștigulŭ și folosulŭ publicŭ, assemenea să privighieze și la cassa de milă, cu care se agiută ceĭ scăpătațĭ dupĕ orînduéla prescrissă prin anume chrisovŭ pentru acésta.

Contribuțiunile aședate prin chrisovŭ pentru cassa de milă.

Leĭ.	
6,000.	Sĕ dea Domnia, câte 500 pe lună.
500.	Mitropolitulŭ la Sf. Constantinŭ, cândŭ este chramulŭ Mitropolieĭ.

*

Lei.

300. Episcopulŭ Rîmnicului. } La chramurile Episcopiilorŭ lorŭ.
200. Episcopulŭ Buzeului. }
1000. Căndŭ se va chirotonisi noulŭ Mitropolitŭ.
250. Căndŭ se va face noŭ Episcopŭ la Rîmnicŭ.
250. Căndŭ se va face noŭ Episcoŭ la Buzeŭ. Iarŭ acei ce vorŭ căpăta ranguri saŭ se vorŭ numi la husmeturi vorŭ contribui în chipulŭ următorŭ căndŭ vorŭ intra în funcţiune.

150. Marele Banŭ.
150. Marele Vornicŭ.
120. Marele Logofătŭ.
250. Marele Spătarŭ.
200. Marele Postelnicŭ.
40. Marele Paharnicŭ.
50. Marele Comissŭ.
30. Marele Serdarŭ.
30. Marele Slugerŭ.
80. Marele Armaşŭ.
20. Marele Şetrarŭ.
100. Marele Vameşŭ.
30. Logofătulŭ II.
50. Vistierulŭ II.
10. Logofătulŭ III.
10. Vistierulŭ III.
10. Logofătu de Vistierie
40. Căpitanul de dorobanţi
40. Căpitanulŭ de Lufegii.
30. Ciauşulŭ de Aprozi.
20. Vătafulŭ de copii de Vistierie.
20. Polcovnicŭ de cazaci.
20. Ciauşulŭ Spătarului.
10. Comisulŭ II.
120. Marele Vornicŭ.
120. Marele Logofătŭ.
10. Pitarulŭ II.
10. Portarulŭ III.
250. Marele Vistierŭ.
50. Marele Cluceriŭ.
30. Marele Stolnicŭ.
150. Marele Agă.
30. Marele Medelnicerŭ.
30. Marele Pitarŭ.
40. Marele Portarŭ.
200. Clucerulŭ de Arie.
200. Marele Cămăraşŭ de Ocne.
30. Altŭ Logofătŭ II.
30. Postelniculŭ II.
10. Altŭ Logofătŭ III.
10. Postelniculŭ III.
10. Altŭ Logofătŭ de Vistierie.
30. Căpitanulŭ de menziluri.
40. Vătafulŭ de Aprodi.
20. Vătafulŭ de copii de Divanŭ.
20. Vătaful de Păhărnicei.
20. Baş-bulucbaşa.
10. Ceauşulŭ Agiei.
10. Altŭ Comisŭ II.
10. Armaşulŭ II.
10. Polcovnicul de Poduri.

20. Polcovniculŭ Tirgoviștei.
5. Armașulŭ III.
120. Cămărașulŭ celŭ mare.
40. Ispravnicii de Curte.
40. Cuparulŭ.
10. Spătarulŭ II.
10. Ici-Ciohodarulŭ.
30. Grămaticulŭ II.
20. Becerulŭ.
10. Cafegiulŭ.
70. Grămăticul celŭ mare
30. Vătafulŭ de Curte.
30. Mechtupciulŭ.
15. Divictarulŭ.
30. Cămărașulŭ II.
10. Grămăticulŭ III.
10. Rachtivanulŭ.
50. Caĭmacamulŭ Craĭovei.
10. Logofĕtulŭ III. idem.
30. Grămăticulŭ.
10. Polcovniculŭ.
10. Armașulŭ II.

Judecotoriĭ și alțiĭ ce se numescŭ în funcțiunĭ.

50 Fiă-care din Boeriĭ ce se numescŭ judecătorĭ la Departamentulŭ de Classa I.

20. Fiă-care din ceĭ ce se numescŭ la cele-l-alte Departamente, avêndŭ léfă câte 90 leĭ pe lună.

10. Idemŭ, din ceĭ ce aŭ léfă maĭ puțină.

20. Fiă-care din ceĭ 4 Epitropĭ primarĭ.

10. Fie-care din ceĭ 4 Epitropĭ de starea II.

10. Fiă-care din ceĭ cincĭ judecătorĭ aĭ Craĭoveĭ.

50. Fiă-care Ispravnicŭ.

20. Fiă-care din Egumeniĭ Monastirilorŭ celorŭ marĭ.

10. Idemŭ, aĭ Monastirilorŭ celorŭ micĭ.

Toțĭ comercianțĭ, dupĕ analogia classeĭ lorŭ.

Toțĭ ceĭ de sus, civilĭ saŭ clericĭ, suntŭ datorĭ a lăsa prin testamentele lorŭ câte ce-va analogŭ cu averea lorŭ la cassa milelorŭ; Iarŭ cândŭ nu 'șĭ vorŭ aduce aminte de acéstă îndatorire saŭ vorŭ muri fără testamentŭ, dè vorŭ fi parte bisericéscă sŏ le se ĭa a treia parte din avere în folosulŭ caseĭ milelorŭ, — de vorŭ fi civilĭ și fără moștenitorĭ, sĕ se ĭa tótă averea, lăsându-se numaĭ ce va trebui pentru grijele sufletuluĭ; de vorŭ avea însĕ moștenitorĭ, doĕ părțĭ se le ĭa eĭ, ĭar o parte cassa milelorŭ.

Averea mișcătóre saŭ ne mișcătóre ce s'ar dărui casseĭ milelorŭ, epitropiĭ sĕ o véndă prin scirea Domnuluĭ, și baniĭ sĕ se puiă în cassă.

Preoţiĭ s'aŭ liberatŭ de impositulŭ domnescŭ: eĭ nu vorŭ da de câtŭ fiă-care câte 3 leĭ pe anŭ în doĕ câştiurĭ, la Sântulŭ George şi la Sântulŭ Dimitrie; ĭar aceştĭ banĭ sĕ se dea jumătate la cassa milelorŭ şi jumătate la scolĭ.

Cassa milelorŭ era sub o epitropie compusă de Mitropolitulŭ ţereĭ şi de alţĭ boerĭ numiţĭ cu cărţĭ domnescĭ. Veniturile susŭ arătate adunându-se, se puneaŭ în lădĭ sigilate cari se deschideaŭ la treĭ lunĭ odată în presinţa tuturorŭ epitropilorŭ. Deschiderea se făcea prin scirea Domnuluĭ, carele la acea ocasiune maĭ trimitea şi alţĭ boerĭ ca sĕ fiă faţă. Epitropiĭ făceaŭ listă de persónele scăpătate, de fetele de boerĭ in vêrstă de măritatŭ, de aceĭ căduţĭ în grele datoriĭ, de străiniĭ căduţĭ în miseriă dupĕ diferite nedreptăţĭ, de aceĭ căduţĭ în robiă, şi de alţĭ nevoeşĭ, şi apoĭ se împărţĭa milele dupĕ analogiă prin încuviinţarea Domnuluĭ, şi baniĭ ce maĭ remâneaŭ se puneaŭ în lada sigilată.

Estractŭ din Chrisovulŭ prin care s'a scădutŭ oĭeritulŭ şi altele.

Pentru folosulŭ publicŭ, şi pentru îndestularea cu totŭ felĭulŭ de zaherele a Capanuluĭ, şi pentru ca sĕ nu fiă în ţéră neguţitorĭ Turcĭ cari sĕ împarţă banĭ cu dobândă, din care se făcea mare pagubă locuitorilorŭ, s'aŭ orânduitŭ neguţitorĭ pămîntenĭ creştinĭ oneştĭ pentru ca sĕ facă comerciŭ în ţéră cu orĭ ce feliŭ de marfă.

S'aŭ alesŭ cu mila prea putericeĭ împĕrăţiĭ câţĭ-va neguţitorĭ Turcĭ din ceĭ maĭ oneştĭ, sub chezăşia Capanuluĭ, ca sĕ cumpere marfă din aceea ce vorŭ găsi adunată de neguţitoriĭ din ţéră, şi sĕ o plătéscă cu bună tocmélă şi cu banĭ numĕraţĭ, şi ast-feliŭ sĕ o ducă la Constantinopole pentru trebuinţa Capanuluĭ.

Neguţitoriĭ pămîntenĭ ce ar da banĭ pe la locuitorĭ de sate pentru ce-va marfă, în casŭ cândŭ acestia n'arŭ putea da ceea ce s'aŭ tocmitŭ, nu aŭ voiă a socoti baniĭ lorŭ maĭ multŭ de câtŭ unulŭ, saŭ unulŭ şi jumătate, dobândă spre a se despăgubi.

Pe matrapazĭ [1]) ĭa oprită.

Vama Agăĭ, ce se lua după obiceĭulŭ de maĭ nainte, a desființat'o, spre ușurarea locuitorilorŭ.

Plata oĭeritulu, care maĭ nainte era de $16^{1}/_{2}$ banĭ pentru o óĭe, a redus'o la 12 banĭ.

Estractŭ din Chrisovulŭ pentru Menzilurĭ.

Toțĭ caiĭ pentru menzilurĭ sĕ se cumpere cu banĭ domnescĭ; asemine și nutrețulŭ lorŭ, și cheltuelele câte nu se vorŭ coperi de la uzretŭ (?), se vorŭ plăti de Visterie.

Menzilhanele (casele de postă) sĕ se facă afară din satŭ, cu curte, cu grajdĭurĭ, și cu treĭ patru camere pentru repaosulŭ călătorilorŭ.

Șurugiiĭ sĕ fiă neînsurațĭ, nesupușĭ la dare, și cu léfă de câte 90 banĭ pe lună. La fiă-care menzilhane sĕ fiă unŭ Căpitanŭ cu Slujitorĭ și cu doĭ Beșliĭ pentru pază. Acestŭ Căpitanŭ sĕ aĭbă tótă grija menzilului.

Căpitaniĭ suntŭ datorĭ a da caĭ tuturorŭ acelora ce vorŭ veni de afară cu menzilŭ, luândŭ însă câte 10 banĭ uzretŭ pentru fiă-care calŭ pe oră; ĭarŭ cândŭ călătoriĭ vorŭ avea „firman-inam," vorŭ da caĭ fără uzretŭ.

Orĭ cine póte umbla cu menzilŭ. dar trebue sĕ capete Carte domnéscă și sĕ plătéscă uzretŭ.

La menzilhaneaoa din Bucurescĭ s'a așeḍatŭ unŭ Vel-Căpitanŭ subŭ ascultarea Spătarului; acestŭ Căpitanŭ, ajutatŭ de unŭ Logofĕtŭ, pórtă grijă pentru tóte menzilurile din țéră, și ține condică în care trece numele tuturorŭ celorŭ ce vinŭ saŭ se ducŭ cu mezilŭ.

Căpitaniĭ de menzilurĭ de pe afară se țină condică pentru numele celorŭ ce trecŭ pe la menzilurile lorŭ, după care făcêndŭ listă în fiă-care septămână s'o trimită la Căpitanulŭ celŭ mare din Bucurescĭ împreună cu baniĭ ce se vor fi adunatŭ în septămâna aceea după uzretŭ; și Logofĕtulŭ Vel-Căpitanuluĭ îĭ trece în Condică.

---

1) Ast-felŭ se numĭaŭ samsariĭ se umblaŭ prin sate și lăsaŭ banĭ, în numele altorŭ neguțătorĭ.

Chrisovulŭ luĭ Alessandru Vodă, prin care se întărescŭ rănduelele de maĭ susŭ.

Io Alessandru Ipsilante Voevodŭ, cu mila luĭ D-ḑeŭ Domnŭ și Stăpănitorŭ al tóteĭ Ungro-Vlachieĭ.

Unŭ zelŭ mare avândŭ cine-va cătră cele bune și pe D-ḑeŭ ajutorŭ, trebue în fine sĕ ajungă fără îndoélă la scopulŭ seŭ; și naturalemente o bună intențiune găsesce totŭ-d'auna ocasiunea bine-facerilorŭ. Amândoĕ aceste, adecă mintea și voința, cândŭ se vorŭ uni, facŭ unŭ resbelŭ teribilŭ orĭ căruĭ obstacolŭ saŭ dificultățĭ, și aducŭ putere și succesŭ celorŭ neputincioșĭ. La mare respundere cadŭ domniĭ și stăpânitoriĭ țerelorŭ cari, fiindŭ inspirațĭ de intențiune și ajutorațĭ de voință și de mijlócele putințeĭ, care înlesnesce resolvarea lucrurilorŭ ce bine și dreptŭ aŭ chibzuitŭ, și cu tóte aceste nu le punŭ în lucrare, saŭ chiarŭ de le punŭ în lucrare abuséză, și astŭ-feliŭ comitŭ maĭ ântăiŭ păcatulŭ de ingratitudine cătră D-ḑeŭ, și apoĭ cadŭ în al doilea pĕcatŭ, pe care 'lŭ facŭ fără sĕ 'lŭ cugete, precumŭ se esprimă inspiratulŭ de cerurĭ din Cesaria (Vasilie celŭ mare) ḑicêndŭ: „celŭ ce putêndŭ se facă unŭ bine și nu'lŭ face, es„te culpabilŭ ca autoriŭ al reuluĭ aceluia, pe care prin fa„cere de bine ar fi pututŭ sĕ 'lŭ măntuéscă." Dupĕ aceste tóte, din ḑioa de cândŭ înalta provedință ne-a încununatŭ cu coróna acesteĭ țerĭ ortodocse, amŭ cugetatŭ că precumŭ ea ne a dăruitŭ cu tronulŭ domnieĭ, ast-feliŭ și noĭ suntemŭ datorĭ a veghĭa la buna cârmuire și buna organisare a poporuluĭ stăpânireĭ nóstre. Conduşĭ de aceste principiĭ, înarmațĭ cu temerea de D-ḑeŭ, amŭ hotărîtŭ sĕ mergemŭ pe calea buneĭ întocmirĭ a țĕreĭ de D-ḑeŭ noĕ încredințată; pentru care pe de o parte voindŭ a o aduce într'o stare demnă de laudă, în siguranță și în linisce, ca sĕ găsimŭ mijlócele cele maĭ lesniciósе și maĭ capabile spre a realisa acéstă a nóstră dorință, amŭ hotărîtŭ de o cam-dată, ca orĭ cândŭ și în orĭ care împrejurare vomŭ întîmpina și dificultățĭ, sĕ le înlesnimŭ cu neîncetate stăruințe și cu studiŭ neobositŭ, luândŭ învățiătură de la înțeleptulŭ Romanŭ (Euniciŭ)

carele a ḑisŭ: „se învinge orĭ și ce prin voință tare și prin „stăruință". Maĭ deaprópe povățuițĭ de Teologulŭ (Grigorie) ce ḑice: „de la Domnulŭ vĕ trageți și întru Domnulŭ „vĕ repausațĭ" făcut'amŭ începutŭ de la locașurile cele sânte maĭ ântâĭu și de la preoțiĭ luĭ D-ḑeŭ; și vĕḑĕndŭ săntele monastirĭ ale țereĭ și pe preoțiĭ servitorĭ aĭ religieĭ supușĭ prin abusŭ a da dărĭ la Visteria țereĭ, amŭ suprimatŭ acésta ca lucru necuviinciosŭ, precumŭ prin chrisovŭ separatŭ al Domnieĭ Nóstre amŭ legĭuitŭ; dar amŭ hotărîtŭ ca atâtŭ monastirile câtŭ și preoțiĭ se contribue la unele lucrurĭ ĭarĕșĭ plăcute luĭ D-ḑeŭ, adecă monastirile la scólele înființate, ĭar preoțiĭ la cassa luĭ D-ḑeŭ, precum în chrisovul acela prelarg se cuprinde. Drept aceea vĕḑênd acéstă țéră creștină lipsită de professorĭ și instructorĭ, și prin urmare de totŭ felĭulŭ de învățăturĭ și sciințe, atâtŭ filosofice, teologice, matematice și literare, câtŭ și de cunoscința altorŭ limbĭ carĭ aducŭ învățătură, folosŭ și laudă, ca basă a progresuluĭ și a civilisațiuneĭ, amŭ rânduitŭ scóle cu profesorĭ învățațĭ în maĭ multe limbĭ, precumŭ în altŭ chrisovŭ deosebitŭ amŭ legiuitŭ, orânduindŭ și léfă bună tuturorŭ profesorilorŭ, ajutoriŭ, nutrimentŭ pentru scolarĭ, și tóte cele trebuinciόse pentru respândirea instrucțiuneĭ. Pe lângă aceste nu amŭ scăpatŭ din vedere și folósele din afară, încuragĭândŭ pretutindenĭ cultura pămĕntuluĭ și a comercĭuluĭ, ce contribue la îndestularea și bună starea tuturorŭ locuitorilorŭ acesteĭ țerĭ, așeḑêndŭ și pentru întemeerea acesteĭ folositóre stărĭ, afară de actuala societate a comercianțilorŭ pămînteni, și o altă societate de comercianțĭ străinĭ cu stărostiĭ lorŭ, carĭ se cerceteze pricinele negutitorilorŭ, prin deosebitŭ chrisovŭ alŭ Domnieĭ nóstre; ca, cu chipulŭ acesta, găsindŭ fiă-care înlesnirea trebuințelorŭ sale, sĕ se stimuleze spre a urma acéstă folositóre cariеră. Întru aceste, luândŭ aminte noĭ și la artele libere, și vĕḑêndŭ câtŭ de mare lipsă este de acestea aice, și judecândŭ Domnia Nóstră câtŭ de folositóre trebue sĕ fiă ele pentru cultura țereĭ și a locuitorilorŭ, în cât unul din învățațĭ a ḑisŭ că: „artele libere respândindu-

se, îndulcescŭ viața unuĭ poporŭ și nu 'lŭ lasă a se selbătăci „(Ovidiŭ). De aceea amŭ așeḑatŭ o adunare deosebită de optŭ boerĭ din boeriĭ înaltuluĭ Divanŭ al Domnieĭ nóstre împreună cu cățĭ-va Logofețĭ, cari sĕ se ocupe cu tóte pricinile acestorŭ arte și a rufeturilorŭ, cu orĭ ce invențiunĭ nuoĕ, și cu orĭ ce mĕsurĭ bune pentru folosulŭ și podóba patrieĭ, precumŭ podurĭ, cișmele, și alte înfrumusețerĭ folositóre publiculuĭ. Totŭ de odată, cugetândŭ la mulțĭ sĕracĭ și nenorocițĭ, lipsițĭ și de pâĭnea de tóte ḑilele, la copiĭ orfanĭ și la vĕduve scăpătate ce nu aŭ niciĭ unŭ ajutoriŭ, maĭ alesŭ de la o domniă dreptŭ-credincĭósă și creștină precumŭ este acésta, amŭ găsitŭ cu cale că va fi plăcutŭ luĭ D-ḑeŭ sĕ se facă o casă la sânta Mitropoliă subŭ protecțiunea prea sânțituluĭ și de D-ḑeŭ-temĕtoruluĭ Mitropolitŭ și subŭ îngrijirea acelorŭ optŭ boerĭ, de cari amŭ vorbitŭ maĭ susŭ, pentru care casă amŭ rânduitŭ veniturĭ îndestule, ordonândŭ sĕ se dea și de la Domnia nóstră câte 6000 leĭ pe fiă-care anŭ, și din acésta sĕ se ajutoreze totŭ-d'auna săraciĭ și veduvele numite, precumŭ prelargŭ amŭ arătatŭ în domnésca nóstră poruncă ce amŭ făcutŭ despre acésta. Vĕḑêndŭ Domnia nóstră și starea de maĭ nainte a menzilurilorŭ [1]), și băgândŭ de sémă câtă nevoĭe aduceaŭ ele în județe, câtă greutate causaŭ bĭețilorŭ locuitorĭ, câtă pagubă Visterieĭ, câtă neîndemnare celorŭ ce nu aveaŭ altŭ mijlocŭ de a călători de câtŭ cu menzilurĭ, amŭ legatŭ cea maĭ perfectă vindecare, puindŭ tóte menzilhanalele în bună orânduélă, ca sĕ aĭbă călătoriĭ tótă înlesnirea putincĭósă, ĭar țéra tótă liniscea cuvenită, precumŭ se arată pre largŭ în testamentulŭ ce amŭ datŭ Domnia nóstră despre acésta. Iarŭ rânduéla corpuluĭ militarĭu al Slujitorilorŭ din lăuntru și din afară, pe care o găsisemŭ cu totulŭ desflințată, amŭ așeḑat'o cu chipulŭ celŭ maĭ cuviinciosŭ, făcêndŭ Căpităniĭ pe la locurile cele maĭ neapărate, regulândŭ Slujitorĭ de ajunsŭ

---

1) Astŭ-feliŭ se numiaŭ postele, înainte de a se nemeri cuvêntulŭ modernŭ de astă-ḑĭ. Chiarŭ Greciĭ se serviaŭ cu vorba turcéscă, *menzilŭ*.

(Traducĕtorulŭ).

pentru paza din lăuntrulŭ țereĭ și a mărginilorŭ, orânduindŭ lefe la Căpitanĭ și la alțĭ subalternĭ, nu numaĭ la Scimenĭ ci și la alte rufeturĭ trebuincĭóse, precumŭ se află în specialŭ întăritŭ prin testamentulŭ nostru constitutivŭ pentru acésta. Dar maĭ nainte de tóte, dorindŭ noĭ ca fiă-care locuitorĭu se găséscă înlesnirea dreptuluĭ sĕŭ, amŭ găsitŭ cu cale sĕ înmulțimŭ numĕrulŭ judecătorilorŭ, și astŭ-felŭ, pentru ca sĕ arătămŭ câtŭ de mare prețŭ punemŭ pe subiectulŭ acesta și câtŭ prețuimŭ averea, onórea și viața ómenilorŭ, prin actulŭ nostru constitutivŭ anume pentru acésta, amŭ orânduitŭ în orașulŭ acesta celŭ maĭ insemnatŭ al Domnieĭ nóstre, tribunale de judecătorĭ aleșĭ dintre ceĭ maĭ onorabilĭ, cu frica luĭ D-ḑeŭ și credincioșĭ boerĭ aĭ luminatuluĭ Divanŭ al Domnieĭ nóstre, bărbațĭ cu esperiință în judecățĭ, rânduindule și lefe bune ca sĕ pótă cu înlesnire se dea dreptate fiĕ-căruĭa, dândule essemplu chĭar domnia nóstră cu multa ostenélă ce ne dămŭ de treĭ orĭ pe septămână ocupândune înadinsŭ cu ale judecățilorŭ, numaĭ ca sĕ arătămŭ zelulŭ celŭ mare ce avemŭ ca sĕ se păzéscă dreptatea pentru toțĭ; de aceea amŭ orânduitŭ câte unŭ judecătorŭ și în fiă-care județŭ, ca sĕ caute dreptatea fiă-căruia și amŭ propusŭ și o lege din Sântele Institute, adecă din legile împĕrătescĭ, dupĕ care sĕ se facă judecățile, fără însă a trece cu vederea și obiceĭurile pămêntuluĭ, care lege traducêndu se și tipărindu-se se va împărțĭ în tótă țéra spre cunoscința judecătoriilor de principiile legislațiuneĭ; ĭar spre maĭ mare ușurință a celorŭ ce se prigonescŭ saŭ pentru cărțĭ de judecată perdute, saŭ pentru înscrisurĭ și chrisóve vechĭ de moșiă, amŭ rânduitŭ pe lângă fiă-care judecătorŭ și câte unŭ Logofĕtŭ, cu îndatorire ca sĕ țină condică în care sĕ trécă tóte cărțile de judecată ale locuitorilorŭ din acelŭ județŭ. Iarŭ pentru ca sĕ îndemnămŭ maĭ tare pe compatrioțiĭ noștri și pentru ca se-ĭ încuragiămŭ spre înmulțirea oilorŭ, și spre sporirea acestuĭ comercĭu în țéră, menitŭ ĭareșĭ pentru folosulŭ lorŭ, amŭ scăḑutŭ câte 4 ½ banĭ de la oĭeritŭ, și amŭ hotărîtŭ ca de unde se plătĭa câte 16½ banĭ sĕ se plătéscă la Vistierie numaĭ câte 12 banĭ, precumŭ

se vede pre largŭ în domnesculŭ nostru chrisovŭ, ce amŭ datŭ pentru acésta. De aceea maĭ întărimŭ și prin acéstă chrisovŭ, hotărîndŭ spre folosulŭ poporuluĭ și al nostru și rînduéla tuturorŭ boerilorŭ țereĭ de la celŭ maĭ mare și pănă la celŭ maĭ micŭ, întărind'o spre maĭ bună întemeere. Asemine amŭ așeḑatŭ și veniturile tuturorŭ, ca sĕ scie fiă-cine ce are se capete pentru serviciulŭ seŭ, precumŭ se vădŭ scrise și hraste prin condică specială. De astă dată însĕ luândŭ aminte și la sistema veniturilorŭ Visterieĭ Domnieĭ nóstre, și vedêndŭ desordinea cu care se stringŭ sferturile duple și amestecate cu care se întimpină trebuințele țereĭ, în câtŭ bietulŭ crestinŭ nu putea macarŭ o ḑi sĕ se resufle de tacsildarĭ (essecutorĭ), căcĭ abia împlinia unulŭ o care și venia altulŭ cu altele nuoĕ, lucru neomenosŭ și nesuferitŭ ce adusese țéra într'o stare miserabile și demnă de tânguitŭ. Așa dar voindŭ Domnia Nóstră se facemŭ óre-care îndreptare și la acésta, spre înlesnirea și mângâerea tuturorŭ, spre îndreptarea și îmbilșugarea țereĭ și spre eterna nóstră memorie, sperândŭ sĕ se îndrepte și puținătatea locuitorilorŭ prin înmulțirea ómenilorŭ, cu generositate hotărîmŭ ca de acuma nainte sĕ nu se maĭ scótă pentru cheltuelele țereĭ maĭ multŭ de câtŭ treĭ dărĭ pe anŭ în sumă de unŭ galbenŭ, socotitŭ după cursulŭ sĕŭ celŭ vechiŭ, și o altă dare pentru tributele împĕrătescĭ; acestea însĕ sĕ nu se maĭ numéscă sferturĭ, ci semĭ, adecă *pervoi sémă*, *ftora sémă*, *treti sémă*, și séma împărățieĭ. Asemine și dările breslelorŭ, fiindŭ că se dă totŭ-d'auna cu óre-care deosebire de câtŭ a țeranilorŭ, hotărîmŭ și acuma ca breslele sĕ plătéscă de doĕ orĭ anĭ pentru cheltuelele țereĭ și odată pentru tributurile împĕrătescĭ: iarŭ la Visterie țéra se dea la fiă-care patru lunĭ câte o sémă, precumŭ s'a ḑisŭ maĭ susŭ, și afară de acésta numaĭ darea tributuluĭ cândŭ se va cere; iar breslele se dea ceea ce e hotărîtŭ la Sântulŭ George și la Sântulŭ Dimitrie, și tributulŭ odată cu țéra; și adunarea dărilorŭ sĕ se facă cu chipulŭ următorŭ: ispravnicii de județe așeḑêndŭ suma banilorŭ ce amŭ hotărîtŭ după numĕrulŭ ómenilorŭ din fiă care sată, sătenii sĕ facă în-

tre dânşiĭ cinstă şi să dea fie-cine câtŭ se cuvine după dreptate. Dreptŭ aceea pentru ca să se publice în totă ţera domnieĭ nóstre ca să se înţelegă toţĭ cu mulţumire şi cu încredere a lucra spre cele de folosŭ şi de trebuinţă lorŭ, şi ca să se încredinţeze că nu se va strămuta domnésca nóstră hotărîre şi că se vorŭ păzi tóte aşezămintele acestea fără smintélă, amŭ întăritŭ domnésca nóstră întărire prin testamentulŭ nostru în formă de Chrisovŭ, iscălindu-l cu propria nóstră subscemnătură şi cu pecetea domnieĭ nóstre, pentru care rugămŭ şi pe alţiĭ în Christosŭ fraţĭ domnitorĭ, pe carĭ îĭ va învrednici înduratorulŭ Dumnezeu a apuca stăpânirea aceşteĭ ţerĭ, numele prea sânteĭ şi nedespărţiteĭ Treimĭ a cultuluĭ şi a credinţeĭ tuturorŭ dreptŭ credincioşilorŭ creştini, ca să le fiă de pururea ajutorŭ în veaculŭ de faţă şi în cel viitor, să întărescă şi eĭ păzirea acestuĭ aşezămîntŭ, pentru ca să se învrednicéscă şi domnia lorŭ a vedea că se păzescŭ de către urmaşĭ şi aşezămintele ce le va face; şi întărirea acestuĭ aşezămîntŭ, care s'a datŭ în Visteria domnieĭ nóstre, s'a prescrisŭ în condică şi s'a datŭ spre păstrarea neatinsă la sânta Mitropolie. Pus'amŭ Domnia Nóstră şi martorĭ pe prea iubiţiĭ noştri fiĭ Constantinŭ Voevodŭ şi Dumitraşcu Voevod şi pe toţĭ cinstiţiĭ şi credincioşiĭ boerĭ ai domnieĭ nóstre: Pan Dumitraşcu Ghica marele Ban, Pan Neculaĭ Dudescu marele Vornic al ţereĭ de sus, Pan Pană Filipescu marele Logofĕt de ţéra de sus, Pan Stefan Mişoglu marele Spatarŭ, Pan Ienaki Văcărescu marele Vistiernicŭ, Pan Scarlatu Caragea marele Postelnicŭ, Pan Dumitrache Racoviţă marele Clucerŭ, Pan Preda Prejbeanu marele Paharnicŭ, Pan Constantinŭ Văcărescu marele Stolnicŭ, Pan Manolake Creţulescu marele Comisŭ, Pan Dumitru H. marele Slugerŭ, Pan Nicolae marele Pitarŭ, iar ispravnicŭ şi îngrijitorŭ D-luĭ Ienaki Văcărescu marele Vistiernicŭ. Scrisusa'a testamentulŭ acesta în anulŭ al doilea alŭ Domnieĭ nóstre în oraşulŭ Bucurescĭ, în scaunulŭ domnieĭ nóstre, în anulŭ mântuireĭ 1775 luna Decembre.

CAPITULULŬ LI.

Chronologia Domnilorŭ.

Chronologia cea veche şi Letopiseţulŭ arătândŭ începutulŭ Domnilorŭ ţereĭ Româneseĭ fără nicĭ o dovadă la anulŭ 1290, se vede că facŭ o greşélă de 75 anĭ. Adevĕrulŭ se arată din descripţiunea Monastireĭ Câmpulunguluĭ, în care se ḑice că acésta de la începutŭ a fostŭ zidită de Radu-Vodă Negru la 1215, şi ast-felŭ se vede că aŭ maĭ fostŭ Domnĭ cari nu se arată în Letopiseţŭ, dar pe cari iĭ arată chronologiile Ungurilorŭ şi ale Serbilorŭ cari aŭ avutŭ resbóe cu aceĭ Domnĭ; acésta se maĭ vederéḑă şi din unele zidirĭ ce aŭ făcutŭ în ţéră. De áceea, greşéla de 75 schimbă şirulŭ Domnilorŭ ce nu s'aŭ pusŭ în Letopiseţŭ, şi preface numerulŭ anilorŭ arătaţĭ în chronologia cea veche. Iar în chronologia acésta, care începe de la anulŭ 1215, s'aŭ pusŭ şi Domniĭ aceĭa cari s'aŭ găsitŭ, cu anume arătare de anulŭ în care aŭ domnitŭ, precumŭ maĭ josŭ se va arăta.

Radu Vodă Negru.

Acesta a fostŭ Domnŭ în Ungaria [1]) Hertzogŭ al Almaşiuluĭ şi alŭ Făgăraşuluĭ. Elŭ a trecutŭ în ţéra Românéscă la anulŭ 1215 pe apa Dîmboviţiĭ la Câmpulungŭ, şi acolo a făcutŭ Curte, adecă cassă domnéscă şi Monastirĭ. În anulŭ acesta a venit şi Banulŭ Bassaraba din Craiova şi s'a supusŭ luĭ. Ast-felŭ Radu Vodă a domnitŭ peste tótă ţéra Românéscă până în Dunăre şi până la Seretŭ precumŭ şi peste cele cincĭ judeţe ale Craĭoveĭ; ĭarŭ în Ungaria stăpânia Almaşulŭ şi Făgăraşulŭ, precumŭ se vede că aŭ stă-

1) Prin Ungaria se înţelege Transilvania; căcĭ astŭ-felŭ adese orĭ chronicariĭ Românĭ ḑicŭ Ungaria în locŭ de Transilvania.
(Nota autoruluĭ).

pănitŭ și maĭ mulțĭ alțĭ Domni dupĕ dênsulŭ, dupĕ mărturisirea titlurilorŭ chrisóvelorŭ. Maĭ tărḑiŭ Domnulŭ acesta a strămutatŭ scaunulŭ domnieĭ la Curtea de Argeșŭ, unde a făcutŭ ĭarĕșĭ Curte și besserică, în care dupĕ mórte s'a și înmormîntatŭ.

Michaĭ Vodă.

Acesta a domnitŭ în urma luĭ Radu Vodă; nu se scie însĕ la ce anŭ anume s'a făcutŭ Domnŭ și câtŭ a trăitŭ; dar de bună sémă că n'a fostŭ la anulŭ 1314, precumŭ ilŭ pune chronologia și Letopisețulŭ [1]), cari aŭ greșitŭ socotéla cu 75 anĭ, cumŭ s'a ḑisŭ maĭ susŭ.

Danŭ, fiiulŭ luĭ Radu-Vodă Negru.

Essistința acestuĭ Domnŭ se vede dupĕ portretulŭ luĭ de la Monastirea Câmpu-lunguluĭ, sub care se ḑice că e fiiulŭ luĭ Radu-Vodă Negru. Letopisețulŭ pune pe acestŭ Domnŭ la 1333, dar greșesce, căcĭ fiiulŭ luĭ Radu Vodă n'a pututŭ se essiste cu 180 anĭ în urma tatăluĭ.

Câteșĭ treĭ acestĭ Domnĭ aŭ domnitŭ 85 anĭ.

Stefanŭ Vodă Mailatŭ în anulŭ 1300.

Acestŭ Domnŭ în Letopișetŭ nu se află înscrisŭ; darŭ chronografulŭ Domnilorŭ Serbieĭ arată că elŭ Domnia la anulŭ 1304, cândŭ a prenoitŭ cetatea Făgărașuluĭ.

Bassarabŭ Voevodŭ 1339.

Acesta ĭarĕșĭ nu se vede citatŭ în Letopișețŭ. Dar în Chronografulŭ Sîrbilorŭ și în Chronologia Ungurilorŭ se

1) E curiosŭ că autoriulŭ nu spune ce Chronologie și ce Letopisețŭ citéză. Se vede că aceste opere, necunoscute acuma, aveaŭ o notorietate publică că pre cândŭ se scriea cartea acésta.

(Nota traducĕtoruluĭ).

scrie că la anulŭ 1339 acesta a avutŭ resboiŭ cu Carolŭ Neapolitanulŭ regele Ungurilorŭ, carele a fostŭ învinsŭ. Acestŭ Domnŭ Bassarabŭ, împreună cu Dómna luĭ Mărgărita, se găsescŭ în pomelniculŭ Monastireĭ Câmpulunguluĭ..

Vladislavŭ Vodă Bassarabŭ 1340.

Dintr'unŭ chrisovŭ al luĭ Mircea Vodă ce este la Monastirea Tismana, se vede că pe la anulŭ 1340 domnĭa unchĭulŭ seŭ Vladislavŭ Voevodŭ Bassarabŭ. În Letopisețŭ nu se dice nimica despre acestŭ Domnŭ; ĭar în istoria Ungurilorŭ se scrie că la anulŭ acesta Ludovicŭ regele Ungurilorŭ a supusŭ pe Laiotŭ Vodă Domnulŭ Moldoveĭ, și că voindŭ a supune și pe Domnulŭ țereĭ Românescĭ s'a bătutŭ cu elŭ pe Branŭ, la apa Tircĭuluĭ, unde regele a remasŭ învinsŭ. Dar după socotéla anilorŭ se vede că n'a avutŭ resboiŭ cu acestŭ Domnŭ.

Acești treĭ Domnĭ aŭ domnitŭ 45 anĭ.

Alessandru Vodă. 1345.

După Letopisețŭ se vede că acestŭ Domnŭ la anulŭ 1345 a avutŭ resboiŭ cu Ludovicŭ Regele Ungarieĭ, și că la anulŭ 1346 a intratŭ în Ardélŭ ca ajutoriŭ al Tatarilorŭ. Dar Chronologia cea veche pe acestŭ Domnŭ din greșélă îlŭ pune la anulŭ 1356.

Nicolae Vodă, fĭulŭ luĭ Alessandru Vodă.

Acesta în Letopisețŭ nu se arată de locŭ; darŭ la Monastirea Câmpu-lunguluĭ se vede zugrăvitŭ ca ctitorŭ, țiindŭ în mână besserica, după care se vede că în timpulŭ Domnieĭ luĭ s'a reparatŭ saŭ s'a rezeditŭ besserica. De la acestŭ Domnŭ se găsescŭ și chrisóve, cari dovedescŭ că a domnitŭ. După mórte, elŭ s'a îmormêntatŭ la Monastirea Câmpulunguluĭ, unde pétra de pe mormêntŭ are inscripțiunea cu anulŭ 1366. Într'unŭ chrisovŭ datŭ maĭ târdiŭ de Mateĭ Vodă

Monastireĭ Câmpulungului se maĭ arată că acestŭ Nicolae Vodă fiiulŭ luĭ Alecsandru Vodă a essistat ca Domnŭ.

Radu Vodă

Acesta a fost tată al luĭ Mircea Vodă și frate al luĭ Vladislav Vodă. În Letopisețŭ elŭ nu se găsesce; dar dintr'-unŭ chrisovŭ al luĭ Mircea Vodă de la Monastirea Tismana se vede că tatălŭ seŭ, Radu Vodă, a fostŭ domnŭ, fără a se ḑice anume la ce anŭ. Dar fiindŭ că după șirul anilorŭ se scie că Nicolae Vodă a muritŭ la anulŭ 1366 și că Mircea Vodă s'a făcut Domnŭ la anulŭ 1383, se vederéză că Radu Vodă a domnitŭ în intervalulŭ acestorŭ 17 anĭ. Totŭ în acelŭ chrisovŭ se vede că Mircea Vodă a avutŭ și unŭ frate, pe Danŭ Vodă, pre care l'am însemnatŭ la anulŭ seŭ, după propriele luĭ chrisóve.

Mircea Vodă. 1383.

Acestŭ Domnŭ a închinatŭ maĭ ântâiŭ țéra Românéscă Porțiĭ Otomane, îndatorânduse a-ĭ da haraciu (tributŭ) câte 3000 banĭ roșiĭ pe fie care anŭ. Dar Pórta, nerespectândŭ condițiunele capitulațiuneĭ, și cerêndŭ se adăoge haraciulŭ și încă se maĭ dea țéra câte 500 de copiĭ sclavĭ pe fiăcare anŭ, Mircea Vodă n'a priimitŭ și a rădicatŭ resboiŭ în contre Turcilorŭ; și bătênduse chiar cu Sultanulŭ Muradŭ al doilea în județul Ialomița, la locul ce se chiamă Rovina, a învinsŭ pe Turcĭ și 'ĭ-a gonitŭ până la otarele Adrianopoliĭ, remâind țéra Românéscă iarășĭ liberă și independinte. Acestŭ Domnŭ a făcutŭ monastirea Cozia, în marginea apeĭ Oltuluĭ, în județulŭ Vîlceĭ la anulŭ 1386. El maĭ ântâiŭ a așeḑatŭ scaunulŭ Domnieĭ la Bucuresci, reșeḑêndŭ când la Tîrgoviștea, când la Bucuresci.

Vladŭ Vodă Țepeșŭ. 1400.

La anulŭ acesta a ziditŭ monastirea Znagovulŭ în județulŭ Ilfovuluĭ, precumŭ chrisovulŭ monastireĭ mârturisesce.

Elŭ a ziditŭ și cetatea Poenarii în județulŭ Dîmbovița. În Chronografŭ înșĕ din greșélă se numesce Radu Vodă Țepeșŭ la anulŭ 1423.

Danŭ Vodă, fratele luĭ Mircea Vodă. 1423.

Cu data acésta s'a găsitŭ unŭ chrisovŭ din partea acestuĭ Domnŭ la satulŭ Băișóra din Loviștea în județulŭ Argeșuluĭ. Iar Letopisețulŭ din greșélă pune numaĭ unŭ Danŭ Vodă la anulŭ 1333.

Dragŭ Vodă. 1427.

După Letopisetŭ, acestŭ Domnŭ a ziditŭ biserica Tîrșoruluĭ. Totŭ acolo se dice că la anulŭ 1444 avêndŭ rĕsboiŭ Vladislavŭ regele Ungarieĭ și Iancula guvernatorulŭ Ungarieĭ ca Sultanulŭ Muratŭ; și făcênduse bătălia aice în țéră, Turciĭ aŭ învinsŭ pe Ungurĭ, iar Iancula guvernatorulŭ fugindŭ prin țéra Românéscă, Dragŭ Vodă l'a prinsŭ și, după ce l'a ținutŭ câtŭ-va timpŭ închisŭ, l'a liberatŭ. Dupĕ acésta Iancula spre resbunare, a rădicat oștire din Ungaria și a trecutŭ în țéra Românéscă la anulŭ 1445, unde bătênduse cu Dragŭ Vodă la Tîrșorŭ, în districtulŭ Prahova, l'a învinsŭ și ĭa tăĭatŭ capulŭ.

Danŭ Vodă. 1445.

Chronologia Ungurilorŭ dice că, la anulŭ acesta regele Vladislavŭ al Ungarieĭ, împreună cu Ianculŭ guvernatorulŭ, bătânduse cu Dragŭ Vodă Domnulŭ țereĭ Românescĭ și învingêndu'lŭ, aŭ pusŭ ĭarășĭ pe Danŭ Vodă. Acéstă istorie adeveresce cele dise în Letopisețŭ despre Dragŭ Vodă; dar în Chronologia cea veche nu se dice nimica despre aceștĭ Domnĭ.

Vladislavŭ Vodă. 1451.

Letopisețulŭ și Chronologia pe acestŭ Domnŭ îlŭ punŭ

la anulŭ 1427; dar este o adevĕrată eróre, fiindŭ că domnia lui se vede dintr'unŭ Chrisovŭ găsitŭ la satulŭ Băișóra plasa Loviștea din județulŭ Argeșuluĭ, și din inscripțiunea mormêntuluĭ seŭ de la Monastirea Délului care arată anulŭ morții sale la 1455.

Radu Vodă celŭ frumosŭ. 1455

Chronorologia iarășĭ cu greșélă pune pe acestŭ Domnŭ la anulŭ 1445. E cunoscutŭ însă că elŭ a domnitŭ după Vladislavŭ Vodă. Acesta a ziditŭ monastirea Tînganuluĭ. Pe timpulŭ luĭ aŭ luatŭ Turciĭ Constantinopolea de la Grecĭ.

Lăiotŭ Vodă Bassarabŭ. 1460

Acesta a închinatŭ pentru adoa óră țéra la Pórta Otomană cu tocmélă ca să dea haraciŭ câte 10000 galbenĭ pe anŭ, și să fie sub protecțiunea Turculuĭ, bucurânduse în libertate de privelegiurile și de autonomia sa, fără să pótă Turciĭ a se amesteca câtŭ de puținŭ în cele din lăuntru ale țereĭ. Iar Pórta spre onóre l'a dăruitŭ cu cucă, și cu doĕ tuĭurĭ și sangiacŭ, cu sabie și cu topuzŭ.

Vladŭ Vodă Țepelușŭ. 1477.

Acesta a fostŭ tatălŭ luĭ Radu Vodă, disŭ celŭ mare. Elŭ a începutŭ a zidi monastirea Glavacioculŭ în districtulŭ Vlașca, pe care după mórtea sa a terminat'o fiiulŭ seŭ Radu Vodă la anulŭ 1496. Acestŭ Domnŭ, avêndŭ resboiŭ cu Stefanŭ Vodă, Domnulŭ Moldoveĭ, la Rîmniculŭ Săratŭ, a muritŭ în bătălie.

Radu Vodă numitŭ celŭ mare. 1493.

După data inscripțiuneĭ Monastireĭ Glavacioculuĭ, acesta este fiulŭ luĭ Vladŭ Vodă, Elŭ a ziditŭ și monastirea Déluluĭ în județulŭ Dîmbovița la anulŭ 1500, pe loculŭ uneĭ Bi-

sericĭ vechĭ, care uniĭ dicŭ că arŭ fi fostŭ făcută de tatălŭ seŭ, iarŭ alţiĭ de Radu Vodă Ţepeşŭ ce a domnitŭ la anul 1400. În acéstă biserică este mormîntulŭ luĭ Vladislaŭ Vodă pe care se vede înscripţiunea cu anulŭ 1455; acésta dovedesce că biserica Déluluĭ era maĭ nainte zidită de Ţepeşŭ; fiindŭ că mormêntulŭ luĭ Vladislavŭ este cu 22 anĭ maĭ vechiŭ.

Michnéa Vodă, fiulŭ luĭ Dracea Armaşulŭ. 1501.

Despre acestŭ Domnŭ, chronologia scrie că a domnitŭ în urma luĭ Radu Vodă celŭ mare.

Radu Vodă, fiulŭ luĭ Radu celŭ mare.

În Letopiseţŭ şi în chronologiă acestŭ Domnŭ nu este numitŭ. Se vede însă că elŭ adomnitŭ saŭ după tatălŭ seŭ, saŭ după Michnea Vodă, căcĭ inscripţiunea monastireĭ *Délu*lul, ce este zidită de tatăl seŭ, dice că la 1500 Radu Vodă cel mare a făcutŭ Monastirea Déluluĭ şi că la 1512 a terminatŭ Radu Vodă fiĭulŭ luĭ Radu Vodă celŭ mare. Dar din istoria luĭ Vlăduţă Vodă, se vede că Michnea Vodă a domnitŭ în urma acestuĭ Radu Vodă, ĭar nu în urma luĭ Radu Vodă celŭ mare, fiindŭ că la 1512 s'a terminatŭ zidirea monastireĭ şi totŭ la acelŭ anŭ a domnitŭ şi Vlăduţă Vodă. Asfelŭ în acelaşŭ anŭ se vede şi mórtea luĭ Radu Vodă, şi domnia luĭ Michnea Vodă, şi începutulŭ domnieĭ luĭ Vlăduţă Vodă.

Vlăduţă Vodă. 1512.

Boeriĭ nevoindŭ să priméscă de Domnŭ pe Michnea Vodă, avêndŭ în fruntea lorŭ pe Pîrvulescĭ, aŭ rădicatŭ domnŭ pe Vlăduţă Vodă. Dar Michnea Vodă fugindŭ în Ungaria, a fostŭ ucisŭ într'o biserică catolică de unŭ ungurŭ Dimitrie Iaşcu şi de Danciulŭ fiiulŭ luĭ Ţepeluşŭ Vodă. După acésta, sculânduse Mircea Vodă Ciobanulŭ, fiiulŭ luĭ Michnea

Vodă cu óste din Ungaria, și bătênduse cu Vlăduță Vodă, a fostŭ învinsŭ și a trecutŭ peste Dunăre. Dar maĭ pe urmă sculănduse asupră-ĭ cu resboiŭ Banulŭ Craioveĭ, l'a invinsŭ și l'a ucisŭ.

Négoe Voevodŭ. 1513.

Acesta se dice că era fiŭ luĭ Bassarabŭ, și ginere al Cnézuluĭ Lazarŭ, Domnulu Bulgarilorŭ. În timpulŭ acestuĭ Domnŭ, țéra n'a avutŭ nici unŭ resboiŭ; și la 1518 elŭ a ziditŭ Monastirea Argeșuluĭ, în care, după mórte, la 1521, l'aŭ îmormêntatŭ. Totŭ elŭ aziditŭ și Mitropolia din Têrgoviștea. După mórte, elŭ a lăsatŭ moștenilorŭ pe fiulŭ seŭ Teodosiŭ, pe care vĕdêndulŭ prea tênĕrŭ l'a pusŭ sub epitropia frateluĭ seŭ Preda.

Radu Vodă de la Afumațĭ. 1521.

Acesta era ginere luĭ Négu Vodă Bassarabŭ. După mórtea socruluĭ seŭ, elŭ a rădicatŭ resboiŭ în contra luĭ Teodosie Vodă și a luĭ Preda carele cîrmuia Domnia, și batînduse cu dînșiĭ, luĭ Preda ĭ-a tăĭatŭ capulŭ, ĭar Teodosie a fugitŭ la Constantinopole, unde a și murit. Atuncea s'a sculatŭ și unŭ Mechmetŭ-bei de la Nicopole, și intrândŭ în țéră a rînduit Subașĭ în tóte satele; nu se scie însă daca acésta a făcut'o cu scirea saŭ fără scirea Porțiĭ. Boeriĭ, proclamăndŭ Domnŭ pe Radu Vodă, aŭ trimisŭ la Constantinopole pe unu Stoĭca marele Logofetŭ, carele a isbutitŭ de s'a confirmatŭ domnia. Atuncĭ Radu Vodă s'a bătutŭ cu Mechmetbei, și l'a învinsŭ în doĕ rînduri, odată la satulŭ Lubavil și adoa óră la satulŭ Clejaniĭ, tăindŭ capetele tuturorŭ Subașilorŭ de prin sate. Dar Mechmet-bei, viindŭ și de a treia óră, a învinsŭ pe Radu Vodă în bătăliă; acesta atuncĭ a trecutŭ în Ungaria de unde luândŭ ajutor de la Ianoșŭ Craiulŭ Ungarieĭ și viindŭ în țéră, a învinsŭ pe Mechmet-bei si l'a scosŭ afară din țéră. După acésta temênduse ca sĕ nu fiă consideratŭ cu haĭnŭ de Pórtă, s'a dusŭ însușĭ la Constanti-

nopole ca să se îndreptăţéscă. Împărăţia însĕ l'a mazilitŭ şi l'a închisŭ.

Vladislavŭ Voevodŭ. 1522.

Acesta s'a numitŭ Domnŭ de către Poartă. Dar Barbu Banulŭ Craiovei şi cei lalţi boeri din ţeră, ca se nu pérḑă privelegiulŭ ce avea de a 'şi alege însuşi ţéra pe Domnŭ, s'a opusŭ cu resboiŭ la venirea luĭ, şi l'aŭ şi gonitŭ din ţéră, cerêndŭ prin arzŭ [1]) către Pórtă să le dea totŭ pe Radu Vodă de la Afumaţi.

Radu de la Afumaţĭ. 1523.

Venitŭ cu a doa domnie după cererea Boerilorŭ, Radu Vodă s'a bucuratŭ de pace maĭ mulţĭ anĭ. La anulŭ 1529, elŭ a zugrăvitŭ monastirea Argeşuluĭ zidită de socrulŭ seŭ. Dar în al şéselea anŭ s'aŭ sculatŭ doĭ boerĭ, anume Négu Vorniculŭ şi Drăganŭ Postelniculŭ dupĕ îndemnurile luĭ Vladislavŭ Vodă, şi l'aŭ lovitŭ fără de veste cu óre care óste ce adunase. Acesta nefiindŭ pregătitŭ de resboiŭ, a datŭ sĕ fugă la Banulŭ Craioveĭ; dar numiţiĭ boerĭ ajungîndulŭ pe drumŭ la Episcopia Rîmniculuĭ, l'aŭ ucisŭ atâtŭ pe elŭ câtŭ şi pe fiulŭ seŭ Vladŭ Beĭzadea, pe cari ĭaŭ îngropatŭ la Monastirea Argeşuluĭ.

Moisi Voevodŭ. 1529.

Acesta era fiulŭ luĭ Vladislavŭ Voevodŭ, şi s'a numitŭ Domnŭ de a dreptulŭ de către Pórta Otomană. Pentru ca să îmblânḑéscă pe boerĭ şi să-ĭ facă să 'lŭ priméscă, a pusŭ de a tăĭatŭ capetele luĭ Négu Vornĭcu şi luĭ Drăganŭ Postelniculŭ, cu tóte că eĭ fusesera puşĭ de tatălŭ seŭ ca să

---

1) Petiţiunea ce se adresa Porţiĭ din partea Boerilorŭ se numia arzŭ cuvintŭ împrumutatŭ şi usitatŭ chĭar de autoriĭ Grecĭ aĭ secoluluĭ trecutŭ de la Turcĭ.

(*Traducĕtorulŭ*)

omóre pe Radu Vodă. Dar ceĭ lalțĭ boerĭ, pentru ca sĕ nu șĭ pérdă privilegiurile, s'aŭ dusŭ cu petițiune la Pórtă și aŭ cerutŭ Domnŭ pe Vladŭ Voevodŭ.

Vladŭ Voevod. 1530.

Pórta, dupĕ cererea Boerilorŭ, a rânduitŭ Domnŭ pe Vladŭ Voevodŭ. Atunce Moise Vodă fugíndŭ în Ungaria și căpătândŭ ajutoriŭ de acolo, a venitŭ cu resboiŭ se 'șĭ recapete domnia; dar Vladŭ Vodă l'a învinsŭ și l'a ucisŭ. În al treilea anŭ al domnieĭ sale, Vladŭ Vodă s'a înecatŭ în apa Dîmbovițeĭ la Satulŭ Popescii; ĭar Boeriĭ aŭ proclamatŭ Domnŭ pe Vintilă Vodă de la Slatina.

Vintilă Vodă de la Slatina. 1533.

Acesta, dupĕ ce s'a întăritŭ în Domniă, s'a arătatŭ fórte cumplitŭ și a ucisŭ mulțĭ boerĭ. Dar acestia, revoltațĭ de reutățile luĭ, l'aŭ prinsŭ într'o ḑi, pe cândŭ se afla la vĕnĕtóre pe apa Jiiuluĭ, și ĭaŭ tăiatŭ capulŭ. Acesta a ziditŭ monastirea ce se chiamă Vintilă Vodă în districtulŭ Buzeuluĭ.

Radu Vodă Paisie. 1536.

Acesta era călugĕrŭ, egumenŭ la monastirea Argeșuluĭ, și Boeriĭ l'aŭ alesŭ Domnŭ în privirea înțelepciuneĭ sale. În Chronografŭ se ḑice că acesta a ziditŭ monastirea Mislea; dar cercetândŭ chrisóvele se vede că acéstă monastire s'a zidit de Petru Vodă [1]) și de fiiul sĕŭ Marcu. În timpulŭ domnieĭ acestuĭa, aflânduse o sémă de boerĭ fugarĭ în Ungaria de pe timpulŭ luĭ Moise Vodă, aŭ rădicatŭ Domnŭ

1) De asupra ușeĭ bessericeĭ acesteĭ monastirĭ essistă și până astă-ḑĭ o inscripțiune veche slavonă care arată că este zidită de Petru Vodă și de fiiulŭ sĕŭ Marcu la anulŭ 1537.

(*Traducĕtorulŭ.*)

pe unŭ Laiotă Vodă, şi viindŭ cu oştī asupra luī Radu Vodă, acesta s'a trasŭ peste Dunăre la Nicopole; şi a statŭ Laiotŭ Vodă doĕ lunī la domniă. În acestŭ intervalŭ pregătindu-se de resboiŭ Radu Vodă, a venitŭ în ţéră şi bătêndu-se cu Laiotŭ Vodă la Fontâna Ţiganuluī în judeţulŭ Ialomiţiī, l'a învinsŭ şi l'a ucisŭ. Dupĕ acésta demisionândŭ Radu Vodă, s'a dusŭ la Constantinopole, şi de acolo la Egipetŭ, unde a şi muritŭ.

Petru Vodă. 1532.

Pe acestŭ Domnŭ nicī Chronografulŭ nicī Chronologia nu 'lŭ citéză în numĕrulŭ Domnilorŭ. Se constată însĕ că a statŭ Domnŭ dupĕ edificiulŭ făcutŭ de elŭ, adecă Monastirea Mislea, a căreīa pisanie scrie că a făcut'o elŭ la anulŭ 1537 împreună cu fiiulŭ seŭ Marcu. Asemine şi pisania Mitropolieī din Tîrgoviştea ḑice că, remâind neterminată de Négu Vodă, a terminat'o Petru Vodă şi fiiulŭ seŭ Marcu la anulŭ 1533.

Radu Vodă fiulŭ lui Radu Vodă. 1544.

Nicī pe acestŭ Domnŭ nu 'lŭ citéză chronografulŭ şi chronologia. Dar aceasta se constată dintr'unŭ chrisovŭ al Episcopieī Buzeuluī, prin care decide ca districtulŭ Brăileī sĕ fiă de eparchia Buzeuluī, numindŭ şi chiar numele boerilorŭ de pe timpulŭ acela, între cari este şi Vorniculŭ Códă. Din acelaşī chrisovŭ se vede că Brăila pe atuncea era sub stăpânirea Domnilorŭ ţereī; dar din istoria ţereī Românescī īarĕşī se scie că totŭ sub timpulŭ Domnieī acestuīa aŭ luatŭ Turciī Brăila, Gīurgīulŭ şi Turnulŭ, fiindŭ că totŭ Vornicul Códă, celŭ numitŭ maī susŭ, a despărţitŭ şi a delimitatŭ aceste cetăţī cândŭ s'aŭ predatŭ Turcilorŭ. Istoria maī ḑice că acesta ar fi fostŭ şi unulŭ din trădătoriī ce aŭ conlucratŭ la răpirea lor.

Mircea Vodă Ciobanulŭ. 1546.

Acesta era fiiulŭ luĭ Michnea Vodă Dracea. Elŭ a tăĭatŭ capulŭ Vorniculuĭ Códă, dupĕ ce a delimitatŭ hotarele Brăileĭ, Giurgiuluĭ şi Turnuluĭ, împreună cu marele Banŭ de pe atunce, dupĕ care şi până astă-ḑĭ a remasŭ de se ḑice hotarulŭ până la drumulŭ Banuluĭ. Acesta a ziditŭ şi beserica Domnéscă a Curţiĭ din Bucurescĭ.

Radu Vodă Iliaşŭ 1553.

Acesta a luatŭ cu resboiŭ domnia de la Mircea Vodă, carele a fugitŭ la Gĭurgĭu.

Mircea Vodă. 1553.

Acesta saŭ că a venitŭ de a doa óră cu domnia, saŭ că este unŭ altreilea Mircea, care a luatŭ Domnia. Istoria ḑice că aŭ statŭ treĭ domnĭ cu numele de Mircea: Mircea Vodă bĕtrânulŭ, Mircea Vodă Ciobanulŭ, şi Mircea Vodă celŭ tĕnĕrŭ. De aceea, atâtŭ în beserica domnéscă din Bucurescĭ, câtŭ şi în alte monastirĭ, acestia se vĕdŭ zugrăviţĭ câteşĭ treĭ. Chronografulŭ însĕ nu spune care Mircea a statŭ dupĕ Radu Vodă Iliaşŭ: Cĭobanulŭ cu a doa domnia, saŭ Mircea celŭ tênĕrŭ?

Pătrascu Vodă celŭ bunŭ. 1554.

Acesta a fostŭ tatălŭ luĭ Michaĭ Vodă celŭ vitézŭ şi al luĭ Petru Vodă Cercelŭ. Elŭ dupĕ Mircea Vodă a domnitŭ în deplină pace şi a muritŭ pe tronŭ.

Iareşi Mircea Vodă. 1558.

Dupĕ ce s'a făcutŭ Domnŭ, Mircea Vodă s'a împăcatŭ cu toţĭ boeriĭ fugarĭ. Dupĕ ce însĕ s'aŭ adunatŭ, Mircea ĭareşĭ a începutŭ se supere pe câţĭ-va, pentru care ĭarăşĭ

boeriĭ aŭ începutŭ a fugi. Elŭ murindŭ în tronŭ, a lăsatŭ moştenitorŭ în locu-ĭ pe soţia sa Dómna Chĭajna împreună cu fiiulŭ sĕŭ Petru Vodă. Boeriĭ n'aŭ vrutŭ sĕ-lŭ recunóscă şi s'aŭ sculatŭ cu resboiŭ în contra lorŭ, dar luptându-se la satulŭ Şerbătescii, aŭ remasŭ învinşĭ.

Petru Vodă. 1560.

Acesta a domnitŭ cu mumăsa Domna Chiajna, până s'a făcutŭ Domnŭ în Moldova.

Alessandru Vodă. 1568.

Acesta a fostŭ totŭ fiŭ al luĭ Mircea Vodă şi frate luĭ Petru Vodă. Dupĕ ce s'a făcutŭ Domnŭ, aŭ venitŭ toţĭ boeriĭ fugarĭ la dênsulŭ. Elŭ a ziditŭ Monastirea Radu Vodă din Bucurescĭ la 1575, şi a pusŭ o cruce de pétră la délulŭ Piteştilorŭ. Cândŭ a plecatŭ fratele sĕŭ Petru Vodă ca sĕ mérgă cu domnia la Moldova, elŭ l'a acompaniatŭ până la Focşanĭ. Boeriĭ Moldovenĭ nevoindŭ a primi Domnŭ pe Petru Vodă, le aŭ eşitŭ cu resboiŭ înainte şi lovinduĭ fără de veste iaŭ învinsŭ pe amîndoĭ, şi aŭ proclamatŭ Domnŭ pe unu Vintilă Vodă. Petru Vodă atunce a fugitŭ la Brăila, iar Alessandru Vodă la oraşulŭ Ialomiţa. Moldoveniĭ urmărindŭ pe Alessandru Vodă, s'aŭ maĭ bătutŭ cu elŭ, dar aŭ remasŭ învinşĭ, cădêndŭ mortŭ şi Vintilă Vodă celŭ proclamatŭ de dênşiĭ.

Michnea Vodă Turcitulŭ. 1577.

Fiĭŭ luĭ Alessandru Vodă şi nepotŭ luĭ Mircea Vodă. Elŭ a ziditŭ Monastirea Tutana. Mai târdiŭ resculându-se boeriĭ în contra luĭ, împreună cu Banulŭ Craĭoveĭ, Pórta, pentru ca sĕ potoléscă scandalulŭ, l'aŭ mazilitŭ.

Petru Vodă Cercelŭ. 1583.

Fiiŭ luĭ Pătraşcu Vodă celŭ bunŭ şi frate luĭ Michaiŭ

Vodă Vitézulŭ, acesta s'a numitŭ de Pórtă, dupĕ cererea boerilorŭ. Elŭ a ziditŭ besserica domnéscă din Tîrgoviştea. Dar Michnea Vodă Turcitulŭ, prin mijlocirea Porţiĭ l'a mazilitŭ.

Iareşi Michnea Vodă Turcitulŭ. 1585.

Cumŭ aŭ venitŭ de adoa óră cu domnia, Michnea Vodă a scosŭ dărĭ marĭ în ţéră, a îndoitŭ dijmăritulŭ, şi a pusŭ la dare pe ostaşiĭ numiţĭ Roşiĭ. Boeriĭ ne maĭ putêdu'lŭ suferi, aŭ datŭ plângere în contra luĭ la Pórtă, şi l'aŭ mazilitŭ. Dupĕ aceste, elŭ ducênduse la Constantinopole, s'a turcitŭ de bună voĭă.

Stefanŭ Vodă Surdulŭ, carele se numesce şi Tomşa. 1591.

Dupĕ cererea boerilorŭ, acesta s'a numitŭ Domnŭ de către Pórtă. În timpulŭ acela, reutăţile Turcilorŭ de peste Dunăre s'a întinsŭ asupra ţereĭ. Boeriĭ aŭ cerutŭ Domnŭ pe Alessandru Vodă.

Alessandru Vodă 1592.

Numitŭ de către Pórtă dupĕ cererea Boerilorŭ, acesta n'a putută face nimică spre împuţinarea reutăţilorŭ ce făceaŭ Turciĭ în ţéră. Acésta vĕḑêndŭ Boeriĭ, şi consultându-se între dênşiĭ, aŭ cerutŭ Domnŭ pe Michaĭ Vodă Vitézulŭ.

Michai Vodă Vitézulŭ. 1593

Acesta a fostŭ fiiulŭ luĭ Pătraşcu Vodă celŭ bunŭ şi frate cu Petru Vodă Cercelŭ. Elŭ la anulŭ 1598 a ziditŭ în Bucurescĭ monastirea ce se chiamă a luĭ Michaĭ Vodă. Pe cândŭ elŭ Domnia în ţéra Românéscă, în Ungaria era Batori Jigmond, în Moldova Aron Vodă, şi în Turcia Împĕratŭ Sultanulŭ Selimŭ. Turciĭ măr-

ginașĭ însărcinaseră tare ţéra Românéscă cu datoriĭ și cu alte supărărĭ, în câtŭ se gătĭa sĕ facă și megeturĭ. Michaĭ Vodă, dupĕ ce a datŭ maĭ multe petiţiunĭ la Pórtă ca sĕ se dea unŭ nizamŭ pentru aceste, în cele din urmă vĕḑêndŭ că nu póte isbuti la nimica, s'a consultatŭ cu boeriĭ ce sĕ facă. Dupĕ consiliulŭ ce s'a ţinutŭ, a cerutŭ ajutoriŭ de la Domniĭ veciniĭ. Craiulŭ Ungarieĭ ĭa trimisŭ pe Urbanŭ Michaiŭ cu oștirĭ, ĭar Domnulŭ Moldoveĭ chĭar pe Hatmanulŭ cu óstea sa. Cu aceste ajutóre, Michaĭ Vodă a tăbărîtŭ asupra Turcilorŭ cu resboiŭ și ĭa scosŭ pe toţĭ din ţéră, gonindu-ĭ până la Giurgiu, însĕ fără a lua cetatea acésta. Sultanulŭ Selim auḑêndŭ de revolta luĭ, a numitŭ Domnŭ pe unŭ Bogdanŭ Vodă și l'a trămisŭ în ţéra Românéscă împreună cu Mustafa-pașa cu óste, dândŭ ordine și Hanuluĭ ca sĕ trécă cu Tatariĭ. Acestia toţĭ preunându-se, aŭ trecutŭ Dunărea pe la Rusciucŭ și aŭ făcutŭ tabără la Șerbătescĭ în judeţul Vlașca; ĭar Hanul a trimis înainte ca antegardă óstea ce o comanda unŭ nepotŭ al sĕŭ. Luândŭ scire Michai Vodă despre acésta, a trimisŭ maĭ ântâĭu pe boeriĭ Buzescĭ și Calonfirescĭ cu oștile lorŭ, care bătându-se cu antegarda aŭ învins'o, omorîndŭ în resboiŭ pe însușĭ nepotul Hanuluĭ. Dupĕ acésta trimiţêndŭ cu alte oscĭ pe Banulŭ Manta la Serbătescĭ, s'aŭ lobitŭ cu Pașa și cu Hanulŭ, și învingêndu-ĭ iaŭ trecutŭ peste Dunăre. Apoĭ trecêndŭ și Michaĭ Vodă peste Dunăre, a luatŭ Rusciuculŭ cu resboiŭ și l'a arsŭ, gonind pe Pașa și pe Bogdan Vodă de acolo; apoĭ împărţindu-șĭ oștile, a trimisŭ pe marele Banŭ Michalcea ca sĕ bată Silistra, ĭar pe marele Spatariŭ Preda se bată Hîrsova. Acestia lovindŭ numitele cetăţĭ, aŭ învinsŭ pe Turcĭ și aŭ arsŭ serhaturile lorŭ, dupĕ care viindŭ și la Brăila aŭ luat'o și pe acésta. Atunce făcêndu-se împĕratŭ Sultanulŭ Mechmetŭ, a trimisŭ pe Sinan-pașa Seraschierulŭ, împreună cu maĭ mulţĭ Pașĭ și cu multă óste, cariĭ trecêndŭ Dunărea, s'aŭ bătutŭ cu Michaĭ Vodă la Satulŭ Călugăreniĭ în districtulŭ Vlașca; și făcêndu-se bătălie mare Michaĭ Vodă a tăĭatŭ cu însușĭ mâna sa pe Chehremanpașa, și a învinsŭ pe turcĭ. Dupĕ aceea Michaĭ Vodă vĕḑêndŭ că are puţină óste, s'a trasŭ în ju-

deţulŭ Prahova. Iar Sinan Paşa întorcêndu-se, a pusŭ stăpânire pe Bucurescĭ şi pe Tîrgoviştea. Aeestea auḑind Batori Jigmondŭ craiulŭ Ungarieĭ şi Aron Vodă Domnulŭ Moldoveĭ, aŭ venitŭ eĭ înșușĭ cu oştile lorŭ în ajutoriŭ luĭ Michaĭ vodă, şi luptânda-se cu Turciĭ, ĭaŭ învinsŭ şi ĭaŭ gonitŭ atâtŭ din Bucurescĭ, cât şi din Tîrgoviştea şi din tótă ţéra Românéscă. În resboĭulŭ acela, Sinan Paşa avea gebhaneaoa (depositulŭ de prafŭ de puşcă) la monastirea luĭ Alessandru Vodă, care acuma se ḑice Radu Vodă; vĕḑêndu-se învinsŭ, elŭ puse de deteră focŭ prafuluĭ, şi risipi tótă monastirea. Dupĕ învingerea acésta, s'a întorsŭ craiulŭ Ungarieĭ şi Domnulŭ Moldoveĭ în ţerile lorŭ, cu multe darurĭ de la Michaĭ Vodă. Dupĕ acésta Mihaĭ Vodă a trimisŭ ostile sale la cetatea Babadai, şi bătênduo a luat'o. Cu alte oştĭ a trimisŭ pe marelele Aga Farcaşŭ ca se bată Vidinulŭ?

Iar Michaĭ Vodă în persónă s'a dusŭ la Turnulŭ, şi bătîndu-se a luatŭ cetatea, apoĭ trecândŭ Dunărea a bătutŭ Nicopolea, şi a jefuit tóte serhaturile Turcilorŭ de peste Dunăre pînă la Vidinŭ. Pe timpulŭ acela s'a făcutŭ Domnŭ la Moldova Ieremia Vodă şi Craiŭ în Ungaria Batori Andreiaşŭ. Acestia înţelegêndu-se între dînşiĭ, s'aŭ hotărîtŭ sĕ vie asupra luĭ Mihaĭ Vodă ca sĕ 'lŭ supue. Michaĭ Vodă, aflândŭ de acésta, a rînduitŭ pe marele Banŭ, Udrea şi pe Radu Buzescu cu ostile de la Craiova. şi pe de altă parte cu ostile din Bucurescĭ a trecutŭ el însuşĭ în Ungaria, şi ducèndu-se la Sibiĭŭ s'a bătutŭ cu Craiulŭ, 'lŭ a învinsŭ şi s'a proclamatŭ Domnŭ al Ungarieĭ, aşeḑêndŭ scaunulŭ Domnieĭ la Belgradŭ Elŭ în ţéra Românéscă lăsase Domnŭ în locuĭ pe fiulŭ sĕŭ Nicolai Vodă; acesta bătêndu-se cu Ieremia Vodă Domnulŭ Moldoveĭ, 'lŭ a învins şi pe acesta, şi a numitŭ Caĭmacamŭ la Domnia Moldoveĭ pe hatmanulŭ Udrea şi pe Vistierul Androni. Iar Împĕratul Austrieĭ Rodolfŭ a trimisŭ la Michaĭ Vodă solĭ cerînd ca să dea Ungaria se ĭ fie supusă luĭ. Atunce Michaĭ Vodă a rugatŭ pe Împĕratul ca se ĭ lasse Ardélulŭ, promiţênduĭ a ĭ fi supusŭ, cu condiţiunea de aĭ da agiutorŭ de Nemţĭ ca se urmeḑe răsboiulŭ în contra Turcilorŭ. Acéstă propunere primind'o Impĕratulŭ, a şi rînduitŭ ca sed ea

luĭ Michaĭ Vodă agiutorŭ de oștĭ subt comanda luĭ Gheorge Basta. În intervalulŭ acesta revoltânduse Unguriĭ in contra luĭ Michaĭ Vodă, s'a bătut cu eĭ și ĭa învinsŭ; dar tot odată a cerut agiutorŭ de la Gheorge Basta ca se mérgă se bată cetatea Făgărașuluĭ, pentru ca se scótă pe Dómna sa pe care Ungurii o închissesse acolo. Dupe cererea acésta, s'a și rânduitŭ un general némțŭ ca se ĭ mérgă în agiutorŭ. Acestŭ general ducênduse în cortul luĭ Michaĭ Vodă, și prefăcênduse că voesce aĭ vorbi în secretŭ despre resboiŭ, de o dată scóte fără de veste sabia, ucide pe Michaĭ vodă, tăinduĭ și capul. Corpulŭ seŭ s'aŭ înmormîntatŭ acolo, iar capul luândulŭ boeri și aducêndulŭ la Tîrgoviștea, 'l aŭ îngropatŭ la Mŏnăstirea Déluluĭ.

Simeonŭ Vodă

Acesta aflânduse Domnŭ în Moldova și audindŭ de mórtea luĭ Michaĭ Vodă, a venitŭ cu Leșĭ și cu Moldovenĭ, și a jefuitŭ tóte Monastirile și satele din țara Românéscă. Dar ceĭ treĭ frațĭ boerĭ Buzescĭ, vĕdêndŭ atita stricăciune a țĕreĭ, s'aŭ sculatŭ cu ostĭ din Craiova; și luptânduse cu Simeonŭ Vodă, 'l aŭ învinsŭ și 'l aŭ gonitŭ din téra Românéscă, proclamândŭ Domnŭ pe Șerban Vodă Bassarabŭ.

Șerbanŭ Vodă Bassarabŭ. 1601.

Acesta a fostŭ ginere luĭ Michaĭ Vodă Vitézulŭ. Elŭ a ziditŭ doĕ Monastirĭ în téra Românéscă: Cotmana și Combirulŭ. În contra luĭ a rădicatŭ resboiŭ Sechelmŭ regele Ardéluluĭ, și făcênduse bătălie în téra Românéscă, Ungurii aŭ fostŭ învinșĭ și chiarŭ regele ucisŭ [1]. După acésta a rădicatŭ resboiŭ Simeonŭ Vodă Domnulŭ Moldoveĭ și viindŭ în téra Românéscă cu Hanulŭ Tătarilorŭ, s'aŭ bătutŭ și iarășĭ a învinsŭ Șerbanŭ Vodă atâtŭ pe Moldovenĭ cât și pe Tătarĭ.

1) Autorulŭ confundă cuvêntulŭ de *rege* cu acela de *príncipe* precumŭ confundă Transilvania saŭ Ardélulŭ cu Ungaria.

Traducătorului,

Pe urmă ĭarășĭ s'a sculatŭ cu resboiŭ Batori Gaborŭ regele Ardéluluĭ, și a intratŭ fără de veste în țéra Românéscă. Șerbanŭ Vodă nefiindŭ pregătittŭ pentru resboiŭ, a fugitŭ în Moldova, ĭarŭ regele Ardéluluĭ cu Ungurii seĭ a făcutŭ multe jafurĭ în țără. Boerii atuncea dândŭ de scire Porțiĭ, aŭ cerutŭ Domnŭ pe Radu Vodă.

Radu Vodă. 1609.

Acesta era fiulŭ luĭ Michnea Vodă turcitulŭ. Cumŭ a căpătatŭ Domnia, elŭ a intratŭ în țără și cu resboiŭ a gonitŭ pe Batori Gaborŭ regele Ungarieĭ. Acésta aflândŭ Șerbanŭ Vodă de unde se aflafugarŭ, s'a sculatŭ și elŭ cu oștĭ și a bătufŭ pe Batori Gaborŭ' și luatŭ pe Dómna sa și tóta casa sa care se răpise de Ungurĭ; după acéstă a trecutŭ ca se se așeze cu locuința în țéra Nemțéscă, unde a și muritŭ. Acestŭ Radu Vodă la anulŭ 1614 a recląditŭ. Monastirea care pórtă numele sĕŭ și care maĭ nainte fusese zidită de strămoșulŭ seŭ Alessandru Vodă la 1568, iar maĭ apoĭ, după cumŭ scrie Pisania monastireĭ, după 27 anĭ, în ḑilelle luĭ Michaĭ Vodă Vitézuiŭ, săltase în aerŭ prin aprinderea ĭerbeĭ de pușcă ce fusese depusă de Sinanŭ Pașa.

Alessandru Vodă IV. 1614.

Radu Vodă dimisionândŭ de la Domniă, a mijlocitŭ de s'a făcutŭ fiiulŭ seŭ Alecsandru Vodă. Nu tărḑiŭ însă rădicândŭ asupră luĭ resboiŭ Ungurii cu Lupulŭ Paharniculŭ, l'aŭ gonitŭ din țéra Românéscă.

Gavrilŭ Vodă Movilă. 1618.

Acesta a venitŭ cu Domnia de la Moldova, Dar boeri nemulțuminduse, aŭ cerutŭ de la Pórtă ĭarășĭ pe Radu Vodă Michnea, tatălŭ luĭ Alecsandru Vodă.

Iarăşi Radu Vodă Michnea. 1619.

Cu a doa domnie abia împlinindŭ patru anĭ, Radu Vodă a trecutŭ la domnia Moldoveĭ, ïar în locu-ĭ a venitŭ ïarăşĭ fiulŭ seŭ Alecsandru Vodă.

Alessandru Vodă. 1629. [1]).

Acesta a terminatŭ Monastirea luĭ Radu Vodă din Bucurescĭ, care se reclădise de tatălŭ seŭ la anulŭ 1625. În acéstă monastire, elŭ a îngropatŭ şi corpulŭ tatăluĭ seŭ carele a muritŭ fiindŭ Domnŭ în Moldova.

Alessandru Vodă Iliaşcu. 1628.

Dupĕ doĭ anĭ de domniă, Alessandru Vodă a muritŭ fiindŭ Domnŭ.

Leon Vodă. 1630.

Acesta a fostŭ fiiulŭ luĭ Stefanŭ Vodă Tomşa, Domnulŭ Moldoveĭ. Făcêndu-se Domnŭ, elŭ a încărcatŭ ţéra cu grele datoriĭ. Boeriĭ aŭ datŭ maĭ multe petiţiunĭ la Pórtă, dar vĕḑêndŭ cà astŭ-feliŭ nu 'lŭ potŭ scóte, maĭ mulţĭ din eĭ, avêndŭ în frunte pe Aga Mateĭ, aŭ trecutŭ în Ungaria. Acolo George Racotzi regele Transilvanieĭ ïa primitŭ cu multă dragoste; dupĕ acésta, boeriĭ căpătândŭ şi ajutoriŭ de Ungurĭ, aŭ trecutŭ în ţéră la Craiova. Dupĕ acéstă unindu-se cu oştile carĭ se chĭema Roşiĭ, aŭ plecatŭ se vie asupra luĭ Leon Vodă, dar acésta întimpinânduĭ s'a făcutŭ resboiŭ în care revoltaţiĭ vĕḑêndu-se învinşĭ s'aŭ închisŭ împreună cu Aga Mateĭ în Monastirea Tismana. Leon Vodă vĕḑêndŭ că

[1]) Data acésta saŭ este eróre tipografică saŭ anachronismŭ din partea autoruluĭ; căcĭ dacă ḑice maĭ sus că Radu Vodă Michnea cu a doa domniă a domnitŭ patru anĭ, trebuea pe fiiulŭ seŭ se-'lŭ puiă la anulŭ 1623.
(*Nota traducĕtoruluĭ.*)

de acolo nu'lŭ póte scóte și că nicĭ póte să aibă vre unŭ rĕŭ din partea luĭ, s'a întorsŭ la Bucurescĭ împreună cu oștile sale, cari aŭ jefuitŭ totŭ ce aŭ găsitŭ în cale de la Mehedințĭ până la Bucurescĭ. Boeriĭ vĕḑêndŭ și acéstă nelegiuire, ĭarĕșĭ aŭ trimisŭ plângere la Pórtă prin Abaza Pașa, ce fusese rânduitŭ pe marginea Dunăriĭ, cerĕndŭ Domnŭ pe Aga Mateĭ, ceea ce a și făcutŭ Pórta.

Mateĭ Vodă Bassaraba 1633.

Acesta era fiiŭ marelui Vornicŭ Danciŭ. Cumŭ s'a făcutŭ Domnŭ, Boeriĭ luĭ Leon Vodă aŭ fugitŭ în Moldova. Dupĕ îndemnulŭ acestora, Radu Vodă Domnulŭ Moldoveĭ aŭ venitŭ cu resboiŭ asupra luĭ Mateĭ Vodă, cu ajutoriŭ de Tatarĭ, și bătêndu-se la Plumbuita lângă Bucurescĭ, aŭ remasŭ învinșĭ atât Moldoveniĭ cât și Tatariĭ. Boeriĭ luĭ Leon Vodă, vĕḑêndŭ că ast-feliŭ nu 'șĭ aŭ îndeplinitŭ scopulŭ, s'aŭ dusŭ la Constantinopole și aŭ datŭ petițiune Sultanuluĭ în contra luĭ Mateĭ Vodă; darŭ n'aŭ isprăvitŭ nimica, căcĭ Mateĭ Vodă s'a dusŭ acolo în persónă și s'a îndreptățitŭ. Dupĕ ce s'a înturnatŭ în țéră, s'a dusŭ din porunca împĕrățieĭ în Polonia, și dupĕ ce a bătutŭ Camenița, ĭarĕșĭ s'a întorsŭ în țéra Românéscă. Dupĕ acésta s'a maĭ sculatŭ cu resboiŭ asupra sa și Vasile Vodă Domnulŭ Moldoveĭ; dar și acesta de doĕ orĭ a fostŭ învinsŭ de Mateĭ Vodă. Vĕḑêndu-se învinsŭ, Vasile Vodă a pîrîtŭ la Pórtă pe Mateĭ Vodă ca rebelŭ. Pórta spre a se încredința, a rânduitŭ pe Sinan Pașa cu cercetare. Sinan Pașa a venitŭ la Bucurescĭ și înțelegîndu-se cu Mateĭ Vodă, s'a lămuritŭ că nu este trădătorŭ și s'a întorsŭ la Constantinopole cu cercetarea. Împĕrăția, dupĕ acésta, a ordonatŭ luĭ Mateĭ Vodă ca sĕ mérgă cu oștirea sa la Acherman pentru interesele Porțiĭ. Mateĭ Vodă plecă, dar pe drumŭ aflândŭ că Vasile Vodă alŭ Moldoveĭ s'a unitŭ cu Pașa de la Isaccea ca sĕ 'lŭ pérḑă, s'a înturnatŭ la Bucurescĭ. Dupĕ acésta, pe de o parte a datŭ de scire Porțiĭ cuvintele sale de îndreptare, ĭar pe de

alta înțelegîndu-se cu Racoți regele Transilvaniei a trimisŭ oștirĭ în Moldova și, învingêndŭ pe Vasile Vodă a rădicatŭ Domnŭ pe George Stefanŭ. Vasile Vodă a trecutŭ și elŭ la Timușŭ Hatmanulŭ de Cazacĭ, și, luândŭ ajutorŭ de acolo, a trecutŭ în Moldova, a bătutŭ pe George Stefanŭ Vodă, și apoĭ a înaintatŭ cu resboiulŭ asupra luĭ Mateĭ Vodă; dar bătêndu-se cu acesta la satulŭ Finta, a rĕmasŭ învinsŭ atâtŭ elŭ cât și Hatmanulŭ de Cazacĭ. După aceste, oștile țĕreĭ Românescĭ, adecă Dorobanțiĭ, și Seimeniĭ, s'aŭ pornitŭ a face multe neorânduele în țéră, prădândŭ monastirĭ și ucidêndŭ boerĭ. Mateĭ Vodă aștepta ocasiune ca sĕ desființeze oștirile aceste, dar fiindŭ-că îmbĕtrânise tare, a muritŭ înainte de a 'șĭ pune în lucrare ideea acésta. Pe câtŭ a trăitŭ și a domnitŭ, elŭ a făcutŭ multe lucrurĭ bune în țéră: a pusŭ de a tradusŭ legile în limba românéscă, a zidit din noŭ și a reparatŭ maĭ multe monastirĭ, precumŭ monastirea Câmpulungului, care fusese din începutŭ zidită de Negru-Vodă, Monastirea Slobozieĭ, Sadova, Monastirea dintr'unŭ lemnŭ, Arnota, unde s'a și îngropatŭ, monastirea Brancoveniĭ, Negoescii, Plătărescii, Brebulŭ, Căldărușaniĭ, Episcopia din Buzeŭ, și alte monastirĭ maĭ micĭ și bisericĭ. În ḑilele luĭ s'a însuratŭ celŭ ântâiŭ Cantacuzino, Postelniculŭ Constantin, și a luatŭ pe nepóta sa, fiica luĭ Șerbanŭ Vodă Bassaraba, cu care a făcut șése feciorĭ: pe Drăghici Spătarulŭ, pe Șerbanŭ Vodă, pe Constantinŭ Stolniculŭ care a fostŭ tatălŭ luĭ Stefanŭ Vodă, pe Michaiŭ Spătarulŭ, pe Mateiŭ Aga, și pe Iordaki Spătarulŭ.

Constantinŭ Vodă Bassaraba. 1654.

Acesta a fostŭ fiiulŭ luĭ Șerbanŭ Vodă Bassaraba și frate al Dómneĭ Eleniĭ soțieĭ luĭ Constantinŭ Vodă Cantacuzino. Elŭ a fostŭ proclamatŭ de boerĭ și întăritŭ de Pórtă. Domnia sa n'a fostŭ turburată nicĭ de Turciĭ de peste Dunăre, nicĭ de Tatarĭ, nicĭ de Ungurĭ, nicĭ de Moldovenĭ. Bucurându-se de pace, elŭ o ușuratŭ țéra, rădicândŭ una din dărĭ, și a sporitŭ léfa căpitanilorŭ și a slujitorilorŭ, adecă

a ostașilorŭ: Iar pe Selmenï, fiindŭ că mulțï dintre eï eraŭ Sêrbï străinï, a voitŭ se-ï desființeze și se-'ï goněscă. Dar Dorobanțiï, ca uniï ce se încuscriseră cu Selmeniï, nu numaï că n'aŭ primitŭ desființarea, dar încă s'aŭ și revoltatŭ; și călcândŭ Vistieria, aŭ luatŭ în putere banï câțï aŭ voitŭ, și pe urmă aŭ prădatŭ monastirï, aŭ călcatŭ casele boerilor, aŭ ucisŭ maï mulțï din eï, și aŭ jefuitŭ satele din țéră. Atuncea Constantinŭ Vodă s'a trasŭ peste Dunăre și a datŭ de scire Sultanuluï Muradŭ. Sultanulŭ a rânduitŭ pe Stefanŭ Vodă Domnulŭ Moldoveï și pe Racoțï regele Transilvanieï ca sĕ dea ajutoriŭ întru stîngerea revolteï. Acestía viindŭ cu oștirile lorŭ în țéra Românéscă și întâ'nindu se la satulŭ Cïoplea, a venitŭ acolo și Constantinŭ Vodă cu oștile luï. Dupĕ aceea lovindŭ pe Dorobanțï și pe Selmenï în tóte părțile unde se aflaŭ, ïaŭ sfărâmatŭ cu totulŭ. Dar dupĕ ce s'a întorsŭ Moldoveniï și Transilvaniï la ale lorŭ, rĕmășițele de Dorobanțï și de Selmenï, avêndŭ în capŭ pe Vistierulŭ Chrisea, s'aŭ sculatŭ ïarĕșï în contra Domnuluï. Constantinŭ Vodă atunce a rânduitŭ pe marele Vornic Preda Brancovanu cu oștï, și lovinduï, ïarĕșï a ucisŭ și a prinsŭ mulțï dintre eï. Nu târḑiŭ însĕ resculându-se ïarĕșï, Pórta, pentru ca sĕ potolĕscă scandalulŭ, a mazilitŭ pe Constantinŭ Vodă, carele a trecutŭ cu tótă familia sa în Transilvania. Acestŭ Domnŭ a ziditŭ Mitropolia din Bucurescï.

Michnea Vodă III. 1658.

Se ḑice că acesta era Grecŭ de origine, și din copilăriă fugindŭ de la tatălŭ sĕŭ, Serdarulŭ Iani, s'arŭ fi dusŭ la Constantinopole, unde sub nume de fiiŭ al luï Radu Vodă s'ar fi lipitŭ de Sinan Pașa. Prin mijloculŭ acestuï Pașă, elŭ a isbutitŭ a căpăta domnia, și luândŭ cu sine mulțï Turcï și Tătarï, a intratŭ în țéra Românéscă. Turciï și Tatariï unindu-se cu Dorobanțiï și cu Selmeniï, aŭ jefuitŭ țéra și aŭ robitŭ o mulțime de ómenï. Michnea Vodă se arăta în țéră cu mare blândețĕ, darŭ în ascunsŭ avea alte planurï. Elŭ de îndată a începutŭ a pune în rânduélă óstea Doro-

banților și alte miliții. Pe timpulŭ acesta revoltându-se Racoți din Transilvania în contra Porții, Împĕratulŭ turcescŭ a ordonatŭ Hanuluĭ de Tatarĭ ca sĕ mérgă împreună cu vizirulŭ Chiupruliŭ asupra luĭ. Asemine ordinŭ primindŭ și Michnea Vodă, acesta a adunatŭ boeriĭ și le-a descoperitŭ ideea sa de a se uni cu Racoți în contra Turcilorŭ, în privire că acestia aŭ călcatŭ și aŭ jăfuitŭ țéra. Boeriĭ, îngrijițĭ de puterea Turcilorŭ, n'aŭ priimitŭ; ïar elŭ adormindu-ĭ cu cuvinte, le a ȡisŭ sĕ se ducă pe la casele lorŭ. Dupĕ acésta a chiămatŭ pe Capitanĭ și pe isbașĭ, și cu jurămêntŭ le-a descoperitŭ planulŭ seŭ; dar și acestia, de frica Turcilorŭ, n'aŭ primitŭ, și, părăsindŭ pe Domnŭ, s'aŭ dusŭ la satulŭ Toplea pe apa Teléjenuluĭ. Atunce Michnea Vodă, temêndu-se ca sĕ nu ésă vorba, s'a dusŭ la unŭ Cadirpașa, și a pîrîtŭ pe boerĭ și pe Capitanĭ, că ar voi sĕ se scóle în contra Turcilorŭ. Dupĕ acéstă pîră, Vizirulŭ a pusŭ de a ucisŭ pe Stolniculuĭ Pîrvu, pe Iordache Vistierulŭ, și pe Postelniculŭ Preda Brancovanu. Iar Stolniculŭ Constantin Cantacuzino, împreună cu ginerile seŭ Spătarulŭ Filipescu, aŭ fugitŭ pîntre munțĭ în Moldova. Michnea Vodă isbuti a 'ĭ rădica și a-ĭ aduce la Canstantinopole cu unŭ Capigibașa; dar eĭ înfățișându-se acolo cu capu-chehaïelele, se desvinovățiră. Între aceste, Michnea Vodă a intratŭ în Transilvania cu Hanul și cu Vizirulŭ. Acolo, de și fățișŭ se arăta credinciosŭ Turcilorŭ, dar în secretŭ s'a unitŭ cu Racoți. Dupĕ ce s'a întorsŭ în țéra Romănéscă, elŭ a trimisŭ oștile sale unite cu Unguriĭ în Moldova asupra luĭ Ghica Vodă. Acesta, vĕȡêndu-se învinsŭ, a fugitŭ la Tatarĭ și luândŭ de la dênșiĭ ajutoriŭ, s'a întorsŭ la Moldova, unde a bătutŭ și pe Ungurĭ și pe Românĭ. Pe cândŭ Michnea Vodă se afla în resboiŭ cu Turciĭ, Dorobanțiĭ, auȡindŭ că pe de o parte Vizirulŭ a învinsŭ pe Macoți, ïar pe de alta că Ghica Vodă cu Tătariĭ învinsese pe Unguriĭ și Româniĭ trimișĭ acolo, aŭ complotatŭ ca sĕ-'lŭ prinȡă și sĕ-'lŭ dea pe mâna Turcilorŭ. Elŭ însĕ simțindŭ de acésta, a fugitŭ în Transilvania, unde a și muritŭ.

George Gicha Vodă. 1660.

Pe acesta de la Moldova l'aŭ strămutatŭ cu domnia în ţéra Românéscă. Boeriĭ însă cereaŭ pe Constantinŭ Vodă, carele se afla emigratŭ în Transilvania din causa luĭ Michnea Vodă şi a Dorobanţilorŭ. Constantinŭ Vodă, ajutatŭ de voinţa din lăuntru a boerilorŭ, s'a rădicatŭ cu resbolu asupra luĭ George Vodă Ghica, şi învingêndulŭ, l'a silitŭ sĕ fugă peste Dunăre în Turcia. Dar George Vodă Ghica, întorcênduse cu Aslan Paşa, saŭ Sinan Paşa, saŭ Acmirza, a învinsŭ pe Constantinŭ Vodă. Cu tóte că Pórta rânduise pe George Vodă Ghica, dar Vizirulŭ de atunce Chiupruliu l'a pîrîtŭ împĕratuluĭ că ar fi hainŭ; dupĕ care a şi trimisŭ pe ginerele seŭ, pe Mustafa Paşa, cu ostire de ajunsŭ de aŭ rădicatŭ pe Ghica Vodă şi l'aŭ dusŭ la Constantinopole pănă sĕ se numéscă altŭ Domnŭ. Pe timpulŭ acela se afla la Andrianopole Postelniculŭ Constantinŭ Cantacuzino, dusŭ pentru trebuinţe de ale ţereĭ. Acolo se afla atunce şi împĕratulŭ. Audindŭ Postelniculŭ Cantacuzino despre cele petrecute în ţéră, a datŭ petiţiune la Pórtă şi a cerutŭ ca, spre a înceta turburările, se dea voĭe boerilorŭ se alégă eĭ pe Domnŭ. Împĕratulŭ a acordatŭ cererea. Dupĕ acésta Postelniculŭ Cantacuzino, tocminduse cu Beĭzade Grigori Ghica, fiulŭ luĭ George Vodă Ghica, l'aŭ cerutŭ pe elŭ Domnŭ din partea ţereĭ.

Grigori Ghica Vodă. 1661.

Chipulŭ prin care acesta a căpătatŭ domnia ţereĭ Romănescĭ, se arată maĭ sus. Dupĕ venirea luĭ în ţéră, Cantacuzino, dupĕ tocméla ce avusese, a remasŭ la Constantinopole ca se prevegheze interesele ţereĭ. Din causa turburărilorŭ de pe atunce, din causa resboĭuluĭ ce avea Pórta cu Leşiĭ, din causa bănuelelorŭ ce avea Vizirulŭ Chĭupruliulŭ asupra luĭ Gligori Ghica Vodă, Împĕratulŭ, dupe ce s'a întorsŭ de la Andrianopole, a făcutŭ unŭ consiliŭ secretŭ dupĕ

care s'a proiectatŭ ca în loculŭ Domnuluĭ sĕ se numéscă în ţéra Românéscă unŭ Paşă turcŭ. Acésta nu o spune Chronografulŭ, şi nicĭ nu o scieaŭ toţĭ; dar s'a înţelesŭ dupĕ maĭ multe împrejurărĭ, căcĭ Grigori Vodă scria mereŭ Postelniculuĭ Cantacuzino ca sĕ siléscă sĕ împedice acestŭ lucru, arătândŭ Porţiĭ ca unŭ bunŭ patriotŭ, că nicĭ ţéra nu va priimi, că s'arŭ face multe vĕrsărĭ de sânge, şi că nicĭ impĕrăţiile vecine nu ar putea îngădui. Postelniculŭ Cantacuzino, dupĕ ce a lucratŭ ca sĕ împedice acéstă nenorocire, s'a întorsŭ în ţéră, şi în locŭ de recunoscinţă, multe rele a suferitŭ de la Grigori Vodă, precumŭ din documente şi chrisóve se vede. În cele din urmă, cândŭ era sĕ plece Grigori Vodă din ordinulŭ Porţiĭ cu oştirĭ asupra Polonieĭ, Vorniculŭ Stroe Leurdénu a pîrîtŭ pe Cantacuzino cu felurite calomniĭ, în câtŭ Domnulŭ aprinsŭ de mânie, l'a închisŭ în Monastirea Snagovuluĭ; ĭar dupĕ ce s'a întorsŭ de la resboĭulŭ din Polonia, a pusŭ de l'aŭ şi ucisŭ totŭ în acea monastire. Dupĕ acésta priimindŭ ĭarăşĭ ordinŭ ca sĕ se ducă în Polonia unde se resboĭaŭ Turciĭ, Grigori Vodă, cuprinsŭ de spaĭmă, şĭ-a luatŭ Dómna din ţiéra Românéscă, şi a fugitŭ în Polonia. (1.)

Radu Vodă Stridas. 1663.

Acesta era fiiulŭ fiiulŭ luĭ Leon Vodă, numitŭ de Pórtă dupĕ cererea Boerilorŭ. Îndată ce a luatŭ domnia, elŭ a venitŭ în ţéra Românéscă, şi aducêndŭ o mulţime de Grecĭ cu dênsulŭ, a lovitŭ în tóte aşeḑemintele ţereĭ, în câtŭ s'a făcutŭ o mare revoluţiune atât în contra luĭ câtŭ şi în contra Grecilorŭ. Domnulŭ, pentru ca sĕ împace pe boerĭ, temênduse totŭ-odată ca din causa acesteĭ turburărĭ se nu'lŭ scóţă Pórta din Domniă, a gonitŭ pe toţĭ Greciĭ. Dupĕ acésta s'a trimisŭ din partea ţereĭ Spătarulŭ Drăghicĭ Canta-

1.) Eróre. Grigori Vodă aŭ fugitŭ, dar nu în Polonia, ci în Austria, şi de acolo la Veneţia, unde a şi muritŭ.

(*Notă Traducătoruluĭ.*)

cuzino la Constantinopole ca sĕ céră întărirea domnieĭ Iarăşĭ pe numele acestuĭ Domnŭ, ceea ce s'a şi făcutŭ. La Constantinopole, Spătarulŭ Drăghicĭ împăcênduse cu unulŭ din greciĭ goniţĭ, Paharniculŭ Balasaki, acesta l'a înveninatŭ şi l'a omorîtŭ. După acésta Paharniculŭ Balasaki s'a întorsŭ Iarăşĭ în ţéră, şi în unire cu Vorniculŭ Stroe Surdénu aŭ împinsŭ pe Domnŭ ca sĕ facă cele maĭ marĭ reutăţĭ boerilorŭ, ca sĕ 'şĭ resbune pe elŭ pentru alungarea Grecilorŭ. Aceste vĕdêndŭ Boeriĭ, s'aŭ dusŭ la Constantenopole şi dândŭ petiţiune Porţiĭ, aŭ cerutŭ Domnŭ pe Antonie Vodă.

Antonie Vodă. 1669.

Acesta făcênduse Domnŭ dupĕ cererea boerilorŭ, s'a arătatŭ fórte dreptŭ şi blândŭ; dar dupĕ ce a împlinitŭ ceĭ treĭ anĭ aĭ domnieĭ, s'aŭ dusŭ la Constantinopole Christea Vistierulŭ, Stoïca Paharniculŭ, Radu Stirbeĭ şi Şerbanŭ Cantacuzino, şi chibzuinduse că Domnulŭ fiindŭ prea bătrânŭ nu maĭ putea sĕ guverneze ţéra, aŭ cerutŭ la Pórtă ca sĕ'lŭ schimbe. Pórta a numitŭ Domnŭ iarăşĭ pe Grigori Vodă Ghica, carele dupĕ ce fugise se îndreptăţise.

Iarĕşĭ Grigorie Vodă Ghica. 1672.

Toţĭ boeriĭ s'aŭ întorsŭ cu Domnulŭ în ţĕra Românéscă. Dar Şerban Cantacuzino sciindŭ că fratesĕŭ Constantinŭ Cantacuzino urmărise pe Grigori Vodă pretutindenĭ prin Europa şi'lŭ trăsese în judecată pentru nedrépta ucidere a tatăluĭ sĕŭ, s'a temutŭ de vie în ţéră. Grigori Vodă, dupĕ ce a venitŭ în ţéra, s'a dusŭ, din ordinulŭ Porţiĭ, sĕ acompanieze cu ostile sale ostirile turcescĭ carĭ aveaŭ resboïu cu Ungurii. Dupĕ ce s'a întors de acolo, a pusŭ la închisóre pe muma luĭ Şerbanŭ Cantacuzino şi pe toţĭ fraţiĭ luĭ. Şerbanŭ Cantacuzino, cumŭ a aflatŭ despre acésta, a datŭ plângere la Pórtă, care a rânduitŭ unŭ capugi-başa şi a liberatŭ pe ceĭ închişĭ: familia acésta, vĕdênduse liberă, a trecutŭ Dunărea şi a mersŭ de s'a aşeḑatŭ la Creta. Pórta, deschiḑêndŭ res-

boïu cu Leşiĭ, a ordonatŭ şi luĭ Grigorie Vodă sĕ mérgă cu ostile sale. Acolo bătênduse cu Sobieski craĭulŭ ţereĭ Leşescĭ, şi vĕḑêndŭ că Turciĭ aŭ remasŭ învinşĭ, Grigori Vodă s'a înspăĭmântatŭ şi s'a lepădatŭ de domniă. Dupĕ acésta s'a dusŭ la Constantinopole, unde a şi muritŭ.

Duca Vodă. 1674.

Acesta a fostŭ cerutŭ de boerĭ şi încuviinţatŭ de Pórtă. Pe timpulŭ acela avêndŭ Turciĭ resboïŭ cu Leşiĭ, s'a dusŭ şi Duca Vodă din poruncă înpĕrătéscă împreună cu Vizirulŭ şi bătêndŭ cetatea numită Zoratona, Turciĭ aŭ fostŭ siliţĭ, ca învinşĭ, sĕ facă pace. Dupĕ acésta pe Duca Vodă l'aŭ mutatŭ la domnia Moldoveĭ, ïar în ţéra Românéscă s'a numitŭ Şerbanŭ Cantacuzino.

Serbanŭ Vodă Cantacuzino. 1679.

Acesta a fostŭ fiiulŭ Postelniculuĭ Constantinŭ Cantazino. Atunce declarânduse resboïu între Turcĭ şi între Nemţĭ, dupĕ poruncă împĕrătéscă aŭ intratŭ, împreună cu unŭ Serascherïu, şi Serbanŭ Vodă şi Duca Vodă din Moldova, de aŭ făcutŭ doĕ cetăţĭ de pămĕntŭ, dupĕ care s'aŭ întorsŭ amêndoĭ în ţerele lorŭ. Dupĕ acestea s'a sculatŭ însuşĭ Sultanulŭ Mehemetŭ şi Hanulŭ Crîm·luĭ, şi luândŭ pe Şerbanŭ Vodă, pe Duca Vodă, pe Apali Michali regele Transilvanieĭ şi pe Grafulŭ Teckeli, cu ostile lorŭ, aŭ făcutŭ urdiă (lagăr, tabără) la Beligradulŭ Sêrbescŭ. Acolo a remasŭ numaĭ împĕratulŭ cu curtea sa; ïar celelalte oştirĭ, sub comanda Viziruluĭ, aŭ trecutŭ în ţerile împĕratuluĭ Nemţescŭ şi aŭ ajunsŭ până la Viena, pe care aŭ assediat'o şi aŭ bătut'o şéseḑecĭ şi treĭ de ḑile. Dar viindŭ în ajutorŭ Sobieski regele Polonieĭ, Turciĭ aŭ remasŭ învinşĭ şi aŭ fugitŭ. Acestŭ Domnŭ a făcutŭ pentru ântêïa óră scólă Elinéscă. Elŭ a adusŭ porumbulŭ, carele până atunce nu era cunoscutŭ. Elŭ a făcutŭ şi o fabrică de postavŭ la Afumaţĭ. Elŭ a făcutŭ monastirea Cotroceniĭ lângă Bucurescĭ. Până la domnia aces-

tuîa nu se trimitea haracîulŭ la Pórtă, ci venîa la Bucurescî unŭ Capugi-bașa, căruîa i se da haracîulŭ, și apoî pleca a-companiatŭ de unŭ boîeriu pênă la Guirgiu și Rusciucŭ, unde lua adeverință de teslimŭ (de predarea tributului) de la a-mândoî cadii. Acestŭ Domnŭ avea privilegiurî de la împĕratulŭ nemțescŭ. Dupĕ mórte, elŭ a fostŭ înmormêntatŭ in monastirea Cotrocenîî făcută de dênsulŭ; îar soția sa Dómna, fiulŭ sĕŭ Beîzade George și ginerele seŭ Ioanŭ Bălăcénu cu tótă familia lorŭ s'aŭ dusŭ și s'aŭ așe̦datŭ în țéra Nemțéscă.

Constantinŭ Vodă Brancovanu. 1689.

Recomandatŭ chîar de Șerbanŭ Vodă și cu priimirea generală a boerilorŭ, Pórta a întăritŭ Domnŭ pe Constantinŭ Brancovanu. Atunce avêndŭ resboîu Turcii cu Nemțiî, Constantinŭ Vodă din poruncă impĕrătéscă a trecutŭ cu ostirile turcescî în Ungaria, și în bătăliă s'a perdutŭ Bălăcénu. Intorcênduse de acolo și deschie̦ndŭ Turciî resboîŭ cu Petru împĕratulŭ Rusieî, a plecatŭ din poruncă împĕrătéscă și Constantinŭ Vodă, și a mersŭ pănă la Urlațî, în județulŭ Mehedințiî. Impĕratulŭ Petru a trimisŭ pe unŭ generalŭ cu Spătarulŭ Toma (Cantacuzino) și bătêndŭ Brăila, a luato. Iar oștile cele marî s'aŭ lovitŭ în Moldova, la movila Răbîeî. Dupĕ acésta, făcênduse pace, s'a întorsŭ Constantinŭ Vodă de la Săcuîenî la Bucurescî. Apoî încetândŭ resbóiele și schimbările de Domnî, Constandinŭ Vodă a domnitŭ doĕ̦ecî și cincî de anî, în câtŭ s'a îndreptatŭ țéra, s'a îmbogățitŭ și Domnulŭ, și a făcutŭ o mulțime de monastirî, între cari cele maî insemnate suntŭ: Monastirea Orezulŭ din județulŭ Vîlceî și Sântulŭ George din Bucurescî. Pórta însă, rîvnindŭ bogățiile luî, îî căuta preteste ca sĕ'lŭ maziléscă. Decî aflânduse împĕratulŭ la Andrianopole, a trimisŭ ordinŭ luî Constantinŭ Vodă ca sĕ vie acolo. Acesta se duse, și cu dare de banî și cu sporirea tributuluî, s'a îmbunatŭ și s'a întorsŭ la Bucurescî. Atunce a scosŭ pentru ântêiă óră darea Văcărituluî, de se plătîa câte 30 banî de o vită. Dom-

nulŭ acesta avea ĭarĕşĭ privilegiurĭ de la împĕratulŭ Austrieĭ. Dar fiindŭ Vizirŭ pe atunce Gia Ali Paşa, aŭ găsitŭ motive ca sĕ'lŭ maziléscă, şi aducêndu'lŭ la Constantinopole, ĭa tăĭatŭ capulŭ atâtŭ luĭ câtŭ şi la patru beĭzadele fiĭ aĭ sĕĭ.

Stefanŭ Vodă Cantacuzino. 1714.

Aceta a fostŭ fiiu Stolniculuĭ Constantinŭ, şi nepotŭ luĭ Şerbanŭ Vodă Cantacuzino. Imbrohorulŭ celŭ mare, carele venise sĕ mazilescă pe Constantinŭ Vodă Brancovanu, a întrebatŭ pe boerĭ pe cine voescŭ domnŭ? acestia aŭ respunsŭ în unanimitate că voescŭ pe Stefanu Cantacuzino, carele era mare Spătarĭu. Ast-felŭ făcênduse Domnŭ, Stefanŭ Vodă prin chrisovŭ a rădicatŭ darea Văcărituluĭ, darea ce fusese pe monastirĭ, pe popĭ, şi a domnitŭ în pace neîntreruptă. Dar Gin Ali Paşa Vizirulŭ, avêndŭ patimă pe némulŭ Brancovenilorŭ şi al Cantacuzinilorŭ, găsi preteste ca sĕ destitue şi pe Ştefan Vodă. Dupĕ acésta făcêndŭ Domnŭ pe Nicolae Vodă Mavrocordatŭ ce era Domnŭ în Moldova, a adusŭ la Constantinopole pe Stefanŭ Vodă împreună cu tatălŭ sĕŭ Stolniculŭ Constantinŭ, şi a pusŭ de ĭaŭ sugrumatŭ. Iar Dómna, împreună cu doĕ beĭzadele, Radu şi Dinu, fugindŭ la Stavrodromi, a intratŭ într'o corabiă Veneţiană, şi a trecutŭ la Veneţia.

Nicolae Vodă Mavrocordatŭ. 1716.

Acesta a fostŭ celŭ ântêiŭ Domnŭ numitŭ de adreptulŭ de Pórtă, fără a consulta ţéra. Fiindŭ că fusese mutate de la Moldova la scaunulŭ ţereĭ Românescĭ, spre a se assigura maĭ bine de domniă, ascultândŭ póte şi ordinele Viziruluĭ, s'a arătatŭ fórte aspru către Boerĭ şi ĭa jefuitŭ maĭ pe toţĭ, aducênduĭ la miseria cea maĭ estremă. Persecuţiunile luĭ maĭ cu sémă aŭ fostŭ îndreptate asupra némuluĭ Brancovenilorŭ şi alŭ Cantacuzinilorŭ. Pentru ca sĕ trăéscă bine cu Turciĭ de peste Dunăre, elŭ le-a datŭ voĭa sĕ facă Chizlale pe marginele Dunăriĭ, pe pămêntulŭ ţereĭ Românescĭ

nescĭ, ca sĕ păşuneze oĭ şi alte vite. De atunce aŭ început Turciĭ sĕ derapene ţéra, uniĭ sub titlu de comercianţĭ, ïar alţiĭ sub titlu de possessorĭ de chîslale, — şi s'aŭ înculbatŭ atâtŭ de multŭ în câtŭ domniĭ posteriorĭ n'aŭ maĭ pututŭ sĕ ĭ înfrâneze; chĭar Pórta, audêndŭ de reutăţile lorŭ, voĭa sĕ-ĭ gonéscă şi nu putea. Nu târdiŭ Turciĭ pornindu-se ïarăşĭ cu resboïu în contra Nemţilorŭ, a venitŭ unŭ căpitanŭ numitŭ Pivoda cu o trupă usóră de ostire, şi prin înţelegere cu Spătarulŭ Golescu călcândŭ curtea domnéscă din Bucurescĭ fără de veste, a prinsŭ pe Nicolae Vodă cu tótă cassa sa şi l'a dusŭ la Sibiïu.

Ioanŭ Vodă Mavrocordatŭ. 1717.

Acesta a fostŭ frate cu Nicolae Vodă, şi aflânduse dragomanŭ pe lângă Pórtă, a căpătatŭ domnia. Acestŭ Domnŭ s'a arătatŭ fórte bunŭ pentru ţéră. dupĕ ce a scăpatŭ maĭ mulţĭ Românĭ din robia Tatarilorŭ, apoi fiindŭ fómete mare a adusŭ cu cheltuelele sale propriĭ grâŭ din ţerĭ străine şi a nutritŭ pe locuitorĭ. Pe timpulŭ acestuïa s'a încheeatŭ pacea de la Passarovitz între Nemţi cu Turciĭ, şi elŭ a fostŭ unulŭ din mijlocitoriĭ păciĭ din partea Turcilorŭ. Îmbolnăvinduse de mórte, elŭ a mărturisitŭ că avea plenipotinţă din partea Turcilorŭ ca sĕ dea şi ţéra Românéscă numaĭ se închee pace, fiindŭ că Nemţiĭ fuseseră învingătorĭ; dar că numaĭ elŭ, prin propria sa iscusinţă, a reuşitŭ a-ĭ împăca dândule numaĭ cele cincĭ judeţe ale Craïoveĭ. Murindŭ, elŭ a chĭămatŭ pe toţĭ boeriĭ şi pe mitropolitulŭ, şi dupe ce le-a cerutŭ ertăciune, le-a spusŭ că cine este în duşmăniă cu frate-seŭ sĕ se grăbéscă şi sĕ fugă, căcĭ ïareşĭ elŭ vine cu domnia. Dupĕ ce a espiratŭ, elŭ a fostŭ îmormêntatŭ în Mitropolia din Bucurescĭ.

Iareşĭ Nicolae Vodă Mavrocordatŭ. 1719.

Dupĕ ce s'a făcutŭ pacea de la Passarovitz, Nicolae Vodă a fostŭ liberatŭ de Nemţĭ, şi mergêndŭ la Constanti-

nopole, după mórtea fratelui sĕŭ a căpătatŭ ïareşĭ domnia. De astă dată elŭ s'a arătatŭ, generosŭ cătră boerĭ şi dreptŭ cătră ţéră în tóte apucăturele luĭ. C‹ tóte aceste, elŭ a adăogatŭ dărĭ nuoĕ, precumŭ Pogonăritulŭ şi Pecetluitulŭ; a reîntrodusŭ Văcăritulŭ, şi dările asupra Monastirilorŭ şi a Preoţilorŭ, pe cari le desfiinţase Stefanŭ Vodă. Elŭ a făcutŭ şi o monastire aprópe de Bucuresci, ce se chĭamă Văcărescii; şi după doispreḑece anĭ de domnia murindŭ, s'a îngropatŭ acolo.

Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ. 1731.

După mórtea luĭ Nicolae Vodă, fiulŭ sĕŭ Constantinŭ se tocmi cu boeriĭ, şi acestia făcură arzŭ cătră Pórtă cerêndulŭ de Domnŭ. Pórta ĭĭ dete domnia, trimiţêndu-ĭ tuïurĭ şi sangeacŭ; dar după patru lunĭ l'aŭ revocatŭ.

Michaĭ Vodă Racoviţă. 1731.

Acesta se numĭa şi Gehan. Elŭ a cĕpătatŭ domnia prin dare de banĭ, şi astŭ-felŭ a isbutitŭ de a mazilitŭ Pórta pe Constatinŭ Vodă. De atunce aŭ începutŭ cu chipulŭ acesta şi domniile sĕ se schimbe maĭ desŭ.

Iareşĭ Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ. 1732.

Totŭ cu dare de banĭ a isbutitŭ a mazili pe Michaĭ Vodă şi a căpăta pentru adoa óră domnia. Elŭ a făcutŭ monastirea Săntuluĭ Spiridon în Bucuresci.

Grigori Vodă Ghica. 1733.

Acesta aflănduse domnŭ la Moldova. prin dare de banĭ a căpătatŭ domnia ţereĭ Românescĭ şi a venitŭ la Bucuresci. Elŭ a făcutŭ Carvasara, şi a urcatŭ vămile, cari până atunce aveaŭ unŭ venitŭ neînsemnatŭ. Pentru acésta elŭ a reformatŭ şi chrisóvele monastirilorŭ după cari luaŭ mile de la vămĭ-

Iareşĭ Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ 1735.

În cursulŭ acesteĭ a treĭa domniĭ, s'aŭ sculatŭ Nemţiĭ cu resbolu în contra Turcilorŭ, şi a venitŭ în ţéra Românéscă unŭ generalŭ cu oştĭ nemţescĭ până la Tîrgovistea. Constantinŭ Vodă a fugitŭ peste Dunăre în Turcia, ĭar boeriĭ aŭ remasŭ nemişcaţĭ în ţéră. Dupĕ acésta întorcênduse Constantinŭ Vodă cu Turciĭ, Nemţiĭ s'aŭ trasŭ la munte. Turciĭ ĭaŭ lovitŭ şi ĭaŭ învinsŭ atâtŭ la Pitescĭ câtŭ şi la Perişanĭ în judeţulŭ Dâmboviţeĭ. Atunce aŭ luatŭ Turciĭ îndĕreptŭ Craĭova de la Nemţĭ. Pe boeriĭ cari de frica resboĭuluĭ se trăseseră în munţĭ, ĭaŭ luatŭ Nemţiĭ cu sine în Transilvania; ĭar aceĭ ce fuseseră în parţile de josŭ, aŭ statŭ pe lângă Domnŭ. Dupĕ ce s'a făcutŭ pace, Constantinŭ Vodă a făcutŭ cerere la Pórtă şi a căpătatŭ *itlac-firman* ca sĕ vie şi boeriĭ din Transilvania. Acestia căpătândŭ scirea prin Principele Sacovitz (comandantele Transilvanieĭ), aŭ eşitŭ cu toţiĭ din Ardélŭ şi s'aŭ întorsŭ în ţéră. Atunce Constantin Vodă, sporindŭ tributulŭ cu 100,000 leĭ şi maĭ făcêndŭ órecari alte cheltuele cu ómeniĭ influinţĭ de la Pórtă, a luatŭ sub stăpânirea domnieĭ Banatulŭ Craĭoveĭ, şi a făcutŭ Banŭ pe Mateĭ Cantacuzino. Dupĕ aceste, aşedênduse lucrurile, s'a consultatŭ Domnulŭ cu Boeriĭ şi prin înţelegere comună a făcutŭ reformă în tóte: de la monastiri a rădicatŭ dările şi datoriile ce le luaŭ cu chrisóve; a făcutŭ o adunare de epitropĭ aĭ monastirilorŭ; a suprimatŭ veniturile din afară ce le aveaŭ boeriĭ, rânduindule lefe proporţionale cu funcţiunile; a pusŭ în rânduélă clasele boerilorŭ, numindŭ *Veliţĭ* pe toţĭ aceĭ ce aveaŭ funcţiune şi rangŭ, ĭarŭ pe ceĭ ce se trăgeaŭ din boerĭ şi nu aveaŭ funcţiune numinduĭ *Neamurĭ*, toţĭ liberĭ de orĭ ce dare, ĭarŭ pe ceĭ de clasa a doa numindu-ĭ *Mazilĭ* şi scutinduĭ de Vinăricĭu şi de Dijmăritŭ; a regulatŭ tóte rufeturile; a rădicatŭ din ţéră tóte dările cele vechĭ, precumŭ: văcăritulŭ, sferturile ce se numiaŭ birŭ, haraciulŭ ce se numĭa séma mare şi séma mică, poclonulŭ stéguluĭ, peceţile, pogonaritulŭ, şi în scurtŭ tóte dările atâtŭ

domnescĭ câtŭ şi boerescĭ, rânduindŭ numaĭ patru sferturĭ pe anŭ de câte doĭ leĭ şi jumătate unuluĭ; mucatalele (?) le-a sporitŭ; vinariciulŭ, dijmăritulŭ, şi vămile, le-a lăsatŭ totŭ precumŭ se regulaseră sub Grigori Vodă Până atunce eraŭ sate întregĭ de sclavĭ boerescĭ, cari la dărĭ nu plăteaŭ totŭ una cu ceĭ liberĭ; pe acestia ĭa liberatŭ, şi spre măngâerea boerilorŭ le-a rânduitŭ scutelnicĭ; a deschisŭ scóle elinescĭ, italienescĭ, turcescĭ şi românescĭ; a făcutŭ rânduele pentru clădirĭ. Dupĕ aceste reforme, ţéra mergea spre sporire, ceea ce audêndŭ Domniĭ maziliţĭ, aŭ sporitŭ darea cătră ómeniĭ influinţĭ aĭ Porţiĭ. Darŭ Constandinŭ Vodă, nevoindŭ a da suma ce i se cerea dupĕ concurinţă, a fostŭ mazilitŭ.

Iareşĭ Michaĭ Vodă Racoviţă. 1741.

Acesta aflânduse datoriu la miri(?) şi la alţĭ ómenĭ influinţĭ de pe lângă Pórtă, şi aflândŭ de la Spătarulŭ Manolaki agentulŭ sĕŭ despre veniturile ţereĭ, a sporitŭ darea şi a promisŭ şi plata datoriilorŭ, şi astfelŭ a căpătatŭ domnia. Dar dupĕ ce a venitŭ în ţéră, vĕdêndŭ că cu cele patru sferturĭ, adecă cu decce leĭ ce da pe anŭ fiă-care, nu o putea scóte la capetŭ, a maĭ adăogitŭ sferturile şi a maĭ scosŭ unŭ văcăritŭ. Greutatea acestorŭ dărĭ neputând'o suferi locuitoriĭ, aŭ trecutŭ numaĭ de peste Oltŭ cincĭ-spre-decce miĭ familiĭ peste Dunăre, si alţiĭ maĭ mulţĭ de prin alte judeţe. Atunce Boeriĭ s'aŭ dusŭ la Pórtă de s'aŭ plânsŭ, şi Pórta îndată l'a mazilitŭ; dar fiindŭ că luase domnia pe treĭ anĭ şi maĭ avea treĭ lunĭ ca sĕ împlinéscă acestŭ termenŭ, prin mijlocirea ómenilorŭ influinţĭ ce eraŭ interesaţĭ de posiţiunea luĭ, i s'a toleratŭ a domni până la împlinirea celorŭ treĭ anĭ. De atunce s'a admisŭ rânduirea Domnilorŭ pe câte treĭ anĭ, şi mucarelulŭ (firmanŭ pentru înoirea domnieĭ) pe fiă-care anŭ, adusŭ de unŭ Turcŭ mare. De la domnia acésta a cădutŭ şi puterea Domnilorŭ, căcĭ nu se făcea dupĕ altă consideraţiune de câtŭ prin dare de banĭ, şi prin mijlocirea capichehaĭalelorŭ, în mâna cărora era tótă puterea.

Iareşĭ Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ. 1744.

Venitŭ de a patra óră la domniă prin puterea şi mijlocirea capichehaïalelorŭ, Constantin Vodă s'a silitŭ se urmeze dupĕ Reforma ce o făcuse în a treïa domnia. Dar cu tóte că liberase pe sclaviĭ boerilorŭ, pe uniĭ cu voïa ïar pe alțiĭ fără voïa stăpênilorŭ lorŭ, — cu tóte aceste, fiindŭ că domnia ïlŭ ținuse mulțĭ banĭ, şi cu sistema Reformeĭ nu putea eşi la socotélă, a urmatŭ adunarea dărilorŭ dupĕ sistema aşeḑată de Michaĭ Vodă.

Iareşĭ Grigorie Ghica Vodă. 1748.

Cu multă dare de banĭ şi prin mijlocirea Capuchehaïalelorŭ, Grigori Ghica viindŭ de adoa óră cu domnia, a adunatŭ dările dupĕ cumŭ le adunase Constantinŭ Vodă Mavrocordatŭ; ba âncă a maĭ adaogatŭ câte unŭ banŭ şi jumătate la oïeritŭ, peste cele cincĭ parale ce era maĭ înainte. În cursulŭ acesteĭ domniĭ, elŭ a făcutŭ o monastire sub numele Sântuluĭ Pantelimonŭ aprópe de Bucurescĭ, şi în ea a aşeḑatŭ spitalulŭ pentru bolnavĭ, întreținutŭ cu veniturile acesteĭ monastirĭ. Elŭ a maĭ făcutŭ o monastire sub numele Sântuluĭ Visarionŭ, ïareşĭ cu spitalŭ pentru ceĭ ciumațĭ. cariĭ sĕ se nutréscă din veniturile monastireĭ. Murindŭ la anulŭ 1754, l'aŭ îmormêntatŭ la Sântulŭ Panteleimonŭ. Boeriĭ chibzuinduse, aŭ făcutŭ de îndată arzŭ la Pórtă şi l'aŭ trimisŭ cu menzilŭ la capichehaïale, cerêndŭ Domnŭ pe fiiulŭ seŭ Beïzade Scarlatŭ. Totŭ o dată s'aŭ dusŭ şi maĭ mulțĭ boerĭ la Constantinopole ca sĕ se plângă la Pórtă în contra mulțimeĭ dărilorŭ, în contra mucareluluĭ ce începuse a se face ca lege, în contra îmmulțireĭ Turcilorŭ din țéră, şi pentru alte interese generale de cari nu se putéŭ ocupa din causa deseĭ schimbărĭ a Domnilorŭ.

Mateĭ Ghica Vodă. 1752.

Acesta a fostŭ fiulŭ luĭ Grigori Vodă Ghica şi ginere luĭ Baş-capichehaĭa Başa Michalopulo, carele era mare dragomanŭ al Porţi. Socrulŭ sĕŭ, cumŭ a aflatŭ despre mórtea luĭ Grigori Vodă şi despre venirea boerilorŭ din ţéra Românéscă la Constantinopole, a prefăcutŭ arzulŭ pe numele gineruluĭ seŭ, şi prin dare de banĭ a scosŭ domnia pe numele luĭ, remâindŭ la o parte Beĭzadé Scarlatŭ. Boeriĭ întâlninduse pe cale cu noulŭ Domnŭ ce venia, şi acesta precumŭ şi socrulŭ sĕŭ promiţêndule că se vorŭ îndrepta tóte lucrurile în ţéră după cererea lorŭ, s'aŭ întorsŭ. După ce a venitŭ la Bucurescĭ, Mateĭ Vodă, după consiliile socruluĭ seŭ, a camŭ atinsŭ pe uniĭ din boeriĭ ce fuseseră la Constantinopole. Acestia s'aŭ dusŭ ĭareşĭ cu petiţiune la Constantinopole. Pórta a rânduitŭ cercetătorŭ pe unŭ Capugi-başa. După ce acesta a venitŭ în Bucurescĭ, Domnulŭ a pusŭ păzitorĭ cari sĕ nu lase pe nimenĭ a se duce la elŭ cu petiţiunĭ. În ḑioa de Sântulŭ Constantinŭ aflânduse Domnulŭ la Mitropoliă şi o mulţime de poporŭ adunatŭ pentru hramulŭ bisericeĭ, s'aŭ rădicatŭ cu toţiĭ marĭ şi micĭ, cu strigăte şi cu sgomotŭ, şi luândŭ pe Mitropolitulŭ înainte împreună cu boeriĭ, s'aŭ dusŭ cu petiţiune la numitulŭ capugi-başa. Acesta trimise petiţiunea la Pórtă, care a mazilitŭ pe Mateĭ Vodă chĭar în anulŭ ântâiŭ al domnieĭ sale.

Constantinŭ Vodă Gehanŭ. 1753.

Acesta era fiiŭ luĭ Michaĭ Vodă Racoviţă şi maĭ înainte fusese Domnŭ în Moldova. A căpătatŭ domnia prin mijlocirea socruluĭ seŭ Spătarulŭ Manolaki, carele era şi baş-capuchehaĭa al seŭ. Elŭ a rânduitŭ Capcimalŭ (adunătorĭu de banĭ, cassieriu) pe ginerele seŭ Postelniculŭ Geanetŭ. Domnulŭ fiindŭ datoriŭ posiţiunea sa acestorŭ ómenĭ, urma cu luarea dărilorŭ şi cu cârmuirea ţereĭ după voinţele lorŭ. Boeriĭ, vĕḑêndŭ că nu numaĭ nu se face vre o îndreptare ci

încă tóte mergŭ spre maĭ rĕŭ, s'aŭ consultatŭ între eĭ şi dupĕ încuviinţarea celorŭ ântâĭ boerĭ, a plecatŭ din Craĭova Episcopulŭ şi toţĭ boeriĭ de acolo, şi s'aŭ dusŭ la Constantinopole. Cumŭ a auḑitŭ Domnulŭ de acésta, a alergatŭ la împăcăciune cu boeriĭ, şi s'a tocmitŭ sĕ ia numaĭ treĭ miĭ de pungĭ de banĭ din ţéră, sĕ gonéscă pe Postelniculŭ Geanetu din ţéra Românéscă, şi se numéscă capuchehaĭa la Constantinopole unŭ boerŭ Românŭ. Boeriĭ mulţuminduse astfelŭ, aŭ trimisŭ şi aŭ ajunsŭ pe Episcopulŭ la Andrianopole, şi l'aŭ întorsŭ împreună cu ceĭ-lalţĭ boerĭ. La acéstă concesiune s'a primitŭ de o camdată şi Spătarulŭ Manolaki Başcapuchehaĭaoa; dar dupĕ ce a vĕḑutŭ că furia boerilorŭ s'a potolitŭ, prin dare de mulţĭ banĭ a scosŭ firmanŭ şi a essilatŭ pe ceĭ doĭ boerĭ Văcărescĭ la Chipru şi a gonitŭ din Constantinopole pe agentulŭ românŭ, pentru ca se înfricoşeze pe boeriĭ pămintenĭ şi se'şi póte împlini scopurile. Dar Constantinŭ Vodă, temênduse ca nu cumva boeriĭ se dea de a doa oră petiţiune la Portă, a mijlocitŭ de a luatŭ domnia Moldoveĭ.

Iareşĭ Constantinŭ Vodă Maurocordatŭ. 1756.

A cincea domnia. Cu tóte că avea óre-care consideraţiune la Pórtă, dar şi de astădată domnia a căpătat'o cu multă dare de banĭ şi cu puterea capuchehaĭalelorŭ. De aceea a încărcatŭ iareşĭ ţéra cu dărĭ grele, din care causă s'a datŭ iareşĭ petiţiune la Pórtă, şi l'aŭ mazilitŭ.

Scarlatŭ Ghica Vodă. 1788.

Acesta a fostŭ fiiu luĭ Grigori Vodă Ghica, şi maĭ înainte domnise la Moldova. Avêndŭ óre-care consideraţiune la Pórtă, şi pe de altă parte cu dare de banĭ prin capichehaĭele, a căpătatŭ domnia ţereĭ Românescĭ. Cu tóte că adunarea dărilorŭ a urmat'o ca şi predecessoriĭ seĭ,— cu tóte aceste, s'a arătatŭ cu multă rîvnă pentru binele ţereĭ. Elŭ a datŭ petiţiune la Pórtă în contra turcilorŭ cari se încuĭ-

baseră în ţéră şi făceaŭ atrocităţĭ, şi, cheltuindŭ optŭ sute de pungĭ de banĭ, a reuşitŭ a-ĭ goni din ţéră. Pórta a rânduitŭ unŭ Muvela-Efendi, unŭ Capugi-başa şi unŭ Teftergi-başa cu firmane puternice, cariĭ, viindŭ în ţéra Românéscă, aŭ stricatŭ tóte chîzlalele Turcilorŭ, şi pe eĭ ĭaŭ gonitŭ peste Dunăre împreună cu vitele lorŭ, oprindu-ĭ de a maĭ intra în ţéră, şi învoindŭ numaĭ câţĭ-va neguţitorĭ aĭ Capanuluĭ, cu socotélă câţĭ anume din fiă-care serhatŭ, cu chezăşiă şi cu scirea Domnuluĭ, precumŭ maĭ prelargŭ aĭurea se arată. Dar de şi cu Boeriĭ se împăca bine, de şi în contra luĭ nu se dedese nicĭ o plângere la Pórtă, îndată ce s'aŭ împlinitŭ treĭ anĭ aĭ domnieĭ luĭ, l'aŭ mazilitŭ, dupĕ obiceiulŭ ce se făcuse de la domnia luĭ Michaĭ Vodă din anulŭ 1741.

Iareşĭ Constantinŭ Vodă Maurocordatŭ. 1761.

A şésea domniă a căpătat'o ĭareşĭ prin dare de marĭ sume de banĭ şi prin mijlocirea capichehaĭalelorŭ. De şi era prea bunŭ Domnŭ, dar fiindŭ împovoratŭ de datoriĭ, a fostŭ silitŭ se manţină dările cele grele ce eraŭ pe ţéră. Elŭ avea din boeriĭ Grecĭ doĕ tarafurĭ de ministri; uniĭ, ca vechĭ capichehaele şi creditorĭ, cereaŭ sĕ se despăgubéscă cu preferinţă; alţiĭ, ca uniĭ ce făcuserĕ cheltuelele domnieĭ, pretindeaŭ preferinţa în partea lorŭ. De acésta eĭ se certaŭ mereŭ între dânşiĭ căutândŭ fiă-care sĕ'ţĭ măréscă tarafulŭ prin boerĭ pământenĭ ca se facă reŭ celuĭ-laltŭ tarafŭ. Câţĭ-va din boeriĭ pămîntenĭ, găsindŭ ocasiune, s'aŭ dusŭ la Constantinopole şi aŭ datŭ Porţiĭ petiţiune în contra încărcăriĭ dărilorŭ. La acésta, eĭ aŭ fostŭ ajutaţĭ de Başa Michalopulo, carele căuta ocasiune ca să pótă recăpăta domnia pentru stăpânulŭ seŭ Gehan Vodă. Pórta, primindŭ petiţiunea boerilorŭ, pe de o parte s'a arătatŭ că nu-ĭ crede, ĭar pe de alta a trimisŭ unŭ capugi-başa cu missiunea ca făţişŭ sĕ întăréscă domnia luĭ Maurocordatŭ, dându-ĭ şi în secretŭ unŭ firmanŭ facultativŭ pentru destituire. Acestŭ capugi-başa viindŭ în ţéra Românéscă, Domnulŭ l'a primitŭ cu mare ceremoniă; dar îndată ce a ajunsŭ la Curtea domnéscă, a datŭ

lectură firmanuluĭ de mazilià, după care l'a rădicatŭ cu mare urgiă, luându-ĭ și totŭ ce avea.

Iareșĭ Constantinŭ Vodă Gehanŭ. 1763.

Făcênduse Domnŭ de adoa óră, acesta avea capichehaĭa pe Bașa Michalopulo, și nu avea nicĭ o grijă despre trebile luĭ de acolo. Dar Spătarulŭ Stavraki, carele se afla cunoscutŭ și bine vĕḑutŭ de împĕratulŭ, făcênduse baș-capichehaĭa, a stăruitŭ de a destituatŭ pe Bașa Michalopulo și l'a făcutŭ surghiunŭ. Acesta a pîrîtŭ și pe boeriĭ pămintenĭ că facŭ petițiunĭ mincinóse, și trimițêndŭ unŭ capugi-bașa cu firmanŭ, a arestatŭ o mulțime și prin torture ĭa globitŭ. Aceste tóte le-a făcutŭ pentru ca sĕ-ĭ dobóre și sĕ nu maĭ cuteze a da petițiunĭ, și astfelŭ se pótă lua orĭ câțĭ banĭ din țéră. Către capĕtulŭ anuluĭ, a muritŭ Constantinŭ Vodă Gehanŭ, și s'a îngropatŭ în Mitropolia din Bucurescĭ.

Stefanŭ Vodă Racoviță. 1764.

Acesta a fostŭ frate luĭ Constantinŭ Vodă Gehanŭ. Domnia a căpătat'o prin mijlocirea luĭ Stavraki. Acestŭ mijlocitoriŭ, odată cu domnia, a scosŭ și unŭ firmanŭ pentru ca Domnulŭ sĕ aĭbă voĭe a ucide doĭ boerĭ, pentru ca sĕ îngrozéscă pe ceĭ-lalțĭ. Stefanŭ Vodă, intrândŭ cu alaiu în Bucurescĭ, a pusŭ de aŭ spânḑuratŭ la scara cea de la vale a Curțiĭ, de o parte pe stolniculŭ Stefanaki, Iar de alta pe Iordaki Bajescu. Dupĕ acésta a începutŭ sĕ scótă dărĭ grele și nesuferite; pentru acésta, îngrijitŭ ca nu cumva boeriĭ se dea petițiunĭ în contra luĭ, a scosŭ firmanŭ și unŭ zaimŭ împĕrătescŭ de aŭ arestatŭ pe ceĭ maĭ marĭ; Iar ceĭ ce aŭ maĭ remasŭ liberĭ, de frică ca sĕ nu fiă și eĭ arestațĭ, nu cuteza nicĭ sĕ vorbéscă despre greutățile țereĭ. În cele din urmă, poporulŭ, ne maĭ putândŭ suferi atâtea asuprirĭ, s'a sculatŭ cu grămada și trăgêndŭ clopotele, cu strigăte și răcnete, a cerutŭ atâtŭ liberarea celorŭ închișĭ câtŭ și ușurarea dărilorŭ. Stefanŭ Vodă, dupĕ consiliulŭ ómenilorŭ luĭ

Stavraki, a trimisŭ arnăuţĭ înărmaţĭ şi a împrăştiatŭ poporulŭ; totŭ o dată, ca se intimideze mulţimea, a tăĭatŭ capetele la treĭ inşĭ. „Audêndŭ despre aceste Paşiĭ de la serhaturile de prin prejurŭ, aŭ raportatŭ Porţiĭ. Acolo ómeniĭ influinţĭ de lângă Pórtă, cari pismuĭaŭ influinţa luĭ Stavraki, aŭ interpretatŭ că tóte amestecăturele aceste vinŭ din causa luĭ; de aceea aŭ şi isbutitŭ de l'aŭ spânzuratŭ. După aceste s'a mazilitŭ şi Stefanŭ Vodă, şi ĭaŭ confiscatŭ tótă starea în folosulŭ împĕrăţieĭ.

Iareşĭ Scarlatŭ Ghica Vodă. 1765.

Cu tóte că domniile se făceaŭ cu dare de banĭ, dar cândŭ plângerile ţereĭ ajungea la audulŭ împĕratuluĭ, adese orĭ găsĭaŭ dreptate, şi Pórta alegea pe Domnulŭ celŭ maĭ bunŭ. Scarlatŭ Vodă de astă dată a căpĕtatŭ domnia cu maĭ puţinĭ banĭ, fiindŭ că avea o deosebită consideraţiune la Pórtă, ca omŭ vrednicŭ şi înţeleptŭ. Acesta, vĕdêndŭ suferinţele ce se causa ţereĭ cu odaea Viziruluĭ care era a Sofieĭ sultaneĭ, s'a tocmitŭ cu ea ca se o dea ţereĭ Românescĭ şi sĕ-ĭ dea din Visteriă câte 25,000 leĭ pe anŭ. Elŭ a făcutŭ în Bucurescĭ o monastire sub numele de Sântulŭ Spiridonŭ noŭ, şi murindŭ în linisce pe scaunulŭ domnieĭ, s'a îngropatŭ în ea.

Alessandru Vodă Ghica. 1766.

Acesta a fostŭ fiĭulŭ luĭ Scarlatŭ Vodă. După mórtea tatăluĭ sĕŭ, boeriĭ l'aŭ cerutŭ prin arzŭ, si capichehaĭalele sale l'aŭ ajutatŭ de aŭ căpătatŭ domnia. La anulŭ 1768 Pórta pornindŭ resboĭu în contră Ruşilorŭ, şi socotindŭ că elŭ, ca unulŭ ce era prea tênerŭ, nu va putea cârmui ţéra în timpŭ de resboĭu, l'a mazilitŭ fără nicĭ o vină.

Grigori Vodă Ghica. 1768.

Acesta a fostŭ fiĭulŭ luĭ Alessandru Ghica Dragomanulŭ, şi nepotŭ luĭ Grigori Vodă Ghica. Fiindŭ că fusese maĭ

de nainte dragomanŭ, şi Domnŭ în Moldova, Pórta avea óre-care consideraţiune pentru elŭ, şi de aceea l'a făcutŭ Domnŭ. Atunce Ruşiĭ, dupĕ ce aŭ luatŭ Hotinulŭ şi tótă Moldova, s'aŭ intinsŭ pănă la Focşanĭ, unde trimiseseră câte-va cete de cazacĭ volintirĭ şi vênătorĭ sub comanda unuĭ Colonelŭ numitŭ Nazarie Carezinŭ. Acestia s'aŭ fostŭ înnaintitŭ in ţéra Românéscă pănă în districtulŭ Prahova şi Ialomiţa îndemnândŭ satele sĕ nu se supuiă Domnuluĭ, sĕ nu plătéscă dările, şi sĕ gonéscă ómeniĭ domnescĭ. Domnulŭ chĭăma pe boerĭ şi. amenințânduĭ cu urgia împărătéscă, le poruncea sĕ mérgă sĕ opréscă pe volintirĭ de a înainta. Boeriĭ chibzuinduse, aŭ găsitŭ cu cale sĕ trimiţă pe unulŭ dintre dênşiĭ cu scrisóre către comandantulŭ Nazarie şi cu rugăminte ca sĕ se retragă. Acéstă idee puinduse în lucrare, Nazararie nicĭ n'a voitŭ sĕ-ĭ asculte, fiindŭ că aflase că Urfa Velesi carele se găsĭa la Galaţi cu 12,000 de ostaşi, Paşa de la Brăila cu 15,000, şi Grigori Vodă cu 5,000, proĭectaŭ sĕ'lŭ calce şi sĕ intre în Moldova.» Pentru ca sĕ paraliseze acestŭ planŭ, Nazarie a trimisŭ 800 volintirĭ sĕ calce Bucurescìĭ, ĭar elŭ, uninduse cu Polcovniculŭ Fabriceanŭ, a plecatŭ spre Galaţĭ cu Cazaciĭ şi cu Vênătoriĭ. Volintiriĭ ajungêndŭ în Bucurescĭ la 7 Noembre în revĕrsatulŭ ḑileĭ (1769), aŭ cuprinsŭ oraşulŭ, fără se fi prinsŭ de veste nicĭ Domnulŭ nicĭ boeriĭ. Poporulŭ creḑêndŭ că era óste regulată ruséscă în care spera pentru libertatea sa, a datŭ ajutorĭu volintirilorŭ, şi, cu o mică luptă, aŭ gonitŭ pe toţĭ Turciĭ din Bucurescĭ; ĭar pe Domnŭ, prinḑêndulŭ cu toţĭ boeriĭ grecĭ de pe lângă elŭ, l'aŭ rădicatŭ şi l'aŭ trimisŭ la Petersburgŭ, făcêndŭ cârmuitorŭ al ţereĭ, din ordinulŭ Feldmareşalaluluĭ Comite Romiantzovŭ, pe Pîrvulŭ Cantacuzino.* Atunce s'aŭ trimisŭ din partea ţereĭ deputaţĭ la Petersburgŭ Grigorie Mitropolitulŭ, VistierulŭMichaĭ Cantacuzino, şi Logofĕtulŭ Nicolae Brancovanu. Nazarie cu Fabricianu ajungêndŭ la Galaţĭ, aŭ lovitŭ pe Urfa Velesi şi învingêndu'lŭ, a gonitŭ pe Turcĭ peste Dunăre; ĭar pe Constantiuŭ Vodă Domnulŭ Moldoveĭ, luândulŭ robŭ, l'aŭ trimisŭ la Iaşĭ, unde a şi muritŭ. Dupe aceste Nazarie cu Cazaciĭ şi Maĭorulă

Andrak cu 418 Jegări (Vênătorĭ), aŭ venitŭ la Bucurescĭ. De aice Nazarie cu Cazacii şi cu volintirii a plecatŭ spre Giurgiu. In dreptulŭ monastireĭ Comana din judeţulŭ Vlaşca, a întâlnitŭ óstea turcéscă în sumă ca 15,000 ómenĭ. Nazarie, nebizuinduse a se mesura cu eĭ, s'a închisŭ în monastire, de unde s'aŭ bătutŭ treĭ ḑile. Insciinţându-se Pîrvulŭ Cantacuzino şi Maĭorulŭ Andrak despre acésta, aŭ plecatŭ în ajutorulŭ luĭ Nazarie la 11 Decembre séra şi a doaḑi diminéţă, apropiându-se de monastire, s'aŭ luatŭ la bătaiă cu Turcii, carii fiindŭ în numĕrŭ atâtŭ de mare ĭaŭ prăpăditŭ pe totĭ. In ḑioa aceea a venitŭ la Bucurescĭ şi generalulŭ Zametinŭ cu óste regulată. Turcii auḑêndŭ de acésta, aŭ rădicatŭ assediulŭ Comaniĭ şi s'aŭ trasŭ la Giurgiulŭ; şi ast-felŭ a scăpatŭ Nazarie. Atunce s'aŭ adunatŭ toţĭ boeriĭ la Bucurescĭ, şi Ruşiĭ aŭ stăpânitŭ cele doĕ-spreḑece judeţe. Iar cele cincĭ judeţe de peste Oltŭ, aŭ remasŭ sub stăpânirea Postelniculuĭ Manolaki Rosetŭ, carele fusese Caĭmacamŭ, şi pe care Turciĭ îlŭ făcuseră Domnŭ. Acesta plecândŭ cu óste turcéscă ca sĕ vie la Bucurescĭ, s'a bătutŭ cu Zametinŭ, dar rămâindŭ învinsŭ, a fugitŭ peste Dunăre. Zametinŭ cu ostile luĭ a remasŭ în Bucurescĭ până la 1 Maĭu 1770; şi fiindŭ că urma sĕ se facă bătăliă generală, s'a retrasŭ cu tóte ostirile către Bassarabia. Atunce Bucuresciĭ rĕmăsese maĭ deşertŭ, fiindŭ-că uniĭ din boerĭ de maĭ nainte trecuseră în Transilvania, alţiĭ se duseseră dupĕ oştirile rusescĭ în Moldova, ĭar alţiĭ în cotro aŭ pututŭ. Luândŭ scire despre acésta Manole Vodă, a venitŭ la Bucurescĭ împreună cu Rumel-valesi şi cu oştĭ turcescĭ.

Manole Roseti Voevodŭ. 1770.

Acesta, îndată ce a venitŭ la domniă, a scrisŭ boerilorŭ şi poporuluĭ în tóte părţile unde auḑise că sĕ află, sĕ se întórcă îndĕrĕptŭ la Bucurescĭ. S'aŭ întorsŭ însă prea puţinĭ, din causa nestatornicieĭ resbeluluĭ, căcĭ nu târḑiŭ a venitŭ scire că Feldmareşalulŭ a repurtatŭ o mare biruinţă în Ba-

sarabia la Gura-Caluluĭ, că unŭ generalŭ-maĭorŭ anume Chleb a pornitŭ asupra Brăileĭ, şi că unŭ brigadirŭ a nume Gudovicĭ vine spre Bucurescĭ. Rumeli-Valesi audindŭ despre acésta, a trecutŭ cu ostile sale peste Dunăre, ĭar Manoli Vodă la Craĭova. După acésta luândŭ generalulŭ Maĭorŭ Brăila şi Brigadirulŭ Bucurescii, Feldmareşalulŭ a organisatŭ guvernulŭ prin unŭ Divanŭ de Boerĭ.

Guvernulŭ Divanuluĭ. 1770.

Intrândŭ de a doa óră oştirile rusescĭ în Bucurescĭ, Feldmareşalulŭ a orânduitŭ unŭ Divanŭ compusŭ din boerĭ, din cari unora le a datŭ şi rangurĭ, precumŭ s'a vědutŭ la capitolulŭ despre acésta. Dupĕ acésta sosindŭ maĭ multe ostirĭ rusescĭ în Bucurescĭ, s'aŭ dusŭ, sub comanda luĭ Olitz, de aŭ luatŭ cetatea Gĭurgĭuluĭ. Acestŭ Olitz, dupĕ întórcere murindŭ, s'a îngropatŭ la Mitropoliă. Apoĭ mergêndŭ generalulŭ Crițenie la Craĭova, a gonitŭ pe Manole Vodă; dar cele-l-alte județe de peste Oltŭ aŭ remasŭ totŭ în stăpânirea Turcilorŭ. Generalulŭ Crițenie întorcênduse, Manole Vodă ĭareşĭ a venitŭ la Craĭova. Atunce s'a dusŭ de a doa óră generalulŭ Potemkin cu altă oştire şi, trecêndŭ peste Oltŭ, s'a aşedatŭ cu ostirea de-asupra Turnuluĭ. Spre întărirea acestuĭ corpŭ, a maĭ venitŭ de la Bucurescĭ Vicegeneralulŭ Gudŭ cu ostile de sub comanda sa, precumŭ şi Principele Repnin ce s'a rânduitŭ comandirŭ în loculŭ luĭ Olitz. Dar pe cândŭ Ruşiĭ astepta acolo o bătăliă generală, Turciĭ s'aŭ coborîtŭ în numerŭ ca la 50,000 la cetatea Gĭurgĭuluĭ şi călcând'o fără de veste, comandirulŭ rusescŭ, ca unulŭ ce vedea că nu avea puterĭ analoge, a lăsat'o în mâna Turcilorŭ. Audêndŭ de acésta Cnézulŭ Repninŭ, s'a întorsŭ la Bucurescĭ împreună cu toțĭ ceĭ lalțĭ generalĭ şi cu tóte ostile. Turciĭ, luândŭ curagĭu de la luarea Gĭurgĭuluĭ, aŭ venitŭ asupra lorŭ şi, bătênduse la Monastirea Văcărescii, aŭ remasŭ învinşĭ. Dupĕ aceea Cnézulŭ Repninŭ ducênduse în Rusia, a remasŭ în locu-ĭ generalulŭ Essen comandirŭ al trupelorŭ din Bucurescĭ şi al trupelorŭ ce maĭ remăsese

lângă Turnu peste Oltŭ. Generalulŭ Essen, sculânduse cu óstea s'a dusŭ la Giurgiulŭ, dar neputêndŭ 'lŭ lua, s'a retrasŭ spre Bucurecĭ la Monastirea Văcărescii. Imbărbătânduse Turciĭ, Hagi Mehmet Paşa a plecatŭ ca sĕ bată Bucurescii. Musunoglu Vizirulŭ, carele până atunce fusese serascherŭ, a remasŭ la Giurgĭn. Bătênduse ostirile turcescĭ cu cele rusescĭ, s'aŭ învinsŭ cele din tăĭ atât de reŭ, în cât Turciĭ aŭ şi părăsitŭ Giurgiulŭ în mâna Ruşilorŭ. Atunce Manoli Vodă, vĕdêndŭ pe Turcĭ învinşĭ în tóte părţile, a fugitŭ la Sibiiu în Ungaria. Iar Potemkin mergêndŭ cu ostirile sale peste Oltŭ şi bătêndŭ pe Turciĭ din Craïova, ïareşĭ i-a învinsŭ cu totulŭ şi ïa împinsŭ pecte Dunăre; dupĕ acésta, cu scirea Feldmareşalului, a înfiinţatŭ unŭ deosebitŭ Divanŭ din boeriĭ de acolo pentru administraţiunea celorŭ cincĭ judeţe. Ast-felŭ a remasŭ tótă ţéra Românéscă sub stăpânirea Ruşilorŭ şi guvernate de Divanurĭ ce eraŭ supuse Feldmareşalului. Numaĭ cetatea Turnului nu se luase, nu însĕ din causa stăbiciuneĭ Ruşilorŭ, ci din causă că Turciĭ aveaŭ tunurĭ peste Dunăre la Nicopole atâtŭ de marĭ, în câtŭ asvîrlea ghïulele până dincóce de Turnu. Dupĕ aceste viindŭ Vizirulŭ Musunoglu, şi vĕdêndŭ succesele armelorŭ Rusescĭ, luarea Crîmuluĭ, a Moldoveĭ, a ţereĭ Românescĭ, a Bessarabieĭ şi a altorŭ cetăţĭ, precumŭ şi a Hîrsoveĭ de peste Dunăre, a venitŭ la hotărirea de a cere pace. Atunce s'a adunatŭ la satulŭ Golesciĭ din judeţulŭ Rîmnicului din partea Curţiĭ Rusescĭ Comitele Orlovŭ şi generalulŭ Obrescovŭ, ïar din partea Porţiĭ Otomane Osman Efendi şi încă unulŭ, precumŭ şi ambasadoriĭ Austrieĭ şi aĭ Rusieĭ din Constantinopole, intervenindŭ ca împăcïuitorĭ. Dupĕ cele ântêiŭ deliberaţiunĭ neputânduse uni asupra condiţiunilorŭ păciĭ dintre părţĭ, conferinţa s'a dissolvatŭ, manţinânduse armistiţiulŭ până la 1 Septembre. Dupĕ aceea Pórta a cerutŭ din noŭ armistiţiu de şese lunĭ şi convocarea unuĭ alŭ doilea Congresŭ. Decĭ rânduinduse din partea Rusieĭ generalulŭ Obrescovŭ şi din partea Porţiĭ Reis-efendi Abdurazaki, şi adunânduse la Bucurescĭ, aŭ tratatŭ despre pace până la 9 Martie 1773. Dar neputênduse uni nicĭ astă-dată, Reis-efendi

a trecutŭ peste Dunăre, generalulŭ Obrescovŭ s'a dusŭ la Iașĭ și resboĭulŭ ĭarășĭ a continuatŭ. Feldmarešalulŭ trecêndŭ Dunărea pe la Silistra cu oștirele Rusescĭ, și bătêndŭ acolo pe Turcĭ, asemine și Comitele Solticovŭ trecêndŭ pe la Gĭurgĭu cu alte oștirĭ, aŭ assediatŭ pe Vizirulŭ în Șumla, restringêndulŭ ast-felŭ în câtŭ nu putea se priméscă ajutóre de la Nicopole saŭ de aĭurea. Atunce Vizirulŭ a primitŭ condițiunile păciĭ: acésta s'a și făcutŭ la 10 Iuliŭ 1774, înapoindŭ Rusia Porțiĭ țéra Românéscă și Moldova.

Alessandru Ipsilante Voevodŭ. 1774.

Făcênduse pacea, s'aŭ adunatŭ boeriĭ, și ceĭ maĭ mulțĭ aŭ alesŭ de Domnŭ pe Stefanŭ Priscovanu și, trimițêndŭ solĭ la Constantinopole, s'aŭ rugatŭ de Pórtă ca sĕ'lŭ întăréscă; câți-va însĕ aŭ cerutŭ totŭ pe Manoli Vodă. Dar pe atunce aflânduse la Constantinopole Alessandru Ipsilante, carele era Dragomanŭ mare și se bucura de o mare considerațiune pe lângă In. Pórtă, s'a făcutŭ elŭ Domnŭ alŭ țereĭ Românescĭ. Acesta viindŭ în Bucurescĭ, a găsitŭ adunațĭ toțĭ boeriĭ emigrațĭ în timpulŭ resboĭuluĭ, atâtŭ pe ceĭ ce se retrăseseră la Brașovŭ, câtŭ și pe ceĭ ce urmaseră pe Manoli Vodă în Turcia, afară de Banulŭ Michaĭn Cantacuzino, carele remăsese la Petersburg înălțatŭ de împĕrătésa Rusieĭ la rangulŭ de Generalŭ Maĭorŭ. Numitulŭ Domnŭ a priimitŭ cu dragoste și cu generositate pe toțĭ boeriĭ fără distincțiune, dândule unora funcțiunĭ ĭar altora diverse mile. Dupĕ acésta elŭ s'a apucatu de organisatŭ feliuritele ramurĭ de administrațiune: a pusŭ în rânduélă tribunalele, legile și judecătoriĭ; a regulatŭ veniturile funcțiunilorŭ; a înființatŭ scolĭ aședêndule și venitur̆ĭ; a organisatŭ diversele classe de messeriașĭ; a făcutŭ cutia milelorŭ; a rânduitŭ lefe la funcționarĭ; a reorganisatŭ Slujitoriĭ; a pusŭ în regulă finanțele țereĭ, scutindŭ pe preoțĭ și pe monastirĭ; — care tóte le-a întăritŭ cu chrisóve din partea sa, rânduindŭ unde trebuea și epitropĭ. Pe lângă aceste nu numaĭ că a stăruitŭ ca sĕ se întăréscă privilegĭurile țereĭ de către Pórtă dupĕ condițiunile

păcii, nu numai că a opritŭ pe Turci de a mai intra în țéră, dar a scădutŭ și darea ce se da strălucitei Sultane pentru odaca Viziruluĭ. Intre aceste, pe la luna luĭ Augustŭ în anulŭ 1775 viindŭ Cnézulŭ Repninŭ ca ambassadorŭ estraordinarĭu ca sĕ trécă la Constantinopole, Domnulŭ l'a priimitŭ în Bucuresci cu mare onóre și ceremonie și l'a petrecutŭ aseminea la eșire. Dar înaintea luĭ Repnin a venitŭ de la Petersburgŭ Generalulŭ Michaĭu Cantacuzino, și, dupĕ voĭa ce a avutŭ de la Curtea Rusieĭ, a vêndutŭ numituluĭ Domnŭ Alessandru Ipsilanto tóte averile sale mișcătóre și nemișcătóre, dupĕ care s'a întorsŭ cu tótă casa sa în Rusia.

CAPITULŬ LII.

Care județe se hotărescŭ cu Dunărea despre Turcia, și care cu Transilvania.

Județulŭ *Rîmniculuĭ* se hotărasce cu Putna, Tecucĭu și Covurluĭu și Buzeu despre Moldova și despre Ardélŭ, ĭar despre Turcia cu Brăila și Odaea Viziruluĭ. *Buzeulŭ*, *Săcuĭeniĭ*, *Prahova*, *Dâmbovița*, *Muscelulŭ*, *Argeșulŭ*, *Vîlcea și Gorjulŭ*, cu Ardélulŭ saŭ Ungaria. *Mehedințiĭ* cu Banatulŭ Ungarieĭ și cu Florentinulŭ Serbieĭ din Turcia. *Ialomița* și *Ilfovulŭ*, cu Dunărea despre Turcia. *Vlașca*, cu Gĭurgĭulŭ. *Teleormanulŭ* și *Oltulŭ*, cu Dunărea și Turnulŭ despre Bulgaria Turcieĭ. *Romanațiĭ* și *Doljulŭ*, cu Dunărea despre Turcia.

CAPITULŬ LIII.

Cumŭ se hotărescŭ județele între ele.

Rîmniculŭ se hotărasce despre răsăritŭ cu Moldova despre méză-ḑi cu Brăila, despre apusŭ cu Buzeulŭ, și despre nordŭ cu munțiĭ Buzeuluĭ.

Buzeulŭ are despre resăritŭ județulŭ Rîmniculuĭ, desprea médă-ḑi județulŭ Ialomițeĭ, despre apusŭ jud. Săcuĭeniĭ, și despre Nordŭ Ungaria.

Săcuĭeniĭ, despre resăritŭ cu Moldova, despre Suda cu jud. Ialomița, despre apusŭ cu jud. Prahova, și despre nordŭ cu Ungaria.

Prahova, despre resăritŭ jud. Buzeuluĭ, despre sudŭ Ialomița și Ilfovulŭ, despre apusŭ Dâmbovița și despre nordŭ Ungaria.

Ialomița, despre resăritŭ jud. Rîmniculŭ, despre sudŭ Dunărea, despre apusŭ jud. Ilfovulŭ, și despre nordŭ Prahova și Săcuĭeniĭ.

Ilfovulŭ, despre resăritŭ jud. Prahova și Ialomița, despre sudŭ Dunărea, despre apusŭ jud. Vlașca, despre nordŭ jud. Dâmbovița.

Dâmbovița, despre resăritŭ jud. Prahova, despre sudŭ jud. Ilfovulŭ, despre apusŭ Muscelulŭ și Vlașca, si despre nordŭ Ungaria.

Vlașca, despre resăritŭ jud. Dâmbovița și Ilfovulŭ, despre sudŭ Gĭurgĭulŭ și Dunărea, despre apus Argeșulŭ și Teleormanulŭ, și despre nordŭ Dâmbovița și Muscelulŭ.

Teleormanulŭ, despre resăritŭ jud. Vlașca, despre sudŭ Dunărea, despre apusŭ Oltulŭ, și despre nordŭ Argeșulŭ.

Muscelulŭ, despre resăritŭ jud. Dâmbovița, despre sudŭ Vlașca, despre apusŭ Argeșulŭ, și despre nordŭ Ungaria.

Argeșulŭ, despre resăritŭ Muscelulŭ, despre sudŭ Oltulŭ Teleormanulŭ și Vlașca, despre apusŭ jud Vîlcea, și despre nordŭ Ungaria, și trecêndŭ Oltulŭ, se întinde până în districtulŭ Gorjulŭ.

Oltulŭ, despre resăritŭ Teleormanulŭ, despre sudŭ Turnulŭ, despre apusŭ Romanațiĭ, și despre nordŭ Argeșulŭ.

Romanațiĭ, despre resăritŭ jud. Oltu, despre sudŭ Dunărea, despre apusŭ jud. Dolju, și despre nordŭ Vîlcea.

Vîlcea, despre resăritŭ jud. Argeșu, despre sudŭ Romanațiĭ și Dolju, despre apusŭ Gorju și despre nordŭ munțiĭ jud. Argeșuluĭ.

Dolju, despre resăritŭ Romanaţiĭ, despre nordŭ Vîlcea şi Gorju, despre sudŭ Dunărea, despre apusŭ Mehedinţiĭ.

Gorju, despre resăritŭ Vîlcea, despre sudŭ Dolju şi Mehedinţiĭ, despre apusŭ Mehedinţiĭ şi despre nordŭ Ungaria.

Mehedinţiĭ, despre resăritŭ jud. Dolju şi Gorju, despre apusŭ Dunărea, şi despre nordŭ Banatulŭ Ungarieĭ.

CAPITULŬ LIV.

Jurisdicţiunea Eparchiilorŭ.

Eparchia Mitropolieĭ aflătóre în Bucurescĭ districtulŭ Ilfovuluĭ, are judeţele: Prahova, Ialomiţa, Ilfovulŭ, Dâmboviţa, Vlaşca, Teleormanulŭ, Muscelulŭ, Argeşulŭ şi Oltulŭ.

Eparchia Episcopieĭ Rîmniculuĭ, aflătóre în judeţulŭ Vîlcea, are judeţele: Romanaţiĭ, Vîlcea, Dolju, Gorju, şi Mehedinţiĭ.

Eparchia Episcopieĭ Buzeuluĭ, aflătóre în oraşulŭ şi districtulŭ Buzeuluĭ, are districtele: Rîmniculŭ Sĕratŭ, Buzeulŭ, Săcuienii şi Brăila.

CAPITULŬ LV.

Monastirile, meţóscle, capităniile, şi oraşele cu bisericile fiăcăruia judeţŭ.

Rîmniculŭ Săratŭ are:

a.) *Monastirĭ*: Babeniĭ, Dedulescĭ, Macsineniĭ, şi Bordesciĭ.

b.) *Metóşe*: Poéna mĕruluĭ, Schitulŭ Călugărilorŭ, Bonţescii, Bogdăuenii, Dălhăuţiĭ, Vărzărescii, Gîrboviĭ, Traistenii.

c.) *Căpitănii*: în Focşanĭ, Gradiştea, Macsinenĭ, Rîmniculŭ, Comisóea, Vîrteşcoĭu, Bilşugata, şi Unturósa.

d.) *Oraşe:* Focşaniĭ, cu o monastire a Sântuluĭ Ioan şi şése bi.erice de pétră; Rîmniculŭ, cu o monastire ce se dice a Rimniculuĭ, şi cincĭ bisericĭ de pétră.

Buzeulŭ are:

a.) *Monastirĭ*: Vintilă Vodă, Berea, Cetăţula şi Sepăuţiĭ.

b.) *Metóşe*: Cozieniĭ, Pirulŭ, Poteca, Pîrscovulŭ, Isvoraniĭ, Cĭolanu, Grajdéna, Adâncata, Miluiţiĭ, Nona, Berceniĭ, Găvana, Vorniciĭ, Goronetu.

c) *Căpetăniă*, una singură în Buzeŭ.

d.) *Oraşŭ*, unulŭ singurŭ avêndŭ: Episcopia, monastirea Banuluĭ, beserica Grecilorŭ, şi alte doĕ besericĭ.

Săcuĭeniĭ are:

a.) *Monastirĭ*: Bradu, Iordachĭana, Cornulŭ, Apostolaki, Vorbilă şi Provitza;

b.) *Metóşe*: Barbu, Zamfira, Ceslăulŭ, Pădeniĭ, Aluniţulŭ, Suraniĭ, Malţesciĭ, Schĭatu, Stolianu.

c.) *Căpitănĭĭ* treĭ, la Mărgineniĭ, la Gheceniĭ, şi Slujitorĭ aĭ judeţuluĭ.

d.) *Oraşŭ*, unulŭ singurŭ Văleniĭ, avêndŭ o monastire numită Văleniĭ şi doĕ beserice de lemnŭ.

Prahova are:

a.) *Monastirĭ*: Mărgineniĭ, Sinaea, Mislea, Tîrşorulŭ, Brebulŭ, Poéna, Lespiḑele, Proviţa.

b.) *Metóşe*: Brezóea şi Corlătesciĭ.

c.) *Căpităniă*, una în Ploescĭ.

d.) *Oraşe*: Ploesciĭ cu o beserică domnéscă şi cincĭ biserice de pétră; Filipesciĭ din Prahova, cu o singură beserică; Câmpina, cu monastirea Câmpina şi o beserică.

Ialomiţa are:

a.) *Monastirĭ*: Slobozia.

b.) *Metóşe*, nu are.

c.) *Căpitănĭĭ*: Lichirescĭ, Stelnica, Oraşulŭ de Flocĭ, Gîrboviĭ, Slobozia şi Pandurulŭ.

d.) *Oraşŭ*, unulŭ singurŭ, numitŭ Oraşulŭ de Flocĭ, cu doĕ biserice de pétră şi doĕ de lemnŭ.

Ilfovulŭ are:

a.) *Monastirĭ*: Văcăresciĭ, Cotroceniĭ, Snagovulŭ, Căldăruşanĭ, Panteleimonŭ, Plumbuita, Negoesciĭ, Plătăresciĭ, Balamucu, Codreniĭ, Tinganulŭ, şi Cătăluĭulŭ.

b.) *Metóșe*: Neruĭulŭ, Malamoculŭ, Marcuța, Cernica, Ruptura, Turbații, Țigănescii, Dobrotescii, Vornicésa și Băltenii.

c) *Căpitănii*: Cĭocănescii, Oltelnița, Gherghița, Podulŭ Pitarului, Copăcenii, Obilescii, Pădurea județuluĭ.

d.) *Orașŭ*, unulŭ Gherghița, cu treĭ biserice de pétră.

Dâmbovița are:

a.) *Monastiri*: Délulŭ, Nucetulŭ, Botoĭulŭ, Golgota și Găisenii.

b.) *Metóșe*: Pirliții, Vulcana, Dăculeții, Viforita și Cetățuĭa,

c.) *Căpitănii*: Cazacii Tîrgoviste, Florescii și Vălenii.

Vlasca are:

a.) *Monastiri*: Glavacĭoculŭ, Căsicĭórele, Comana și Cobia.

b.) *Metóșe*: Babele, Poenarii și Lipărescii.

c.) *Căpitănii*: Odivoe, Daĭa, Găescii, Călugărenii, Podulŭ Domnului, Cacaleții și Puțulŭ-tălpii.

Teleormanulŭ are:

a.) *Metóșe*. Drăgănescii și Dădiescii.

b.) *Căpitănii*: Martaloii județuluĭ, Zimnicea, Rușii de Vede, Balații, Cacaneulŭ, și Cĭocănescii Bordii.

c.) *Orașŭ*, unulŭ, Rușii de Vede, cu doĕ bisericĭ.

Muscelulŭ are:

a.) *Monastiri*: Aninósa, Vereșii, Rincăcĭovulŭ, Monastirea Valea și Rădescii.

b.) *Metóșe*: Vierek în Valea-mare. Negru Vodă, Valea mare a călugărilorŭ, Pisculescii, Mărculescii, Dobrescii, Valea Popii, Golescii, Cĭocanulŭ și Cĭoca.

c.) *Căpitănii*: Căliescii și Slujitorii județuluĭ.

d.) *Orașŭ*, unulŭ, Câmpulungulŭ prima reședință a domniei, cu o monastire numită Câmpulungulŭ, o bolniță, 13 biserici și una a Săteniloiŭ.

Argeșulŭ are:

a.) *Monastiri*: Mon. Argeșuluĭ, Catmana, Cornetulŭ, Fedelesoĭulŭ, Tutana și Bascovulŭ;

b.) *Metóșe*: Berislăvescii, Ostrovulŭ, Vălenii, Guligu, Brădetulŭ, Brătășescii, Robaca, Udana, Turgulŭ, Cotescii, Toĭugulŭ și Flămânda.

c.) *Căpitănii*: Lovișteа, Pitescii. Vênătorii și Pandurii județuluĭ.

d.) *Orașe*: Pitescii cu optŭ biserice, și Curtea de Argeșŭ. cu o biserică domnéscă, patru de pétră și una de lemnŭ. Aceste orașe amândoĕ aŭ fostŭ reședințe domnescĭ.

Oltulŭ are:

a.) *Monastirĭ*: Clocociovulŭ, Strehaea. Delanii, Ghilmelele, Séca și Plăvicenii.

b.) *Metóșe*: Gharițiĭ. Dobrotinii, Șopotu.

c.) *Căpitănii*: Slatina, Uda, Șerbănescii, Bănésca. Giurgiulŭ, Catanele Slatineĭ și Slujitoriĭ.

d.) *Orașŭ*: Slatina, cu doĕ biserice de pétră și doĕ de lemnŭ.

Romanațiĭ are:

a.) *Monastirĭ*: Pragoveniĭ, Cataluĭulŭ și Hotăranii;

b.) *Metóșe*: Gherețenii, Britoriulŭ, Balșiĭ și Brancoveniĭ.

c.) *Căpitănii*: Caracalulŭ. Islazulŭ, Podu Balșu, Catanele Călărașilorŭ.

d.) *Orașŭ*: Caracalulŭ, cu treĭ bisericĭ de pétră.

Vîlcea are:

a.) *Monastirĭ*: Bistrița. Orezulŭ, Govora, Dobrotz, Stăncescii, Cozia, Arnota și Monastirea dintr'unŭ Lemnŭ.

b.) *Metóșe*: Cetățeniĭ, Sărăcinescii. Archanghelulŭ, Slătiórele, Bonțescii, Vălenil, Neteda, Mănăilesciĭ, Babeniĭ, Romanulŭ, Monăstirea dintr'unŭ Lemnŭ, la Orezu.

c.) *Căpitănii*: Slujitorii Râmnicului, Vênătorii, Căturele Potireĭ și Cătunele Marculuĭ.

d.) *Orașe* doĕ: Ocna și Rimnicŭlŭ, carele are Episcopia, cincĭ biserice, unŭ Schitŭ numitŭ Telușulŭ, unulŭ numitŭ Titirociulŭ și unulŭ numitŭ Tuica, și 6 biserice.

Doljulŭ are:

a.) *Monastirĭ*: Bucovățulŭ, Jitianii, Sigarcea și Sadova.

b.) *Metóșe*: Țuțora, Tîrnovețulŭ, Crețescii și Roba.

c.) *Căpitănii*: una a Potireĭ și una a Slujitorilor județului.

d.) *Orașŭ*: unulŭ, Craiova, al treilea Scaunŭ al Băniel. Monastirile Craioveĭ și Căpităniile s'aŭ scrisŭ în deosebĭ.

Gorjulŭ are:

a.) *Monastirĭ*: Tismana, Polovracii, Crasna, şi Strîmba.

b.) *Metocŭ*, unulŭ singurŭ, Cioclovinulŭ.

c.) *Căpitănii*: Slujitorii, Mezilgiĭ, Vênătoriĭ şi Haĭducii predaţi.

d.) *Oraşe*: Tîrgulŭ Jiiuluĭ, cu doĕ biserice şi Cărbunesciĭ, cu o singură biserică.

Mehedinţiĭ are:

a.) *Monăstirĭ*: Motru, Ţinţareniĭ, Potolniţa şi Strehaea, celŭ ântêiŭ scaunŭ al Băniei.

b. *Căpitănii*: a Plaiuluĭ, Cerneţiĭ, Calafatulŭ, Jamlaniţa, Gogoşiĭ, Vodiţa şi Slujitoriĭ judeţuluĭ.

c.) *Oraşe*: Cerneţiĭ cu o biserică şi o monastire; Calafatulŭ cu cincĭ biserice.

Se adună: 84 monastirĭ, 99 metóşe, 27 oraşe şi 78 căpitănii, afară de Bucuresci, Tîrgovistea şi Craiova. Iar în oraşe 95 monastirĭ.

CAPITULŬ LVI.

Despre oraşele capitale, vechĭ şi nuoĕ.

1. Câmpulungulŭ în jud. Muscelŭ.

Aice a fostŭ celŭ ântêiŭ scaunŭ al luĭ Radu Vodă Negru, cu curte şi cu cassă domnéscă, cari acumŭ s'aŭ ruinatŭ. Monastirile şi bisericile s'aŭ descrisŭ la şirulŭ judeţelorŭ. Maĭ înnainte se cârmuia de Vorniculŭ Câmpulunguluĭ; dar dupĕ reformă, cârmuirea a remasŭ asupra ispravniculuĭ de judeţŭ. Este şi unulŭ din orăşanĭ ce se numesce judeţulŭ Oraşuluĭ, supusŭ Postelniculuĭ celuĭ mare.

2. Curtea de Argeşŭ, în jud. Argeşuluĭ.

Aice a fostŭ a doa reşedinţă a luĭ Radu Vodă Negru cu curte şi case domnescĭ cari şi până astădĭ se cunoscŭ în

ruine. Monastirile și bisericele s'aŭ descrisŭ la rândulŭ lorŭ, Cârmuitorŭ este ispravniculŭ, și din orășanĭ unŭ județŭ supusŭ ispramnicului.

Tîrgoviștea, în jud. Dîmbovița.

Până înainte de Nicolae Vodă Mavrocordatŭ, aice era a treĭa resedință Domnéscă: vara Domniĭ petreceaŭ aice. Ĭar érna la Bucurescĭ. De la 1716 încóce nu s'aŭ maĭ dusŭ Domniĭ acolo. Casele domnescĭ, ale cărora ruine se vĕdŭ și astădĭ, s'aŭ fostŭ reparatŭ la anulŭ 1733, sub domnia luĭ Constantiuŭ Vodă Mavrocordatŭ, s'aŭ arsŭ de către Turcĭ, cu ocasiunea resbeluluĭ ce aveaŭ cu Nemțiĭ. Maĭ nainte era cârmuitorĭu marele Vornicŭ de Tîrgoviștea, carele judeca atâtŭ orașulŭ câtŭ și totŭ județulŭ Dîmbovița; astădĭ însĕ este numaĭ Ispravniculŭ și unŭ Polcovnicŭ de Cazacĭ de Tîrgoviștea, supusŭ Agăĭ. Monastirĭ și besérice suntŭ următórele: Mitropolia, Bolnița, Stelea, beserica Domnéscă, beserica Dómneĭ, a Sêrbilorŭ, a mahalaleĭ sêrbescĭ, a mahalaleĭ, a têrguluĭ, a Vorniculuĭ, a luĭ Popa Dumitraki, a têrguluĭ de susŭ, a luĭ Burica, a Cazacilorŭ, a Spătaruluĭ Toma, beserica roșiă, a Sânteĭ Paraschеve la scóla domnéscă; treĭ pustiĭ, și alte cincĭ fără de nume. Tóte aceste sunt de pétră.

4. *Bucurescĭĭ, în jud. Ilfovulŭ.*

Aice s'a făcutŭ de a patra oră reședință domnéscă sub Mircea Vodă celŭ betrânŭ, carele în anulŭ 1383 a făcutŭ Curte domnéscă. Domniĭ posteriorĭ aŭ mărĭtŭ acéstă Curte și aŭ înfrumusețat'o, precumŭ se vede până astădĭ. Monastirĭ și beserice sunt cele următóre:

11 Monastirĭ cu hanurĭ: Mitropolia, Sântulŭ George, Colța unde este și spitalulŭ, Radu Vodă, Michaĭ Vodă, Sântulŭ Ioanŭ, Sărindarulŭ, Stavropoleos, Pogonianis, Slatarulŭ, Archimandritulŭ, a tuturorŭ Sânțilorŭ, Sântulŭ Spiridonŭ vechĭu, Sântulŭ Spiridonŭ noŭ, hanulŭ Colțiĭ, hanulŭ Șerbanŭ

Vodă, Dómna Bălaşa, Hagidena, Sântulŭ Atanasie, Foişorulŭ, beserica Curţii.

7. Monastiri fără hanuri: Sântulŭ Sava, Sânta Ecaterina, Stelea, Răsvanŭ, Creţulescu, Udricanii, Sântulŭ Elefteric.

5. Hanuri monastiresci fără monastiri: al luĭ Constantinŭ Vodă, al Filipescului, al Sântei Ecaterine, al luĭ Piperiu, al luĭ Zamfirŭ.

15 Beserice de lemnŭ: Ceauşŭ Radu, Popa Marinŭ, Delea nouă, Iancu; Popa Panu, Popa Radu, Moldovenii, Popa Cosma, Fântâna Boului, Popa Radu, Popa Ivaşcu, Cărămidarii, a luĭ Stoica, a Pantelimonuluĭ, a luĭ Ceauşŭ David.

51 Beserice de pétră: Sântulŭ George vechiu, Scóla Verguluĭ, Aganiţa, Popescu, Lucacĭ, Popa Sóre, Hagiulŭ, Scaunele, a Neguţitorilorŭ, Popa Here, Popa Drăghicĭ, Săpunarii, Olarii, Silivestru, Popa Petrea, Gorganii, Bălăcénu, Şerbanŭ Vodă, Dómna, Sântulŭ Nicolae din Şelarĭ, beserica din Olozĭ, Ianasi, Batiştea, Botéuu, Brezoénu, Fântâna Bouluĭ, Popa Dîrvaru, Visica, Golescu, Prundu, mahalaoa Vlădicăĭ, bes. Albă, Flămânda, Broştenii, Sêrbii, patruzecĭ de mucenicĭ Sântulŭ Antonie, Dobrotésa, Apostolaki, Sânta Ecaterina, a Tirgulul de afară, Popa Sóre, Mântulésa, Delea veche, a Lipscanilorŭ, a Oţetarilorŭ, a Precupeţilorŭ, a Dikiuluĭ, Stejarulŭ, Sânta Parascheva.

Adunânduse tóte monastirile şi bisericile la unŭ locŭ, resultă:

În Bucurescĭ 94.
În Têrgovişţea 25.
În Cralova 46.
În Judeţe 278.
Plus bisericele de prin sate.

CAPITOLŬ LVII.

Despre reşedinţele Banilorŭ.

1. *Turnulŭ Severinuluĭ, în jud. Mehedinţĭ.*

Aice a fostŭ prima reşedinţă a celuĭ ântâiŭ Banŭ numitŭ Basaraba. Astădĭ este desertă. Acestŭ turnŭ se dice

să s'a făcutŭ de împĕratulŭ Traianŭ la anulŭ 108. în dreptulŭ podului de pĕtra ce totŭ Traianŭ făcuse pe Dunăre, și aĭ căruia stilpĭ se vĕdŭ și până astădĭ.

2. *Strehaea, în jud. Mehedinţiĭ.*

A doa reședinţă a Bănieĭ, a fostŭ la monastirea Strehaea, despre care amŭ vorbitŭ la monastirele judeţelorŭ.

3. *Craiova, în jud. Doljŭ.*

Aice a fostŭ și este cea din urmă reședinţă a Banului celuĭ mare. Cândŭ acesta lipsesce, Domnulul numesce unŭ boeriu Caĭmacamŭ. Acéstă dregătoriă are subordinate maĭ multe posturĭ, precumŭ: Polcovnicułŭ de Călărașĭ, unŭ Logofetŭ al 3-lea, unŭ armașŭ al 2-lea, unŭ Portarŭ. Numirile acestorŭ funcţionarĭ se facŭ de către Domnŭ, după recomandaţiunea Banuluĭ. Pe lângă acestia maĭ suntŭ treĭ Logofeţĭ de Divanŭ, unŭ judeţŭ de orașŭ și unŭ Staroste de neguţitorĭ, numiţĭ de către Banulŭ de adreptulŭ.

Monastirĭ in Craiova suntŭ cele următore: Obedénu, Gănescu, Sântulŭ George, Sântulŭ Dimitrie, Sântulŭ Nicolae, Vladăeanu, Dudu, Sântulŭ Ilie.

Biserice de pétră suntŭ: a luĭ Petru Bozŭ, a Stirbóĭceĭ, Sântulŭ Ioanŭ, Ungurelulŭ, Jieanulŭ, și 33 biserice de lemnŭ.

Căpitănil suntŭ: a Catanelorŭ, a Armășeilorŭ, a Menzilurilorŭ, și a Slujitorilorŭ.

CAPITOLULŬ LVIII.

Vadurile corespundetore peste Dunăre.

Brăila, cetate a ţereĭ Romănescĭ. Schelea este din susŭ de cetate pe o gîrlă ce ese din Dunăre din josŭ de gura Ialomiţeĭ, și corespunde cu Macinulŭ din Turcia.

Bertescii, satŭ (8 ore) și schele pe marginea Bălții.

Plopiĭ, satŭ (2 ore) și schele în marginea Dunăriĭ pentru lucrurile ce trecŭ din treĭ gîrle ce ese din Dunăre din susŭ de Orașŭ și intră ĭareșĭ în Dunăre din susŭ de satulŭ Bertescii.

Orașulŭ, tîrgŭ (4 ore), și schele la Gura Ialomițeĭ, departe de Dunăre cale de o oră; trecătórela Hîrsova, cetate în Turcia (12 ore).

Stelnica Casabașŭ (4 ore), schele pe rîulŭ Borcea, ce ese din Dunăre din susŭ de satulŭ Likirescii și întră ĭareșĭ în Dunăre la gura Ialomițeĭ. Cândŭ nu suntŭ apele micĭ se trece Borcea cu luntrea, apoĭ merge la Dunăre în treĭ ore, și respunde la nisce sate micĭ din Turcia.

Timpurescii, satŭ (4 ore) și schele prin riulŭ Borcea ca și Stelnica, corespundĕtóre la Silistra, cetate a Turcieĭ.

Lichirescii, căpităniă (4 ore) și schele ce respunde totŭ prin Borcea.

Cĭocănescii, casabaș (4 ore) și schele printr'o ramură a Dunăreĭ, ce se cobóră la schelea Lichirescilorŭ.

Cornațelulŭ, Kiseletŭ, Spancĭu, sate care cândŭ nu sunt apele marĭ sunt schele și trecŭ deadreptulŭ Dunărea; ĭar cândŭ apele debordéză și bălțile se umple, se facŭ nepraticabile.

Oltenița, Căpităniă, cu Schele din josŭ de gura Argeșuluĭ, trecêndŭ deadreptulŭ la Turtucaĭa peste Dunăre (4 ore.)

Gĭurgĭulŭ, cetate (12 ore) și schele prin o gârlă ce se numesce Ramadana, și care esă din Dunăre din susŭ de cetate la satulŭ Slobozia luĭ Celeb-aga și întră în Dunăre din josŭ de cetate. Cândŭ suntŭ apele scădute, trecêndŭ Ramadana, mergŭ prin insulă în doĕ ore la Dunăre. Trecĕtóre la Rusciucŭ, cetate a Turcieĭ (12 ore).

Slobozia luĭ Celeb-aga, (1 oră), trece Dunărea deadreptulŭ la Rusciucŭ,

Petrușeanii, satŭ (5 ore) și schele printr'o gârlă a Dunării, trecĕtóre la nisce sate micĭ din Turcia (12 ore).

Zimnicea, Căpităniă (5 ore) și schele printr'o gârlă a

Dunăreĭ ce se varsă în bălţĭ, respundetóre la Sistovŭ cassabanŭ al Turcieĭ (12 ore.)

Turnulŭ, cetate (7 ore) şi schele, prin care este trecătóre de a dreptulŭ peste Dunĕre la cetatea Nicopole (6 ore.)

Izlazulŭ, Căpitănia (2 ore) şi schele trecĕtóre de adreptulŭ peste Dunăre la satulŭ Varaoglu din Turcia.

Celeĭulŭ (6 ore) satŭ şi schele prin o gârlă ce ese din bălţĭ şi dă în Dunăre.

Cĭolpanulŭ, satŭ (8 ore) şi schele la vĕrsătura Jiĭuluĭ în Dunăre. trecătóre la Buşlichĭoi cassabanŭ al Turcieĭ 10 ore).

Nedeia, satŭ (3 ore) şi schele printr'o gârlă asDunăriĭ; trecătóre ca şi cea de susŭ.

Bistriţa, satŭ (1 ora) şi schele prόstă printre bălţĭ, trecătóre la Ţibre (8 ore).

Ţifa, satŭ (5 ore) şi trecĕtóre pe unŭ podŭ la schelea Lomiuluĭ, la Lobalanga cassabanŭ al Turcieĭ (10 ore).

Zegladeta, satŭ (5 ore), trecĕtóre pîntre bălţĭ pe uscatŭ până în Dunăre la Arcer-Palanca (6 ore.)

Calafatu, Capitănia (4 ore) şi schele la malulŭ Dunăriĭ, trecătóre la cetatea Vidinuluĭ (6 ore).

Florentinulŭ, Capitănia, *Salcea* satŭ (4 ore) trecĕtóre printre bălţĭ pe uscatŭ la Dunăre.

Balta verde, Tlombanŭ isvorŭ (ore) cu schele trecĕtóre de adreptulŭ la Dunăre, la satulŭ Pravova.

Corneţiĭ, oraşŭ şi căpitănia la Turnulŭ Severinuluĭ (5 ore) cu schele la Dunăre, trecătóre la Cladova fetislĭam (18 ore).

Ruşava, cetate, trecĕtóre la insula Ada-calesi (4 ore).

CAPITULŬ LIX.

Vămile ţereĭ Românescĭ, corespunzătóre cu ale ţereĭ Nemţescĭ.

Vama Vălenilorŭ, în judeţulŭ Sacuĭeniĭ, trecătóre cu carulŭ prin Cereşŭ la vama Buzeuluĭ Nemţescu.

Vama Câmpineĭ, în jud. Prahoveĭ, trecĕtóre cu caĭ pe la mănastiraa Sinaca (11 ore) la Timeşŭ în faţă cu Braşovulŭ.

Vama Dragoslavil, ia jud. Mușcelului, pe la Rucărŭ cu carulŭ (6 ore), la Branŭ, în faţă cu Făgăraşulŭ.

Vama Călnenil în jud. Argeşului. trece pe lângă Oltŭ cu carulŭ (2 ore, la Băişóra în faţă cu Tîrgu-roşu şi Sibiulŭ.

Vama Tîrgu Jiiulul, în jud. Gorju, pe la Vîlcea cu carulŭ (6 ore), la satulŭ Livezile.

Vama Cerneţil, în jud. Mehedinţil, pe la Vodiţa cu carulŭ (5 ore), le Zupalnek în faţă cu Banatulŭ.

Vama Bahna, satŭ în jud. Mehedinţil, pe la Plaiulŭ lungŭ cu carulŭ (5 ore), la Tufa, satŭ ce este în faţă cu Banatulŭ.

CAPITULŬ LX.

Numerulŭ Vataşilorŭ, loculŭ reşedinţei şi atribuţiunile lor.

Judeţulŭ.	Vataşii.	Numirea Vătaşiilorŭ.	Loculŭ de reşedinţa.	Atribuţiunile Vataşilor.
Rîmnicu.	1	Rimnicŭ.	—	Păzesce plaiurile saŭ trecătorile.
Buzeŭ.	2	Slanicu.	Pîrscovŭ.	Păzescŭ de hoţi.
Sacuenil.	2	Buzeu.	Telejenŭ.	Facŭ cislă prin sate.
Prahova.	1	Prahova.	—	Cată sĕ nu trécă cineva în Ungaria prin plaiurĭ.
Dimboviţa.	2	Ialomiţa.	Dimboviţa,	Păzescŭ sĕ nu se calce hotarele de vecinĭ.
		Nucşóra.	Idem.	
Musceluŭ.	2	Aret.	Lovistea.	Rânducescŭ Pîrcălabiĭ în satele din plasa lorŭ.
Argeşu.	2	Cozia.	Brezu.	Îngrijescŭ sĕ nu se spargă satele, şi prin vorniculŭ celŭ mare se rânducescŭ de către Domnŭ.
Vîlcea.	2	Novacĭ.	Tismana.	
Gorju.	2	Baea de aramă.	Bahna.	
Mehedinţii.	—	—	Idem.	

CAPITULŬ LXI.

Potecele ce mergŭ prin plaiurile țereĭ Românesceĭ în Ungaria, și care vatafŭ de plaiu păzesce aceste plaiuri.

Județe.	Care Vătășiă.	De la care satŭ și plaiu se începe și prin care munți trece în Ungaria.		Ese.
Rîmnicu.	Rîm.		Acestŭ județŭ nu se hotărasce cu Ungaria, ca Buzeulŭ.	
Buzeulŭ.	Pîrscovulŭ	Prin Brăesci Lopătari.		
	Slănic.	Mănesci.	Pe la Penteleŭ.	La Comba.
Saculeni.	Teléjinŭ.	Satul Bătrânĭ.	Breazeulŭ.	Idem.
		Satulŭ Cereșu.	Bisecuca.	Cu Moldova.
		Mănieții.	Plaiul Bĕtrânii.	La Vama Buzeuluĭ.
		Isvórele.	Plaiul mare.	
		Ipaculŭ.	Teléjenulŭ.	
		Stefănescii.	Orsóea.	
		Berta.	Pla. Șerbanŭ Vodă	La Sanțŭ.
		Idem.	Vulpe.	
			Scărisóre.	
			Luturosu.	
Idem.	Buzeŭ.	Starchiozdu.	Călugării.	La vama Buzeuluĭ Nemțéscŭ.
		Chiosdi Bascei	Bisca.	
		Băltinenii.	Piticu.	
		Nevolașulŭ.	Pl. Buzeuluĭ.	Se strîngŭ la Crasna și ese la vama Buzeuluĭ.
		Bisca Rușii.	Arsele.	
		Iar Nevolașul.	Casauca.	
		Iar Bisca Rușii	Tega.	
Prahova.	Prahova.	Breaza.	Gurgulata.	Moghești.
		Mon. Sinaea.	Furnica.	Moghești și Risnovi.
		Comarniculŭ.	Gîrbova.	Vama Timisuluĭ.
		Secaria.	Steghiasa.	La satulŭ Săcelle.
		Teșila.	Prislopulŭ.	Vama Timesuluĭ și Săcele.
		Trestienii.	Orzogu.	
		Possada.	Paraele.	
		Cășeria de Podurĭ.	Mușița.	Săcele și Șanțulŭ.
		Teșila.	Doftana.	Șănțulŭ.
		Din Jud. Săculenii ese în Prahova.	Bobulŭ.	Șanțulŭ păzesce straja nemțéscă.

Județe.	Care Vătășiă.	De la care satŭ și plaiu se începe și prin care munți trece în Ungaria.	
Dîmbovița.		Prin satul Bréza din Prahova.	Păduchiosulŭ.
		Prin Mon. Sinaea.	Furnica.
		Prin apa Ilmicioruluĭ.	Surlele.
			Cârligulŭ.
		Idem.	Rotunda.
		Sat. Petrușița.	Plaiulŭ Dombascu.
		Satul Bădeniĭ.	Miiorele.
		Pe riulŭ albŭ.	Brebulŭ.
		Satulŭ Pueniĭ.	Plaiulŭ Sucheniĭ.
		Idem.	Marginea Domnéscă.
		S. Cotățeniĭ.	Sleasa.
Muscelulŭ.		S. Bădeniĭ.	Valea Bădeni și hotarulŭ.
		S. Dragoslavele.	Ghimbavulŭ.
		S. Rucărulŭ se desparte de drumulŭ carelorŭ.	Valea Cheiĭ, Podulŭ Dîmbovițeĭ.
			Plaiulŭ Turculuĭ.
			Gura Văiĭ Tamasuluĭ.
			Zimbodia.
		S. Nemăesciĭ.	Plaiulŭ Hoțuluĭ.
			Preasca.
		S. Nucșóra.	Plaiulŭ luĭ Petru.
			Nucșóra și Calbucetu.
			Plăișorulŭ.
			Sepu.
		S. Perivoesciĭ.	Prin Riulŭ roșŭ și muntele Carpanteanu.
			Fața Geluluĭ.
			Voevoda.
			Peltiketu.
Argeșŭ.	Arefŭ.	S. Salatruca.	Muntișoru.
		S. Arefŭ.	Plaiulŭ Oĭsŭ.
		S. Corbeniĭ.	Corbaniĭ.
		S. Brătieniĭ.	Brătieniĭ.
		S. Mălăeeniĭ.	Plaiulŭ Spinu.
		S. Titesciĭ.	Margineniĭ.
		S. Boisóra.	Zanoga.
		S. Glăbesciĭ.	Cocliorŭ.
		S. Călneniĭ.	Zanoga.

Judeţe.	Care Vătăşiă.	De la care satŭ şi plaĭu se incepe şi prin care munţĭ trece în Ungaria.		Esé.
	Loviste.	Trece podul Oltuluĭ şi desparte judeţul Vîlceĭ pánă se întîlnesce cu Gorjulŭ.		
		S. Robescii.	Murgaşulŭ.	
		Brezóea.	Clăbucetulŭ.	La vama Boĭceĭ.
		Troeniĭ.	Robulŭ.	
		S. Mala.	Délulŭ Negru.	La s. Stilmoca.
		S. Voĭnésca.	Gocalabenu.	La s. Sadurile.
Vîlcea. Gorju.		Nu se hotăresc cu Ungaria fiindŭ că le desparte iu. Argeşŭ.		
Mehedinţiĭ		Gorvodiţa.	Mitezulŭ.	Vorzamba, locŭ al Turcieĭ, ĭar din josŭ al Ungarieĭ.
		S. Loviţa şi Bahna.	Baghiulŭ.	
			Hosĭzescu.	
		Idem.	Scurtulŭ.	Tufarulŭ.
		Polomea.	Pilomia.	La Coranŭ.
		S. Cereşŭ.	Neguşa.	
		Idem.	Doesciĭ.	Pleşiĭ.
		Idem.	Scochi Vorfiĭ.	
		Idem.	Iveţulŭ.	
		S. Bodeniĭ.	Celcoviţa.	Becisnica.
		S. Vorna Voditşa.	Prileazulŭ.	Baea.
		S. Bresca.	Prisaca.	S. Polovasniţa.
		Idem.	Bălţata Cerbuluĭ.	
		S. Gornoviţa.	Cesca.	
		Idem.	Polomi.	
		S. Isvarna.	Pontezali.	S. Bogaltini.
		Idem.	Plopiĭ.	
		Idem.	Furca Cosuţiĭ.	
		Idem.	Meḑevarelu.	
		Idem.	Poena Porculuĭ.	Cokorivulŭ.
		S. Siliste isvóre.	Preglada.	
			Boboti.	
		Idem.	Verde.	
		Idem.	Camiri.	S. Konea.
		Idem.	Dragocama.	
		S. Mărăşesciĭ.	Prisaca.	
		Idem.	Ţghichiambu.	
		S. Berbeniĭ.	Vînturişulŭ.	S. Armeniţiĭ.
		S. Gălugăraniĭ.	Crucişóre.	

Judeţe.	Care Vătăşiă.	De la care satŭ şi plaĭu se începe şi prin care munţĭ trece în Ungaria.		Esĕ.
		S. Călugăranii	Călugăreni.	Zighi în Ung.
		S. Vaĭeniĭ.	Bobulŭ.	S. Armeniţiĭ.
		S. Badeşu.	Văcarulŭ.	Or. Serbeşŭ, Jiĭulŭ Ungarieĭ, la câmpulŭ Néguluĭ.
		Cloşaniĭ.	Motrişoriĭ.	
		Idem.	Motruluĭ	

CAPITULŬ LXII.

Rîurile, de unde purcedŭ, şi în ce locurĭ anume se întîlnescŭ cu alte rîurĭ.

Judeţe.	Rîurĭ	De unde purcedŭ.	In ce rîurĭ intră.	La care locŭ	In care judeţŭ.
Rimniculŭ	Siretulŭ	Din Moldova	În Dunăre	Din josŭ de Brăila	Brăila
	Balea	Din muntele Bălénu	În Rîmnicŭ	Din josŭ de Or. Rimniculuĭ	Rimnicu
	Bărbuşoru	Băbenĭ	Idem.	Din josŭ de S. Drăgoescii	
	Valbali	Malu Capriĭ	În Milcovŭ	Din josŭ de satŭ	
	Cocova	IsvorulŭTeplicenii	În Rîmnicŭ	Din jose de S. Topliceniĭ	
	Ricorulŭ mare.	Vunocoghera	În Milcovŭ	Din josŭ de Vîrteşcoĭ	
	Recea micä	Din sus de Băbenĭ	În Rimnicŭ	Din josŭ de S. Băbeniĭ	
	Oreavulŭ	Vunocucu	Idem.	Idem	
	Munteanul	De la Mitrescii Délu Roşu	Idem	Idem	
	Rimnicnlŭ	Pl. Unguruluĭ din Moldova	Seretŭ	La S. Rimnicelulŭ	
	Rimna Milcovuluĭ	Muntele munteşoruluĭ, hotarŭ la Virteşcoĭ, apoĭ se abate pe şanţŭ la Ghĭoliţa			
	Şanţuţeĭ	Se dice hotarulŭ Milcovuluĭ de la S. Gîrliţele	Sărăţelulŭ	S. Mândrescii	

Județe.	Riurĭ.	De unde purcedŭ.	In ce riurĭ intră.	La care locŭ	In care ju-ț
Buzeulŭ	Stirța		Slănicalŭ	S. Mănescil	Buzeŭ
	Sărățelulŭ	Muntele Iovănețu mare	Buzeŭ	S. Pîrscovulŭ	Buzeŭ
	Călmățuĭul	Pădurea cu perc.	Dunăre	S. Gurguețiĭ	Rîmniculŭ
	Călnăulŭ	Curmătura munteiuĭ Omușorulŭ.	Buzeŭ	Din josŭ de S. Mărgineniĭ	Buzeŭ
	Riulŭ Miĭsanŭ.	Munt. Podurŭ	Idem	Slăbițiĭ de susŭ	Buzeŭ
	Zebale	Munt. Modețu Ungurescŭ.	Cilnăŭ	La S. Valea rea	Buzeŭ
	Slănicalŭ	Munt Moșia	Buzeŭ	La S. Cernătesciĭ	Buzeŭ
	Bica Sărat	Muntele Lăcăuțu Ungurescŭ.	Buzeŭ Ialomița	Din susŭ de S. Urziceniĭ	Ialomița
Săcuĭenĭ	Scăĭeniĭ	Isvorŭ de la Fazarenĭ	—	La Fiitițiĭ	Săcuĭeni
	Sibiciulŭ	—	Buzeŭ		
	Panatiulŭ	Muntele Panateĭ.	Idem		
	Lopatna	—	Cricovŭ		
	Călmățuĭul	Grozăvóea	Idem.		
	Chiojdi	Munt. Smeorițu.	Bisca		
	Buzișóre	—	Teléjenŭ		
	Iazulŭ	Din Teléjenŭ	Bucovŭ	S. Rucovulŭ	
	Grența	Din Valea Grențiĭ.	Bucovenĭ		
	Niscovulŭ	De la Monastirea Bradu.	Buzeŭ	Din susŭ de Sădenĭ	Buzeŭ
	Slănicuŭ	Din sus de Ocnă.	Vorbila	S. Măgureniĭ.	Săcuenĭ
	Vorbilăŭ	Idem.	Teléjenŭ	Sch. Zamfira	Idem.
	Cricovulŭ Săratŭ	Diu susŭ de S. Lapoi.	Prahova	S. Adincata	Prahova
	Bucovulŭ	—	Teléjenŭ	Din susŭ de S. Bucovulŭ	Săcuenĭ
	Drajna	Din susŭ de Cerașŭ	Idem.	Din susŭ de S. Văleniĭ	Săcuenĭ
	Teléjenulŭ	Idem.	Prahova	S. Drasnesciĭ	Prahova
	Cosmina	Din susŭ de S. Dobrăvișóra	Teléjenŭ	Sch. Zamfira	Idem.
	Bucoveniĭ	S. Podeniĭ	Bucovŭ	S. Bucovu	Săcuenĭ
Prahova	Sainu	De la S. Tataranu	La Dimbu.	—	Prahova
	Cervenia	Din munte	In Caslóra		
	Floru.	S. Cocofana	Doftana	Din josŭ de S. Teșila	Prahova
	Strimba	De la Dîmbu.	Prahova	Cășeria Podurilor	Idem.

Judeţe.	Rîurĭ.	De unde purcedŭ.	In ce rîurĭ intra.	La care locŭ.	In care Judeţŭ.
	Dragomiresci	Din munţĭ	Doftana		
	Vulmanulŭ	S. Radila luĭ Moşŭ Stanciu.	Prahova	Din josŭ de S. Drăgănescĭ	
	Doftăniţa	Munt. Măceşu	Doftana		
	Telega	Din susŭ de Ocna.	Mislea	Din josŭ de Mon. Mislea	
	Mislea dulce.	De la Măciuca	Teléjenŭ	Din susŭ de S. Plopenĭ	Săcuenĭ
	Doftana	Munt. Radola	Prahova	Din josŭ de S. Bănenĭ	Prahova
	Valea Lupuluĭ.	Din susŭ de Mon. Brebu	Doftana	Ocna Telega	
	Proviţa	Munt. Secĭulŭ	Cricovŭ	S. Vlădenĭ	
	Cricovulŭ	Potroşiţa.	Prahova	S. Palanca	Ilfovulŭ
	Dîmbu	Mon. Ţinta	Teléjenŭ	Din josŭ de S. Zanoga	Prahova
	Negoéşca	Mon. Tîrşoru	Prahova	S. Palanca	Ilfovulŭ
	Viişóra	Din susŭ de S. Dedulescĭĭ.	Idem.	S. Pisculescĭĭ	
	Bulariu	Din susŭ de S. Stăncescĭĭ.	Idem.	Din josŭ de S. Stăncescĭĭ	Prahova
Ialomiţa	Repegĭosulŭ	S. Borduşanii			
Dîmboviţa	Sabarulŭ	— —	Argeşŭ	S. Cĭocovenĭĭ	Ilfovulŭ
	Colintina	Din susŭ de S. Stănescii	Dîmboviţa	S. Furdescĭĭ	Idem.
	Ialomiţa	Munt. Balina Vlahiştiĭ	Dunăre	—	Ialomiţa
	Glabocenii	Fontâna de la Dobrescĭ			
	Bratiĭ	Munt. Dudele	Dîmboviţa	S. Furdescĭĭ	
	Ilfovulŭ	Din susŭ de S. Doicescii	Dunăre		
Ilfovulŭ	Mostiştea	S. Grecii	Idem.	S. Cornăţeluluĭ	Ilfovulŭ
	Balgateţii	—	Colintina	Podulŭ Bigu	
	Viermolósa	S. Pinu de la Podulŭ Oracŭ	Idem	Din susŭ de Mon. Căldărusanii	Idem.
	Poţuvaliştea	Din susŭ de S. Ţuvaliştea	Balta Căldurusani		
	Vlăsia	Din susŭ de S. Zocanerulŭ	Idem.	Idem	
	Perişulŭ	Din susŭ de S. Poenarii			
	Paserea	Din susŭ de S. Tunariĭ			
	Drăgoescĭĭ	—	—	—	—
	Cĭorogîrla	—	Sabarŭ	S. [illegible]	—

Județe.	Rîurĭ.	De unde purcedŭ.	In ce rîurĭ intră.	La care Locŭ.	In care județŭ.
Vlașca	Călniștea	—	Argeșŭ	S. Leota	Idem.
	Glavaciocu	De lângă Mon. Glavaciocu	Cotmana	Cotmana.	
Teleormanulŭ.	Urluiulŭ	S. Urlueniĭ	Idem.		
Oltulŭ	Călmățuiulŭ	S. Iminogiĭ	Dunăre	Intre Pirtan și Fântânele	Teleorman
	Hîrleuŭ, hotarŭ alŭ Turnuluĭ				
	Jiiulŭ	S. Comaniĭ	Oltișoru	S. Flocoșaniĭ	
	Olțișorulŭ	De la S. Recosta din Oltŭ	Oltŭ	Lunca Turnuluĭ	
Mușcelulŭ	Rostóca	De la Băenĭ	Argeșŭ	Din josŭ de S. Floresciĭ	Dîmbovița
	Cîmpulung	Munt. Pojorita	Idem.	S. Breboeniĭ	Argeșŭ
	Protina	Munt. Brotila	Riulŭ Dómniĭ	S. Vlădeniĭ	Muscelŭ
	Riul Dómniĭ	M. Valea rea	Argeșŭ	S. Ciumesciĭ	Idem.
	Apa mare	Idem			
	Argeșelulŭ	—	Riulŭ Dómniĭ		
	Bughia	—	Batia		
	Batia	—	Riulŭ Corbuluĭ	S. Răjesciĭ	Idem.
	Slăniculŭ	—	Brătia	—	—
Argeșŭ	Dîmboviscelŭ	Stanislavescĭ	Néjlovŭ	S. Mîrșa	Vlasca
	Néjlovulŭ	De lîngă Pitescĭ	Argeșŭ	Din susŭ de S. Coieniĭ	Idem.
	Bascovulŭ	Mon Bascovu	Idem.	Lângă Pitescĭ	Argeșŭ
	Badița	Cósta Topologuluĭ	Vede	Vitănesciĭ	Teleorman
	Vede	Idem	Comenĭ	S. Bolceniĭ	Oltŭ
	Cotmana	Idem	Dunăre	—	Argeșŭ
	Valsanulŭ	Din laculŭ Pozirna Ardéluluĭ	Valea mĕruluĭ	S. Dobrocósta	
	Topologu	S. Salatrucu	Oltŭ	S. Ostroveniĭ	Idem.
	Riul Vaduluĭ, hotar Ardéluluĭ	Munt Cósta Câinenilorŭ de peste Oltŭ	Idem.	La Crucea ce este hotarŭ	Idem.
Vîlcea.	Barboĭ	Câinesciĭ	Olteţŭ	S. Priscoveniĭ	Vilcea
	Gilortulŭ	Farcașŭ	Idem.	S. Davidesciĭ	
	Olănésa	Piatra	Rîmniculŭ	Olănesciĭ	

Sîiul

Județe.	Rîurî.	De unde purcedŭ.	In ce riurî intră.	La care locŭ.
Gorjŭ.	Rinescii	Din Iazurî	Oltŭ	Episcopia Rîmnicului
	Ocna	Părăginescî	Idem.	S. Saracinescii
	Birsa	Costescî	Idem	S. Slavitescii
	Otașulŭ	Idem	Bistrița	La Sărenî
	Orezul	Munt Romana	Idem	S. Tobanii
	Bistrița	Munt Arnota	Oltŭ	S. Boldescii
	Luncavĕțu	Munt Prelunga	Idem.	S. Slăvitescii
	Razașanŭ	S Stoenenii	Idem.	S. Vierii
	Cernișóra	Din Obîrșiă	Cerna	S. Măndărescii
	Cerna	Munt Prelunga	Oltețulŭ	S. Oteteleșii
	Oltețulŭ	Munt Frasinii	Oltŭ	S. Vlădulenii
	Amaradia	Săcerile	Jiiu	S. Isalnița
	Gilortulŭ	Munt Delosŭ	Idem	S. Poeana
	Cîlniculŭ	S Poenarii	Gilortŭ	S. Albenii
	Blanița	Aninișŭ	Idem	S. Petrescii
	Petrescii	Copcésa	Jiiu	S. Pescéna
	Séca	Copăcésa	Idem	Tîrgulŭ Cărbunescii
	Miurulŭ	Mărgăritescî	Idem	S. Greblescii
	Bolescii	Munt Lătĕușa	Idem	S. Bobănescii
	Boriscu	Munt Zanoga	Idem	S. Borlescii
	Sîmboténu	Munte	Idem	S. Cíofrăngenii
	Orezul	De la Mon Orezu	Idem	Lângă Curtișóră
	Resova	Sarapatinŭ	Idem	S. Bălțescii
	Sucița	Munt Vîlcana	Urșații	S. Gruescii
	Stănescii	Munt Întorsura	Sucița	Idem.
	Bistrița	Munt Macinŭ	Idem	Idem.
Mehedinți.	Isvarna	Almașanî	Tismana	S. Călțescii
	Zaleșulŭ	S Rugu	Balta	S. Somănescii
	Bistrița	Bălțișóra	Zaleșŭ	—
	Tismana	Munt Rîei	Jiiu	S. Rovinarii
	Huinița	Gardóea	Henița	S. Husnița
	Stănescii	Dimbasalasu	Jiiu	S. Crețescii
	Cotuște	Munt Ghilanețu	Motru	Cornava.
	Creveda	Rugu	Jiiu	Lângă Monastire
	Zarița	Burbe	Idem	S. Caculŭ
	Baïa	Din susŭ de Ocne	Motru	S. Baea de aramă
	Motru	Merișorŭ	Jiiu	Mon. Motru
	Dijnățuiul micŭ	Vardenița	Dijnațuiu	S. Perenii
	Caraula	Vurbița	Balta Dunării	S. Birca
	Dăĭnățuĭul	Curpenŭ	Dunăre	S. Chirna
	Aninulŭ	Draguița	Idem	S. Ulmii

Judeţe.	Rîurĭ.	De unde purcedŭ.	In ce riurĭ intră.	La care locŭ	In care judeţŭ.
	Topolniţa	Domogletu	Idem	Cassabaoa Cerneţiĭ	
	Vuteţa	Garna Vodiţi	Idem	S. Vodiţa	
Romanaţĭ.	Beĭca	Silisteniĭ	Oltŭ	S. Catana	
	Oltişorulŭ	Oltŭ din susŭ de Slatina	Oltŭ	S. Marginenĭĭ	

CAPITULŬ LXIII.

Despre riurile cele marĭ ale ţereĭ Romănescĭ de unde purcedŭ şi unde se varsă, şi despre acele ce vinŭ din alte ţerĭ, pe unde trecŭ şt unde se varsă.

Judeţe.	Riurĭ.	De unde vinŭ saŭ purcedŭ.	Ude se varsă.	Pe unde intră.	In ce judeţŭ.
Mehedinţĭ.	Dunărea	Vine din Ungaria	In Marea Négră	Ese din ţéră la gura Seretuluĭ	La Brăila
Gorjŭ.	Jiĭulŭ	Din doĭ munţĭ aĭ ţereĭ Rom. numiţĭ Sibile şi Turceni	In Dunăre	Lângă Potrocenĭ se desparte în doĕ riurĭ unlŭ spre satulŭ Nedeghĭa şi altulŭ spre S. Obavulŭ	Doljŭ
Argeşŭ	Lotru	Din munt. Zoĭulŭ	In Oltŭ	Satulŭ Bajóĭa	Vilcea
Idem	Oltulŭ	Vine din Ungaria şi desparte judeţele Craĭoveĭ	In Dunăre	Se desparte în doĕ, rămurĭ: una intră pe la S. Islazŭ, şi altu pe la Turnu Măgurele	Romanaţi Oltŭ
Idem	Argeşulŭ	Din munţiĭ Arif.	Idem	La S. Smolénu şi Oltelniţa	Ilfovu
Muscelulŭ	Dîmboviţa	Din muntele	In Argeşŭ	La satul Budescii	Idem

Judeţe.	Rîuri.	de unde purcedu.	Unde se Varsă.	Pe unde intră.	în ce judeţu.
Prahova	Prahova	Din munt. Predélulŭ	In Ialomiţa	Din susŭ de podulŭ Chiranŭ	Prahova.
Buzeulŭ	Buzeulŭ	Din Ungaria	In Seretŭ	la S. Macsinenĭ.	Rimnicului
Rimniculŭ	Seretŭ	Din Moldova, şi se face hotarŭ.			
Ialomiţa	Borcea	Din Dunăre, Din susŭ de satulŭ Lichirescil, riŭ mare, plutescŭ corăbiĭ	Idem	la S. Scrofieniĭ.	Ialomiţa

Fine [1]).

1) Maĭ urméză unŭ Capitolŭ în care se descriŭ drumurile cele marĭ, cu distanţele şi direcţiunile lor. Dar saŭ din greşala autoruluĭ saŭ din a tipografuluĭ, materia atât e de încurcată, în cât nu se póte trage nicĭ o importanţă. De aceea amŭ socotitŭ de prisosŭ a maĭ reproduce acestŭ capitolŭ în traducţiune.

(Nota traducĕtoruluĭ).

TABLA DE MATERIE.